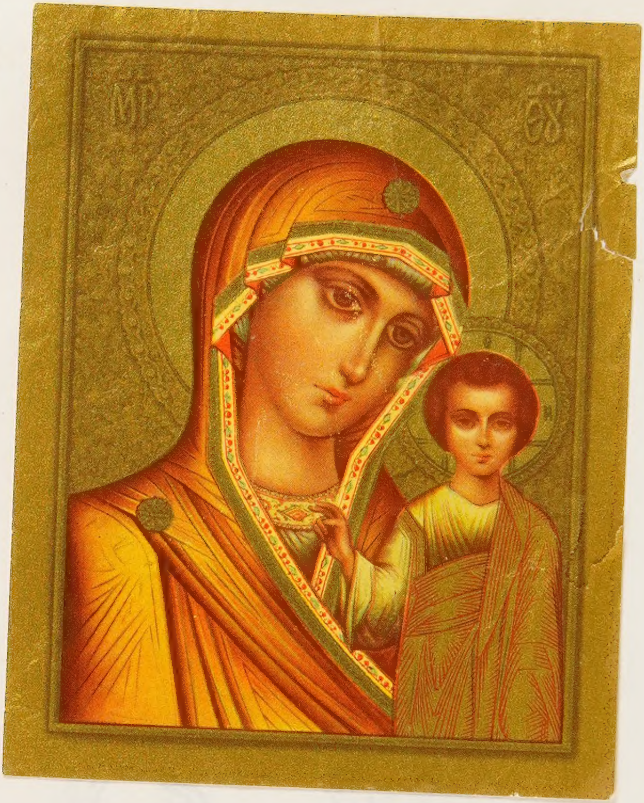
Η ΠΑΝΑΓΙΑ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η «ΖΩΗ»
Α Θ Η Ν Α Ι — 1 9 6 3

PRINTED IN GREECE

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Παναγία! Ἡ Θεοτόκος! Ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου, ἡ μητέρα τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ! Ποῖον ἄλλο πλάσμα ἐτιμήθη καὶ ὑψώθη τόσον ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἠγαπήθη καὶ ἐδοξάσθη τόσον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅσον ἡ σεμνὴ καὶ ταπεινὴ Παρθένος τῆς Ναζαρέτ;

Ἴδετε. Ἡ Παναγία δὲν εἶναι ἁπλῶς μία προσωπικότης, τῆς ὁποίας ἡ ἐμφάνισις ὑπῆρξε ἕνα μεγάλο πνευματικὸν γεγονός. Εἶναι ἡ προσωπικότης ἐκείνη, ποὺ συνεδέθη ἀρρήκτως μὲ τὸ ἐξαίρετον, τὸ μοναδικὸν γεγονὸς τῶν αἰώνων, τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ γένους μας προσέφερε εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ μοναδικῆς εἰδικῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθαρὰν καὶ ἀμίαντον τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα. Συνέδεσε κατὰ τρόπον αἰώνιον τὸν ἑαυτόν της μὲ τὸν Θεὸν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὑπῆρξε ἡ κόρη τῆς χάριτος, τὸ κρυστάλλινον δοχεῖον τῶν χαρίτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔγινε τὸ ἐκλεκτὸν σκεῦος, τὸ καθαρὸν τοῦ Λόγου σκήνωμα, ὁ πανάμωμος ναὸς τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ. Ὑπῆρξε ἡ «δούλη Κυρίου», ἡ «εὐλογημένη» μεταξὺ ὅλων τῶν γυναικῶν, ἡ «μακαρία», ἡ «κεχαριτωμένη» κόρη.

Ὅπου καὶ ἂν σταθῇ καὶ ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇ κανείς, εἰς τὰς πόλεις, τὰ χωριά, τὰ νησιά, θ' ἀντικρύσῃ νὰ ὀρθώνωνται ναοὶ ἀφιερωμένοι εἰς τὸ ὄνομά της. Ἐδῶ μικροὶ καὶ πτωχικοί, καρπὸς κόπου καὶ μόχθου ἁπλοϊκῶν καὶ πτωχῶν, ἀλλ' εὐλαβῶν καὶ εὐσεβῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖ ὡραῖοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς, θαύματα τέχνης καὶ πλούτου, προσφορὰ πλουσίων καὶ ἐπιφανῶν. Τὴν ἡμέρα, τὴν νύκτα, κάθε ὥραν καὶ στιγμήν, εἰς τὸ σπίτι, εἰς τὸ χωράφι, εἰς τὸν δρόμον, εἰς τὸ

ἐργαστήριον, παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν πιστοὶ λάτρεις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὄνομά της εὑρίσκεται εἰς τὸ στόμα μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀγραμμάτων καὶ ἐγγραμμάτων, τῶν ἀφανῶν καὶ τῶν ἐπισήμων. Πόσαι προσευχαί, πόσαι παρακλήσεις, πόσοι ὕμνοι καὶ εὐχαριστίαι πρὸς τὴν Θεομήτορα δὲν ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ χείλη τῶν πιστῶν καὶ δὲν δονοῦν καθημερινὰ τὶς καρδιὲς καὶ τὶς ψυχὲς μυριάδων ἀνθρώπων τῆς γῆς! Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐπιφανεῖς σὰν τὸν Μ. Ἀθανάσιον, τὸν Μ. Βασίλειον, τὸν ἱερὸν Ἐπιφάνιον, τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, τὴν ἐξύμνησαν μὲ τὰ θερμότερα λόγια. Ὑμνωδοὶ καὶ ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι τὴν ἔψαλαν καὶ τὴν ἀπεθανάτησαν μὲ τὴν λαμπράν των τέχνην. Ἡγεμονίδες καὶ βασίλισσαι καὶ πτωχαὶ παρθένοι φέρουν μὲ καύχησιν τὸ ὄνομά της. Ὑπῆρξε ποτὲ ἄλλη ὕπαρξις, ἄλλος ἄνθρωπος, ἄλλη γυναῖκα, ποὺ νὰ ἐγνώρισε τόσην δόξαν, τόσην τιμήν, τόσον μεγαλεῖον;

Ἀλλ' ἐδῶ προβάλλει ἕνα ἐρώτημα. Γνωρίζομεν ἆρά γε ἡμεῖς οἱ πιστοὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ Θεοτόκος, τίς ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν της, ποία ἡ ζωή της καὶ τίς ὁ ρόλος ποὺ διεδραμάτισε καὶ ποία ἡ ἀποστολή της; Διότι μορφαὶ τόσον μεγάλαι ὅπως ἡ Παναγία, προσωπικότητες τόσον ἅγιαι ὅπως ἡ Παρθένος, πρέπει νὰ μελετῶνται μὲ προσοχὴν καὶ νὰ σπουδάζωνται μὲ εὐλάβειαν. Καὶ ἂν ἡ ἀνάλυσις καὶ ἡ μελέτη τῆς ἠθικῆς φυσιογνωμίας οἱουδήποτε βιβλικοῦ προσώπου εἶναι πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ διδασκαλίας ζωηφόρου, πόσον μᾶλλον τῆς Ἀειπαρθένου, αὐτῆς ποὺ ἐβάστασεν εἰς τοὺς παρθενικούς της κόλπους τὸν σεσαρκωμένον Λόγον καὶ τὸν ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα της, αὐτῆς ποὺ ἔζησε τριάντα ὁλόκληρα χρόνια μαζῆ του εἰς τὸ εὐλογημένον σπίτι τῆς Ναζαρέτ, ποὺ ἐγνώρισε τὴν υἱϊκήν του ἀφοσίωσιν καὶ παρηκολούθησε καὶ ἐγεύθη τὸ ὑπέροχον καὶ κοσμοσωτήριον ἔργον του!

Βεβαίως εἶναι ὀλίγαι αἱ πληροφορίαι, ποὺ μᾶς δίδουν τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια διὰ τὴν Θεομήτορα. Μερικαὶ γραμμαὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ αὐταὶ μόνον ἐφ' ὅσον ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Καὶ ὅμως. Ἀπὸ τὰ ὀλίγα αὐτὰ προβάλλει ἡ Θεοτόκος ὡς ἡ πλέον πιστή, ἡ πλέον ταπεινή, ἡ πλέον ἁγία, ἡ πλέον ἀξιοσέβαστος ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας. «Ἰδεώδης θυγάτηρ Σιών», τύπος πίστεως ἁπλῆς καὶ συγχρόνως ἰσχυ-

ρᾶς, ἀθωότητος καὶ καθαρότητος ἀληθινὰ κρυσταλλίνης, ἐνσάρκωσις τῆς ψυχικῆς ὡραιότητος, τῆς πλέον λαμπρᾶς, τῆς πλέον ὑψηλῆς. Τὸ ὑπεροχώτερον καὶ ἁγιώτερον πλάσμα, ποὺ ἐγνώρισε ὁ κόσμος. Μία ἠθικὴ φυσιογνωμία μοναδικῆς καὶ ἐξαιρέτου ὀμορφιᾶς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοίαν της εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ κανένα ἄλλο πλάσμα δὲν ηὐνοήθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς ἕνα τέτοιο βαθμὸν καὶ δὲν ἐκοσμήθη μὲ τόσας χάριτας, τόσας ἀρετάς, τόσας εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ τίτλοι της: ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ Παναγία, ἡ Βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, ποὺ τῆς ἔδωσαν οἱ ἄνθρωποι, εἶναι φανερὰ ἀπόδειξις τοῦ μεγαλείου της.

Ποῖος λοιπὸν χρωστὴρ ἠμπορεῖ νὰ ζωγραφίσῃ μίαν μορφὴν τοιαύτης ἐκπάγλου, τοῦτ' αὐτὸ οὐρανίας ὡραιότητος; Ποία πέννα δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν ψυχικὴν καλλονὴν ἐκείνης, ποὺ ἔγινεν ἡ Μητέρα τοῦ μόνου ἁγίου καὶ παντοκράτορος Θεοῦ; Ποῖος λόγος, ὅσον δυνατὸς καὶ ἂν εἶναι, θὰ κατορθώσῃ ποτὲ νὰ ὑμνήσῃ ἐπαξίως αὐτήν, ποὺ ὑψώθη ὑπεράνω ἐπιγείων καὶ οὐρανίων πλασμάτων; «Τίς ἱκανός—ἀναφωνεῖ ἕνας ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, ὁ Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Κύπρου—τοιοῦτον φράσαι μυστήριον; Ποῖον δὲ φθέγξασθαι στόμα ἢ ποία γλῶσσα λαλῆσαι περὶ τῆς μεγαλωνύμου... Θεοτόκου Μαρίας, μητρὸς τοῦ Κυρίου;... Αὕτη γὰρ καὶ τὰς τῶν οὐρανῶν δυνάμεις ἐξένισε». Ποῖος δηλαδὴ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐξηγήσῃ μὲ λόγια ἕνα τέτοιο μυστήριον; Ποιὸ δὲ στόμα θὰ ἐκφράσῃ καὶ ποιὰ γλῶσσα θὰ λαλήσῃ διὰ τὴν μεγαλώνυμον Θεοτόκον Μαρίαν, τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου; Διότι αὐτὴ ἔκαμε νὰ γεμίζουν ἀπὸ ἔκπληξιν καὶ αὐταὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν.

Ὅλα εἰς τὴν Παναγίαν εἶναι ὑψηλότερα ἀπὸ κάθε ἔπαινον, ἀνώτερα ἀπὸ κάθε ἐγκώμιον. Ὅλα εἰς τὴν Παρθένον εἶναι κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ «παντὸς ἀκούσματος ἀνώτατον ἄκουσμα». Ὅσα καὶ ἂν πῇ κανείς, ὅσα καὶ ἂν γράψῃ διὰ τὴν Δέσποιναν Θεοτόκον, ἀδύνατον νὰ τὴν ὑμνήσῃ ὅσον τῆς ἀξίζει. Διότι, κατὰ τὸν ἅγιον Βασίλειον Σελευκείας, «τὸ μέγα τῆς Θεοτόκου μυστήριον καὶ διανοίας καὶ γλώσσης ἐστὶν ἀνώτερον». Ἤ, ὅπως σημειώνει μέγας συγγραφεὺς τῶν μέσων αἰώνων, «ἡ Μαρία εἶναι τὸ

κεφάλαιον ὅλων τῶν θαυμάτων. Εἶναι ἡ ἰδία τὸ ὕψιστον θαῦμα».

Δύσκολος ἀσφαλῶς εἶναι ἡ σκιαγραφία τῆς μορφῆς της. Τολμηρὰ φαίνεται ἡ ἀπόπειρα νὰ ἐμφανίσῃ κανεὶς τὴν ὑπέροχον αὐτὴν ἐξοχότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Χρειάζονται χαρίσματα ἐξαίρετα καὶ ἔμπνευσις οὐρανία καὶ δύναμις πνεύματος καὶ λόγου σπανία καὶ μεγάλη. Ἀλλὰ ποιὸς δὲν τὸ ξέρει ὅτι καὶ τὰ ψελλίσματα τῶν παιδιῶν εἶναι ἀρεστὰ καὶ εὐχάριστα εἰς τὰς στοργικὰς μητέρας; Καὶ ἡ Παναγία, ἡ τόσον ἐπιεικής, ἡ τόσον φιλόστοργος αὐτὴ μητέρα μας, θὰ συγκαταβῇ εἰς τὴν ἀδυναμίαν μας καὶ θὰ δεχθῇ τὰς πτωχὰς αὐτὰς γραμμὰς καὶ θὰ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν μας καὶ τὸν νοῦν διὰ νὰ μελετήσωμεν μὲ κατάνυξιν καὶ εὐλάβειαν τὰ μεγαλεῖα, τὰ ὁποῖα ἐποίησεν εἰς αὐτὴν ὁ Θεός. Διότι δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ ὡραιότερον, τὸ τιμιώτερον, τὸ προσφιλέστερον, τὸ ὠφελιμώτερον, ἀπὸ τὸ νὰ μελετᾷ κανεὶς τὴν ἁγίαν της φυσιογνωμίαν, νὰ ὁμιλῇ δι' αὐτήν, νὰ κηρύσσῃ τὰς ἀρετάς της, νὰ γεραίρῃ τὰ μεγαλεῖα της.

Ἡ μελέτη αὐτὴ εἶναι περισσότερον ἀναγκαία εἰς τοὺς ἀναστατωμένους αὐτοὺς καιροὺς μας, ὅπου ὁ κόσμος, παρὰ τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνικῶν του προόδων, παραδέρνει εἰς τὰ σκοτάδια του κακοῦ καὶ ζῇ μέσα εἰς μίαν διαρκῆ ἀγωνίαν καὶ θλῖψιν, ποὺ προκαλεῖ ἡ ἀπουσία τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν πολλῶν. Ἡ προσωπικότης τῆς Παναγίας μὲ τὴν οὐρανίαν ἀκτινοβολίαν της καὶ τὸ ὑπέροχον πνευματικόν της μοσχοβόλημα εἶναι θαυμασία βοήθεια ἐπιστροφῆς εἰς Ἐκεῖνον, ποὺ εἶναι ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωὴ καὶ ἀνακτήσεως τῆς ἀνωτέρας ζωῆς, ποὺ πηγάζει ἀπὸ Αὐτόν, τὸν Υἱὸν τῆς Παναγίας, τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Διότι ἀπὸ τὴν ὅλην ζωὴν τῆς Παναχράντου μία παραγγελία καὶ μία προτροπὴ ἀναπηδᾷ: «Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε» (Ἰωάν. β' 5).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

«ΕΚ ΓΕΝΕΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ»

Τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ σχέδια, τὰ παγκοσμίου ἀξίας ἔργα δὲν πραγματοποιοῦνται εἰς μερικὰς στιγμάς, δὲν γίνονται εἰς ὀλίγον χρόνον. Ἀπαιτοῦν κάποτε προπαρασκευὴν μακροχρόνιον. Χρειάζονται ἥσυχον, ἀθόρυβον καὶ μυστικὴν ζύμωσιν. Ὅσον μάλιστα μεγαλυτέρα εἶναι αὐτά, τόσον ἐπιμελεστέρα καὶ μακροχρονιωτέρα εἶναι καὶ ἡ προπαρασκευή των. Ἂν δὲ ἡ σημασία των ἁπλώνεται εἰς τοὺς αἰῶνας, τότε καὶ ἡ προπαρασκευή των εἶναι προπαρασκευὴ αἰώνων.

Τέτοιο σχέδιον καὶ ἔργον ἦτο κατ᾿ ἐξοχὴν καὶ κυρίως τὸ σχέδιον καὶ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον προητοιμάζετο ἐπὶ αἰῶνας κατὰ τρόπον σιγανόν, ἀλλὰ καὶ σοφὸν ἀπὸ τὸν Πανάγαθον Θεόν. Διότι, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, «ἀψοφητί (σιγανά) καὶ θορύβου δίχα παντός (καὶ χωρὶς κανένα θόρυβον) τὰ τῆς ἀληθοῦς θεότητος ἔργα» γίνονται. Καὶ ἡ Παναγία λοιπόν, ποὺ ἔλαβε μέρος εἰς τὸ «μυστήριον τὸ χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένον» καὶ τὸ «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν», ἦτο καὶ αὐτὴ μέσα εἰς τὰ σοφὰ καὶ ἀνεξερεύνητα σχέδια τοῦ Παντοκράτορος. Δι᾿ αὐτὸ ἡ ἐμφάνισίς της καὶ τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολή της, κατὰ θείαν οἰκονομίαν, εἶχε προεικονισθῆ καὶ προτυπωθῆ καὶ προαναγγελθῆ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Αὐτὸ βέβαια συνέβη κατὰ πρώτιστον καὶ κύριον λόγον μὲ τὸν Υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Διότι ἡ ἐπίγειος

ζωή του καὶ τὸ κοσμοσωτήριον ἔργον του ἀρχίζουν, θὰ ἠμπορούσαμε νὰ ποῦμε, πρὸ τῆς ἱστορικῆς ἐμφανίσεώς του. Προτοῦ δηλαδὴ νὰ σαρκωθῇ, ἐμεσολάβησαν πράγματα καὶ γεγονότα, ποὺ προανήγγειλαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου καὶ τὰ ὁποῖα, θὰ ἔλεγε κανείς, ὅτι ἀποτελοῦν τὴν προϊστορίαν του. Αὐτὰ λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος προητοίμασαν τὰ πνεύματα καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ δεχθοῦν τὸν Σωτῆρα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος παρουσίασαν ἐκ τῶν προτέρων ἀρκετὰ σαφῶς, τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Ὁλόκληρος ἡ Παλαιὰ Διαθήκη δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ μιὰ ζωντανὴ καὶ συνεχὴς μαρτυρία περὶ τοῦ Σωτῆρος. Ζωγραφίζει συνεσκιασμένα εἰς τὴν ἀρχήν, σαφέστερα κατόπιν, τὸ ἔργον του, τὰς ἀρετάς του καὶ γενικὰ τὴν μοναδικὴν προσωπικότητά του.

Τηρουμένων τώρα τῶν ἀναλογιῶν, τὸ ἴδιον ἔγινε καὶ μὲ ἐκείνην, ἡ ὁποία μεταξὺ ὅλων τῶν γυναικῶν ἠξιώθη τῆς ὑπερόχου τιμῆς νὰ γίνῃ κατ' ἄνθρωπον ἡ μητέρα τοῦ Σωτῆρος. Καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ συμβῇ διαφορετικά, ἀφοῦ ἡ Παναγία εἶναι τόσον στενά, τόσον ἀχώριστα συνδεδεμένη μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐνανθρώπησίν του. Ποῖος δὲν τὸ ἐννοεῖ; Νὰ γίνῃ μία κόρη ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν τὸ ἐκλεκτὸν ὄργανον τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ μεγαλύτερον γεγονὸς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, αὐτὸ ἦτο ἀληθινὰ πολὺ μεγάλο, ἐξόχως ὑπέροχον καὶ θαυμαστόν. Πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ Θεός, ποὺ ἀπεκάλυψεν ὅτι θὰ ἔστελλε τὸν Υἱόν του Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τῶν ἀνθρώπων, νὰ μὴ ἐφανέρωνε κάπως καὶ ἐκείνην ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἐγεννᾶτο ὡς ἄνθρωπος; Αὐτὸ τὸ ἐνόησαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἐμελέτησαν μὲ εὐλάβειαν πολλὴν καὶ εὐσέβειαν βαθυτάτην τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Καὶ εὑρῆκαν εἰς τὴν Γραφὴν προτυπώσεις καὶ τύπους καὶ προεικονίσεις ἐκείνης ποὺ θὰ ἐγίνετο Θεοτόκος. Διότι ὁ Θεός, τὴν εἶχε προορίσει καὶ ἐκλέξει διὰ τὴν πρωτοφανῆ καὶ μοναδικὴν αὐτὴν ἀποστολὴν «ἐκ γενεῶν ἀρχαίων». Ὑπῆρχε δηλαδὴ μέσα εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ προαιωνίως. Καὶ ἀπὸ τὰς πρώτας γενεὰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μὲ διαφόρους τρόπους ὁ Θεὸς προετύπωνε τὴν προσωπικότητά της καὶ τὴν ἀποστολήν της.

Δὲν ἀκούετε τί ἀνακράζει ὁ μέγας Δαμασκηνός; Εἶναι «ἡ ἐξ ἁπασῶν ἐκλεγεῖσα γενεῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν... Ἡ πρὸ αἰώνων προορισθεῖσα τῷ ποιητῇ καὶ βασιλεῖ τῶν αἰώνων».

Καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος λέγει ὅτι «προτοῦ γεννηθῇ ὡς

ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Παρθένον ὁ Λόγος τὴν εἶχε προορίσει ὡς μητέρα του». Καὶ προσθέτει ἄλλος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τῶν μέσων αἰώνων. «Δὲν εἶναι ἡ Παναγία μία Παρθένος ποὺ εὑρέθη τὴν τελευταίαν στιγμὴν οὔτε κατὰ τύχην. Ἀντιθέτως εἶχε ἐκλεγῆ πρὸ τῶν αἰώνων. Ὁ Ὕψιστος τὴν εἶχε προορίσει καὶ τὴν προητοίμαζε».

Καὶ πράγματι. Δὲν ἄργησαν οἱ Πατέρες ν' ἀνακαλύψουν μέσα εἰς τὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον τῆς Γραφῆς ἐπιφανῆ πρόσωπα καὶ θαυμαστὰ γεγονότα, ποὺ προϊστόρησαν κατὰ κάποιον τρόπον τὴν μορφὴν τῆς Παναγίας καὶ τὰ μεγάλα καὶ παράδοξα, ποὺ συνέβησαν εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν κόρη τῆς Ναζαρέτ. Ἔτσι γυναῖκες, ποὺ ἔπαιξαν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην, ὅπως ἡ Σάρρα, ἡ Δεβώρα, ἡ Ἰουδήθ, ἡ Ἐσθήρ, ἐθεωρήθησαν ἀπὸ τοὺς Πατέρας ὡς προτυπώσεις τῆς Παρθένου. Ἡ Σάρρα, ἡ σύζυγος τοῦ Ἀβραάμ, ὡς μητέρα τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, εἶναι ὁ τύπος τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ νέου λαοῦ, τοῦ Ἰσραὴλ τῆς χάριτος, τοῦ χριστιανικοῦ γένους. Ἡ Δεβώρα, ἡ Ἰουδήθ, ἡ Ἐσθήρ, αἱ ἐλευθερώτριαι τοῦ λαοῦ των, ποὺ εἰς κρισίμους στιγμὰς τῆς ἱστορίας του τὸν ἔσωσαν ἀπὸ τρομεροὺς καὶ ἀδιστάκτους ἐχθρούς, προτυπώνουν τὴν Ἀειπάρθενον, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸν νοητὸν ἐχθρόν, τὸν διάβολον καὶ ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἁμαρτίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ νύμφη τοῦ «Ἄσματος τῶν ᾀσμάτων» εἰκονίζει τὴν Παρθένον σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην μερικῶν ἑρμηνευτῶν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ἀνακράζει: «Χαῖρε νύμφη, ἧς νυμφοστόλος τὸ Πνεῦμα τὸν Ἅγιον καὶ νυμφίος ὁ Χριστός, ὁ λέγων ἐν ᾄσμασιν: «Ὅλη καλὴ εἶ, πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, νύμφη, δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου» (Ἆσμα δ' 7-8). Μὲ ἄλλα λόγια: Χαῖρε σὺ νύμφη ποὺ σὲ ἔχει στολίσει μὲ στολίδια λαμπρὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νυμφίος σου εἶναι ὁ Χριστὸς ποὺ σοῦ ψάλλει: «ὅλη καλὴ εἶσαι φίλη μου καὶ κανένα ψεγάδι δὲν ὑπάρχει ἐπάνω σου. Ἔλα ἀπὸ τὸν μοσκοβόλον Λίβανον, νύμφη, ἔλα ἀπὸ τὸν Λίβανον».

Κυρίως ὅμως τύπος τῆς Παναγίας εἶναι ἡ προμήτωρ Εὔα. Τί θαυμαστὸν ἀλήθεια! Ἡ πρώτη αὐτὴ γυναῖκα ἐπῆρε τὸ ὄνομα Εὔα, δηλαδὴ Ζωή, διότι ἔγινεν ἡ μητέρα ὅλων τῶν ἀνθρώπων. «Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ζωή, ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων» (Γεν. γ' 20), σημειώνει ἡ Γραφή. Καὶ ἡ Μαρία, ἡ ἁγία Παρθένος, αὐτὴ ποὺ

ἀπὸ τοὺς Πατέρας ὀνομάζεται νέα Εὔα, εἶναι ἡ μητέρα τῆς σωτηρίας καὶ «ἡ πηγὴ τοῦ αἰσθητοῦ φωτός», κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον. Εἰς τὴν τάξιν τῆς θείας χάριτος, εἰς τὴν νέαν ἀνθρωπότητα, ποὺ ἤρχισε μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἐδημι-, ουργήθη ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἡ Παναγία εἶναι ἡ μητέρα ὅλων τῶν πιστῶν. Διότι ἀπὸ αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ Σωτήρ, ὁ ὁποῖος ἔλυσε, κατὰ τοὺς λόγους πάλιν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, «τὸν δεσμὸν καὶ τὴν λύπην καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς καταδικασμένης Εὔας».

Μεγάλα καὶ παράδοξα καὶ ἐκπληκτικά; Ἀσφαλῶς, ναί. Ἀλλὰ τέτοια εἶναι ὅλα τὰ σχέδια καὶ τὰ ἔργα τοῦ πανσόφου Θεοῦ, ἐξαίρετα καὶ θαυμαστά. Ἀρκεῖ μόνον ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ ἀδιαφορῇ εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ Θεοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὰ σωτήρια σχέδιά του καὶ πολὺ περισσότερον νὰ μὴ ἀντιδρᾷ εἰς αὐτά. Πόσοι καὶ πόσοι δὲν ἔχασαν τὴν θέσιν τὴν ὑψηλὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, ἀκριβῶς διότι δὲν ἠθέλησαν νὰ διακονήσουν εἰς αὐτὸ μὲ ταπείνωσιν καὶ ἁγίαν διάθεσιν! Ἐνῶ, ἀντιθέτως, ὅσοι ἀφιέρωσαν τὸν ἑαυτόν των ὁλόψυχα εἰς τὸν Κύριον καὶ τὸ ἅγιον θέλημά του, ὅπως πρὸ παντὸς καὶ ἐξαιρέτως ἡ Παναγία, αὐτοὶ εἶδαν ὅσα «μεγαλεῖα ἐποίησε» δι' αὐτοὺς ὁ Θεὸς καὶ ἐχάρησαν καὶ ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸ πολυΰμνητον ὄνομά του.

ΠΡΟΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Συνέβη καὶ αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸν καὶ παράδοξον. Ὁ παντοδύναμος Θεός, ὅπως εἴδαμεν προηγουμένως, προανήγγειλε καὶ προεικόνισεν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὄχι μόνον τὸν Σωτῆρα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν Μητέρα του, τὴν Παρθένον Μαρίαν.

Δὲν εἶναι μόνον αἱ μεγάλαι φυσιογνωμίαι τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, ποὺ προετύπωσαν τὴν Παναγίαν. Τὴν προεικόνισαν, κατὰ τὴν γνώμην πάλιν τῶν Πατέρων, καὶ γεγονότα μεγάλα καὶ θαυμαστά. Ἐκπλήσσεται κυριολεκτικῶς ὁ εὐσεβὴς μελετητὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς διὰ τὸ πλῆθος τῶν προεικονίσεων αὐτῶν, ποὺ συναντᾷ τόσον συχνὰ εἰς τὸ ἱερὸν αὐτὸ βιβλίον.

«Μυστικῶς ταῖς ἱεροτεύκτοις Γραφαῖς λαλεῖται περὶ σοῦ, Μῆτερ Ὑψίστου», ἀνακράζει ἔκπληκτος καὶ ὁ ὑμνωδός. Δηλαδή, μὲ τρόπον μυστηριώδη, ὦ μητέρα τοῦ Θεοῦ, γίνεται λόγος διὰ σὲ εἰς τὰς Γραφάς, ποὺ ἔχουν γραφῆ ἀπὸ ἱερὰ χέρια. Καὶ προσθέτει εἰς ἄλλον ὕμνον: «Δανιὴλ σε ὄρος καλεῖ νοητόν. Γεννήτριαν Θεοῦ ὁ Ἡσαΐας. Βλέπει δὲ ὡς πόκον Γεδεών. Ὁ Δαβὶδ δὲ ἁγίασμα φάσκει, πύλην δέ σε ἄλλος».

Καὶ ἰδού. Εἶναι γνωστὸν τὸ παράδοξον θέαμα, ποὺ εἶδεν ὁ θεόπτης Μωϋσῆς ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Χωρήβ. Παρουσιάσθη ξαφνικὰ ἐμπρός του μία βάτος, ἡ ὁποία, ἐνῶ ἦτο κυκλωμένη ἀπὸ φλόγας καὶ ἐφλέγετο ὁλόκληρος, ἐν τούτοις δὲν κατεκαίετο (Ἐξόδ. γ' 1-3). Ἦτο ἕνα ἐξαιρετικὸν σημεῖον, ποὺ ἐφανέρωνε τὴν θείαν παρουσίαν καὶ δόξαν. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἔκτακτον γεγονὸς ἐθεωρήθη ὡς προεικόνισις τῆς Παναγίας. Διότι ἡ Ἀειπάρθενος, ὡς ἄλλη «βάτος ἀκατάφλεκτος», ἔφερε μέσα της τὸ «καταναλίσκον πῦρ «τῆς θεότητος, τὴν φωτιὰ τῆς θεότητος, ποὺ κατατρώγει τὰ πάντα. Ἐβάστασε δηλαδὴ τὸν σαρκωθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ κατακαῇ ἢ νὰ ὑποστῇ φθορὰν ἡ παρθενία της. «Θαυμαστὸν σημεῖον εἰς τὸν ἱεροφάντην Μωϋσῆν, ἔδειξεν ἡ βάτος καὶ ἡ φωτιά. Καὶ θέλων νὰ μάθῃ ὁ προφήτης διὰ τὸ μέλλον τί ἐμήνυε τὸ θέαμα αὐτό, εἶπεν: Ἂς ἀποβλέψω εἰς τὴν κόρην τὴν ἁγνήν, πρὸς τὴν ὁποίαν κάποτε ὡς πρὸς Θεοτόκον ὁ ἄγγελος θὰ εἴπῃ: Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Ἔτσι ψάλλει τὸ γεγονὸς καὶ ὁ ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, τὴν Παρθένον συμβολίζει. Πολὺ ὡραῖα καὶ ποιητικώτατα τονίζει τὸν συμβολισμὸν αὐτὸν ὁ ὑμνωδός. Εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, λέγει, διεγράφη παλαιὰ ἡ εἰκὼν τῆς ἀπειρογάμου νύμφης. Ἐκεῖ ὁ Μωϋσῆς ἔγινε διαιρέτης τοῦ ὕδατος. Ἐδῶ, εἰς τὴν Παρθένον, ὁ Γαβριὴλ ἔγινε ὑπηρέτης τοῦ θαύματος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος. Τότε ὁ Ἰσραὴλ ἐπέρασε μέσα ἀπὸ τὴν θάλασσαν σὰν ἀπὸ ξηράν. Τώρα ἡ Παρθένος ἐγέννησε διὰ Πνεύματος Ἁγίου τὸν Χριστόν. Ἡ θάλασσα μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ἰσραὴλ ἔμεινεν ἄβατος. Ἡ Ἄμεμπτος μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ παρέμεινε ἄφθορος. Τὸ ἴδιον τονίζει καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀκαθίστου, ὅταν ψάλλῃ πρὸς τὴν Θεοτόκον: «Χαῖρε θάλασσα ποντίσασα Φαραὼ τὸν νοητόν». Χαῖρε, δηλαδή, Παρθένε, ποὺ μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ κατεπόντισες τὸν τύραννον διάβολον.

᾿Αλλὰ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, ποὺ ἦτο ἐκδήλωσις τῆς θείας δυνάμεως καὶ παρουσίας, την Πάναγνον προετύπωνε. Διότι, ἐὰν ἡ κιβωτὸς ἐκείνη περιεῖχε τὰς πλάκας τοῦ νόμου, ἡ Θεομήτωρ, «ἡ κιβωτὸς ἡ χρυσωθεῖσα τῷ πνεύματι», ποὺ ἔγινε δηλαδὴ χρυσάφι πραγματικὸ διὰ τοῦ ῾Αγίου Πνεύματος, ἐβάστασε καὶ ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Νομοθέτην, τὸν Θεὸν Λόγον. ᾿Ακριβῶς αὐτὸ ὑπογραμμίζει καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ὅταν χαρακτηρίζῃ τὴν Θεοτόκον «θεόμιλον καὶ θεοχώρητον καὶ κοσμοσέβαστον τοῦ Θεοῦ κιβωτόν». Δηλαδή, αὐτὴν ποὺ ὡμίλησε μὲ τὸν Θεὸν καὶ ἐχώρεσε μέσα της τὸν Θεόν, τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ ποὺ τὴν σέβεται ὅλος ὁ κόσμος. Καὶ ὁ πόκος πάλιν, δηλαδὴ τὸ μαλλί, ποὺ ἔστρωσεν εἰς τὸ ἁλώνι ὁ Γεδεών, τὴν Παρθένον προέγραφεν. ῾Ο πόκος τοῦ ἰσραηλίτου Κριτοῦ ἐδέχθη, θαυματουργικῶς καὶ μόνος καὶ κατ᾿ ἐξαίρεσιν αὐτός, δροσιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἐνῶ ὅλα τὰ γύρω ἔμειναν στεγνά (Κριτ. στ´ 37-38). Καὶ ἡ Παναγία ἀπὸ τὰς μυριάδας γυναῖκας, ποὺ ὑπῆρχαν γύρω της, μόνη αὐτὴ ἐδέχθη εἰς τοὺς κόλπους της «τὴν δρόσον τὴν ἀθάνατον», τὸν Σωτῆρα, ποὺ ἦλθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανούς.

῾Υπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλαι προεικονίσεις. ᾿Αλλὰ αὐτὰς ἂς ἀφήσωμεν τὸν γλαφυρὸν ᾿Ηλίαν Μηνιάτην νὰ τὰς παρουσιάσῃ: «Τοῦτο τὸ ἀπόκρυφον μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας προεικόνιζαν οἱ τύποι καὶ τὰ αἰνίγματα καὶ αἱ ρήσεις τῶν πνευματοφόρων Πατέρων καὶ Προφητῶν. Τοῦτο ἐπρομήνυεν... ἡ κλῖμαξ τοῦ ᾿Ιακώβ, τῆς ὁποίας «ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο (ἔφθανε) εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ᾿ αὐτῆς» (Γεν. κη´ 12)· ἐπειδὴ καὶ διὰ μέσου τῆς Μαρίας ὁ Θεὸς ἐκατέβηκεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἔγινε θνητὸς ἄνθρωπος, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνέβηκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀπέκτησε τὴν προτέραν ἀθανασίαν. Τοῦτο ὁ ἀχειρότμητος λίθος τοῦ Δανιήλ· «ἐθεώρεις, Βασιλεῦ, ὅτι ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρός»· ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς καθαρὰς σάρκας τῆς Παρθένου ἐγεννήθη ἡ μυστικὴ πέτρα, ἡ δὲ πέτρα ἦτο ὁ Χριστός...». Καὶ εἰς ἄλλον του λόγον ἐγκωμιαστικὸν τῆς Παρθένου σημειώνει τὰ ἑξῆς ὁ αὐτὸς ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ· «Αὐτή, ἡ Θεομήτωρ, ἦτο ὄντως ἡ ἑπτάφωτος λυχνία τῶν ἑπτὰ χαρισμάτων τοῦ ῾Αγίου Πνεύματος, μὲ τὰ ὁποῖα ἔλαμπε —λέγει ὁ μέγας ᾿Αθανάσιος— ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἡλικίας... Αὐτὴ ἦτο τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον, ὅπου ἐκράτησεν ἀφλέκτως τὸ πῦρ τῆς θεότητος... Αὐτὴ τὸ θεῖον ἱλαστήριον, ὅπου ἐπεσκίαζον ὄχι τὰ Χερουβείμ

ἀλλ' αὐτὴ ἡ δύναμις τοῦ Ὑψίστου. Αὐτὴ ἡ θεοδόχος γαστήρ, τὰ ὄντως ἅγια τῶν ἁγίων, ὅπου ἅπαξ εἰσῆλθεν ἀσπόρως καὶ ἐξῆλθεν ἀφθόρως ὁ ἀθάνατος Ἀρχιερεύς, ὅταν ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο». Καὶ τέλος: «Ἐσὺ εἶσαι ὁ κῆπος ὁ κεκλεισμένος, ὅπου ὁ σατανικὸς ὄφις δὲν ἐτόλμησε νὰ χύσῃ τὸ θανατηφόρον φαρμάκι του. Ἐσὺ εἶσαι τὸ ὑψηλὸν ὄρος τοῦ προορισμοῦ, ὅπου δὲν ἐσκέπασεν ὁ κατακλυσμὸς τῆς ἁμαρτίας. Ἐσὺ εἶσαι ὁ κρῖνος τῆς παρθενίας, ὅπου, ἂν καὶ ἐβλάστησες ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀκάνθας τῆς κοινῆς δυστυχίας, δὲν ἔχασες ποτὲ τὸ ἀργυροχρυσόχρωον κάλλος».

Πῶς ἦτο ὅμως δυνατὸν νὰ ἀφήσῃ ἀσυγκίνητον τὴν εὐσέβειαν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἐκανόνισε, ὥστε νὰ προαναγγείλῃ τὰς βουλάς του σχετικῶς μὲ τὴν Παναγίαν καὶ νὰ τὴν προτυπώσῃ εἰς πλεῖστα ὅσα γεγονότα καὶ πράγματα καὶ ἀντικείμενα; Ἀκούσατε τί τονίζει μὲ ὡραῖον καὶ ἐπιγραμματικὸν τρόπον εἰς ἐγκώμιόν του πρὸς τὴν Θεομήτορα καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «Σὺ Παρθένε, ἀνακράζει, ὑπῆρξες ἡ Ἐδέμ, ὁ νοητὸς Παράδεισος, πολὺ περισσότερον ἱερὰ καὶ θεία ἀπὸ τὸν παλαιόν. Διότι εἰς ἐκεῖνον μὲν κατοικοῦσε ὁ Ἀδὰμ ὁ χοϊκός, ὁ θνητός, εἰς σὲ ὅμως ὁ Κύριος ὁ οὐράνιος. Ἐσένα, σὲ προεικόνισε ἡ κιβωτός ἡ φυλάττουσα τὸ σπέρμα τοῦ δευτέρου, τοῦ ἀναγεννημένου Κόσμου... Ἐσένα ἡ βάτος προέγραψε καὶ προεχάραξαν αἱ πλάκες ποὺ ἔγραψεν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ νόμου προϊστόρησε καὶ τόσον φανερὰ προετύπωσαν ἡ στάμνος ἡ χρυσῆ καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρὼν ποὺ ἐβλάστησε. Διότι ἀπὸ σένα ἀνεβλάστησε σωματικῶς ἡ φλόγα τῆς Θεότητος... τὸ γλυκύτατον καὶ οὐράνιον μάννα... τὸ φῶς τὸ ἀΐδιον καὶ ἀπλησίαστον, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ οὐράνιος, ὁ ἀγεώργητος καρπός».

Ἀλλ' εἶναι δυνατὸν τὰ σύντομα αὐτὰ νὰ ἐξαντλήσουν θέμα τόσον μεγάλο καὶ πολύπλευρον; Καὶ εἶναι δυνατὸν αἱ πτωχαὶ αὐταὶ γραμμαὶ νὰ παρουσιάσουν τὰς θαυμαστὰς προεικονίσεις τῆς Θεομήτορος, ποὺ κατὰ τρόπον ἀνεξάντλητον ἔκαμεν ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ; Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ ν' ἀποδείξουν ποίαν θέσιν ἐξαίρετον, καί, θὰ ἠμπορούσαμε νὰ εἰποῦμε, μοναδικήν, ἔπειτα ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Υἱοῦ της καὶ Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἐπῆρεν ἡ Θεοτόκος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν προϊστορίαν της. Τιμὴ καὶ αὐτὸ θεία, μεγάλη καὶ θαυμαστή. Εἶναι ἡ τιμὴ ἡ πρωτοφανής, ποὺ δὲν ἠμπορεῖ νὰ φαν-

τασθῇ κἂν ὁ ἄνθρωπος, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουν ὅλαι αἱ καλαὶ καὶ εὐγενεῖς καρδίαι, ποὺ ἑνώνονται μὲ τὸν αἰώνιον Θεὸν καὶ τὸν ὑπηρετοῦν μὲ ὑπακοὴν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην.

Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ θαυμαστόν. Διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς ἀνθρώπους του ὁ Θεός, καὶ μάλιστα τοὺς ἁγίους, δὲν διστάζει νὰ κάμῃ τὸ πᾶν, νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ τοὺς πλέον θαυμαστοὺς τρόπους. Ἀρκεῖ καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐννοήσωμε καλὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Ἀρκεῖ νὰ ζητοῦμεν τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν, ποὺ δίδει ἡ πηγὴ κάθε μεγαλείου, ὁ ἄπειρος Θεός.

ΠΡΟΕΦΗΤΕΥΘΗ

Παλαιά, λοιπόν, πολύ παλαιά, «ἐκ γενεῶν ἀρχαίων» τὴν εἶχε προορίσει καὶ ἐκλέξει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον, διὰ νὰ γίνῃ ἡ μητέρα τοῦ Σωτῆρος. Καὶ ἀπὸ παλαιὰ χρόνια πάλιν προπαρεσκεύασε καὶ προανήγγειλε τὴν ἐμφάνισίν της, ὄχι μόνον μὲ εἰκόνας καὶ τύπους, μὲ σύμβολα καὶ μὲ γεγονότα, μὲ ἡρωϊκὰς προσωπικότητας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ μὲ προφητείας διὰ στόματος προφητῶν θεοπνεύστων. «Ἂς ἀνοίξῃ, ἀνακράζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἡ θεόγραφος Βίβλος τῶν προφητῶν καὶ ἂς ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἀείπαιδος καὶ ἀπειπαρθένου Μαρίας». Διότι, προσθέτει εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν, «ταύτην ὁ Πατὴρ μὲν προώρισε, προφῆται δὲ διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου προσηγόρευσαν».

Καὶ πράγματι. Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην δὲν εἶναι ὀλίγαι αἱ προφητεῖαι ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὴν Θεοτόκον. Καὶ ἀπὸ αὐτὰς ἄλλαι μὲν εἶναι ἔμμεσοι καὶ συνεσκιασμέναι, ἄλλαι ἄμεσοι καὶ τόσον σαφεῖς καὶ καθαραί, ὥστε προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἴδετε, ἀλήθεια. Εἰς τὰς πρώτας-πρώτας ταύτας σελίδας τῆς Ἁγίας Γραφῆς συναντῶμεν μίαν ἐξαίρετον προφητείαν, ποὺ ἔχει σχέσιν καὶ μὲ τὴν Παναγίαν. Ἐλέχθη μέσα εἰς τὸν ἐπίγειον παράδεισον, μόλις οἱ πρωτόπλαστοι εἶχαν παραβῆ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ πονηρὸς ὄφις, ὁ διάβολος, εἶχε θριαμ-

βεύσει. Ἀλλὰ εἰς τὸ σκοτάδι τῆς ἀπελπισίας, ποὺ εἶχε σκεπάσει τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοὺς δύο προπάτοράς μας, ὁ μέγας καὶ αἰώνιος Κριτὴς μαζῆ μὲ τὴν κατάραν, ποὺ ἐκτοξεύει κατὰ τοῦ ὄφεως, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς τιμωρίας τῶν πρωτοπλάστων, δίδει καὶ μεγάλην καὶ ἐπίσημον ὑπόσχεσιν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν διάβολον λέγει: «Ἔχθραν θήσω ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν καὶ σύ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γεν. γ' 15). Θὰ βάλω, προαναγγέλλει ὁ Παντοκράτωρ, ἔχθραν μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς γυναικὸς ποὺ ἠπάτησες, καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἐμπνέεις σὺ καὶ τοῦ σπέρματος τῆς γυναικός. Αὐτός, ὁ εὐλογημένος καρπός, ποὺ θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀπόγονον τῆς Εὔας, δηλαδὴ ὁ Χριστός, θὰ σοῦ συντρίψῃ τὴν κεφαλήν, ἐνῶ σύ (ὁ διάβολος) δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ τοῦ κάμῃς τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ τοῦ δαγκάσῃς ἁπλῶς τὴν πτέρναν.

Ἀλλὰ ποία λοιπὸν εἶναι ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἐγεννᾶτο ἐκεῖνος, ποὺ θὰ συνέτριβε τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐπίβουλον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν διάβολον, καὶ θὰ ἔδιδε τὴν σωτηρίαν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος; Ποία ἦτο ἡ εὐλογημένη αὐτὴ ἀπόγονος τῆς Εὔας; Ἡ Παναγία Παρθένος, ἡ ἀμίαντος ἐκείνη κόρη, ἡ ὁποία, χωρὶς νὰ παρέμβῃ θέλημα ἀνδρός, μὲ μίαν σύλληψιν ὑπερφυσικὴν διὰ τῆς ἐπισκιάσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπόσχεσις, ἡ πρώτη ὑπόσχεσις καὶ προφητεία, τὸ πρῶτον χαροποιὸν καὶ εὐφρόσυνον μήνυμα, ποὺ ἄφινε φωτεινὰς ἀκτῖνας ἐλπίδος νὰ φωτίσουν τὸν κατασκότεινον οὐρανὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Δικαίως λοιπὸν ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ ὠνομάσθη πρωτευαγγέλιον, ἡ πρώτη-πρώτη δηλαδὴ χαρμόσυνος ἀγγελία, ποὺ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ προανήγγειλε καθαρὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὰ ἁγνὰ αἵματα τῆς Ἀειπαρθένου.

Ἐπίσης ὅμως σπουδαία καὶ βαρυσήμαντος εἶναι ἡ γνωστὴ περίφημος προφητεία τοῦ Ἡσαΐου. Αὐτὴ ὁμιλεῖ πλέον κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ ἀναμφισβήτητον διὰ τὴν Παναγίαν. «Ἰδού, ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ἡσ. ζ' 14 καὶ Ματθ. α' 23). Ἰδού, ἡ Παρθένος θὰ συλλάβῃ μὲ ἕνα τρόπον παράδοξον καὶ μυστηριώδη καὶ θὰ γεννήσῃ υἱόν, ποὺ θὰ πάρῃ τὸ ὄνομα

Ἐμμανουήλ, ὄνομα ποὺ σημαίνει: Ὁ Θεὸς εἶναι μαζῆ μας.

Τί ἐκπληκτικὸν ἀλήθεια! Ὀκτακόσια χρόνια προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστός, ὁ προφήτης προλέγει τὸ ἐξαίρετον καὶ μοναδικὸν καὶ πρωτάκουστον γεγονός, ὅτι μία Παρθένος θὰ ἐγεννοῦσε παιδὶ καὶ ὅτι τὸ παιδὶ αὐτὸ θὰ ἦτο ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας. Μὲ πόσην χαράν, ὀκτὼ αἰῶνας ἀργότερα, ὅταν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἐξεπληρώθη ἡ ἐκπληκτικὴ αὐτὴ προφητεία, τὴν ἐνθυμοῦνται οἱ Εὐαγγελισταί! Καὶ μὲ πόσην συγκίνησιν καὶ θαυμασμὸν τὴν ἀναφέρουν! Καὶ δικαίως. Διότι ποῖον ἄλλο σημεῖον, ποίαν ἄλλην ἀπόδειξιν χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν μεγάλην καὶ ἐξαιρετικὴν προσωπικότητα τῆς Παναγίας; «Ἰδὲ ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν, λέγει ὁ Μηνιάτης, θεώρησον ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν, ἐξέτασε τοὺς παρόντας καὶ περασμένους αἰῶνας, καὶ δὲν θέλεις εὕρει ἕνα σημεῖον ὡσὰν ἐτοῦτο, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλῶν αἰώνων, διὰ στόματος τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου, ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός». Καὶ πράγματι. Δι' ὅσους ἔχουν ἀνοικτὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, ἡ προφητεία αὐτὴ εἶναι φῶς λαμπρὸν καὶ πλούσιον, ποὺ ἀποκαλύπτει θαυμάσια τὴν ἀποστολήν, ποὺ θὰ διεδραμάτιζε ἡ ἁγία Παρθένος εἰς τὸ μεγάλο Μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

Βεβαίως δὲν λείπουν καὶ ἄλλαι προφητεῖαι, ποὺ ὁμιλοῦν, κάπως συνεσκιασμένα ὅμως, διὰ τὴν παναγίαν μητέρα τοῦ Κυρίου. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἀναφέρει τὰ λόγια τῆς Γενέσεως «ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης» (μθ' 9). Καὶ λέγει: «βλαστὸν τὴν Παρθένον, καὶ τὸ ἄχραντον τῆς Μαρίας ἐμφαίνει». Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἀποδίδει εἰς τὴν Θεοτόκον τὴν γνωστὴν προφητείαν τοῦ Ζαχαρίου: «Τέρπου καὶ εὐφραίνου, θύγατερ Σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει Κύριος» (Ζαχαρ. β' 14). Καὶ ἄλλοι Πατέρες πάλιν ἀναφέρουν τὴν προφητείαν τοῦ Ἰεζεκιὴλ περὶ τῆς «κεκλεισμένης πύλης», ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ Παρθένος. «Καὶ ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη» (μδ' 2). Πόσον σαφὴς καὶ παραστατικὴ εἶναι καὶ ἡ προφητεία αὐτή! Ὁμιλεῖ διὰ τὸ θαῦμα τὸ μεγάλο τῆς Παρθένου, ἡ ὁποία διεφυλάχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἀποκλειστικὸς ναὸς τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ὁποία, καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, παρέμεινε καὶ πάλιν Παρθένος. Ὁ Ἠσαΐας τέλος

καὶ μὲ ἄλλην ὡραίαν προφητείαν του προεφήτευσε τὴν Παρθένον. Εἶναι ἡ προφητεία ποὺ τόσον ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ὑμνογράφους: «Καὶ ἐξελεύσεται ράβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναβήσεται. καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Θεοῦ....» (Ἡσ. ια' 1-2). Ὁ Ἰεσσαὶ ἦτο ὁ πατέρας τοῦ Δαβίδ. Ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν ρίζαν του θὰ προήρχετο ὁ κλάδος ὁ ἀμάραντος, ἡ Παναγία, ποὺ θὰ ἔφερε τὸ οὐράνιον ἄνθος εἰς τὴν γῆν. Πολὺ ὡραῖα τὸ ἐπεξηγεῖ αὐτὸ ὁ ὑμνωδός: «Ἐκ ρίζης, Κόρη, Ἰεσσαὶ βλαστάνεις, καὶ ὡς ἄνθος προσφέρεις, τὸν φυτουργὸν τοῦ κόσμου».

Δὲν ἦτο λοιπὸν καθόλου ὑπερβολικὸν αὐτό, ποὺ ἔλεγεν ὁ πολὺς Δαμασκηνὸς ἐγκωμιάζων τὴν Θεοτόκον: «Χαρὰ εἰς σέ, ἡ ὁποία φέρεις τὸ ὄνομα, ποὺ προκατήγγειλαν οἱ ἀπ' αἰῶνος ἅγιοι προφῆται». Καὶ οὔτε εἶναι ἔξω τῆς πραγματικότητος ὁ ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας ὅταν ψάλλῃ: «Χαῖρε ἣν ἀνύμνησε προφητῶν ὁ σύλλογος». Καὶ πῶς νὰ μὴ ἀποτελῇ χαρὰν διὰ τὴν Παναγίαν μητέρα τοῦ Κυρίου τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Θεὸς τὴν προώρισε διὰ τόσον ὑψηλὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀποστολὴν καὶ προεμήνυσε τὸ ἔργον της καὶ τὴν προσωπικότητά της μὲ προφητείας, αἱ ὁποῖαι διεκηρύχθησαν ἀπὸ ἐμπνευσμένους μεγάλους καὶ ἁγίους προφήτας; Ὑπάρχει εὐτυχία μεγαλυτέρα καὶ δόξα τρανωτέρα διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ νὰ προαναγγέλλῃ ὁ ἴδιος ὁ Θεός, χιλιάδες χρόνια πρίν, τὴν ἐμφάνισίν του καὶ ν' ἀσχολοῦνται πρὸ αἰώνων πολλῶν προφῆται θεόπνευστοι μὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν ὑψηλὴν θέσιν, ποὺ θὰ ἔπαιρνεν εἰς τὸ μέγιστον γεγονὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος;

Πόσον ἀγαθὸς ἀλήθεια εἶναι ὁ Θεὸς καὶ πόσον γνωρίζει νὰ τιμᾷ καὶ νὰ ὑψώνῃ καὶ νὰ δοξάζῃ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ τὸν ἀγαποῦν καὶ πειθαρχοῦν εἰς τὸ ἅγιον θέλημά του! Καὶ τί ὑπέροχον εἶναι νὰ εἶναι ἕτοιμος κανεὶς νὰ δίδῃ εἰς τὸν Κύριον καὶ στιγμὰς καὶ ὥρας καὶ νεότητα καὶ γῆρας καὶ ὅλον τὸν ἑαυτόν του!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ

Παρθένος λοιπὸν θὰ ἦτο ἡ εὐτυχισμένη ἐκείνη γυναῖκα, ποὺ θὰ ἔδιδεν εἰς τὸν Μεσσίαν τὴν σάρκα, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, τὸ ὁποῖον αὐτὸς θὰ ἔφερεν ὡς Θεάνθρωπος.

Πότε ὅμως θὰ ἐγεννᾶτο ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ κόρη; Ποῖος αἰὼν ἀπὸ ὅλους τοὺς χρόνους καὶ καιρούς, τοὺς ὁποίους ὥρισεν ὁ Θεός, θὰ ἦτο ὁ προνομιοῦχος, ποὺ θὰ ἔβλεπε τὴν ἀπαρχὴν τῆς φανερώσεως τοῦ ἐκπληκτικοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ; «Ἔκαμναν ἅμιλλαν ἀναμεταξύ των οἱ αἰῶνες—λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰς λόγον του εἰς τὸ γενέσιον τῆς Παναγίας—ποῖος θὰ ἠξιώνετο νὰ καυχηθῇ διὰ τὴν γέννησίν σου, Θεοτόκε».

Ἀλλὰ ποίαν σημασίαν ἔχει τὸ ὅτι δὲν ἐγνώριζαν οἱ ἄνθρωποι πότε θὰ ἐγεννᾶτο ἡ εὐτυχὴς μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἡ μεγάλη καὶ ἐπίσημος, ἤρχετο ἀθορύβως, ἀλλὰ ἀσφαλῶς. «Ἐνικοῦσε τῶν αἰώνων τὴν ἅμιλλαν, προσθέτει ὁ ἴδιος πατήρ, ἡ προωρισμένη βουλὴ τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔκαμε τοὺς αἰῶνας. Καὶ ἔτσι ἔγιναν οἱ τελευταῖοι πρῶτοι. Καὶ αὐτοὶ ηὐτύχησαν νὰ ἰδοῦν τὴν γέννησίν σου, ὑπεραγία Θεοτόκε».

Καὶ πράγματι. Εἰς τοὺς ἐσχάτους χρόνους, ἡ περιπόθητος καὶ χαρμόσυνος αὐτὴ ἡμέρα ἦλθε. Τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας ἤρχισε νὰ πραγματοποιῆται. Ἀρχὴ δὲ καὶ προοίμιον ἦτο ἡ γέννησις ἐκείνης, ποὺ θὰ ἐβάσταζεν εἰς τοὺς κόλπους της τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Μεσσίαν καὶ Λυτρωτήν. «Ὁ ἀγαθὸς Θεός, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ἔσκυψε καὶ εἶδε καὶ ἐλυπήθη κατάβαθα τὸ πλάσμα τοῦ ἰδικοῦ του χεριοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ τὸ σώσῃ, λύει μὲ τὴν χάριν του τὴν στείρωσιν τῆς Ἄννης, ποὺ ἐφρονοῦσε τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ θεῖα. Καὶ αὐτὴ γεννᾷ κόρην ὁμοίαν πρὸς τὴν ὁποίαν οὔτε πρωτύτερα εἶχε γεννηθῆ οὔτε ἄλλη φορὰ θὰ γεννηθῇ».

Διὰ τοὺς γονεῖς τῆς Θεοτόκου καὶ διὰ τὴν γέννησίν της ἡ Καινὴ Διαθήκη δὲν μᾶς λέγει τίποτε. Ἀπησχολημένοι οἱ Εὐαγγελισταὶ μὲ τὸ θαυμαστὸν γεγονὸς τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸ σωτήριον ἔργον του, δὲν ἐθεώρησαν ἀπαραίτητον νὰ ἐξιστορήσουν λεπτομερῶς τὸν βίον τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρχήν του. Ὅ,τι γνωρίζομεν διὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς ζωῆς τῆς Παναγίας, τὸ γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτὴ μᾶς φανερώνει μερικὰ σημεῖα σχετικὰ μὲ τὴν γέννησιν τῆς Θεομήτορος.

Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπόν, ποὺ ἔγινε ἀσπαστὴ καὶ εἰς τὴν λατρείαν, Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα ὠνομάζοντο οἱ γονεῖς της. Ἦσαν ἀπὸ τοὺς σπανίους ἐκείνους Ἰσραηλίτας, ποὺ δὲν εἶχαν ἄλλον πόθον, παρὰ πῶς μὲ τὴν ζωήν των νὰ εὐαρεστήσουν εἰς τὸν Θεόν. Ἕνας πόνος ὅμως ἐτάρασσε τὴν εἰρήνην τῆς εὐσεβοῦς ψυχῆς των. Παιδιὰ δὲν εἶχαν. Ἁρμονικὰ ἐζοῦσε τὸ ἀνδρόγυνον, ἀλλὰ ἦτο ἄτεκνον. Δὲν ὡμοίαζαν αὐτοὶ μὲ τοὺς κακοὺς ἐκείνους συζύγους, ποὺ ἀποφεύγουν τὴν τεκνογονίαν. Οἱ θεοπάτορες τὴν ἔλλειψιν παιδιῶν τὴν ἐθεωροῦσαν δυστύχημα. Πόσες φορὲς τὸ ἐκλεκτὸν αὐτὸ ζεῦγος εἶχε παρακαλέσει τὸν Πανάγαθον νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ ὄνειδος τῆς ἀτεκνίας καὶ νὰ τοὺς χαρίσῃ ἕνα παιδί! Ἀλλὰ τὰ χρόνια ἐπροχωροῦσαν καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐξεπλήρωνε τὴν ἐπιθυμίαν των. Καὶ ὅσον ἐπερνοῦσε ὁ καιρός, τόσον ἐφαίνετο ὅτι ὁ Ὕψιστος δὲν θὰ ἔδιδε ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπίμονον προσευχήν των. Καὶ τώρα εἶχαν φθάσει εἰς ἡλικίαν προχωρημένην, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει καμμίαν ἐλπίδα διὰ τὴν ἀπόκτησιν τέκνου. Ἰδοὺ τί ἀναφέρεται εἰς ἔργον, ποὺ ἀποδίδεται εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Νύσσης: «Ἤκουσα αὐτὰ νὰ διηγῆται κάποια ἀπόκρυφος ἱστορία. Ὁ Πατέρας τῆς Παρθένου ἦτο διακεκριμένος ἄνθρωπος, διότι ἐζοῦσε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἦτο ἐπίσης γνωστὸς μεταξὺ τῶν καλλίστων. Ἔμεινε ὅμως ἄτεκνος ἕως τὰ βαθειὰ γηρατειά του. Διότι ἡ σύζυγός του ἦτο στεῖρα». Καὶ συνεχίζει ὁ ἴδιος Πατήρ: «Καὶ αὐτή (δηλαδὴ ἡ Ἄννα) μιμεῖται ὅσα διηγοῦνται διὰ τὴν μητέρα τοῦ Σαμουήλ. Ἀφοῦ ἦλθε εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἔπεσε εἰς προσευχήν...». Καὶ τί παρεκάλεσε; «Νὰ γίνῃ μητέρα, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ ἀφιερώσῃ εἰς τὸν Θεὸν τὸ παιδὶ ποὺ θὰ ἐγεννοῦσε».

Ἀλλ' οἱ «ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν». Ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἀκούσῃ τὴν προσευχὴν

ἀνθρώπων τόσον εὐσεβῶν καὶ δικαίων, ὅπως ἦσαν ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα; «Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν», βεβαιώνει πάλιν ὁ πολύπειρος προφήτης (Ψαλμ. λγ' 18). Καὶ ὁ Κύριος τοὺς ἤκουσε πράγματι. Τότε ἀκριβῶς, ποὺ τὸ γεγονὸς ἐφαίνετο ἀδύνατον, τότε ἡ στειρότης τῆς Ἄννας ἐξηφανίσθη. «Ἀφοῦ ἐδυναμώθη, προσθέτει ὁ μέγας αὐτὸς Πατήρ, μὲ θεῖον σημάδι, ἐπῆρε τὴν χάριν ποὺ τόσον θερμὰ ἐζήτησε». Τὸ δῶρον τοῦ οὐρανοῦ ἦλθε. Ἦτο κόρη, «ἡ κυριώνυμος Μαρία». Τὸ λέγει καὶ αὐτὸ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης: «Ἐπειδὴ δὲ ἐγεννήθη ἡ κόρη τὴν ὠνόμασε Μαρίαν, διὰ νὰ σημάνῃ καὶ μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν τὸ θεόσδοτον τῆς χάριτος». Καὶ πράγματι, Μαρία σημαίνει τὴν ἰσχυράν, τὴν ἔνδοξον, τὴν ἐλπίδα, τὴν Κυρίαν, τὸ ὕψος, τὸ δῶρον, τὴν ὡραίαν. Καὶ ἀκριβῶς διότι τὰ ἐκφράζει ὅλα αὐτὰ καὶ μὲ τὴν ὅλην ζωήν της τὰ ἔκαμε πραγματικότητας, δι' αὐτὸ ἔγινε ὄνομα τόσον ἀγαπητόν, ὄνομα ποὺ εὑρίσκεται εἰς τὰ χείλη ὅλων!

Ἡ ἀρετὴ λοιπὸν τῶν θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης ἐνίκησε. Ἡ πίστις των ἐθριάμβευσε. «Στεῖραι—ἀνακράζει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός—ρίψατε τὸ βλέμμα σας εἰς τὴν πρώτην στεῖραν, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὴν θεόπαιδα καὶ γεμίσατε ἀπὸ ἐλπίδα... Ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα ἔσπειραν ἔργα ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης καὶ ἐθέρισαν καρπὸν ζωῆς. Ἐγέμισαν τὴν ψυχήν των μὲ τὸ φῶς τῆς θείας γνώσεως καὶ εἰς ὅλην τὴν ζωήν των δὲν ἔκαμναν ἄλλο, παρὰ νὰ ἐκζητοῦν τὸν Κύριον. Καὶ ἦλθεν εἰς ἀνταμοιβήν των γέννημα δικαιοσύνης, μία χαριεστάτη κόρη». Καὶ συνεχίζει ὁ ἱερὸς Πατήρ. «Ὦ ζευγάρι λογικῶν τρυγόνων, Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα ποὺ ὑπήρξατε γεμᾶτοι ἀπὸ σωφροσύνην. Σεῖς, ἐπειδὴ ἐτηρήσατε τὸν φυσικὸν νόμον τῆς σωφροσύνης, ἀξιωθήκατε νὰ πάρετε αὐτὸ ποὺ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ τὴν φύσιν. Διότι ἐγεννήσατε διὰ τὸν κόσμον μητέρα Θεοῦ ἀπείρανδρον. Σεῖς, ἐπειδὴ ἐπολιτευθήκατε εἰς τὴν ζωήν σας μὲ εὐσέβειαν καὶ ὁσιότητα, ἐγεννήσατε θυγατέρα αὐτὴν ποὺ ὑψώθη ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἔγινε κυρία τῶν ἀγγέλων».

Ποία εὐεργεσία! Τί μεγάλη τοῦ Θεοῦ δωρεά! Διότι εὐεργεσία καὶ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ Παναγία. Εὐεργεσία καὶ δωρεὰ ὄχι μόνον πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ καὶ τὴν Ἄνναν, ποὺ ἐλαχταροῦσαν ν' ἀποκτήσουν παιδί. Ἀλλ' εὐεργεσία καὶ δωρεὰ ποὺ ἁπλώνεται εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Τὴν

Μαρίαν θὰ ἠξίωνε ὁ Θεὸς νὰ γίνῃ τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς του, ποὺ θὰ ἐγεννοῦσε τὸν Λυτρωτήν. «Σήμερον, ψάλλει καὶ ὁ ὑμνωδός, ὁ τοῖς νοεροῖς θρόνοις ἀναπαυόμενος Θεός, θρόνον ἅγιον ἐπὶ γῆς ἑαυτῷ προητοίμασεν. Ὁ στερεώσας ἐν σοφίᾳ τοὺς οὐρανούς, οὐρανὸν ἔμψυχον ἐν φιλανθρωπίᾳ κατεσκεύασεν. Ἐξ ἀκάρπου γὰρ ρίζης φυτὸν ζωηφόρον ἐβλάστησεν ἡμῖν τὴν Μητέρα αὐτοῦ, ὁ τῶν θαυμασίων Θεός».

Πῶς λοιπὸν ἡμεῖς νὰ μὴν αἰσθανώμεθα τὴν καρδίαν μας νὰ γεμίζῃ ἀπὸ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Κύριον; Καὶ δι᾽ αὐτὸ ἡμέρα-νύκτα θὰ ἔπρεπε νὰ ψάλλωμεν μαζῆ μὲ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν: «Κύριε ὁ Θεός μου, δοξάσω σε, ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν» (κε΄ 1).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΧΑΡΑ

Αἱ θεῖαι ὑποσχέσεις ἤρχισαν νὰ πραγματοποιοῦνται, αἱ προφητεῖαι νὰ ἐκπληρώνωνται, ἡ ἀπολύτρωσις καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου νὰ πλησιάζῃ. Ἡ ὑπέροχος κόρη, ἡ παναγία Παρθένος, ποὺ ἐξελέγη ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ νὰ βαστάσῃ εἰς τοὺς κόλπους της τὸν τὰ πάντα βαστάζοντα Κύριον, ἐγεννήθη. «Ἡ Θεοχώρητος Κόρη, μέλπει καὶ ὁ ἱερὸς ὑμνωδός, καὶ Θεοτόκος ἁγνή, τῶν προφητῶν τὸ κλέος, τοῦ Δαβὶδ ἡ θυγάτηρ, σήμερον γεννᾶται ἐξ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης τῆς σώφρονος». Ἐγεννήθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν ἱερὰν καὶ ἁγίαν πόλιν τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπὸ ἐκλεκτοὺς καὶ ἐναρέτους γονεῖς, τὸν Ἰωακεὶμ καὶ τὴν Ἄνναν.

Τὸ γένος της δὲν ἦτο κοινὸν καὶ ἄσημον. Ἦτο λαμπρὸν καὶ ἐξαίρετον, γένος βασιλικόν. Κατήγετο «ἐξ οἴκου Δαβίδ» (Λουκ. α΄ 27, 32, 69). Τί σημαίνει, ἂν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ βασιλεία τοῦ Δαβὶδ δὲν ὑπάρχει καὶ οἱ ἀπόγονοί του ζοῦν εἰς τὴν ἀσημότητα καὶ ὁ θρόνος του εἶναι κενός; Ἡ δόξα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ βασιλέως ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ ἄσβεστος. Ἡ ἀκτινοβολία τῆς βασιλείας του καὶ ἡ ὑπόσχεσις, ποὺ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅτι ἀπὸ αὐτὸν θὰ προήρχετο κατὰ σάρκα ὁ αἰώνιος βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεύς, δὲν ἔπαυαν ν᾽ ἀποτελοῦν

μεγάλας πραγματικότητας. Πόσαι καὶ πόσαι ἄλλως τε Ἰσραηλίτιδες δὲν θὰ ἐζήλευαν τὴν ὑψηλὴν καταγωγὴν τῆς κόρης τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης, καὶ δὲν θὰ ἐπιθυμοῦσαν ν' ἀνήκουν εἰς τὴν «πατριὰν» τοῦ ἐνδόξου Δαβίδ; Ποία τιμὴ καὶ δόξα διὰ τὴν μικρὰν κόρην, ἀλλὰ καὶ ποία χαρὰ καὶ καύχησις διὰ τὸν ἔνδοξον πρόγονον!

Ὁ Δαβίδ, ὁ θεοπάτωρ—ἀνακράζει εἰς λόγον του ἐγκωμιαστικὸν ἐπὶ τῇ γεννήσει τῆς Παρθένου ὁ μελῳδικώτατος ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός—ἂς εὐφρανθῇ μὲ εὐφροσύνην μεγάλην. Ὁ Ἡσαΐας ὁ προφητοκράτωρ ἂς γεμίσῃ ἀπὸ χαράν. Ὁ μὲν πρῶτος, ὁ βασιλεύς, διότι ἀπὸ τὴν ὀσφύν του προέρχεται ἡ βασιλίς... Ὁ δὲ δεύτερος, ὁ προφήτης, διότι ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία του».

Καὶ πράγματι. Ἡ «ὑπὲρ φύσιν καὶ ἔννοιαν καὶ τῷ κόσμῳ σωτήριος» σεπτὴ καὶ ἁγία γέννησις τῆς Ἀειπαρθένου εἶναι γεγονὸς μέγα καὶ χαρμόσυνον. Εἶναι τὸ προοίμιον τῶν σωτηρίων καὶ χαρμοσύνων γεγονότων, τῶν Χριστουγέννων, ποὺ θ' ἀκολουθήσουν. Εἶναι τὸ προμήνυμα τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ κόσμου, ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς οἰκουμένης, ποὺ θὰ ἔφερεν ὁ ἀνακαινιστὴς Υἱός της. Εἶναι, διὰ ν' ἀφήσωμεν νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἐμπνευσμένος Ἠλίας Μηνιάτης, «ἡ ἁγία καὶ φωτοφόρος αὐγή, πρόδρομος ἀγλαόμορφος τοῦ Ἡλίου τῆς δόξης, δροσερὴ αὔρα τοῦ θείου φωτὸς καὶ χαριεστάτη μηνύτρια τῆς εὐτυχεστάτης ἡμέρας... Ποῖος δὲν θεωρεῖ εἰς τὴν γέννησιν τῆς Παρθένου, πάσης τῆς οἰκουμένης τὴν ἀναγέννησιν; Στραφῆτε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ξανοίξατε εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ποῦ θέλετε ἰδεῖ πλέον τὴν ψευδώνυμον τῶν εἰδώλων λατρείαν; Ποῦ τῶν ἀθέων τὰ μιαρὰ θυσιάσματα; Ποῦ τοῦ διαβόλου τὴν παγκόσμιον καταδυναστείαν; «Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν—γράφει ὁ θεῖος Γρηγόριος—τ' ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά· παρῆλθεν ἡ νύξ, εἰσῆλθεν ἡ ἡμέρα· παρῆλθε τὸ ψεῦδος, εἰσῆλθεν ἡ ἀλήθεια· παρῆλθεν ἡ ἀρά (δηλαδὴ ἡ κατάρα), εἰσῆλθεν ἡ χάρις».

Πῶς λοιπὸν ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου νὰ μὴ γενίζῃ μὲ χαρὰν τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα; «Σήμερα, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ἔπνευσαν αὖραι, ποὺ εἶναι προάγγελοι χαρᾶς παγκοσμίου. Σήμερα ἔγινε ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἂς εὐφρανθῇ ὁ οὐρανὸς ἐπάνω καὶ ἂς σκιρτήσῃ ἀπὸ ἀγαλλίασιν ἡ γῆ κάτω. Ἂς σαλευθῇ καὶ ἡ θάλασσα τοῦ κόσμου... Διότι γεννᾶται ἡ ἀμνάς, ἀπὸ τὴν

ὁποίαν θὰ προέλθῃ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ... Ἄσατε, λοιπόν, καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλλατε. Ὑψώσατε τὴν φωνήν σας, ὑψώσατέ την, μὴ φοβεῖσθε. Ἐγεννήθη σήμερα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ηὐδόκησε νὰ γεννηθῇ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου».

Πράγματι. Εἶναι ἡμέρα μεγάλης χαρᾶς ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Καὶ χαίρουν ὅλοι καὶ ὅλα. «Χαίρει ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα, ποὺ ἐγέννησαν χαριτωμένη κόρη», τραγουδεῖ καὶ ὁ πολὺς Παπαδιαμάντης. Χαίρει καὶ σκιρτᾷ ἡ Ἐκκλησία, ποὺ μὲ χίλιους ὕμνους καὶ μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ χαρὰν ἑορτάζει τὴν γέννησίν της εἰς τὰ 8 Σεπτεμβρίου. Δὲν ἀκούετε τί ψάλλει; «Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ». Χαίρουν καὶ σκιρτοῦν οἱ Χριστιανοί, λέγει καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες. Τὰ μικρὰ κορίτσια, διότι τῆς μοναδικῆς κόρης, τῆς κορωνίδος καὶ βασιλίδος «τὸ γενέσιον πανηγυρίζειται σήμερον». Αἱ νεάνιδες, διότι «παρθενικὸν εἶναι τὸ γενέθλιον». Αἱ μητέρες «σὺν τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ χορεύσατε», διότι «μητρικὸς καρπὸς» εἶναι ἡ Παρθένος. Αἱ στεῖραι, ποὺ μὲ πίστιν καὶ ἐλπίδα κυττάζουν τὸ μέλλον των, διότι ἀπὸ τὴν «πρὶν στειρεύουσαν» ἐγεννήθη ἡ Παναγία. Νὰ χαρῇ καὶ ἡ ἰδία. Εἰς αὐτὸ τὴν προσκαλεῖ καὶ ὁ ὑμνωδός: «Χαῖρε ἡ παγκόσμιος χαρὰ δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος». Τέλος ὅλοι, κατὰ τὸν Μηνιάτην, ἂς ψάλλουν «μὲ φωνὰς χαρᾶς καὶ θάμβους τὴν χαροποιὸν ἐκείνην τοῦ Σολομῶντος ᾠδήν: «τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος;» (Ἆσμ. στ' 10).

Πάγκοινος λοιπὸν καὶ παγκόσμιος ἡ χαρά, διότι μεγάλο καὶ ἐξαίρετον καὶ τὸ γεγονός. Ἂς σκεφθῶμεν τί σκοτάδι ἀπελπισίας καὶ ἀθλιότητος ἐπικρατοῦσε εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸ μέλλον του καὶ τὴν ἀπολύτρωσίν του, προτοῦ νὰ γεννηθῇ ἡ θαυμαστὴ κόρη «τῶν ἁγίων καὶ δικαίων Θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης», ὅπως τοὺς ὀνομάζει ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας. Ἀλλὰ πόσον ἤρχισαν ν' ἀλλάσσουν τὰ πράγματα ἔπειτα ἀπὸ τὴν γέννησίν της. Ὁ οὐρανὸς ἑτοιμάζεται νὰ ξεσκοτεινιάσῃ. Αἱ πύλαι του, ποὺ εἶχε κλείσει ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ παρακοή, εἶναι ἕτοιμαι ν' ἀνοίξουν πάλιν. Ἡ γλυκειὰ ἐλπὶς γλυκοχαράζει. Ἡ αὐγή, ἡ Παρθένος, ποὺ θὰ γίνῃ μήτηρ Θεοῦ, ἦλθε. Γρή-

γορα θ' ἀνατείλῃ καὶ «ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης», ὁ μέγας καὶ ἐπίσημος ἐπισκέπτης τῆς γῆς, «Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν», ὁ ὁποῖος «ἔλυσε τὴν κατάραν τῆς ἁμαρτίας» καὶ ἔδωκε τὴν εὐλογίαν τῆς σωτηρίας. Διότι κατήργησε τὸν θάνατον καὶ μᾶς ἐδώρησε τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ὅπως λέγει τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. «Δοξασμένη ἡ ἄπειρος Πρόνοια καὶ ἄκρα συγκατάβασις τοῦ Θεοῦ, ἀναφωνεῖ καὶ πάλιν ὁ Μηνιάτης, ὁποῦ ἔκαμε τέλος πάντων καὶ ἔλαμψεν ἡ φαεσφόρος καὶ χρυσαυγεστάτη αὐγή, ἡ Πάναγνος Κόρη καὶ Θεόπαις Μαρία».

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ χαίρωμεν καὶ νὰ ἀγαλλώμεθα, μὲ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν μεγάλην καὶ ἀνέκφραστον ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐξαίρετον αὐτὸ γεγονός;

ΑΡΧΗ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Ἡ γέννησις τῆς ἁγίας Παρθένου, ὅπως εἴδαμεν, ὑπῆρξεν ἐξαίρετον γεγονὸς τῆς θείας οἰκονομίας. Ἦτο ἡ ἔναρξις τῆς πραγματοποιήσεως τῶν θείων ὑποσχέσεων καὶ προφητειῶν. Ὑπῆρξε τὸ προοίμιον σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τί παράδοξον ὅμως! Ἕνα τόσον μεγάλο, ἕνα τόσον ἐξαίρετον γεγονὸς ἔμεινε τελείως ἄγνωστον καὶ ἀπαρατήρητον. Διότι «ἀψοφητὶ καὶ θορύβου δίχα παντός (συμβαίνουν) τὰ τῆς ἀληθοῦς θεότητος ἔργα», κατὰ τὴν ὡραιοτάτην ἔκφρασιν τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Ἔγιναν ὅλα ἁπλᾶ, ἤρεμα, ἀθόρυβα, σὰν κάτι τὸ κοινὸν καὶ συνηθισμένον καὶ ἀσήμαντον. Αὐτή, ποὺ θὰ ἐγίνετο τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ θὰ ἀνεδεικνύετο κεχαριτωμένη καὶ εὐλογημένη μεταξὺ τῶν γυναικῶν, ἐγεννήθη ὄχι εἰς βασιλικὰ ἀνάκτορα, ἀλλὰ μέσα εἰς τὴν ἀφάνεια καὶ φτώχεια. Οὔτε οἱ εὐτυχισμένοι γονεῖς της, ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα, δὲν ἀντελήφθησαν τί ἔκρυπτε τὸ μέλλον τῆς χαριτωμένης κόρης, τὴν ὁποίαν τοὺς ἐδώρησεν ὁ Θεός.

Ποῦ νὰ ἐγνώριζε καὶ ποῦ νὰ ἐφαντάζετο τὸ μακάριον αὐτὸ ζεῦγος διὰ ποίαν ὑψηλὴν καὶ μεγαλειώδη ἀποστολὴν προώριζεν ὁ Πανάγαθος τὴν Μαρίαν των! Ἀλλὰ καὶ πῶς

ἦτο δυνατὸν νὰ φαντσθοῦν ὅτι τοὺς ἐδόθη κόρη, «ὁμοία πρὸς τὴν ὁποίαν οὔτε πρωτύτερα δὲν εἶχε γεννηθῆ οὔτε καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐγεννᾶτο», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Δαμασκηνοῦ.

Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ ἦτο τὸ σπουδαῖον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν. Τί καὶ ἂν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὸ ἐννοήσουν; Ἡ πραγματικότης ἦτο ὅτι εἶδε πλέον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐκείνη, ποὺ θὰ ἐτιμᾶτο μὲ τιμὴν ὑπέροχον καὶ ἀσύλληπτον διὰ ἄνθρωπον. «Κόρη ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἔχει γεννηθῆ—ἀναφωνεῖ μὲ ἱερὰν συγκίνησιν ὁ πολὺς Δαμασκηνός— τοῦ Βασιλέως τῶν οὐρανῶν ἐμψυχωμένος θάλαμος. Νεᾶνις εἰς φῶς ἦλθε, ποὺ ἀστράπτει λαμπρότερον καὶ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος. Βρέφος ἀπὸ τὴν στεῖραν ἀνέλαμψε, τῆς παρθενίας ἱερώτατον τέμενος».

Ἡ Παρθένος λοιπόν, ἡ ὁποία θὰ ἐγίνετο μητέρα Ἐκείνου, ποὺ εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἐγεννήθη μὲ τρόπον παράδοξον καὶ θαυμαστὸν ἀπὸ μίαν στεῖραν μητέρα, ἀπὸ ἕνα πατέρα γέροντα. Μήπως ὅμως ἔτσι δὲν ἥρμοζε διὰ τὴν Παναγίαν, ποὺ δὲν θὰ ἐζοῦσεν ἁπλῶς, ὅπως τὰ ἄλλα κορίτσια, ἀλλὰ θὰ ἐκαλεῖτο νὰ ἀναλάβῃ ρόλον πρωτάκουστον καὶ πρωτοφανῆ, νὰ γίνῃ «Θυγάτηρ τοῦ οὐρανίου Πατρός, Μήτηρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, Νύμφη τοῦ Παναγίου Πνεύματος»;

Θαῦμα; Μάλιστα θαῦμα θείας μεγαλοσύνης, ἀλλὰ καὶ θείας συγκαταβάσεως. Ἦτο ἔργον τῆς παντοκρατορικῆς χειρὸς τοῦ Μεγαλοδυνάμου, θαυματουργικὴ ἐπέμβασις Ἐκείνου, ποὺ μόνος γνωρίζει νὰ κάμνῃ θαυμάσια.

Τί ὅμως τὸ ἀπορίας ἄξιον; Ἐὰν θαύματα ἔκαμνεν ὁ Παντοδύναμος διὰ τὴν γέννησιν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Γραφῆς, διατί νὰ μὴ κάμῃ θαῦμα καὶ διὰ τὴν «ὑπὲρ ἀγγέλους καὶ ἀγγέλων δεσπόζουσαν», τὴν ἀπείρανδρον Μητέρα τοῦ Σωτῆρος; Μὲ παρόμοιον θαῦμα δὲν εἶχε γεννήσει ἡ στεῖρα Σάρρα τὸν Ἰσαάκ; Μὲ τέτοιο θαῦμα δὲν ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡ ἄλλη ἐκείνη Ἄννα τὸν μεγάλον προφήτην Σαμουήλ; Κατόπιν θαύματος δὲν θὰ ἐγεννᾶτο εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὴν στεῖραν Ἐλισάβετ, τὴν ἐξαδέλφην της, ὁ μέγιστος τῶν προφητῶν, ὁ Βαπτιστὴς καὶ Πρόδρομος τοῦ Κυρίου; «Μεγαλεῖον, λέγει καὶ ὁ ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ἀληθῶς ἐξαίρετον καὶ διαφορετικὸν ἦτο τοῦτο εἰς μόνην τὴν Θεοτόκον, θεόθεν δεδωρημένον· διατί καὶ ἄλλαι πολλαὶ στεῖραι γυναῖκες φαίνονται ἐν τῇ Παλαιᾷ ὅτι ἐγέννησαν ἐξ ἐπαγγελίας.

Ἀλλ' αὐταὶ ὅλαι ἐγέννησαν ἀρσενικά· μόνη δὲ καὶ πρώτη ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐν τῇ Παλαιᾷ θῆλυ παιδίον κατ' ἐπαγγελίαν ἐκ τῆς στείρας καὶ θεοπρομήτορος Ἄννης».

Ἄλλως τε τὸ θαῦμα αὐτὸ ἦτο ἁπλῶς ἀρχή, προοίμιον, ἡ προπαρασκευὴ μιᾶς σειρᾶς μεγάλων καὶ ἐξαιρετικῶν θαυμάτων, ποὺ θὰ συνώδευαν τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ της, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν. Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐκφράζει καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου ὅταν ψάλλῃ: «Χαῖρε τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ τὸ προοίμιον». Ὀλίγα χρόνια ἀργότερα θὰ ἐλάμβανε χώραν ἡ σάρκωσις τοῦ Κυρίου. Τὸ μοναδικὸν δηλαδὴ καὶ ἀκατάληπτον καὶ μέγιστον ἀπὸ ὅλα τὰ θαύματα, «τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον, τὸ τῶν θαυμάτων κεφάλαιον», ὅπως τὸ χαρακτηρίζει καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ γίνῃ καὶ τὸ μικρότερον, ὅταν μάλιστα αὐτὸ ἀνεφέρετο εἰς ἐκείνην, ποὺ θὰ ἀπέβαινε ἡ μητέρα τοῦ Σωτῆρος; Αὐτὸ τονίζει καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης· «προειδοποιοῦσα τοῖς ἀνθρώποις ἡ θεία χάρις, μὴ ἄπιστον τὸν ἐκ Παρθένου τόκον ἡγήσασθαι, τοῖς ἐλάττοσι θαύμασι παραγυμνάζει τῶν ἀπίστων τὴν συγκατάθεσιν». Διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ δηλαδὴ ἀναξία πίστεως ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου ἐκ Παρθένου, ἡ θεία χάρις, προεισάγουσα τὰ μικρότερα θαύματα, προπαρασκευάζει τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἀπίστων εἰς τὰ μεγαλύτερα. Εἶχε δίκαιον λοιπὸν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ν' ἀναφωνῇ γεμᾶτος ἀπὸ ἐνθουσιασμόν: «Σιγάτω Σολομὼν ὁ σοφώτατος, καὶ μὴ λεγέτω, μηδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον».

Τόσον πολὺ ὑψώνει καὶ τιμᾷ ὁ Θεὸς ἐκείνους, ποὺ πρόκειται μὲ τὴν ζωήν των, μὲ τὴν ἀρετήν των, μὲ τὴν ἀφοσίωσίν των, νὰ γίνουν ἐκλεκτὰ ὄργανά του. Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐργάζεται ὁ Ὕψιστος εἰς ὅσους ἔχουν τὴν διάθεσιν νὰ ὑπηρετήσουν τὰ γεμᾶτα ἀπὸ ἀγαθότητα καὶ σοφίαν σχέδιά του. Εἶναι ἕτοιμος εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ὄχι ἁπλῶς νὰ δείξῃ εὔνοιαν, ἀλλὰ καὶ ἐξαίρετα καὶ ἐκπληκτικὰ ἀκόμη γεγονότα, θαύματα ἀληθινὰ νὰ ἐνεργήσῃ. Ὅπως ἐνήργησε καὶ διὰ τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἐνεργεῖ καὶ διὰ πάντα πιστόν, ὅταν αὐτὸς θέτῃ τὸν ἑαυτόν του ὁλόψυχα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θείου θελήματος.

Ὑπάρχει κανεὶς ποὺ νὰ ἐζήτησε μὲ τέτοιαν διάθεσιν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ εἶδε ἕνα καὶ περισσότερα θαυμαστὰ γεγονότα εἰς τὴν ζωήν του;

ΠΡΑΞΙΣ ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΗΣ

Χαρμόσυνον καὶ εὐφρόσυνον γεγονὸς εἶναι διὰ τοὺς καλοὺς καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς ἡ ἀπόκτησις παιδιοῦ. Καὶ εὐλογία ἀληθινὴ θεωρεῖται δι' ὁλόκληρον τὸ σπίτι ἡ γέννησις ἀνθρώπου.

Εἶναι ὅμως ἀρκετόν, ὅσον μεγάλο καὶ ἐξαίρετον καὶ ἂν εἶναι, νὰ ἔρχωνται ἁπλῶς εἰς τὸν κόσμον ψυχαί; Ἀσφαλῶς ὄχι. Διότι οἱ γονεῖς δὲν ἀξιώνονται ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ γίνωνται συνεργάται του μόνον εἰς τὴν δημιουργίαν ἀνθρώπων. Παίρνουν τὴν τιμὴν νὰ εἶναι συνεργάται του καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ μόρφωσιν τῶν ψυχῶν τῶν παιδιῶν. Καὶ ἀκριβῶς τότε, ὅταν δέχωνται καὶ φέρουν εἰς πέρας καὶ τὰ δύο αὐτὰ σπουδαῖα καθήκοντα, ἀποδεικνύονται ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς των.

Οἱ θεοπάτορες, ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα, οἱ ἀξιοζήλευτοι γονεῖς τῆς Παναγίας, ἀπεδείχθησαν καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἄξιοι τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Εὐσεβεῖς αὐτοὶ καὶ θεοφώτιστοι ἄνθρωποι καὶ εὐλαβεῖς μελετηταὶ τοῦ αἰωνίου Βιβλίου, τῆς Ἁγίας Γραφῆς, «οἵτινες, κατὰ τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον Κύπρου, ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν τῷ Θεῷ εὐηρέστησαν», ἀνέθρεψαν τὴν κόρην των Μαρίαν μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλειαν. Ὅλην τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν, ποὺ ἔφλεγε τὴν ἰδικήν των καρδίαν καὶ κατηύθυνε καὶ ἐνέπνεε τὴν ἰδικήν των ζωήν, τὰ μετέδωσαν καὶ εἰς τὴν χαριτωμένην κόρην των καὶ μὲ αὐτὰς ἐζύμωσαν τὸν ψυχικόν της κόσμον.

Ἀλλ' ἡ θεοδώρητος θυγάτηρ τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης ὑπῆρξεν εὐτυχὴς καὶ εἰς κάτι ἄλλο. Οἱ μακάριοι γονεῖς της τὴν ἠγάπησαν μὲ ἀγάπην ἀληθινήν, ἀνωτέραν, τὴν ὁποίαν ἐξηγίαζεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Δὲν τὴν ἠγάπησαν μὲ τὴν ἀγάπην τὴν ὑπερβολικήν, τὴν τυφλήν, τὴν εἰδωλολατρικήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀγαποῦν πολλοὶ γονεῖς, ὅταν μάλιστα τὸ παιδί των εἶναι ἕνα καὶ μοναδικόν. Ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα ἐγνώριζαν νὰ κανονίζουν τὴν ἀγάπην των καὶ νὰ τὴν ὑποτάσσουν καὶ νὰ τὴν ἐξαγιάζουν μέσα εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἡ στοργὴ ποὺ ᾐσθάνοντο πρὸς τὴν θεοχα-

ρίτωτον κόρην των, δὲν παρεμέριζε καὶ δὲν ἐσκίαζε καθόλου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὸν Θεόν. Οὔτε τοὺς ἔκαμε νὰ λησμονήσουν τὴν ὑπόσχεσιν, ποὺ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας εἶχαν δώσει, ν' ἀφιερώσουν «τῷ Θεῷ τὸ τικτόμενον». Διότι, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, οἱ θεοπάτορες εἶχαν κάμει τὴν εὐχὴν ὅτι, ἐὰν ὁ Παντοδύναμος τοὺς ἀπήλλασσε ἀπὸ τὸ ὄνειδος τῆς ἀτεκνίας καὶ τοὺς ἔδιδε παιδί, θὰ τὸ ἀφιέρωναν εἰς Αὐτόν. «Εὐχὴ πάλιν τῶν οὕτω γεννησαμένων, τὴν τεξομένην παραδοξότερον ἀντιδώσειν τῷ Δόντι».

Τρανὸν δεῖγμα αὐτοῦ τοῦ γεγονότος εἶναι ἡ προθυμία καὶ ἡ χαρά, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξεπλήρωσαν τὸ τάξιμό των. «Ἀνδρωθεῖσαν δὲ ἤδη τὴν κόρην, ἀναφέρεται εἰς λόγον ποὺ ἀποδίδεται εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ὡς μηκέτι δεῖσθαι προσανέχειν τῇ θηλῇ, ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ, καὶ πληρῶσαι τὴν ἐπαγγελίαν καὶ προσάγειν ναῷ ἐσπουδάσθη». Μόλις δηλαδὴ ἐμεγάλωσεν ἡ θυγάτηρ των καὶ δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην νὰ θηλάζῃ, ἐσκέφθησαν νὰ τὴν ἀποδώσουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὴν φέρουν εἰς τὸν ναὸν καὶ νὰ ἐκπληρώσουν ἔτσι τὴν γνωστὴν ὑπόσχεσίν των.

Αὐτὸ τὸ γεγονὸς ψάλλει καὶ ὁ ὑμνωδὸς εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει εἰς τὰς 21 Νοεμβρίου. «Οἱ σώφρονες πατέρες σου, ἄχραντε, ἀνέθεντό σε ἐν οἴκῳ Κυρίου ἀνατραφῆναι σεμνῶς, καὶ εἰς μητέρα ἑτοιμασθῆναι αὐτῷ». Ἐκεῖ, κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνόν, «διατρίβει ἡ παρθένος, μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μὲ ἀναστροφὴν καθαρὰν καὶ ἁγνήν... Καὶ ἔτσι ἀφοῦ ἐφυτεύθη μέσα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκαλλιεργήθη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς ἄλλη ἐλαία κατάκαρπος, ἔγινε κάθε ἀρετῆς κατοικητήριον. Τὸν νοῦν της τὸν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ κάθε βιοτικὴν ἐπιθυμίαν καὶ διετήρησε παρθένον τὴν ψυχὴν μαζῇ μὲ τὸ σῶμα, ὅπως ἥρμοζε εἰς ἐκείνην, ποὺ ἔμελλε νὰ ὑποδεχθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα της τὸν Θεόν. Διότι, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι Ἅγιος, εἰς ἁγίους ἀναπαύεται».

Δῶρον Θεοῦ ἦτο ἡ Παναγία. Καὶ δῶρον οἱ εὐλαβεῖς γονεῖς της τὴν προσέφεραν εἰς τὸν οὐράνιον Δωρητήν. Δῶρον καὶ προσφορὰν καὶ θυσίαν εὐγενικὴν πρὸς τὸν Παντοκράτορα. «Ἰδοὺ ἡ μεγαλυτέρα θυσία, ὅπου καὶ ἔγινε πρὸς τὸν Θεόν, ἀναφωνεῖ εἰς λόγον του εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου ὁ γλαφυρὸς Ἠλίας Μηνιάτης, ἀφότου ἐκτίσθη ὁ κόσμος... Καθὼς

δὲν ἐστάθη ἄλλο ἕνα τελειότερον πρᾶγμα, ἔτσι δὲν ἐστάθη ἄλλη μία τιμιωτέρα προσφορὰ καὶ εἰς τὸν Θεὸν πλέον εὐπρόσδεκτος». Καὶ προσθέτει: «Ὦ χαριτωμένη ἡμέρα, εἰς τὴν ὁποίαν δέχεται εἰς τὸν ἴδιον οἶκον τὴν θυγατέρα του ὁ προαιώνιος Πατήρ, τὴν Μητέρα ὁ Υἱὸς καὶ τὴν νύμφην τὸ Πανάγιον Πνεῦμα! Ὦ χαρμόσυνος ἑορτὴ εἰς τὴν ὁποίαν Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα εὐφραίνονται, προσφέροντες εἰς τὸν Ναὸν μίαν θυγατέρα, ὅπου μέλλει νὰ γενῇ δοχεῖον χωρητικὸν τῆς θεότητος!»

Εἶναι αὐτὸ πρᾶξις εὐγενής, πρᾶξις μεγαλειώδης, ποὺ ἀποδεικνύει τί ἡρωϊκὰς καὶ ὑπερόχους ψυχὰς δημιουργεῖ ἡ ζωντανὴ πίστις καὶ εὐσέβεια. Ἀλλὰ πράξεις ὅπως αὐτή, ὅταν μάλιστα τὰς ἐνεργοῦν οἱ γονεῖς, δὲν χάνονται. Οὔτε μένουν μοναδικαί. Εὑρίσκουν μιμητάς. Ἀφίνουν ἄσβεστον τὴν ἐπίδρασίν των. Θὰ ἠμποροῦσε μάλιστα νὰ πῇ κανεὶς ὅτι κατὰ κάποιον τρόπον κληροδοτοῦνται. Καὶ πολλὲς φορὲς τὰ παιδιά των τὰς ἐμφανίζουν ἐπηυξημένας, πληρεστέρας, τελειοτέρας. Αὐτὸ δὲν συνέβη ἀργότερα μὲ τὴν ἁγίαν Παρθένον, ὅταν μόνη της πλέον ἔδιδεν ὁλοψύχως τὸν ἑαυτόν της εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ὑπέτασσεν εἰς τὰ σχέδια τοῦ Παντοκράτορος; Ἡ ἀπάντησίς της πρὸς τὸν ἄγγελον, «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου», φανερώνει τὴν τελείαν ὑπακοήν της εἰς τὸ ἀνέκφραστον μυστήριον καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀφιέρωσίν της εἰς τὸν Θεόν. Ἦτο πρᾶξις περισσότερον ὑπέροχος καὶ μεγαλειώδης ἀπὸ ὅ,τι ὑπῆρξε ἐκείνη τῶν γονέων της, καὶ ποὺ μόνον μία μεγίστη ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ προσωπικότης, μία ἀληθινὰ ἡρωϊκὴ ψυχή, ἠμποροῦσε νὰ παρουσιάσῃ. Ἀληθῶς, λοιπόν, ἡ Παναγία ἀνεδείχθη «ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ».

ΓΕΝΝΗΜΑ ΚΑΙ ΘΡΕΜΜΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Οὔτε ὁ Λουκᾶς οὔτε ὁ Ματθαῖος οὔτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Εὐαγγελιστὰς δὲν μᾶς δίδουν πληροφορίες διὰ τὴν ζωὴν τῆς εὐλογημένης Παρθένου κατὰ τὰ χρόνια αὐτὰ πρὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἡ εὐλάβειά μας καὶ ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὴν Θεοτόκον πόσον θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσαν! Πάντως εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία καθωδηγημένη ἀπὸ τοὺς ἐναρέτους γονεῖς της, τοὺς ἱερεῖς τοῦ ναοῦ καὶ μάλιστα τὸν συγγενῆ της Ζαχαρίαν, φωτισμένη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἔδειχνε φλογερὸν ζῆλον καὶ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν πνευματικήν της μόρφωσιν καὶ εἰργάζετο διὰ τὴν ψυχικὴν οἰκοδομήν της. Ἠσθάνετο καλὰ ὅτι ἡ ψυχὴ καὶ αἱ ἀρεταὶ τῆς ψυχῆς εἶναι τὰ πολυτιμότατα ἀγαθά. Μέσα εἰς τὸ στενὸν οἰκογενειακὸν περιβάλλον της, τὸ ὁποῖον ἀπέπνεε τὸ ἄρωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας, καθὼς καὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ, ἔμαθε τὸ ὑψηλὸν μάθημα νὰ προσέχῃ καὶ ψυχήν της, νὰ τὴν θέτῃ εἰς συνεχῆ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὴν γεμίζῃ μὲ ἀνώτερα καὶ ἅγια αἰσθήματα καὶ φρονήματα. Καὶ ὅπως συμβαίνει δι' ὅλας τὰς μεγάλας ψυχάς, ὁ Θεὸς καὶ τὸ θέλημά του ἦτο διὰ τὴν θεοχαρίτωτον Μαρίαν τὸ πᾶν.

Ἀκριβῶς εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτήν, κατὰ τὴν ὁποίαν κυρίως δημιουργεῖται ὁ κατόπιν ἄνθρωπος καὶ διαπλάσσεται τὸ ἦθος καὶ ὁ χαρακτήρ, ἦλθε νὰ παίξῃ ἀποφασιστικὸν ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Παρθένου ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Μὲ αὐτὸ τὸ βιβλίον ἡ εὐτυχισμένη Μαρία ἀνετράφη ἀπὸ τὴν παιδικήν της ἡλικίαν. Εἰς αὐτὸ ἔμαθε νὰ ἐντρυφᾷ ἡμέρα καὶ νύκτα. Μὲ τὰ θεῖα του λόγια ἔτρεφε τὴν ἁγνὴν ψυχήν της. Αὐτὸ τὴν ἐνέπνεε καὶ τὴν ἡγίαζε καὶ τὴν ἐκαλλιεργοῦσε καὶ τὴν κατηύθυνε. Ὅ,τι ἐδιάβαζε τὸ ἐφήρμοζε προσεκτικά. Τὸ περιβάλλον της, τοὺς γύρω ἀνθρώπους της, τὰ γεγονότα τὰ καθημερινὰ τὰ ἔβλεπε καὶ τὰ ἔκρινε σύμφωνα μὲ τὴν θείαν σοφίαν, ποὺ εἶναι ἀποταμιευμένη εἰς τὸ αἰώνιον βιβλίον. Καὶ μὲ τὴν βοήθειάν του ἀπέκρουε πειρασμοὺς καὶ κακὰς ἐπιδράσεις. Αὐτὸ τονίζει καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός: «ὀφθαλμοὶ

της διὰ παντὸς πρὸς Κύριον, φῶς ὁρῶντες ἀένναον καὶ ἀπρόσιτον, ὦτα τὸν θεῖον ἀκούοντα λόγον καὶ τερπόμενα τῇ κιθάρᾳ τοῦ Πνεύματος». Καὶ προσθέτει ὁ Ἀνδρέας ὁ Κρήτης: «Ἡ Παρθένος ποὺ εἶχε εὐγενῆ τὴν καταγωγὴν καὶ ἦτο θυγατέρα τοῦ Δαβίδ, ἦτο φυσικὸν νὰ μὴ μένῃ ἀμέτοχος τῶν θείων διηγημάτων, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὰς Γραφάς».

Ὅταν σκεπτώμεθα σήμερα εἰς ποῖον ὕψος ἀρετῆς καὶ ἁγιότητος ἀνέβη ἡ Θεοτόκος, καὶ ὅταν ἀντικρύζωμεν τὸ ἄφθαστον ψυχικὸν μεγαλεῖον της, ἀποροῦμεν. Διατί ὅμως νὰ λησμονοῦμεν ὅτι ἡ Παναγία ὑπῆρξε γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς θείας δηλαδὴ ἀληθείας, ποὺ ζωοποιεῖ καὶ ἀνακαινίζει κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τὴν δέχεται καὶ τὴν ἀκολουθεῖ; Ἀσφαλὴς ἀπόδειξις αὐτοῦ εἶναι ἡ ὅλη ζωὴ τῆς Παρθένου, καθὼς καὶ ἡ ὑπέροχος εὐχαριστήριος ᾠδή της, ποὺ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν της πρὸς τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ὅλα εἰς τὸν ἅγιον βίον της ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ψυχή της καὶ ἡ σκέψις της ἦσαν διαποτισμένα βαθειὰ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς. Ὁ Ὠριγένης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ὁμιλοῦν μὲ θαυμασμὸν διὰ τὴν ἐξαίρετον γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῆς Γραφῆς, ποὺ παρουσιάζει ἡ ἁγία Παρθένος.

Καὶ ἂς μὴ φανῇ αὐτὸ παράδοξον. Αἱ Ἰσραηλίτιδες ἀπὸ τὴν παιδικήν των ἡλικίαν ἀνετρέφοντο μὲ τοὺς Ψαλμούς, καθὼς καὶ μὲ τὰς ᾠδὰς τῆς Μαριὰμ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μωϋσέως, τῆς Ἄννης τῆς μητρὸς τοὺ Σαμουὴλ καὶ τῆς Δεβώρας. Ἦτο δὲ κοινὴ συνήθεια ν' ἀποστηθίζουν βιβλικὰ χωρία. Ἡ δημοσία ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν βιβλίων εἰς τὰς συναγωγὰς τὰ ἔκαμνε εἰς ὅλους γνωστὰ καὶ οἰκεῖα. Καὶ ἐὰν αὐτὸ συνέβαινε μὲ τοὺς πολλούς, πῶς νὰ μὴ συμβῇ μὲ τὴν κόρην τῆς Ναζαρέτ, ποὺ κατήγετο ἀπὸ εὐσεβεστάτους γονεῖς, τὸν Ἰωακεὶμ καὶ τὴν Ἄνναν, ποὺ εἶχε ζήσει μέσα εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν κατὰ τὴν παράδοσιν, καὶ ἡ ὁποία εἶχε ἐγγράψει μὲ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὴν λευκὴν καὶ ἀθώαν ψυχήν της τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸ ἅγιον θέλημά του; Καὶ εἶναι γνωστόν, ὅτι τὰ παιδιὰ ροφοῦν κυριολεκτικῶς τὰ θεῖα λόγια καὶ εὐχαριστοῦνται πολὺ εἰς τὰς διηγήσεις τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Μὲ πόσην, λοιπόν, προσοχὴν καὶ μὲ ποίαν εὐλάβειαν ἡ μικρὰ καὶ χαριτωμένη Μαρία θὰ παρακολουθοῦσε τὰ ἱερὰ γεγονότα τῆς Ἁγίας Γραφῆς! Καὶ μὲ τί ζῆλον θὰ ἐμάθαινε τὰς ᾠδὰς καὶ τοὺς ὕμνους καὶ τοὺς Ψαλμούς, ποὺ οἱ ἔνδοξοι

πρόγονοί της, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς εὐσεβοῦς καρδιᾶς των ἀπηύθυναν πρὸς τὸν Παντοκράτορα! «Εἶχε πολλὴν ὄρεξιν, σημειώνει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, νὰ τρέφεται μὲ τὰ θεῖα λόγια καὶ ν' ἀναπτύσσεται πνευματικὰ καὶ νὰ γίνεται σὰν τὴν ἐληὰ τὴν κατάκαρπο μέσα εἰς τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ, σὰν τὸ δένδρο τὸ φυτευμένο ἐκεῖ ποὺ τρέχουν ἄφθονα νερά». Τὸ «οὐκ ἀποστήσεται (νὰ μὴ ἀπομακρύνεται) ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτός», ποὺ εἶπε ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ (α' 8), τὸ θεωρεῖ ἡ Παναγία καὶ ἰδικόν της καθῆκον. Καὶ ἰδοὺ τώρα ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ἐνῷ ἡ εὐγνωμοσύνη της πρὸς τὸν Θεὸν ἐξεχείλιζεν εἰς ἱεροὺς ἐνθουσιασμούς, τὰ θεόπνευστα κείμενα παρουσιάζονται σωρηδὸν εἰς τὸν νοῦν της. Καὶ εἰς τὰ χείλη της αὐταὶ αἱ ἀναμνήσεις, ὑπὸ τὴν θείαν ἔμπνευσιν, παίρνουν μορφὴν ἐξόχως προσωπικὴν καὶ πρωτότυπον, διὰ ν' ἀποτελεσθῇ ἔτσι ἡ περίφημος ᾠδή της: «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» (Λουκ. α' 46).

Συζητοῦν συνήθως οἱ ἄνθρωποι ποῖα βιβλία πρέπει νὰ διαβάζουν τὰ παιδιά, διὰ νὰ μορφώσουν εὐγενικὸ καὶ ἀνώτερον χαρακτῆρα. Καὶ διαφωνοῦν μεταξύ των καὶ δίδουν γνώμας ἀλληλοσυγκρουομένας, χωρὶς νὰ κατορθώνουν τὶς περισσότερες φορὲς νὰ καταλήξουν εἰς ὀρθὰ συμπεράσματα. Ἐὰν ὅμως ἐρωτοῦσαν τὴν ἱστορίαν, ἐὰν ἤθελαν νὰ προσέξουν καὶ νὰ εὕρουν τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ ἐδυσκολεύοντο νὰ ἀνακαλύψουν, ὅτι δὲν ὑπάρχει βιβλίον περισσότερον μορφωτικὸν καὶ ἠθοπλαστικὸν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Αὐτὴ δὲν μορφώνει ἁπλῶς «καλοὺς κἀγαθοὺς» ἀνθρώπους. Μὲ τὴν ἀνακαινιστικὴν ἀλήθειάν της, μὲ τὰς ὑπερόχους φυσιογνωμίας ποὺ προβάλλει ὡς ὑποδείγματα, μὲ τὴν ἐπίδρασιν ποὺ ἐξασκεῖ, χαλκεύει ἡρωϊκὰς ψυχάς, δημιουργεῖ ἐκτάκτους ἠθικὰς προσωπικότητας, καλλιτεχνεῖ τὰ ἔξοχα ἐκεῖνα στολίδια τῆς ἀνθρωπότητος, τοὺς ἁγίους, τοὺς τόσον εὐεργετικοὺς διὰ τὴν κοινωνίαν. Ποῖος διαβάζει τὴν Γραφὴν μὲ πνεῦμα ταπεινώσεως καὶ εὐσεβείας καὶ δὲν βλέπει νὰ γεμίζῃ ἡ ψυχή του μὲ τὰ ὡραιότερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα; Ποῖος ἦλθε ποτὲ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ αἰώνιον αὐτὸ βιβλίον καὶ δὲν ᾐσθάνθη τὴν χάριν νὰ διαποτίζῃ τὴν ψυχήν του καὶ νὰ πραγματοποιῆται μέσα του ἀνάπλασις ἀληθινή;

Εὐτυχεῖς ὅσοι εἰς τὴν Γραφὴν ζητοῦν τὰς ἐμπνεύσεις των, τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἑαυτοῦ των, τὴν διάπλασιν τοῦ ἐσωτε-

ρικοῦ των κόσμου. Δὲν θ' ἀργήσουν νὰ γίνουν οἱ νέοι ἄνθρωποι, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν καὶ αὐτοὶ ἐκλεκτὰ μέλη τοῦ νέου γένους, τοῦ χριστιανικοῦ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΘΕΟΥ

Ἀφοῦ ἡ Παρθένος ἦτο σκεῦος ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἐγίνετο ἡ μητέρα τοῦ Υἱοῦ του, πῶς νὰ μὴ τὴν παρακολουθῇ μὲ ἀγάπην ὁ Κύριος εἰς ὅλα τὰ διαβήματά της; Πῶς νὰ μὴν εὐλογῇ «εἰσόδους καὶ ἐξόδους, πράξεις, ἔργα, λόγους, ἐνθυμήσεις» της; Πῶς νὰ μὴ φροντίζῃ νὰ τὴν καλλιεργῇ καὶ τὴν διαφυλάσσῃ; Τὴν περιέλαβεν, ὅπως εἴδαμεν, ἐκ γενεῶν ἀρχαίων εἰς τὸ θεῖον του σχέδιον. Τὴν προεικόνισε μὲ θαυμαστοὺς τρόπους. Τὴν προεφήτευσε διὰ στόματος μεγάλων προφητῶν. Τὴν ἔφερεν εἰς τὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν στεῖραν Ἄνναν κατὰ τρόπον θαυμαστόν. Μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην καὶ φροντίδα, μὲ τὸν αὐτὸν θαυμαστὸν καὶ πάνσοφον τρόπον, ὅπως θὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὴν συνέχειαν, ρυθμίζει καὶ τὰς ἄλλας λεπτομερείας τῆς ζωῆς της.

Καὶ τώρα, προκειμένου νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μέγα μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, τακτοποιεῖ ἐγκαίρως καὶ ἕνα ἄλλο ζήτημα, τὸ ζήτημα τῆς μνηστείας. Διότι, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ Παρθένος καὶ ὁ δίκαιος Ἰωσὴφ εἶχαν ἀρραβωνιασθῆ, προτοῦ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Μαρίαν τὸν εὐαγγελισμόν. Τὸ καθορίζει αὐτὸ σαφῶς ὁ ἱερὸς Λουκᾶς, ὁ ὁποῖος καὶ μόνος ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστὰς μᾶς διασώζει τὸ ἐξαίρετον τοῦ εὐαγγελισμοῦ γεγονός. «Ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ... πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ» (Λουκ. α' 26-27).

Βεβαίως ἡ μνηστεία τῆς Παρθένου μὲ τὸν Ἰωσὴφ δὲν ἔγινε χωρὶς λόγον. Ἦτο ἐνδεδειγμένη «πρὸς φυλακὴν τῆς παρθενίας αὐτῆς», σημειώνει ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης. Ἦτο καὶ αὐτὴ ἔργον τῆς στοργικῆς καὶ πανσόφου Προνοίας τοῦ Θεοῦ. Ἐχρειάζετο ἡ Παρθένος εἰς τὰς κρισίμους στιγμὰς τῆς ζωῆς της, ποὺ μεγάλα καὶ παράδοξα γεγονότα θὰ διεδραματίζοντο, νὰ ἔχῃ προστάτη κοντά της ἕνα σοβαρὸν καὶ

ἐνάρετον ἄνθρωπον. Μὲ τὴν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου σύλληψιν καὶ μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, θὰ ἐγεννῶντο περίπλοκα προβλήματα καὶ θὰ παρουσιάζοντο πολλαὶ δυσκολίαι. Καὶ κίνδυνοι ἀκόμη θὰ προέβαλλαν.

Πῶς μία πτωχὴ καὶ νεαρωτάτη παρθένος θὰ τὰ ἀντιμετώπιζεν ὅλα αὐτὰ μόνη; Ὁ Θεὸς ὅμως, ποὺ δὲν ἀφίνει χωρὶς προστασίαν ὅσους τὸν ἀγαποῦν καὶ δέχονται νὰ γίνουν δεξιὰ ὄργανα τῆς θείας του βουλῆς, μὲ τὴν ἀγαθὴν καὶ πάνσοφον Πρόνοιαν του προέβλεψε καὶ διηυθέτησε καὶ ἐδῶ τὰ πάντα. Καὶ τὴν ἔδωσε εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος, ὅπως σημειώνει ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος, μὲ τὸ γῆρας του καὶ τὴν σεμνὴν πολιτείαν του, εἶχε γίνει ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἀξιόπιστος. Καὶ τὴν ἔδωσε ὄχι διὰ νὰ τὴν νυμφευθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν διαφυλάξῃ καὶ νὰ εἶναι μάρτυς τῶν ὅσων θὰ συνέβαιναν, καθὼς ὑπογραμμίζει καὶ ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν ἐρώτησιν: διατί ἡ μνηστεία τῆς Ἀειπαρθένου μὲ τὸν Ἰωσήφ, ἀπαντᾷ ἐπιγραμματικῶς· «Ἵνα ἐξ αὐτοῦ γενεαλογηθῇ καὶ σχῇ (καὶ διὰ νὰ ἔχῃ) κηδεμόνα ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς».

Καὶ πράγματι. Ἔπρεπε νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου ἦτο κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Ἀβραάμ. Καὶ ἡ μὲν Θεοτόκος ἦτο γνωστὸν ὅτι κατήγετο «ἐξ οἴκου Δαβίδ» (Λουκ. α' 27). Ἡ γενεαλογία ὅμως εἰς τοὺς Ἰουδαίους δὲν ἐγίνετο ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἄνδρας. Δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς προλαμβάνει καὶ μνηστεύει τὴν Παρθένον μὲ τὸν Ἰωσήφ, ἄνδρα «δίκαιον», ἐνάρετον δηλαδὴ καὶ ἀγαθόν, ὁ ὁποῖος προήρχετο «ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ». Βεβαίως ὁ Ἰωσήφ, «οὐδὲν πρὸς τὴν γέννησιν συντελῶν», ὅπως σημειώνει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν πατρικὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Διὰ τοὺς Ἰουδαίους ὅμως, ποὺ δὲν ἐγνώριζαν τὸ ὑπερφυὲς μυστήριον, ἐχρειάζετο ὁ νομιζόμενος πατὴρ τοῦ Μεσσίου νὰ κατάγεται ἀπὸ τὸν Δαβίδ.

Μὲ τὸν διακανονισμὸν αὐτὸν ἐπετεύχθη, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, καὶ τὸ ἄλλο: «Ἵνα συσκιασθῇ τὸ γινόμενον καὶ ἵνα πᾶσαν πονηρὰν διαφύγῃ ἡ Παρθένος ὑπόνοιαν». Πῶς ἦτο δυνατὸν οἱ Φαρισαῖοι νὰ παραδεχθοῦν ἐγκυμοσύνην ὑπερφυσικήν, πρωτάκουστον καὶ ἀκατανόητον, καὶ μάλιστα καχύποπτοι καὶ κακόβουλοι ὅπως ἦσαν; «Σφόδρα γὰρ αὐτοὺς ἔμελλε θορυβεῖν τὸ ξένον καὶ καινόν», δηλαδὴ ἡ σύλληψις καὶ ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος, ποὺ θὰ ἦτο γεγονὸς

παράδοξον καὶ πρωτοφανές, γεγονὸς ποὺ ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχεν ἀκουσθῆ ὅτι συνέβη εἰς τὴν ἱστορίαν, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Χρυσορρήμονος. Καί, φυσικά, ἡ φαρισαϊκὴ κακία δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Παρθένου, αὐστηρῶς τὸν νόμον, δηλαδὴ νὰ τὴν θανατώσῃ μὲ λιθοβολισμόν.

Ἡ Παρθένος ὅμως ἐχρειάζετο τὸν εὐσεβῆ καὶ ἅγιον Ἰωσὴφ ὡς προστάτην καὶ διὰ τὰς ἄλλας δυσκολίας καὶ κινδύνους ποὺ θὰ διέτρεχεν. Ὁ Θεὸς τὴν ἠξίωσε μὲν νὰ ὑπηρετήσῃ κατὰ τρόπον ἄμεσον εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, δὲν τὴν ἐτοποθέτησεν ὅμως εἰς ἀνάκτορα βασιλικὰ καὶ φρούρια ἀπόρθητα, διὰ νὰ τὴν ἀσφαλίσῃ. Δὲν ἔστειλε ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους μὲ πυρίνην ρομφαίαν, διὰ νὰ τὴν φρουροῦν. Δὲν τὴν ἐγκατέστησεν εἰς ἄλλους πλανήτας, διὰ νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν. Τὴν ἀφῆκε, τόσον αὐτήν, ὅσον καὶ τὸ Παιδίον, εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς κινδύνους, ποὺ διατρέχει καὶ ὁ τελευταῖος πιστὸς εἰς τὴν ζωήν του, καὶ μάλιστα κινδύνους μεγάλους καὶ σοβαρούς· διότι μεγάλοι καὶ φοβεροὶ ἦσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σωτῆρος ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπιγείου ζωῆς του. Ὁ αἱμοβόρος Ἡρώδης καὶ τὰ φονικά του σχέδια ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ φυγὴ εἰς Αἴγυπτον, τὸ κοπιῶδες καὶ ἐπικίνδυνον ἐκεῖνο ταξίδι, ἡ προσφυγιὰ εἰς ξένον τόπον καὶ μέσα εἰς ἕνα εἰδωλολατρικὸν λαόν, ἡ συντήρησις τῆς Παναγίας καὶ τοῦ μικροῦ Ἰησοῦ μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως. Μιὰ ἁπλῆ ἀνάγνωσις τῶν γεγονότων, ποὺ ἐξιστοροῦν οἱ δύο ἱεροὶ εὐαγγελισταί, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Λουκᾶς, διὰ τὰ γεγονότα ποὺ συνέβησαν μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, πείθει πόσον ἐχρειάζετο εἰς τὴν Παναγίαν καὶ τὸ Παιδίον ὁ προστάτης Ἰωσήφ. «Διό, ἀναφωνεῖ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, μνηστὴ θνητοῦ γέγονεν (ἔγινεν) ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ ἀθανάτου Πατρός».

Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἔδωσεν εἰς τὴν ὀρφανὴν Παρθένον ὡς μνηστῆρα τὸν κατάλληλον προστάτην, τὸν Ἰωσήφ. «Ὥσπερ αὐτὴν ὕστερον παρέδωκε τῷ μαθητῇ, οὕτω καὶ νῦν τῷ Ἰωσήφ», σημειώνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἔτσι ὁ Ἰωσὴφ εἰς τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ μνηστὴρ καὶ «ἐνομίζετο» ἀπὸ αὐτοὺς πατέρας τοῦ Παιδίου, καθὼς λέγει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (γ' 23). Ἐνώπιον ὅμως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα, εἶναι ὁ

διωρισμένος ἐκπρόσωπός του, προστάτης δηλαδή, φύλαξ ἄγγελος καὶ τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Παιδίου. Τοῦ ἔδιδε νὰ φυλάξῃ τὸν θησαυρόν, ποὺ περιέκλειε τὸ μυστηριωδέστερον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐγνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος. Τοῦ ἀνέθετε νὰ ἀσφαλίσῃ ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν καὶ ἁγίαν τὴν ζωὴν καὶ τὴν παρθενικὴν ἁγνότητα τῆς Μαρίας καὶ νὰ προστατεύσῃ τὸν μικρὸν Ἰησοῦν. «Μνηστῆρι, σημειώνει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ταυτὸ δ' εἰπεῖν φύλακι τῆς παρθενίας... τῷ Ἰωσὴφ ἐγχειρίζεται».

Ποῖος δὲν βλέπει εἰς ὅλα αὐτὰ φανερὸν τὸν δάκτυλον τῆς θείας Προνοίας; Καὶ ποῖος ἠμπορεῖ ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὁ Θεὸς μὲ τὴν πρόνοιάν του ἔτσι παρακολουθεῖ καὶ προστατεύει ὅλους τοὺς ἰδικούς του ἀνθρώπους;

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

ΠΡΩΤΑΚΟΥΣΤΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Χιλιάδες χρόνια ἐπέρασαν ἀπὸ τότε, ποὺ ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους τὴν πρώτην ὑπόσχεσιν, ὅτι ὁ ἀπόγονος τῆς γυναικὸς θὰ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν τοῦ τρομεροῦ ὄφεως, ὁ ὁποῖος ἠπάτησε τὴν Εὔαν. Ὀκτακόσια χρόνια ἐκύλισαν ἀπὸ τότε, ποὺ ὁ μέγας Ἡσαΐας διεκήρυξεν ὅτι «ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός» (Ἡσ. ζ' 14, Ματθ. α' 23).

Καὶ οἱ αἰῶνες ἐπερνοῦσαν. Καὶ ἡ ἀνθρωπότης ᾐσθάνετο βαθύτερα τὰ ἀπαίσια τῆς ἁμαρτίας ἀποτελέσματα. Καὶ ἡ ἀγωνία τοῦ πεσμένου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἰς μάτην ἀναζητοῦσε τὴν λύτρωσιν, ηὔξανεν. Ἐνῶ ὁ ἀρχέκακος, ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἁμαρτίας, ὁ μέγας ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου διάβολος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μακρῶν αὐτῶν αἰώνων πολλὰ ἐσώρευε ἐμπόδια. Τί ἤθελε; Τί ἐζητοῦσε; Νὰ ματαιώσῃ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὑποσχέσεως. Νὰ ἐμποδίσῃ τὴν φανέρωσιν τοῦ μυστηρίου.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη καὶ ἐπίσημος, τὴν ὁποίαν πατριάρχαι καὶ προφῆται καὶ δίκαιοι καὶ ὅλαι αἱ ἐκλεκταὶ καρδίαι ἐπερίμεναν μὲ ἀνυπομονησίαν, ἦλθε. Καὶ τὸ μέγα «μυστήριον, τὸ χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένον», τὸ «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν» (Ρωμ. ιδ' 24, Κολ, α' 26). τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου, φανερώνεται. Καὶ λοιπόν, «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου, οὐράνιος πολίτης, ἀρχάγγελος θεῖος, ὁ Γαβριήλ, κομιστὴς πανευφροσύνου μηνύματος, καταφθάνει εἰς τὴν γῆν. Ποῦ κατευθύνεται; Κανεὶς ἄνθρωπος δὲν τὸ γνωρίζει. Πρὸς ποῖον θὰ εὐαγγελισθῇ τὸ χαρμόσυνο εὐαγγέλιον; Ὅλοι τὸ ἀγνοοῦν. Καί, πρᾶγμα παράδοξον!

Οὔτε ὁ πρωτεργάτης τοῦ κακοῦ, ὁ διάβολος, παρ' ὅλην τὴν πανουργίαν του, δὲν κατορθώνει νὰ τὸ πληροφορηθῇ.

Καὶ ἰδού, ὁ ἀρχάγγελος, χωρὶς νὰ σταματήσῃ εἰς πόλεις μεγάλας καὶ φημισμένας, χωρὶς νὰ καταξιώσῃ καὶ ἑνὸς βλέμματος ἀνάκτορα καὶ μέγαρα ἀρχοντικά, πετᾷ πρὸς τὴν ἄσημον πολίχνην Ναζαρέτ. Ἐκεῖ εὑρίσκετο ἡ ἐκλεκτή. Ἐκεῖ ἦτο ἡ Παρθένος, τῆς ὁποίας τὴν ἁγιότητα δὲν εἶχε ἐπιτύχει νὰ θίξῃ ὁ πονηρός. Καὶ πρὸς τὴν πτωχήν, ἀλλ' ἐνάρετον Μαρίαν, τὴν ἄγνωστον εἰς τοὺς μεγάλους τῆς γῆς, τόσον ὅμως γνωστὴν εἰς τὸν ὕψιστον Θεόν, ὁ ἀρχάγγελος ἀπευθύνει τὸν θεῖον χαιρετισμόν. «Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί» (Λουκ. α' 28).

Ποία ἡ ἔκπληξις τῆς ὑπεραγίας κόρης, ὅταν, κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ ἐκείνην ὥραν, ἀκούῃ ἀπὸ τὸ ἀρχαγγελικὸν στόμα τὸν πρωτάκουστον αὐτὸν χαιρετισμόν! «Παράδοξον χαιρετισμὸν ἀπηύθυνεν ὁ ἄγγελος πρὸς τὴν Μαρίαν, ἀναφωνεῖ ὁ Ὠριγένης. Χαιρετισμόν, ποὺ δὲν εὑρῆκα πουθενὰ ἀλλοῦ... Διὰ τὴν Παναγίαν ἐφυλάσσετο ἀπὸ τὸν Θεόν». Καὶ τί τῆς ἀπεκάλυψεν ὁ οὐράνιος ἐπισκέπτης; Ἡ Παρθένος, τὴν ὁποίαν μεγάλοι προφῆται προεφήτευσαν καὶ ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ θεσπεσία μήτηρ τοῦ Μεσσίου, μεταξὺ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς δὲν ἦτο ἄλλη, παρὰ αὐτή. Ἦτο ἡ εὐνοουμένη τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Θεὸς τῆς ἐπεφύλασσε προνόμιον, ποὺ ξεπερνᾷ κάθε ἄλλο παρόμοιον. Ὁ Σωτήρ, ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς νέας ἀνθρωπότητος, ὁ Ἰησοῦς, θὰ εἶναι υἱός της κατὰ σάρκα. «Ἰδοὺ θὰ συλλάβῃς εἰς τὴν κοιλίαν σου καὶ θὰ γεννήσῃς υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς τὸ ὄνομά του Ἰησοῦν», τῆς λέγει ὁ πολίτης τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ διὰ νὰ ἐξηγήσῃ κάπως ὁ ἀρχάγγελος τὸ μυστήριον, προσθέτει ὅτι τὸ ἀκατάληπτον καὶ πρωτοφανὲς αὐτὸ θαῦμα θὰ γίνῃ μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ὑψίστου (Λουκ. α' 27-38).

Αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα γεγονὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. «Μυστήριον τοῦ Θεοῦ», «μυστήριον τοῦ Χριστοῦ», «μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου (Κολασ. α' 26, β' 2, Ἐφεσ. γ' 4, 9, 10). Εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅπως σημειώνει ὁ σχολιαστής, παροῦσα δὲν εἶναι μόνον ἡ Παρθένος, ἀλλὰ ὅλη ἡ Ἁγία Τριάς, ἡ ὁποία ἐργάζεται δι' αὐτοῦ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ συνεχίζει ὁ σχολιαστής: «Πνεῦμα Ἅγιον·

ἰδοὺ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ δύναμις ἰδοὺ πάλιν ὁ Υἱός· Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία. Ὕψιστος· ἰδοὺ πάλιν ὁ Πατὴρ τῇ φωνῇ ταύτῃ κηρύττεται». «Τί τοῦτο τὸ μέγα περὶ σέ, ὦ ἱερὰ μῆτερ καὶ παρθένε, μυστήριον»; ἐρωτᾷ μὲ ἔκπληξιν καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος. «Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ... Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Ὦ ἀπλήστου ἀγαθότητος Θεοῦ· ὦ ἀγάπης οὐκ ἐχούσης ἔρευναν... Ὁ πληρῶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, οὗ (τοῦ ὁποίου) ὁ οὐρανὸς θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον, εὐρύχωρον ἐνδιαίτημα (κατοικίαν) τὴν γαστέρα τῆς οἰκείας δούλης ἐποιήσατο, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ πάντων καινῶν καινότερον ἐπιτελεῖται μυστήριον».

Πῶς λοιπόν, ἔπειτα ἀπὸ τόσον μεγάλα καὶ ἐξαίρετα γεγονότα, ποὺ φανερώνονται εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν, ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ οὐρανίου Βασιλέως νὰ μὴ ἀναφωνήσῃ πρὸς τὴν Παρθένον: «Χαῖρε κεχαριτωμένη»; Διότι χαρᾶς εὐαγγέλια εἶναι ὁ εὐαγγελισμός. Χαρᾶς ὄχι γηΐνης καὶ πλαστῆς, ἀλλὰ χαρᾶς, ὁμοίαν πρὸς τὴν ὁποίαν ποτὲ κανεὶς ἀπόγονος τῆς Εὔας δὲν ἐγνώρισεν ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ποὺ αὐτὴ ἐξωρίσθη ἀπὸ τὸν Παράδεισον τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαρᾶς. «Νῦν, ἀνακράζει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, εὐφραινέσθωσαν τὰ οὐράνια, τὰ ἐπίγεια, τὰ καταχθόνια καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ποιήματα. Σήμερον γὰρ ὡς ἀληθῶς πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις γίνεται». Καὶ ἡ πρώτη ποὺ ἐδικαιοῦτο τώρα νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὴν τὴν χαρὰν τὴν ἄνωθεν, τὴν πνευματικήν, εἶναι ἡ Παρθένος Μαρία. Διότι αὐτὴ ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Γαβριήλ: «Εὗρες χάριν παρὰ Θεῷ. Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν».

Ἀλλ' ἀπὸ τότε δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἄνθρωπος, ποὺ δέχεται μὲ εἰλικρίνειαν τὸν εὐαγγελισμὸν αὐτόν, ποὺ πιστεύει τὸν Ἰησοῦν ὡς Σωτῆρα καὶ δὲν χαίρει «χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ», ὅπως γράφει ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν ζωήν μας περισσότερον εὐχάριστος εἴδησις καὶ σωτηριώδης ἀγγελία, ἀπὸ αὐτὴν ποὺ εὐαγγελίζεται ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΑΠΕΙΡΟΣ

Διὰ νὰ συντελεσθῇ τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, τὸ ὁποῖον μὲ τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου ἔρχεται ὁ ἄγγελος ν' ἀποκαλύψῃ, ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ ἀνάλογος κατοικία διὰ τὸν Θεόν. Ἐχρειάζετο νὰ ὑπάρξῃ ναὸς ἅγιος, διὰ νὰ στήσῃ ἐκεῖ τὸν θρόνον του ὁ Σωτήρ

Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτο ἁπλῶς ἕνας πατριάρχης τῆς Βιβλικῆς ἐποχῆς, κάποιος ἥρως καὶ στρατηλάτης ἢ ἔστω καὶ ἕνας προφήτης, ἀσφαλῶς ἡ συνήθης εἴσοδος εἰς τὴν ζωὴν θὰ ἦτο ἀρκετή. Ἀλλ' ὁ Λυτρωτὴς ἦτο ὁ δημιουργὸς τῶν νόμων, ὁ Παντοκράτωρ, ὁ ἄπειρος Θεός, ὁ ὁποῖος τώρα διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον «λαμβάνει δούλου μορφήν». Ἑπομένως τὸ ὑπερφυὲς καὶ τὸ ἐξαίσιον μεγαλεῖον του, καὶ τὸ ὕψιστον ἔργον, ποὺ θὰ εἰργάζετο, ἀπαιτοῦσαν καὶ ἀνάλογον ὑπερφυᾶ γέννησιν. Ἡ εἴσοδός του εἰς τὸν κόσμον ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἄφθαστον ἀξίαν καὶ ἀποστολήν του.

Ἀλλ' ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ κατάλυμα κατάλληλον διὰ τὸν Παντοκράτορα; «Εἰ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἐξαρκέσουσί σοι, καθὼς ἡ γραφὴ προεῖπε, καὶ ποία φυσικὴ κατοικία ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὸν Θεόν;» ἐρωτᾷ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. «Οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει Κύριος; Ὁ οὐρανός μοι θρόνος ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου». Ἀλλ' ὑπὸ τοιούτους ὅρους «ποιὸ σπίτι ἄξιο νὰ δεχθῇ τὸν Ὕψιστον, ἠμπορεῖ νὰ κατασκευασθῇ; Ἢ ποιὸς τόπος διὰ τὴν ἀνάπαυσίν του θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ;»

Καὶ ὅμως εὑρέθη. Καὶ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν ἐφανερώθη ἐκείνη, ποὺ ἠξιώθη νὰ γίνῃ «ὁ θρόνος ὁ ἔνδοξος καὶ ὁ ναὸς ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἔμψυχος θάλαμος», κατὰ τὸν ὑμνωδὸν τῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο ἡ μακαρία καὶ πολυΰμνητος Παρθένος. «Ἀπεστάλη, σημειώνει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς παρθένον... καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ» (Λουκ. α' 26-27). Ἡ σεμνὴ καὶ ἁγία Μαρία ἐχαριτώθη νὰ γίνῃ ὁ ἐπίγειος οὐρανός, ἀπὸ τὸν ὁ-

ποῖον προῆλθεν ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Συγκατάβασις τοῦ Θεοῦ μεγάλη καὶ ἄπειρος ἀσφαλῶς ἦτο νὰ ἔλθῃ ὁ Σωτὴρ νὰ κατοικήσῃ εἰς ἄνθρωπον καὶ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ ἄνθρωπον. Συγκατάβασις καὶ ταπείνωσις, ποὺ δύσκολα ἠμποροῦμε νὰ ἐννοήσουμε. «Ὢ τοῦ θαύματος! ἀνακράζει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Δὲν ἠσθάνθη καμμίαν ἐντροπὴν ὁ φιλανθρωπότατος νὰ κάμῃ τὴν δούλην του μητέρα. Ὢ τῆς συγκαταβάσεως! Δὲν ἠρνήθη ὁ Ὑπεράγαθος νὰ γίνῃ γέννημα τοῦ πλάσματός του». Ἰλιγγιᾷ ἀληθῶς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐμπρὸς εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ Θεοῦ. Ἄφωνος καὶ νεκρὰ γίνεται ἡ γλῶσσα, ποὺ θὰ ζητήσῃ νὰ ἐρευνήσῃ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ὑπερβαίνουν κάθε νοῦν καὶ ξεπερνοῦν κάθε λόγον. «Τίς, λοιπόν, ἐξιχνιάσει τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ!» ἀναφωνεῖ ὁ σοφὸς Σειρὰχ (ιη΄ 4).

Αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ ἐξαίρετα καὶ θαυμαστὰ κάμνουν καὶ τὴν Κεχαριτωμένην νὰ «διαταράσσεται» (Λουκ. α΄ 29). Βλέπει, κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης, «τί μὲν Θεοῦ μέγεθος, τί δὲ ἀνθρώπων οὐδένεια... Καὶ ἐξεθαμβεῖτο τηλικαύτην Θεοῦ συγκατάβασιν ἀκούουσα». Τὸ συναισθάνεται βαθύτατα αὐτό. Καὶ δι' αὐτὸ ἀναφωνεῖ: «Ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ Δυνατός» (Λουκ. α΄ 49). «Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, γράφει καὶ ὁ ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, μεγαλεῖα ἐποίησεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν Θεοτόκον. Διότι ὁ Θεός, μετὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ ἀπὸ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἐδιάλεξεν ὅλους τοὺς Δικαίους, τοὺς ὁποίους καὶ Προπάτορας τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζομεν, ἵνα δηλαδὴ πάλιν ἀπὸ αὐτοὺς διαλέξῃ τὴν Ἀειπάρθενον καὶ Παναγίαν Μητέρα του, τὴν ἐκλελεγμένην ἐκ τῶν ἐκλελεγμένων, τὴν δικαίαν ἐκ τῶν δικαίων καὶ Ἁγίαν ἐκ τῶν Ἁγίων».

Ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς θὰ ἐγίνετο ἄνθρωπος, μόνον ἡ Παρθένος Μαρία, «ἡ ὡραιοτέρα πάσης κτίσεως», ἡ «ἀξιωτέρα τῶν οὐρανίων δυνάμεων» ἠμποροῦσε νὰ χρηματίσῃ κατοικία διὰ τὸν Ὕψιστον. Εἶναι ἡ ἐκλεκτή. Τὴν ἐκλέγει καὶ τὴν προπαρασκευάζει ὁ ἴδιος ὁ Παντοκράτωρ διὰ τὴν μοναδικὴν αὐτὴν ἀποστολήν. «Ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών, ᾑρετίσατο (προετίμησεν) αὐτὴν εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ», ψάλλει ὁ ὑμνωδός. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ θαυμασιώτατος Ζαχαρίας, κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνόν, μὲ ἐνθουσιασμὸν προέλεγε: «Τέρπου καὶ εὐφραίνου, θύγατερ Σιών, διότι ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω

ἐν μέσῳ σου, λέγει Κύριος». Καὶ γεμᾶτος ἀπὸ ἱερὰν συγκίνησιν ὁ ἅγιος αὐτὸς Πατὴρ προσθέτει: «Ὢ θαυμάτων ἀκαταλήπτων καὶ ἀνεκφράστων! Σέ, Δέσποινα, ἐπειδὴ σὲ προεγνώρισεν ὡς ἀξίαν τῆς εὐνοίας του ὁ Ὕψιστος Θεός, σὲ ἠγάπησε, καὶ ἐπειδὴ σὲ ἠγάπησε, σὲ προώρισε. Καὶ εἰς τοὺς τελευταίους αὐτοὺς χρόνους σὲ ἔφερεν εἰς τὸ φῶς καὶ Θεοτόκον Μητέρα καὶ τροφὸν τοῦ Υἱοῦ του καὶ Λόγου σὲ ἀνέδειξε».

Ἐδῶ ἀκριβῶς παρουσιάζεται συγκινητικωτάτη ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Διὰ ν' ἀναπλάσῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, γίνεται ὁ ἴδιος ἄνθρωπος. Καὶ προκειμένου νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, εὐαγγελίζεται τὸ χαρμόσυνον αὐτὸ ἄγγελμα εἰς τὴν θεόκλητον κόρην τῆς Ναζαρέτ. Τί ἔξοχον ἀλήθεια γεγονός! Ὁ Θεὸς συγκαταβαίνει καὶ ταπεινώνεται εἰς βαθμὸν ποὺ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ διανοηθῇ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Κάμνει κατ' οἰκονομίαν μητέρα του ἐκείνην ποὺ εἶναι δούλη του. Τόση εἶναι ἡ φιλανθρωπία του. Πέλαγος ἀνεξιχνίαστον! Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου ὑψώνει τὸ ἀνθρώπινον γένος μέχρις οὐρανοῦ. «Εὐτυχὲς καὶ τρισμακάριστον γένος ἀνθρώπινον, ἀναφωνεῖ ὁ Μηνιάτης, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ρίζαν ἐβγαίνει τόσον ἅγιος καὶ χαριτωμένος καρπός... Πόση δόξα νὰ ὑψωθοῦμεν εἰς τόσον, ὁποῦ νὰ κάμωμεν συγγένειαν μὲ τὴν ἴδιαν ὑπερούσιαν Τριάδα, δίδοντας Θυγατέρα τοῦ Πατρός, Μητέρα τοῦ Υἱοῦ, καὶ Νύμφην τοῦ Παναγίου Πνεύματος!»

Τιμὴ ἐξαίρετος διὰ τὴν Παναγίαν αὐτή. Μαζῆ της ὅμως τιμᾶται καὶ σώζεται καὶ ἀναπλάσσεται κάθε ἄνθρωπος. Ἑπομένως καὶ ἡμεῖς. Διότι, χάρις εἰς τὴν ἄπειρον αὐτὴν συγκατάβασιν τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἡμεῖς ὑψωνόμεθα εἰς τιμὴν καὶ ὕψος θεῖον, εἰς «καινὴν κτίσιν», εἰς θέωσιν ἀληθινήν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ θελήσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως ἡ Παναγία, νὰ γίνωμεν ἄξιοι τῆς εὐνοίας του. Ἀρκεῖ μὲ τὴν ζωήν μας, μὲ τὴν συμπεριφοράν μας, μὲ τὴν καλὴν διάθεσίν μας, νὰ δείχνωμεν ὅτι ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἀναμόρφωσίν μας.

Ο ΑΙΩΝΙΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ

Πολλαὶ ὑπῆρξαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων αἱ εὐσεβεῖς καὶ δίκαιαι γυναῖκες. Πολλαὶ καὶ αἱ μητέρες, ποὺ ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν χάριν καὶ τὸ προνόμιον νὰ φέρουν εἰς τὸν κόσμον ἄνδρας μεγάλους καὶ ὀνομαστούς. Ἡ Ἄννα τὸν Σαμουήλ, τὸν Κριτὴν καὶ Προφήτην, ἡ Ἐλισάβετ τὸν Ἰωάννην, τὸν Πρόδρομον καὶ βαπτιστὴν τοῦ Κυρίου, ἡ Σαλώμη τὸν Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστήν, ἡ Ἐμμέλεια τὸν Μέγαν Βασίλειον, ἡ Νόνα τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, ἡ Ἀνθοῦσα τὸν Χρυσόστομον Ἰωάννην, ἡ Μόνικα τὸν ἱερὸν Αὐγουστῖνον.

Ἀλλὰ τὴν χάριν τὴν μοναδικήν, τὴν ἀσύγκριτον, τὴν ὑψίστην, μία μόνη ἠξιώθη νὰ τὴν πάρῃ. Τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ μία μόνον εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ κάμῃ καὶ ἰδικόν της υἱὸν κατὰ σάρκα. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ Παρθένος Μαρία. «Οὐδεμία γὰρ τῆς τοιαύτης χάριτος κοινωνὸς οὔτε γέγονεν οὔτε γενέσθαι δύναται. Ἓν γὰρ τὸ θεῖον κύημα, εἷς ὁ θεῖος τοκετός, καὶ μία ἡ γεννήσασα τὸν Θεάνθρωπον». Δηλαδὴ καμμία ἄλλη οὔτε ἔγινε οὔτε ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ μέτοχος τῆς χάριτος αὐτῆς, σημειώνει θαυμάζων τὸ γεγονὸς ὁ σοφὸς Ὠριγένης. Διότι ἕνα καὶ μόνον ὑπῆρξε τὸ θεῖον παιδίον, ἕνας καὶ ὁ θεῖος τοκετὸς καὶ μία καὶ μόνη ἐκείνη ποὺ ἐγέννησε τὸν Θεάνθρωπον.

Πῶς λοιπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ γεμίσῃ ὁ Θεὸς μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας, μὲ ἐξαίρετα πνευματικὰ χαρίσματα, ἐκείνην ποὺ ἐξέλεξεν ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν γυναικῶν, διὰ νὰ γίνῃ ἡ Μήτηρ τοῦ Υἱοῦ του; Πῶς καὶ ὁ ἄγγελος νὰ μὴ τὴν ὀνομάσῃ ὄχι μὲ τὸ ὄνομά της, ἀλλὰ μὲ ὅ,τι εἶναι ἰδιαιτέρως ἰδικόν της, μὲ τὸ Κεχαριτωμένη, μὲ αὐτὸν τὸν τίτλον τιμῆς, ποὺ ἔμεινε πλέον ὁ αἰώνιος τίτλος της; Ποῖος τίτλος ἐξαιρετικός! Πόσος ὑπέροχος, ἀλήθεια, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ χαρακτήρ της καὶ πόσον οὐρανία ἡ διαγωγή της διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αὐτὸν τὸν λαμπρὸν τίτλον! Τί λέτε; Αὐτὴ ἡ τιμὴ νὰ ὀνομασθῇ Κεχαριτωμένη δὲν ξεπερνᾷ ἀπεριόριστα κάθε τι, ποὺ ὁ κόσμος ἠμπορεῖ νὰ προσφέρῃ εἰς μίαν νεαρὰν κόρην; Καὶ ὅμως πόσον ὀλίγαι εἶναι αἱ νέαι, ποὺ σπεύδουν πρὸς αὐτὴν τὴν τιμήν!

Ὅταν, λοιπόν, ὁ ἀπεσταλμένος αὐτὸς τοῦ οὐρανίου Βασιλέως τῆς ἀπηύθυνε τὸν πρωτάκουστον χαιρετισμόν, ἐγνώριζε τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Μαρίαν, ἀπὸ τὸ μήνυμα τοῦ ὁποίου ἦτο κομιστής. Ἐγνώριζεν ὅτι ἡ Παναγία ἦτο τὸ ἐκλεκτὸν ἄνθος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ποὺ συνεκέντρωνε ὅλας τὰς καλλονὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν καὶ τὰς ὡραιότητας τῶν ὑπερφυσικῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ ἄγγελος σὲ εἶδε νὰ εἶσαι γεμάτη ἀπὸ θείας καὶ ἀνθρωπίνας χάριτας καὶ νὰ κοσμῆσαι μὲ ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ θείου Πνεύματος, ἀνακράζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης, δι' αὐτὸ σὲ ὠνόμασε κατὰ ἀλήθειαν Κεχαριτωμένην».

Μάλιστα. Ἦτο κεχαριτωμένη ἡ Παρθένος. Διότι σύμφωνα πάλιν μὲ τοὺς λόγους τοῦ οὐρανίου Κήρυκος «εὗρε χάριν παρὰ τῷ Θεῷ» (Λουκ. α' 30). Ἤρεσε εἰς τὸν Παντοκράτορα. Ἀπέσπασε τὴν ἰδιαιτέραν εὔνοιαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ. Ἔγινε τὸ ἐκλεκτὸν δοχεῖον τῆς εὐδοκίας του. Ποῖος ἄλλος ἄνθρωπος μέσα εἰς τὰς γενεὰς καὶ τοὺς αἰῶνας τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἠξιώθη τῆς ὑπερφυοῦς χάριτος, τῆς ὁποίας ἔγινεν ἀξία ἡ Παναγία; Πῶς ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ ἡ χάρις ποὺ ἔλαβεν ἡ Σάρρα, ἡ Ρεββέκα, ἡ Ραχὴλ ἢ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ξακουστὴ Ἄννα, ἡ μητέρα τοῦ Σαμουήλ, μὲ τὴν ἀσύγκριτον χάριν, ποὺ ἐπῆρεν ἡ Θεοτόκος; «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, πανηγυρίζει καὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος. Εὐρῆκες κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν χάριν ἀθάνατον καὶ ὑπέρλαμπρον καὶ σωτήριον. Χάριν, ποὺ καμμία ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν γυναικῶν δὲν εὐρῆκε ποτέ. Χάριν, ποὺ κανεὶς ἄνθρωπος δὲν εἶδε. Χάριν ποὺ κανεὶς δὲν ἔλαβε ποτέ. Πολλοί, βέβαια, πρωτύτερα ἀπὸ σέ, εἶχαν γίνει ἅγιοι. Κανεὶς ὅμως, ὅπως σύ, δὲν εἶχε χαριτωθῆ. Κανεὶς δὲν εἶχε, ὅπως σύ, μακαρισθῆ. Κανείς, ὅπως σύ, δὲν εἶχε καθαγιασθῆ καὶ μεγαλυνθῆ καὶ καθαρισθῆ καὶ ὑπερυψωθῆ... Σὺ ὅλα τὰ ἐξαίρετα, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ὑπερβαίνεις. Σὺ ξεπερνᾷς ὅλα τὰ δωρήματα, ποὺ ἐδώρησεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους».

«Ἔργον ἀϊδίου βουλῆς», ἀπεκάλεσεν ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος τὴν πλάσιν τῆς Θεομήτορος. «Ἔμπνουν ἄγαλμα παντὸς καλοῦ, πάσης ἀρετῆς ἔμψυχον εἰκόνα, θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων χαρίτων ἑστίαν», τὴν ὀνομάζει ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. «Θεοχαρίτωτον καὶ θυγατέρα τῆς χάριτος», τὴν χαρακτηρίζουν ἄλλοι. Καὶ πράγματι. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, χωρὶς καμμίαν

φειδώ, χωρὶς καμμίαν ἐπιφύλαξιν, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν γενναιοδωρίαν του, μετέδωκε εἰς τὴν ὡραίαν καὶ ἁγνὴν ψυχήν της τὰς χάριτάς του καὶ τὰς πνευματικάς του δωρεάς. Τὸ βεβαιώνει αὐτὸ ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ ἐμπνευσμένος τῆς Ὀρθοδοξίας ἀγωνιστής, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος. Ἡ Παναγία, λέγει, «ἦτο πλήρης πασῶν τῶν χαρίτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Καὶ ἄλλος Πατήρ, ὁ Θεόδοτος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας τῆς Γαλατίας τὴν χαρακτηρίζει «ἱερὸν θρέμμα, νόμου παιδαγώγημα, Πνεύματος Ἁγίου μεμυρωμένην, περιβεβλημένην θείαν χάριν ὡς θέριστρον (σὰν καλοκαιρινὸ ἀραχνοῦφαντον φόρεμα), τῇ ψυχῇ θεόφρων, τῇ καρδίᾳ θεοστεφής, τοῖς ὄμμασι (κατὰ τὰ μάτια) ἁγιολαμπής, τοῖς ὠσὶν ὑμνοηχής, τῇ γλώσσῃ μελίρρυττος».

Ποῖος, λοιπόν, ἐμπρὸς εἰς τὴν Κεχαριτωμένην δὲν αἰσθάνεται τὴν εὐτέλειάν του καὶ τὴν μικρότητά του; Ὅσον χαριτωμένος καὶ ἂν εἶναι καὶ αὐτός, τὴν Κεχαριτωμένην δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν φθάσῃ. Ἴδετε τὸν Γαβριήλ. Εἶναι ὁ ἀρχάγγελος τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Ἀποστέλλεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν εἰς τὴν γῆν πρὸς τὴν Παρθένον, διὰ νὰ τῆς ἀποκαλύψῃ τὸ μεγαλύτερον μυστήριον τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου. Καὶ ὅμως δὲν παρουσιάζεται ἐνώπιόν της, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Ψελλός, «ἡλιοειδὴς» καὶ «ἀέριος», ὅπως εἶναι συνήθεια εἰς τοὺς ἀγγέλους. Ὑποστέλλεται ἐμπρὸς εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Κεχαριτωμένης καὶ ἐμπρὸς εἰς τὴν εὐμένειαν, ποὺ τῆς ἔδειξεν ὁ Δεσπότης. Και δι' αὐτὸ τὴν πλησιάζει ταπεινά. Προσέρχεται ὡς ὑπηρέτης πρὸς τὴν Δέσποιναν καὶ τῆς ὁμιλεῖ καὶ τῆς μεταδίδει τὰ εὐαγγέλια μὲ τὸν ἁρμόζοντα σεβασμόν. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς θαυμάζων καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, κράζει πρὸς τὴν Παρθένον: «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ... Ὑπὲρ τὴν κτίσιν ἐκαλλωπίσθης, ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους ἐφαιδρύνθης. Ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἔλαμψας, ὑπὲρ τοὺς ἀγγέλους ὑψώθης. Οὐκ ἀνελήφθης εἰς οὐρανούς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς ἱσταμένη, τὸν οὐράνιον Δεσπότην καὶ Βασιλέα ἐπεσπάσω πρὸς σεαυτήν».

Μὴ νομίσῃ ὅμως κανεὶς ὅτι ἡ Κεχαριτωμένη αὐτὴ κόρη ὑπῆρξε κάτι τὸ διάφορον ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους, τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους. Δὲν ἦτο καμμία καλομαθημένη πριγκήπισσα, ξένη πρὸς τὴν συνηθισμένην ζωὴν τῶν ἄλλων νεανίδων. Ἀντιθέτως ἦτο μία κόρη ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι. Ἐζοῦσε τὴν ἁπλῆν ζωὴν τῆς χωρικῆς, ποὺ ἐτακτοποιοῦσε τὸ νοικο-

κυριό της καὶ ἐπήγαινε εἰς τὸ πηγάδι νὰ ἀντλήσῃ νερό. Ἡ διαφορά της ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι ἄλλη. Ἡ Ἀειπάρθενος εἶχε μορφώσει μίαν ψυχὴν ὑπέροχον, ἕνα ἐσωτερικὸν κόσμον ἐκλεκτόν, μιὰ καρδιὰ κρυσταλλίνη, ἕνα βίον ἀληθινὰ ἅγιον. Αὐτὰ ἀκριβῶς ποὺ κάμνουν τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, τὸν χαριτωμένον, τὸν ἀγαπητὸν εἰς τὸν Θεὸν ἄνθρωπον, τὸ «σκεῦος τῆς ἐκλογῆς» καὶ τὰ ὁποῖα οἱ πολλοὶ τὰ στεροῦνται.

Ὑπάρχει, λοιπόν, πιστός, ὁ ὁποῖος μελετᾷ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά, ποὺ εἰργάσθη ὁ Φιλάνθρωπος Χριστὸς εἰς τὴν Παναγίαν μητέρα του καὶ δὲν ἀπορεῖ καὶ δὲν θαυμάζει; Ὑπάρχει Χριστιανός, ποὺ εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ὀνομασίας της «Κεχαριτωμένη» δὲν στέκει εὐλαβικὸς ἐνώπιόν της; Ὁ Σωτὴρ τὴν χάριν τὴν παντοδύναμον, ποὺ ἁγιάζει καὶ σώζει, δὲν τὴν ἔδωσε μόνον εἰς τὴν Ἀειπάρθενον. Τὴν δίδει καὶ εἰς ὅλους ὅσοι τὸν πιστεύουν καὶ τὸν ἀγαποῦν. «Ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος», βεβαιώνει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (α' 16). Ποῖος δὲν ἐκπλήσσεται καὶ ποίου ἡ καρδία δὲν γεμίζει ἀπὸ εὐγνωμοσύνην, ὅταν σκέπτεται τὴν χάριν, ποὺ ὁ Κύριος ἔδωσε καὶ εἰς ἡμᾶς, νὰ ἀναδειχθῶμεν ψυχαὶ λαμπραί, τέκνα δηλαδὴ Θεοῦ καὶ συγκληρονόμοι του εἰς τὴν Βασιλείαν του τὴν ἐπουράνιον;

Τί ὑπέροχον, λοιπόν, εἶναι νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου δοχεῖα ἐκλεκτά, χαριτωμένοι ἄνθρωποι! Καὶ τί θαυμάσιον ὁ αἰώνιος αὐτὸς τίτλος τῆς Παναγίας νὰ γίνῃ καὶ ἰδικός μας προσωπικὸς τίτλος!

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ

Τί εἶχεν ἡ πτωχὴ παρθένος τῆς Ναζαρέτ, διὰ νὰ τὴν ἐκλέξῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὡς μητέρα του; Πλούτη καὶ δόξαν ἡγεμονίδων; Λαμπρὰ κοσμήματα καὶ πολυτελεῖς ἀμφιέσεις τῶν εὐγενῶν τῆς Ρώμης οἰκοδεσποινῶν; Τὸ λάμπον ἐπίχρισμα τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ παιδεύσεως; Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Τίποτε ἀπὸ ὅλα ὅσα θαμβώνουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου καὶ προσελκύουν τὰ ζηλότυπα βλέμματά των.

Ἡ πτωχὴ καὶ ἀπέριττος Παρθένος εἶχε κάτι ἄλλο, πολύ-

τιμον ἀληθινὰ καὶ ἐξαίρετον, ποὺ καμμία ἄλλη γυναῖκα δὲν διέθετεν εἰς ὅσον βαθμὸν τὸ εἶχεν αὐτή. Εἶχε στολισμόν, ποὺ ἀγνοεῖ τὴν ἐπίδειξιν καὶ δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν ματαιοδοξίαν τῶν ἀνθρώπων. Εἶχε τὸν ἀθάνατον καὶ ἀμάραντον κόσμον τῆς ἀρετῆς, ποὺ μόνος λάμπει καὶ ἔχει ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διότι, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, «πολυτελὲς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» εἶναι ὄχι ὁ ἐξωτερικὸς στολισμός, ποὺ μὲ τόσην κουφότητα ἐπιτηδεύονται αἱ κοσμικαὶ γυναῖκες, ἀλλὰ «ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος» (Α΄ Πέτρου γ΄ 3-4).

Αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν «κρυπτὸν ἄνθρωπον», τὸν ἐσωτερικόν, τὸν ψυχικόν, τὸν πραγματικὸν ἄνθρωπον, ἦλθε ν' ἀποκαλύψῃ τὸ γεγονὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ γνωρίσουν τὴν ἀληθινὴν μορφήν, τὴν ὑπέροχον ἠθικὴν φυσιογνωμίαν τῆς Θεομήτορος, εἰς τὴν γλυκεῖαν, τὴν οὐρανίαν σκηνὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρέπει νὰ ἐμβαθύνουν, ὅπου, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, «συνάπτονται οἱ ἀρραβῶνες μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ». Ἐδῶ ἡ Παναγία παρουσιάζεται σεμνὴ καὶ ἐντροπαλή, μὲ τὴν αἰδῶ ἐκείνην ποὺ εἶναι πολύτιμον καὶ κεφαλαιῶδες στόλισμα κάθε ἐναρέτου γυναικός. Ἐδῶ ἡ Θεοτόκος ἐμφανίζεται φοβισμένη καὶ προσεκτική, γεμάτη ἀπὸ τὴν θαυμαστὴν σύνεσιν καὶ τὴν φρόνησιν ἐκείνην, ποὺ μόνον μία βαθειὰ καὶ ὡλοκληρωμένη ἀρετὴ δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἐδῶ φανερώνει, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὴν συνέχειαν, τὴν ἁγίαν διάθεσιν τῆς καρδίας της, τὴν θέλησιν νὰ ὑπηρετήσῃ τὰς ἁγίας βουλὰς τοῦ Θεοῦ, τὴν ὑπέρλαμπρον ἁγνότητα καὶ καθαρότητα, τὴν ἁπλῆν ἀλλὰ ρωμαλέαν πίστιν της, τὴν ὁλόψυχον ὑπακοήν της, τὴν βαθυτάτην ταπείνωσίν της. Ἐδῶ ἡ Θεοχαρίτωτος Μαρία ἀποκαλύπτει ὅλον ἐκεῖνον τὸν πλοῦτον καὶ τὰς θελκτικὰς ἀποχρώσεις μιᾶς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν ἡ παντοδύναμος καὶ πάνσοφος χάρις τοῦ Θεοῦ καλλιεργεῖ, ὅταν εὕρῃ κατάλληλον ψυχικὸν ἔδαφος. Ἐδῶ ἡ Ἀειπάρθενος παρουσιάζεται ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς χάριτος, παντὸς ὅ,τι χαριτωμένον καὶ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἁγίαν καὶ πνευματικὴν εὐωδίαν ἀποπνέοντος ἔχει νὰ ἐμφανίσῃ τὸ γυναικεῖον φῦλον.

Αὐτὸν τὸν ἄφθαστον στολισμὸν εἶχεν ἡ πανάχραντος Κόρη τῆς Ναζαρέτ. Μίαν εὐγένειαν ἀσυγκρίτως ἀνωτέραν ἀπὸ τὴν εὐγένειαν τοῦ αἵματος ἢ τῆς κοινωνικῆς θέσεως,

διὰ τὴν ὁποίαν καυχῶνται συνήθως ἄνθρωποι κενοὶ ἀπὸ κάθε ἰδικήν των προσωπικὴν ἀξίαν. Εὐγένειαν ποὺ ἐνέπνεε καὶ συνέθετε ἡ πλέον δροσερὰ καὶ διαυγὴς ἀρετή.

Ἦτο πλήρης χάριτος θεϊκῆς, ἀλλὰ καὶ γεμάτη ἀπὸ πνευματικοὺς θησαυρούς. Ὑπῆρξε «Κεχαριτωμένη» καὶ διὰ τὰς χάριτας τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου καὶ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἐκλεκτὰς ἀρετάς της, ποὺ ἀπετέλεσαν, κατὰ τὸν ὑμνογράφον, τὴν στολήν της τὴν «θεοΰφαντον». Ἡ μεγάλη της ἀξία ἐδῶ συγκεντρώνεται. Μέσα εἰς ἕνα γηρασμένον κόσμον προβάλλει ὡς λαμπρὸν καὶ σπάνιον ἄνθος, ὅμοιον πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν εἶδεν ἡ γῆ. Ἐβλάστησε καὶ ἤνοιξεν ὡς ρόδον ἀνάμεσα εἰς ἄγρια ἀγκάθια. Μόνον ἡ Μαρία «ὁ λειμὼν αὐτὸς ὁ πολυανθής», ἡ κατάκαρπος αὐτὴ ἐλαία», ὅπως τὴν ὀνομάζει ὁ ἐμπνευσμένος ὑμνωδός, κατώρθωσε νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸν λίβαν τῆς ἁμαρτίας, ποὺ ἔπνεε τριγύρω της καὶ ἔκαιε καὶ ἐπυρπολοῦσε τὸ πᾶν. Μόνη ἡ Παρθένος Μαρία, τὸ «ἄνθος μὲ τὰ ὄμορφα καὶ οὐράνια χρώματα, ποὺ συνεκέντρωνε τὴν χάριν κάθε ἀρετῆς», κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνόν, ἠμπόρεσε ν' ἀνθίσῃ, νὰ λάμψῃ λαμπρὸν φῶς καὶ νὰ σκορπίσῃ εἰς τὸν κόσμον, ποὺ ἐπνίγετο εἰς τὴν πνιγηρὰν ἀτμόσφαιραν τῆς κακίας, τὸ ἄρωμα τῆς πλέον γλυκείας καὶ οὐρανίας ἀρετῆς.

Ναί. Ἡ γλυκεῖα μορφὴ τῆς Ἀειπαρθένου εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς ἁπλῆς, τῆς ἀθορύβου καὶ ταπεινῆς ἀρετῆς. Αὐτὴ χαρακτηρίζει τὴν ὑπέροχον προσωπικότητά της. Ἡ ἰδία ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Θεὸς «ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ». Ἔσκυψε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκύτταξε καὶ εἶδε τὴν ἀνεκτίμητον αὐτὴν ἀρετήν, ποὺ ὡς μαγνήτης ἑλκύει ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς. Πῶς νὰ μὴ εἶναι ὁ Κύριος μαζῆ της; «Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», τῆς εἶπεν ὁ ἄγγελος. Δι' αὐτὸ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν Θεὸν «τοῦτο τὸ ἐξαίσιον (τὴν χάριν δηλαδὴ νὰ γίνῃ ἡ μητέρα τοῦ Σωτῆρος), τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἄλλη κατηξιώθη», λέγει καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος. Δι' αὐτὸ «ἑκάστῳ τῶν ἐκλεκτῶν, διακηρύττει καὶ ὁ ἱερὸς Ἱερώνυμος, ἡ χάρις κατὰ μέρος ἐδόθη, τῇ δὲ Μαρίᾳ ἅπαν τὸ τῆς χάριτος πλήρωμα». Δι' αὐτὸ οἱ ὑμνογράφοι τὴν ἀποκαλοῦν «κῆπον τῶν χαρίτων» καὶ «παράδεισον» μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἐξήνθησαν ὅλης τῆς ἀρετῆς τὰ πολύχρωμα καὶ μυρωδᾶτα λουλούδια. Δι' αὐτὸ «ἐποίησεν εἰς αὐτὴν μεγαλεῖα ὁ Δυνατὸς» καὶ τὴν μακαρίζουν ὅλαι αἱ γενεαί.

Ἰδοὺ χαρίσματα ὑπέροχα, οὐράνια. Ἰδοὺ ἀρεταὶ ποὺ

λάμπουν καὶ ἐκπλήσσουν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἰδοὺ ἀληθινὴ καλλονή, ἠθική, πνευματικὴ καλλονή. Αὐτὰ δὲν ἀπετέλεσαν διὰ τὸν Θεὸν ἐκεῖνα ποὺ τὸν ἐκίνησαν νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Παρθένον τὴν ὑψίστην κλῆσιν;

Καὶ οἱ ἄνθρωποι; Καὶ ἡ σύγχρονος γενεά μας; Ἀναζητεῖ συνήθως χαρίσματα ἐξωτερικά, ἐντυπωσιακά, χωματένια, τεχνητὰ καὶ ψεύτικα μέσα εἰς τὰς φρενοτροπίας τῆς μόδας, μέσα εἰς μίαν γλοιώδη κοσμικότητα, εἰς τὴν ἁμαρτωλὴν κοινωνικότητα. Ἀλλὰ αὐτὰ δὲν ἔχουν τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὰ ἀληθινά, τὰ αἰώνια χαρίσματα τῆς ἀρετῆς. Καὶ δι' αὐτό, ἀντὶ νὰ ὑψώσουν τὸν ἄνθρωπον, τὸν καταρρίπτουν· ἀντὶ νὰ τοῦ δώσουν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν, τὸν βυθίζουν εἰς πικρίαν καὶ ἀπόγνωσιν. Ἰδεώδης τύπος τῶν γενεῶν, ἐξαίρετον ὑπόδειγμα ὅλων καὶ μάλιστα τῆς νεότητος, μόνον ἡ σεμνή, ἡ ἐνάρετος, ἡ κεχαριτωμένη Παρθένος εἶναι. Διότι τὸ κάλλος τὸ πνευματικόν, ὁ λαμπρὸς στολισμὸς τῆς ἀρετῆς, τὰ χαρίσματα τοῦ ψυχικοῦ κόσμου λαμπρύνουν πράγματι καὶ ἐξωραΐζουν καὶ σῶμα καὶ ψυχήν.

Αὐτὰ γεμίζουν τὸν ἄνθρωπον μὲ πραγματικὴν ἀνωτερότητα. Αὐτὰ τοῦ δίδουν ἀξίαν. Καὶ αὐτὰ τὸν κάμνουν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον. Πῶς λοιπὸν ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ὁ Κύπρου καὶ μαζῆ του ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ ἀναφωνοῦν: «Χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ ἁγιωτέρα οὖσα τῶν Χερουβὶμ καὶ Σεραφεὶμ καὶ παντὸς ἀγγελικοῦ τάγματος»;

Μάλιστα. Τὴν Παναγίαν δὲν τὴν ἐλάμπρυνε μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἐγέννησε θαυμαστῶς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ἐπίκτητος ἀρετή της, σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου: «Οὐ τὸ κυοφορῆσαι τὸν Χριστὸν καὶ τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον τόκον τεκεῖν ἔχει τι κέρδος ἀρετῆς οὐκ οὔσης». Καὶ εἰς αὐτό, εἰς τὴν ἀρετὴν δηλαδὴ καὶ ἁγιότητα ἠμπορεῖ κάθε νέα καὶ κάθε πιστὸς νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς τὴν Παναγίαν.

ΙΔΟΥ Η ΔΟΥΛΗ ΚΥΡΙΟΥ

Ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν. Ὁ Ὕψιστος ἐπεσκέφθη τὴν «δούλην» του, τὴν Μαρίαν, τὴν ἐνάρετον κόρην τῆς Ναζαρέτ. Μὲ τὸν Ἀρχάγγελον Γαβριὴλ τῆς ἀπεκάλυψεν ὅτι αὐτὴν ἐξέλεξεν ὡς μητέρα τοῦ Υἱοῦ του, ὁ ὁποῖος θὰ ἐσαρκοῦτο διὰ νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος (Λουκ. α' 31-35).

Τώρα τί ἐχρειάζετο; Τί ἀπέμενε πλέον; Ἡ ἀπάντησις τῆς Παρθένου. Τὸ ναὶ ἢ τὸ ὄχι της. Τὸ ἂν θὰ ἠρνεῖτο ἢ θὰ ἐδέχετο τὴν τιμὴν τὴν μεγάλην, τὴν κλῆσιν τὴν ἁγίαν, τὴν πρωτάκουστον καὶ πρωτοφανῆ.

Ποία ἔξοχος ἀλλὰ καὶ κρίσιμος στιγμή! Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς δημιουργίας ὁ κόσμος δὲν εἶχε γνωρίσει κάτι τὸ ὅμοιον. «Ὦ κεχαριτωμένη Μαρία—ἀναφωνεῖ μὲ εὐλάβειαν καὶ κατάνυξιν ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος—τὸ σύμπαν ὁλόκληρον, αἰχμάλωτον τοῦ δαίμονος, περιμένει τὴν συγκατάθεσίν σου. Παρθένε, μὴν ἀργῇς. Σπεῦσε ν' ἀπαντήσῃς εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ οὐρανοῦ».

Ἐὰν τὸ ἐγνώριζαν γῆ καὶ οὐρανὸς θὰ παρακολουθοῦσαν μὲ συγκρατημένην τὴν ἀναπνοὴν καὶ μὲ ἀγωνίαν ἀληθινήν, τὴν ὥραν αὐτήν, ποὺ ὁ ὕψιστος στέλλει τὸν ἀρχάγγελόν του πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ ζητεῖ τὴν συγκατάθεσίν της. Διότι χωρὶς τὴν ἰδικήν της συγκατάθεσιν, χωρὶς νὰ προσφέρῃ αὐτὴ τὴν θέλησίν της, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Πολὺ ὡραῖα περιγράφει τὴν σοβαρότητα τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἕνας ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τοῦ Μεσαίωνος: «Ὁ ἄγγελος περιμένει τὴν ἀπάντησίν σου, Παρθένε, διότι εἶναι καιρὸς νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν εἰς τὸν Θεόν... Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἀναμένομεν, Δέσποινα, ἕνα λόγον ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ τὸ ἔλεος... Αὐτὸ ζητεῖ ἀπὸ σὲ μὲ θερμὰς ἱκεσίας, εὐλαβικὴ κόρη, ὁ πτωχὸς Ἀδὰμ μὲ τοὺς δυστυχισμένους ἀπογόνους του, ποὺ ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὸν παράδεισον. Αὐτὸ ἐκλιπαρεῖ ὁ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ ἄλλοι πατέρες, οἱ πρόγονοί σου... Δῶσε, Παρθένε, χωρὶς ἀργοπορίαν τὴν

ἀπάντησίν σου! Δέσποινα, ἀπάντησε καὶ ἡ ἀπάντησίς σου νὰ εἶναι ἡ λέξις ποὺ περιμένει ἡ γῆ, ποὺ περιμένει ὁ Ἅδης, ποὺ περιμένουν αὐτοὶ ἀκόμη οἱ οὐρανοί. Ὁ Βασιλεὺς τῶν ὅλων καὶ Κύριος τόσον ἠγάπησε τὸ ψυχικὸν κάλλος σου, τόσον ἐπιθυμεῖ μὲ τὴν ἀπάντησίν σου νὰ δώσῃς τὴν συγκατάθεσίν σου εἰς τὸ σχέδιον τῆς Σωτηρίας τοῦ κόσμου... Ἄνοιξε, Κεχαριτωμένη κόρη, τὴν καρδιά σου καὶ πίστευσε. Ἄνοιξε τὰ χείλη σου καὶ εἰπὲ τὸ ναί. Ἄνοιξε τοὺς κόλπους σου καὶ δέξαι τὸν Δημιουργόν σου».

Καὶ πράγματι. Ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τῆς Παρθένου θὰ ἐξηρτᾶτο, ἐὰν αὐτὴ θὰ ἐγίνετο ἢ ὄχι τὸ ὄργανον τῆς θείας εὐδοκίας. Ἔπρεπεν ἡ Ἀειπάρθενος νὰ τὸ θελήσῃ, νὰ τὸ δεχθῇ μόνη της. Ὁ Θεὸς εἶχε ἀποφασίσει νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν Μαρίαν τὴν μητρότητα καὶ τὴν ἐκάλεσε μὲ τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου εἰς τὴν διακονίαν αὐτήν. Δὲν ἐδέχετο νὰ γίνῃ ἡ σύλληψις καὶ ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ καὶ νὰ τὸ θέλῃ ἡ μητέρα, ἡ Μαρία. Ἠθέλησε τὴν συγκατάθεσίν της. Ἐζήτησε τὸ ναί της. Καὶ ἐζήτησε νὰ τὸ πῇ καὶ νὰ τὸ προφέρῃ μόνη της, διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Ρόλος τοιοῦτος, ὅπως ὁ ρόλος διὰ τὸν ὁποῖον εἶχε προορισθῆ ἡ Παναγία, δὲν ἐπιβάλλεται. Ἡ οὐρανία πρότασις, ποὺ ὁ Μέγας τῶν αἰώνων ηὐδόκησε νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Παρθένον τῆς Ναζαρέτ, δὲν εἶχε καθόλου τὸν χαρακτῆρα τῆς διαταγῆς, ἡ ὁποία ἔπρεπεν ἀνυπερθέτως νὰ ἐκτελεσθῇ. Ὁ Θεὸς δὲν ἐξαναγκάζει κανένα. Ὅλοι ἔχομεν τὴν δυνατότητα νὰ δεχθῶμεν ἢ νὰ ἀπορρίψωμεν τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, ποὺ μᾶς ἀφορᾷ. Νὰ ἐγκολπωθῶμεν τὴν κλῆσιν πρὸς τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλά, ἢ νὰ τὴν ἀρνηθῶμεν. Καὶ ἡ Παναγία δὲν ἀποτελοῦσε ἐξαίρεσιν εἰς τὸν κανόνα αὐτόν. Εἰς τὴν θείαν πρόσκλησιν ἔπρεπε ν' ἀνταποκριθῇ ἡ ἐλευθέρα θέλησίς της. Ἡ νεαρὰ κόρη δὲν ἠμποροῦσε ν' ἀποφύγῃ τὴν εὐθύνην τῆς ἀποφάσεώς της. Ἡ ἐλευθέρα καὶ ἀβίαστος ἐκλογή της ἦτο κεφαλαιώδους σημασίας. Τῆς ἐμπιστεύεται ὁ Παντοκράτωρ ἕνα ρόλον οὐράνιον, μίαν ἀποστολὴν τρισμεγίστην, τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ κατὰ κάποιον τρόπον ἀπὸ τὴν ἰδικήν της τὴν πρόθυμον ἀποδοχὴν ἐξηρτᾶτο ἡ ἐκτέλεσις τοῦ λυτρωτικοῦ του σχεδίου. Δι' αὐτὸ ὁ ἄγγελος, ποὺ ἀπεστάλη νὰ ζητήσῃ τὴν συγκατάθεσίν της, μετὰ τὰς ἀνακοινώσεις στέκει ἐνώπιόν της μὲ βαθύτατον σεβασμὸν καὶ περιμένει.

Βεβαίως ὁ Θεὸς ἤξερε μὲ τὴν αἰωνίαν στροφὴν τοῦ βλέμματός του ἐπὶ τῆς Μαρίας, ὅτι θὰ ἐδέχετο ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἀποστολήν της. Δὲν ἐχρειάζετο ἑπομένως νὰ περιμένῃ τὴν ἀπάντησιν τῆς Παρθένου, διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς προαιωνίου ἀποφάσεώς του. Διότι τὴν ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προτέρων. Διὰ τὴν νεαρὰν ὅμως Μαρίαν ἡ στιγμὴ ἦτο κρίσιμος καὶ δραματική. «Αὐτὴ ἡ βραχεῖα στιγμή, γράφει καὶ ἕνας σύγχρονος ξένος θεολόγος, εἶναι γεμάτη ἀπὸ αἰωνιότητα... Δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ περισσότερον μεγαλειῶδες εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἐὰν ποτὲ εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν κάτι τὸ κεφαλαιῶδες ἔλαβε χώραν, αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν δούλην του».

Καὶ ἡ Παναγία τί ἔκαμε κατὰ τὴν μεγαλειώδη αὐτὴν στιγμήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξηρτᾶτο τὸ μέλλον της, ἡ θέσις της μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ μέσα εἰς τὴν αἰωνιότητα; Τί ἄλλο θὰ ἔκαμνε μία κόρη ὅπως αὐτή, ποὺ ἀπὸ τὰ παιδικά της χρόνια ἕνα πρᾶγμα εἶχε μάθει, ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀκούῃ καὶ νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Κύριον καὶ Θεόν της; Ἀπήντησε λοιπὸν μὲ ἀπάντησιν ἀνταξίαν τῆς μεγάλης ἀρετῆς της. Εἶπε ναί. «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου», λέγει εἰς τὸν ἄγγελον· «γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου». Καὶ τὸ εἶπε μὲ ἀξιοθαύμαστον ἁπλότητα καὶ μὲ ταπείνωσιν βαθυτάτην. Μὲ τὴν ἀπάντησίν της αὐτὴν δίδει, χωρὶς ἐπιφυλάξεις καὶ δισταγμούς, ὁλόκληρον τὴν θέλησίν της εἰς τὸ μυστήριον ἐκεῖνο, τὸ ἀκατάληπτον καὶ ὑπερφυές. Προσφέρει ὁλοψύχως τὸν ἑαυτόν της, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ὑπεροχώτερον ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ. Μὲ τὴν φράσιν «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου» προβάλλει εἰς ὅλον τὸ μεγαλεῖον της ἡ μορφὴ τῆς Παναχράντου. «Ἰδοὺ ἑτοίμη πρόκειμαι (ὑπάρχω), ἑρμηνεύει καὶ ὁ Ἀνδρέας Κρήτης, καὶ τὸ κωλῦον οὐδέν· ἡ ψυχὴ πρόθυμος· ἡ γαστὴρ εὔκαιρος· ἀνέπαφος γάρ· μόνῳ τηρουμένη τῷ Πλάστῃ».

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ πρωτάκουστον μήνυμα τοῦ εὐαγγελισμοῦ. Ἦτο ἀπάντησις, ποὺ ἐσήμαινεν ἀποδοχὴν πλήρη τοῦ θείου θελήματος, ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Κύριόν της. Ὅταν ἐπρόφερε τὸ ἀνεκτίμητον «γένοιτό μοι», δὲν ἄφινε μόνον τὰ πάντα εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἀλλ' ἀπεκάλυπτε καὶ τί οὐράνιον ψυχικὸν θησαυρὸν ἔκρυπτεν εἰς τὴν ψυχήν της. Διότι τὸ ναί, ποὺ εἶπεν ἡ Παναγία κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν, εἶχεν

ἀνυπολόγιστον ἀξίαν. Τὴν κατέστησεν ἀμέσως ἐκλεκτὸν ὄργανον τοῦ Θεοῦ, προσωπικότητα ἐξαίρετον καὶ μοναδικήν. Τὴν ἐγκαθίδρυσε βασίλισσαν ἀπαράμιλλον ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Τὴν ὕψωσεν εἰς ὕψη δυσθεώρητα, ἐπάνω ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἀγγέλους. Τὴν ἔκαμεν ἀξίαν νὰ γίνῃ ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Δοκιμασίας ὅμως τῆς ἐλευθέρας θελήσεώς μας, τῆς καλῆς μας διαθέσεως, τῆς ἐμπιστοσύνης μας εἰς τὸν Θεόν, δοκιμάζομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ζωήν μας. Ἠμπορεῖ βέβαια αὐταὶ νὰ μὴ ἔχουν τὴν σημασίαν καὶ τὸν συγκλονιστικὸν χαρακτῆρα, ποὺ εἶχεν ἡ δοκιμασία τῆς Παναγίας. Πάντως ὅμως εἶναι σοβαραὶ καὶ σπουδαῖαι, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, ποὺ θὰ δώσωμεν ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία μας, τὸ αἰώνιον μέλλον μας, ἡ κατάκτησις τοῦ οὐρανοῦ.

Λοιπόν, ἡμεῖς τί κάμνομεν εἰς τὰς μεγάλας αὐτὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς μας; Ἀπαντῶμεν ἆρά γε μὲ τὴν ἰδίαν προθυμίαν καὶ ταπεινὴν ὑπακοήν, μὲ ὅσην καὶ ἡ Μαρία; Ὤ, αὐτὸ τὸ ναί, αὐτὴ ἡ ὁλόψυχος ἀποδοχὴ τοῦ θείου θελήματος, τὸ νὰ κλίνωμεν τὴν κεφαλὴν εἰς ἐκεῖνο, ποὺ διατάσσει ὁ Θεός, πόσην ἀξίαν ἔχει! Κρύπτει μέσα του μίαν γλυκύτητα οὐρανίαν, μίαν ἀνταμοιβὴν ὑπέργειον, μίαν ἀνύψωσιν θαυμαστήν, ποὺ ξεπερνᾷ κάθε περιγραφήν. Αὐτὸ δὲν συνέβη μὲ τὴν Παναγίαν, μὲ τὸ ὑπέροχον αὐτὸ ὑπόδειγμα τῆς εὐλαβικῆς καὶ πειθαρχικῆς ἀπαντήσεως, εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Θεοῦ; Τὸ ναὶ ποὺ ἐπρόφερε θὰ μείνῃ αἰώνιον καὶ θ' ἀποτελῇ τὸ αἰώνιον μεγαλεῖον της. Ἀκούσατε πῶς ἐκφράζεται ἕνας σύγχρονος Γερμανὸς φιλόσοφος: «Μετὰ τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου—εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς Παρθένου—τὸ ρεῦμα τῆς ἱστορίας φαίνεται γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ σταματᾷ. Ἡ Θεότης εἶναι ἐν ἀναμονῇ (διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν ἀνθρωποπαθῶς). Ἀναμένει τὸ ταπεινὸν «ναὶ» τῆς «δούλης», τὸ ναὶ ποὺ θὰ ἐπιτρέψῃ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν πραγματοποίησιν τοῦ θείου σχεδίου, τὴν μεγάλην στροφὴν τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὁλόκληρος ἡ ζωή, ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ μέχρι τὰ βάθη τῆς ἀβύσσου, βαστᾷ τὴν ἀναπνοήν της αὐτὴν τὴν στιγμὴν κρεμασμένη ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ τοῦ φωτεινοῦ ὄντος. Ποία θὰ εἶναι; Τὴν γνωρίζομε. Εἶναι αὐτή, ποὺ ἡ ἀνθρωπότης διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐξακολουθεῖ νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὰ χείλῃ τῆς γυναικός· «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου». Αὐτὲς οἱ λέξεις κρύβουν μέσα τους ὅ,τι ὑψηλότερον ὑπάρχει εἰς τὸ γυναι-

κεῖον ἰδανικὸν καὶ μᾶς τὸ χαρίζει εἰς τὴν πιὸ ἑλκυστική του ὀμορφιά».

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΣΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ

Ἡ ὑπακοὴ ποὺ ἔδειξεν ἡ Θεοτόκος κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, δὲν ἦτο μία κάποια ἀρετή, ἕνα ἄκοπον καὶ ἀνώδυνον ναί, τὸ ὁποῖον εὔκολα ἠμποροῦσε νὰ προφέρῃ ὁ οἱοσδήποτε. Ἦτο ἡ ὑποταγὴ τὴν ὁποίαν ἠμποροῦσε νὰ δείξῃ μόνον μία ψυχή, ἡ ὁποία ἔφθασε εἰς μεγάλο βάθος ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Θεόν. Διότι ἡ κλίσις τῆς κεφαλῆς της καὶ τὸ ναί της εἰς τὸ οὐράνιον μήνυμα, ποὺ τῆς μετέφερεν ὁ ἀρχάγγελος, ἐσήμαινε τὴν ἀκλόνητον ἐπιθυμίαν της νὰ πειθαρχήσῃ εἰς τὸν Θεόν, ὁ,τιδήποτε καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ τῆς στοιχίσῃ αὐτό.

Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως τὸ «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου», ποὺ δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἔκφρασις τῆς πλέον εὐλαβικῆς καὶ ταπεινόφρονος ὑπακοῆς, παίρνει βασικὴν καὶ κυρίαρχον θέσιν μέσα εἰς τὰς ἄλλας, τὰς πολλὰς καὶ ἐξαιρετικὰς ἀρετάς της. Γίνεται τὸ κλειδὴ τῆς θαυμαστῆς ζωῆς της. Εἶναι τὸ βάθρον τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας μας, τὸ ὁποῖον, ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ὑποταγήν, τὴν ἐλευθέραν ἀλλὰ καὶ ἀδίστακτον, τὴν γεμάτην ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἁγίας του βουλὰς στηρίζεται.

Διότι τί ἐζητοῦσεν ὁ Παντοκράτωρ κατὰ τὴν μεγάλην ὥραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπὸ τὴν νεαρὰν καὶ πτωχὴν κόρην τῆς Ναζαρέτ; Ν' ἀναλάβῃ ἕνα βάρος, τιμητικὸν βέβαια, ἀλλὰ καὶ δυσβάστακτον ὁμολογουμένως, μίαν εὐθύνην κολοσσιαίαν, ὁμοίαν πρὸς τὴν ὁποίαν καμμία ἄλλη γυναῖκα δὲν εἶχε ποτὲ κληθῇ νὰ βαστάσῃ. Τελείως ἐλευθέρως, μὲ ἐπίγνωσιν καὶ συναίσθησιν βαθειὰ τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν κινδύνων, ποὺ θὰ προέκυπταν, τῆς ἐζητεῖτο νὰ ἐξαρθῇ, νὰ ὑψωθῇ ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν της καὶ νὰ κάμῃ κάτι, ποὺ κανεὶς ἄλλος δὲν τὸ εἶχε κατορθώσει.

Ἔθεσαν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι τὸν ἑαυτόν των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν σχεδίων. Σχεδίων ὅμως, ποὺ

ἐννοοῦσαν καλά, ποὺ τὰ ἔψαυαν, τῶν ὁποίων εἶχαν πεῖραν ἢ τὰ ἔβλεπαν νὰ πραγματοποιοῦνται καὶ ἀπὸ ἄλλους καθημερινῶς. Ἐνῶ ἡ Παρθένος; Ἐκλήθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς πράγματα, ποὺ ἦσαν τελείως ἀκατάληπτα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν καὶ ὅλως ἀντίθετα εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους. Μὲ ἄλλα λόγια ἐκλήθη νὰ ταυτίσῃ πλήρως τὸ θέλημά της πρὸς τὸ θεῖον θέλημα, ποὺ ἦτο μυστηριῶδες καὶ νὰ θέσῃ τὸν ἑαυτόν της, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἐπιφύλαξιν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν καταπληκτικῶν καὶ πρωτακούστων σχεδίων τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ ἀκριβῶς κάμνει ἡ Παναγία. Χωρὶς δισταγμοὺς καὶ πολλὰς σκέψεις, ἀλλ' ὅπως συμβαίνει πάντοτε μὲ τὰς ἀληθινὰ μεγάλας ψυχάς, ποὺ γνωρίζουν νὰ δείχνουν τὴν ἀγάπην τὴν θερμὴν τῆς καρδιᾶς των μὲ τὴν πρόθυμον ὑπακοὴν εἰς τὸν Παντοκράτορα, κλίνει τὴν κεφαλήν. Καὶ ἀποκρίνεται μὲ ἄκραν ταπείνωσιν καὶ θελκτικὴν ἁπλότητα, μὲ μίαν ἐμπιστοσύνην τόσον πλήρη, μὲ τρόπον τόσον γενναιόδωρον καὶ ὁλοκληρωτικόν, ποὺ τὴν ἀνέδειξε μεγαλειώδη καὶ ἀσύγκριτον. «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου» (Λουκ. α' 38). Δηλαδή: «Πίναξ εἰμὶ γραφόμενος· ὃ βούλεται (ὅ,τι θέλει) ὁ γραφεὺς γραφέτω. Ποιείτω ὃ θέλει ὁ τοῦ παντὸς Κύριος», ἑρμηνεύει ὁ σοφὸς Ὠριγένης. Εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόκρισιν, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἐνσυνείδητον καὶ ἐλευθέραν καὶ προσωπικήν της προσαρμογὴν εἰς τὴν θείαν κλῆσιν, τὴν γεμάτην ἀπὸ πνεῦμα βαθείας καὶ ταπεινῆς ὑπακοῆς, φανερώνεται ὅλον τὸ ψυχικὸν μεγαλεῖον ποὺ ἔκρυπτε μέσα της Ἐδῶ ἀστράπτει ἡ ἁπλότης τῆς καρδιᾶς της, ἡ ἐγκατάλειψίς της ἡ ἀπόλυτος, ἡ ἀπεριόριστος ἐμπιστοσύνη της εἰς τὰς βουλὰς καὶ τὰ σχέδια τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ της.

Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνωμεν περισσότερον εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν καλύτερα τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς τῆς Θεοτόκου καὶ ἑπομένως τὸ βάθος τῆς μορφῆς της. Ὡς ἐλευθέρα ὕπαρξις, ἠμποροῦσε καὶ αὐτὴ νὰ παρακούσῃ. Πόσοι ἄνθρωποι διὰ μέσου τῶν αἰώνων δὲν διέπραξαν τὸ μεγάλο λάθος τῆς ζωῆς των, νὰ μὴ ὑπακούσουν εἰς κλῆσιν τοῦ Θεοῦ; Πόσοι ἠρνήθησαν νὰ ἀναλάβουν ἔργον, ποὺ θὰ ἔφερεν ἀνυπολόγιστον εὐλογίαν, τόσον εἰς τὴν ἰδικήν των ζωήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων;

Ἐδῶ εὑρίσκεται ἡ ἀξία τῆς Ἀειπαρθένου. Εἰς τὴν πλέον παράδοξον καὶ πρωτάκουστον καὶ ἀκατάληπτον εἴδησιν, ὅτι παρθένος αὐτὴ θὰ συνελάμβανε καὶ θὰ ἐγεννοῦσε υἱὸν

κατὰ τρόπον ὅλως διόλου ἄγνωστον καὶ ὑπερφυσικόν, ἡ Πανάχραντος κόρη δὲν ἠπείθησε, δὲν ἀντεστάθη, δὲν ἐπρόβαλεν ἀντιρρήσεις. Δὲν παρήκουσε εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ὅπως παρήκουσεν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἡ ἄλλη ἐκείνη γυναῖκα, ἡ προμήτωρ Εὔα. Ἂν ἐπρόφερε εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν στιγμὴν τὸ ὄχι, ἡ πτῶσις της θὰ ἦτο βαρυτάτη, ἀβυσσώδης. Ἀντιθέτως, αὐτὴ ἔκλινε ταπεινὰ τὴν κεφαλήν της, ὑπήκουσεν ὡς «δούλη Κυρίου». «Ὡς δούλη, ἑρμηνεύει ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, εἶμαι ὅλη ἑτοίμη νὰ δεχθῶ τὸ δεσποτικὸν νεῦμα. Εἶμαι πρόθυμος νὰ παραδοθῶ χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὰ χέρια τοῦ κεραμέως, ὅπως ὁ πηλός. Ἂς κάμῃ ὁ Κύριος ἐξουσιαστικὰ εἰς ἐμὲ ὅ,τι θέλει. Σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά του ἂς θαυματουργήσῃ τὴν παράδοξον γέννησιν, ποὺ εἶναι καρπὸς τῆς πολλῆς του φιλανθρωπίας». Ἔτσι ἡ Παναγία ἐπηνώρθωσε μὲ τὴν μεγαλειώδη ἀρετήν της τὴν παρακοὴν τῆς Εὔας. Καὶ ἔτσι ἔγινε κεντρικὴ προσωπικότης εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν, μορφὴ τεραστίων διαστάσεων. Αὐτὸ ἐκφράζει καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ὅταν λέγῃ: «Μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ δὲν ἐφυλάξαμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐπήραμεν, ἐχάσαμεν τὴν ἐπικοινωνίαν ποὺ εἴχαμε μαζῆ του προηγουμένως». Διὰ τῆς ὑπακοῆς ὅμως τῆς Θεοτόκου ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις καὶ ἐλάβαμεν πολὺ ἀνώτερα ἀγαθά. Δηλαδὴ «ἀξιωθήκαμε νὰ ἔχωμεν πλέον πρὸς τὸν Θεὸν πολὺ μεγαλυτέραν καὶ θαυμασιωτέραν ἐπικοινωνίαν». Καὶ προσθέτει: «Ἡ γῆ δὲν εἶναι πλέον κατηραμένη ὅπως πρωτύτερα. Καὶ καρποί της δὲν εἶναι τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ τριβόλια. Ἀλλ' εἶναι μία γῆ ποὺ ηὐλόγησεν ὁ Κύριος καὶ τῆς ὁποίας εἶναι εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας, ὅπως λέγει καὶ ὁ ἱερὸς λόγος».

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ὑπακοὴ τῆς Παναγίας. Ὑπακοὴ ὁλόψυχος, ἀδίστακτος, πλήρης. Μία ὑπακοὴ ἐμπρὸς εἰς τὴν ὁποίαν ὠχριᾷ κάθε ἄλλη ὑπακοὴ ποὺ ἔδειξε ποτὲ ἄνθρωπος. Εἶναι πολὺ ἀνωτέρα, περισσότερον ἡρωϊκὴ καὶ ἀπὸ ἐκείνην ποὺ παρουσίασε καὶ αὐτὸς ὁ γενάρχης, ὁ Ἀβραάμ. Εἶπε τὸ μεγάλο ναὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἁγίας βουλάς του. Ἐδέχθη νὰ γίνῃ ὄργανον τοῦ πλέον ἀκαταλήπτου μυστηρίου, τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Ἰδοὺ διατί ἡ ἀρετὴ τῆς ὑπακοῆς της δὲν θὰ σβεσθῇ ποτέ. Θὰ μείνῃ αἰώνιον παράδειγμα, τὸ ὁποῖον θὰ διδάσκῃ τὸν ἄνθρωπον πῶς πρέπει νὰ ὑποκλίνεται ἐνώπιον τοῦ θείου θελήματος καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Παντοκράτορα.

Εἶναι ἀσφαλῶς μεγάλη ἀρετὴ ἡ ὑπακοὴ καὶ κάμνει ἀναμφισβητήτως μεγάλον ἐκεῖνον ποὺ γνωρίζει νὰ τὴν θέτῃ θεμέλιον τῆς ζωῆς του. Καὶ εἶναι ἀλήθεια ἀναντίρρητος, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν θελκτικωτάτην Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν εὐτυχίαν τὴν μέλλουσαν, ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ὑπακοῆς, ποὺ ἠκολούθησε καὶ ἡ Μαρία. Ὑπακοὴ εἰς τὰ μικρά. Ὑπακοὴ εἰς τὰ μεγάλα. Ὑπακοὴ εἰς κάθε λόγον καὶ παράγγελμα τοῦ Σωτῆρος μας. Διότι ὁ Θεὸς ὑφαίνει τὴν αἰωνιότητά μας μὲ τὴν ἀδιάκοπον αὐτὴν σειρὰν τῶν μικρῶν πράξεων ὑπακοῆς, ποὺ παρουσιάζομεν καθημερινῶς.

Τί χρειάζεται λοιπόν; Νὰ δεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας μὲ τὴν ἰδίαν προθυμίαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ ἐδέχθη καὶ ἡ Ἀειπάρθενος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ δίδωμεν ὁλόψυχον τὴν ὑπακοήν μας εἰς τὸν Κύριον καὶ ὅταν ἀκόμη θὰ ὑπάρξῃ κίνδυνος νὰ χάσωμεν γήϊνα πράγματα. Διότι μόνον ἔτσι θὰ κερδίσωμεν τὸν Χριστόν, τὸν πολύτιμον αὐτὸν μαργαρίτην, ἐμπρὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι σκύβαλα. Πόσον βαθειὰ εἶχεν ἀντιληφθῆ τὸν σκοπὸν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐκεῖνος ὁ σοφός, ποὺ ἔλεγε: «Θεέ μου, βοήθησε καὶ ἡμᾶς νὰ σὲ ὑπακούωμεν ἁπλᾶ καὶ ταπεινὰ χωρὶς νὰ σκεπτώμεθα τί ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ ἢ νὰ συμβῇ, χωρὶς νὰ λογαριάζομεν τί θὰ μᾶς στοιχίσῃ ἢ τί θὰ ποῦν οἱ ἄνθρωποι, ὅπως δὲν τὸ ἐσυλλογίσθη ἡ δούλη σου, ἡ κεχαριτωμένη Μαρία».

Η ΠΙΣΤΙΣ ΤΗΣ

Τοὺς ἀληθινὰ μεγάλους τῶν αἰώνων ἡ πίστις τοὺς ἔκαμε μεγάλους. Ἐπίστευσεν ὁ Μωϋσῆς καὶ ἔγινε ἀρχηγὸς λαοῦ καὶ μέγας νομοθέτης. Ἐπίστευσεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὡδήγησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τὸν περιούσιον λαόν. Ἐπίστευσαν οἱ προπάτορες καὶ ἐγέννησαν εἰς τὰ γεροντικά των χρόνια τὴν θεοχαρίτωτον Μαρίαν. Πιστεύει καὶ ἡ Μαρία καὶ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ πραγματοποιεῖται. Ἔρχεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτὴν καὶ τὴν ἐπισκιάζει, μόνον ἐπειδὴ

ἐπίστευσε. Ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐσαρκοῦτο ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἐὰν αὐτὴ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ποὺ τῆς ἔγινεν ἡ οὐρανία πρότασις, ἀπιστοῦσε. Ἡ θεία Ἐνσάρκωσις ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Παρθένον, διότι αὐτὴ ἐπίστευσε.

Μὲ τὴν πίστιν αὐτὴν ἡ Ἀειπάρθενος ἐδικαίωσε τὰς προσδοκίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεδείχθη μεγίστη, ἐκλεκτὸν σκεῦος τοῦ Ὑψίστου καὶ ναὸς ἅγιος τοῦ σεσαρκωμένου Λόγου. Διότι καρπὸς καὶ ἀμοιβὴ αὐτῆς τῆς μεγάλης πίστεώς της ὑπῆρξε καὶ ἡ μοναδικὴ ἐκλογή της, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν προσεκτικώτερα τὸ ζήτημα.

Ὁ ἄγγελος τῆς ἀναγγέλλει τὴν χαρμόσυνον εἴδησιν ὅτι ὁ Κύριος ἦτο μαζῆ της καὶ ὅτι τῆς προσφέρει τὴν πλέον ἐκπληκτικὴν καὶ ἀνεκτίμητον χάριν «τοῦ καταξιωθῆναι γενέσθαι μητέρα Θεοῦ» (Δαμαλᾶς). Μίαν δηλαδὴ χάριν, ποὺ δὲν ἔκαμε ποτὲ εἰς καμμίαν ἄλλην. Νὰ γεννηθῇ ὁ Υἱὸς του ἀπὸ αὐτήν. Εἰς τὴν πρωτοφανῆ αὐτὴν τιμὴν πῶς ἀνταπεκρίθη ἡ Παναγία Παρθένος; Μὲ μίαν πρᾶξιν πίστεως ἐπίσης μοναδικήν. Ἡ σεμνή, ἀλλὰ καὶ ὑπέροχος ἀπάντησίς της πρὸς τὸν οὐράνιον ἀπεσταλμένον, «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου», αὐτὴν τὴν πίστιν τὴν τελείαν καὶ πλήρη ἐξέφραζεν.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ πίστις φαίνεται κάτι τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ εὔκολον. Καὶ εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἔτσι. Ὅταν ὅμως καλῆται ὁ ἄνθρωπος νὰ πιστεύσῃ πράγματα παράδοξα, πρωτάκουστα, ποὺ ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἔγιναν, τότε ἡ πίστις γίνεται ἡ δυσκολωτέρα πρᾶξις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Εἶναι ἀληθινὸν κατόρθωμα. Καὶ ἕνα τέτοιο κατόρθωμα ἐζητεῖτο ἀπὸ τὴν Ἀειπάρθενον κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν.

Τί τῆς εὐηγγελίζετο ὁ ἄγγελος; Λόγον Θεοῦ. Ἀλλὰ ποῖον λόγον! Παρθένος αὐτή, θὰ ἐγεννοῦσε υἱόν! Ἄνθρωπος αὐτή, μία πτωχὴ κόρη καὶ ἄσημος, θὰ ἐγίνετο Μήτηρ Θεοῦ. Τὸ ταπεινὸν κτίσμα, Μήτηρ τοῦ ἰδίου τοῦ Κτίστου καὶ Δημιουργοῦ παντὸς τοῦ κόσμου! Μὲ ἄλλα λόγια εὐηγγελίζετο ὁ ἄγγελος ὄχι ἕνα πρᾶγμα συνηθισμένο ἢ ἐπὶ τέλους κάτι ποὺ ἔγινε καὶ ἄλλην φοράν. «Οὐκέτι κοινὸν ἦν, ἀλλ' ἰδιάζον, ξένον πρᾶγμα», σημειώνει ὁ σοφὸς Ὠριγένης. Καὶ πράγματι. Ποῖος ἀνθρώπινος νοῦς ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὸ μυστήριον, ποὺ εἰσηγήθη ὁ ἄγγελος; Ἡ ἰσχυροτέρα διάνοια νικᾶται καὶ σκοτίζεται ἐμπρός του. Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ ἦτο καὶ δυσκο-

λώτατον νὰ γίνῃ πιστευτόν. «Νοεῖν σου οὐ δύναμαι τῶν λόγων τὴν ἀκρίβειαν», ψάλλει ὁ ὑμνῳδὸς ἐκ μέρους τῆς Παναγίας πρὸς τὸν ἄγγελον. Καὶ πολὺ δικαίως. Διότι «θαύματα γὰρ γέγονε πολλάκις... τέτοκε (τὸ νὰ ἔχῃ γεννήσει) Παρθένος δὲ ἀπειράνδρως οὐδέποτε».

Καὶ ἀληθινά· μὲ τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, εἶχαν γίνει θαύματα πολλά. Στεῖραι ἐγέννησαν παραδόξως. Ἡλικιωμέναι ἐτεκνοποίησαν. Ράβδοι ξηραὶ ἐβλάστησαν. Πέτραι ἀνέβλυσαν νερά. Τὸ νὰ πιστεύσῃ ἡ Ἐλισάβετ, ὅτι θὰ ἐγεννοῦσε παιδί, μολονότι ἦτο στεῖρα καὶ προχωρημένης πλέον ἡλικίας, τὸ πρᾶγμα ἦτο παράξδοξον, ἀλλ' ὄχι καὶ πρωτοφανές. Εἶχεν ἡ μητέρα τοῦ Προδρόμου πολλὰ προηγούμενα παραδείγματα γυναικῶν, ποὺ ἐγέννησαν κατὰ παρόμοιον τρόπον. Πόσον ἠμποροῦσαν νὰ τὴν στηρίξουν εἰς τὴν πίστιν αὐτὴν ἡ Σάρρα, ἡ Ραχήλ, ἡ Ἄννα. Ἡ Μαρία ὅμως δὲν εἶχε κανένα γεγονὸς ὅμοιον ἢ σχετικόν. Δὲν εἶχε τίποτε ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην πεῖραν καὶ γνῶσιν καὶ λογικήν, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι θὰ ἠμποροῦσε νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ γεννήσῃ, παρθένος αὐτή, χωρὶς πεῖραν ἀνδρός. Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους «οὐδὲ γέγονέ τι τοιοῦτον πρότερον, οὐδὲ μετὰ ταῦτα γεννήσεται», ὅπως σημειώνει ἀρχαῖος ἑρμηνευτής. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τῆς Παρθένου θὰ ἀνετρέπετο ριζικὰ τῆς φύσεως ἡ ἀκολουθία καὶ θὰ κατελύοντο τῆς φύσεως οἱ νόμοι. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, θὰ ἐνεργοῦσε ὑπερφυσικῶς, κατὰ τρόπον μυστηριώδη καὶ ἀκατάληπτον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἀλλὰ τί θὰ ἐνεργοῦσε; Πῶς θὰ περιώριζε τὴν ἄπειρον θείαν φύσιν μέσα εἰς τὸν περιωρισμένον ἄνθρωπον; Πῶς θὰ παρουσίαζε συνδυασμένην μὲ τὴν ὕλην τὴν ἄϋλον θείαν φύσιν; Τόσα ζητήματα, τόσα προβλήματα ἀναπηδοῦν. Ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος πῶς θὰ χωρέσῃ τοιοῦτον μυστήριον, ἀνεξιχνίαστον καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀγγέλους; Καὶ πόσοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀρνοῦνται νὰ πιστεύσουν, ἀκόμη καὶ σήμερα ὁπότε ἔχει πραγματοποιηθῆ πλέον «τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας», ὅπως τὸ ὀνομάζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος;

Καὶ ὅμως ἡ Παρθένος Μαρία, μολονότι ἦσαν ἀκατάληπτα καὶ παράδοξα ὅσα τῆς εὐηγγελίσθη ὁ ἄγγελος, ἐν τούτοις τὰ ἤκουσε μὲ προσοχήν, τὰ ἐδέχθη μὲ εὐλάβειαν, τὰ ἐπί-

στευσεν ὁλοψύχως. Ὅλα τὰ ἀγωνιώδη ἐρωτηματικά, ποὺ τῆς ἐγεννήθησαν καὶ τὰ ὁποῖα θὰ συνέτριβαν οἱονδήποτε ἄλλον, ἡ Παναγία θὰ ἔθετεν εἰς σιγὴν μὲ τὴν πίστιν της, μὲ τὴν πρωτοφανῆ ὁμολογουμένως πίστιν της. Βεβαίως δὲν τὰ ἐκαταλάβαινεν ὅλα ὅσα τῆς εἶπεν ὁ ἄγγελος, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ καταλάβῃ. Καὶ ὅμως τὰ παρεδέχθη, διότι εἶχε πεποίθησιν εἰς τὴν δύναμιν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ.

Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ οὐσιῶδες εἰς τὴν πίστιν. Νὰ μὴ ἐννοῇς καὶ ἐν τούτοις νὰ πιστεύῃς. Καὶ ἡ Παναγία εἶχε τὴν σοφίαν, τὴν ὁποίαν μόνον αἱ εὐσεβεῖς ψυχαὶ διαθέτουν, νὰ μὴ κρίνῃ τὰ λόγια τοῦ Ἀγγέλου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περιωρισμένης ἀνθρωπίνης λογικῆς. Ἀλλὰ τὰ ἐδέχθη καὶ τὰ ἐπίστευσεν ὡς λόγια τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον «οὐκ ἀδυνατήσει πᾶν ρῆμα» (Λουκ. α' 37). «Λοιπὸν σημειώνει καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἑρμηνευτὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὄχι μόνον ἐπίστευσεν ἡ Μαρία ἀλλὰ καὶ ηὐχήθη νὰ τῆς γίνῃ καθὼς ὁ ἄγγελος τῆς εἶπε. «Γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου» ἦτο ἡ τελική της ἀπάντησις».

Ὤ, πόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ πίστις τῆς σεμνῆς αὐτῆς κόρης! Πιστεύει καὶ εἰς τὰ πλέον ἀπίστευτα, ἀρκεῖ νὰ τὸ ζητῇ ὁ Θεός. Καὶ πολὺ σωστά. Διότι ὅσα ἐξαγγέλλει, ὅσα ὑπόσχεται ὁ Θεός, ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἀκατάληπτα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ νὰ φαίνωνται ἀκατόρθωτα, πάντοτε ὅμως πραγματοποιοῦνται μέχρι τῆς μικροτέρας λεπτομερείας. Εἰς τὸν Θεὸν λόγος καὶ ἔργον, ἀπόφασις καὶ πραγματοποίησις, συμπίπτουν.

Εὐτυχεῖς λοιπὸν ὅσοι κανένα λόγον τοῦ Θεοῦ δὲν τὸν θεωροῦν ἀπίστευτον, ἀφοῦ τίποτε εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἀδύνατον. Εὐτυχεῖς ὅσοι πιστεύουν δυνατά, μὲ ὅλην τὴν ψυχήν των. Διότι μόνον ἄνθρωποι ποὺ πυρπολοῦνται ἀπὸ μία τέτοια πίστι ἠμποροῦν ν' ἀντιμετωπίσουν νικηφόρως τὰς ἀντιξοότητας τῶν καιρῶν καὶ τὰς δυσκολίας τοῦ βίου καὶ νὰ ἐμπλουτίσουν τὴν πατρίδα μας μὲ δυνάμεις πνευματικάς, ἀληθινὰ ζωογόνους καὶ ἀκαταβλήτους. Καὶ τὸ ἔθνος ποὺ ἔχει τέτοιους πολίτας, τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ φοβηθῇ. Ἂς βαδίζῃ ἥσυχα τὸν δρόμον του. Ἂς προχωρῇ μὲ ἐλπίδα πρὸς τὸ μέλλον. Δὲν θ' ἀργήσῃ καὶ πάλιν νὰ γνωρίσῃ νέαν ἄνθησιν τοῦ πολιτισμοῦ του καὶ νέαν ἀκμὴν πνευματικήν, ποὺ θὰ τὸ κάμῃ ν' ἀκτινοβολῇ φῶς ἀρετῆς καὶ ἁγιασμοῦ, δύναμιν μεγάλην καὶ ἀληθινήν.

Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΜΑΚΑΡΙΣΤΗΣ ΓΕΝΕΑΣ

Ποῖος ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀντίρρησιν; Ὅσον περισσότερον κανεὶς μελετᾷ τὴν μορφὴν τῆς Ἀειπαρθένου, τόσον περισσότερον βλέπει ὅτι εἶναι ὅλα θαυμαστὰ εἰς τὴν θεοχαρίτωτον αὐτὴν κόρην.

Θαυμαστὸν εἶναι καὶ τὸ ὅτι δὲν ἐπέτρεψε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν εἰς τὸν ἑαυτόν της οὔτε ἴχνος ἀπιστίας, μολονότι ἤκουε πράγματα ἀκατάληπτα καὶ μυστηριώδη. «Συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ (θὰ γεννήσῃς) υἱόν», τῆς εἶπεν ὁ ἄγγελος. «Οὗτος ἔσται (θὰ εἶναι) μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται... καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος» (Λουκ. α' 31-33).

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν θέσιν τῆς σεμνῆς Παρθένου. Ἀκούει ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν πτωχήν, τὴν ἄσημον, τὴν ἄγνωστον, θὰ ἐγεννᾶτο πρόσωπον τόσον μέγα. Πληροφορεῖται ὅτι αὐτὴ ἐξελέγη, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν κόσμον τὸν Κύριον τοῦ κόσμου, τὸν Βασιλέα τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν, τὸν Θεόν. Εἶναι εὔκολον νὰ πιστεύσῃ κανεὶς τόσον ἐκπληκτικὰ καὶ παράδοξα πράγματα; Ποῖον εἶναι τὸ φυσικόν; Τί κάμνομεν ἡμεῖς εἰς πολὺ μικρότερα ζητήματα, ποὺ χρειάζονται πίστιν; Πόσην δυσκολίαν παρουσιάζομεν νὰ δώσωμεν τὴν πίστιι μας, τί ἀντιρρήσεις φέρομεν! Καὶ ὅμως ἡ νεαρὰ αὐτὴ παρθένος δὲν ἐκφράζει καμμίαν ἀμφιβολίαν, δὲν σχηματίζει ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν λογισμοὺς ἀπιστίας. Δὲν λέγει «αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, πῶς θὰ τὸ πιστεύσω;»

Μεγάλοι ἦσαν καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ προφῆται. Καὶ ὅμως παρουσίασαν εἰς τὴν ζωήν των στιγμὰς δυσπιστίας, καὶ μάλιστα εἰς ζητήματα, ποὺ δὲν ἀπαιτοῦσαν τόσην πίστιν, ὅσην ἐχρειάζετο ἡ Παναγία διὰ νὰ δεχθῇ τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου. Ἴδετε καὶ αὐτὸν τὸν συγγενῆ της, τὸν Ζαχαρίαν, τὸν πατέρα τοῦ μεγίστου τῶν προφητῶν, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Μὲ πόσην δυσπιστίαν ἀκούει τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ ἀγγέλου, ὅτι ἡ γυναῖκα του ἡ Ἐλισάβετ, ἡ ἡλικιωμένη καὶ στεῖρα, θὰ ἐγεννοῦσε κατὰ θαυμαστὸν τρόπον

παιδί. Καὶ φέρει ἀντιρρήσεις. Καὶ θεωρεῖ τὸ μήνυμα ἀπίστευτον. Καὶ ἀπαντᾷ εἰς τὸν οὐράνιον ἀπεσταλμένον σὰν ἐκεῖνος ν' ἀγνοοῦσε καὶ νὰ εἶχε λησμονήσει, ὅτι αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκα του ἦσαν περασμένης ἡλικίας πλέον. Καὶ ὅλα αὐτὰ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του κατὰ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου «καὶ ἄλλας στείρας ποὺ εἶχαν ζήσει εἰς προηγουμένας ἐποχὰς καὶ εἶχαν γεννήσει».

Ἡ κόρη ὅμως τῆς Ναζαρέτ, μολονότι ἐκαλεῖτο νὰ δώσῃ πίστιν εἰς γεγονὸς ποὺ δὲν ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ κανένα ἀνάλογον παράδειγμα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, δὲν φέρει καμμίαν δυσκολίαν. Δὲν προβάλλει ἀντιρρήσεις. Δὲν λέγει «τί θὰ φαντασθῇ ὁ Ἰωσήφ», «τί θὰ ποῦν στὸ χωριό;» ἢ ἀκόμη «ποιὸς θὰ πιστεύσῃ αὐτὰ ποὺ λέτε;» Δὲν ζητεῖ οὔτε ἕνα σημεῖον, ὅπως ὁ Ζαχαρίας, διὰ νὰ πεισθῇ. Μόνον, ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐκπληκτικὸν τοῦ γεγονότος, ἀπὸ ξεχείλισμα παιδικῆς ἁπλότητος καὶ μὲ τὴν συναίσθησιν τῆς ἁγνότητός της, ἐρωτᾷ ταπεινά: «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» Πῶς θὰ γίνῃ αὐτό, ἀφοῦ δὲν γνωρίζω ἄνδρα; Εἶναι τόσον σκοτεινὸν καὶ τόσον μυστηριῶδες αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὥστε ἀπορεῖ καὶ μὲ εὐλάβειαν πολλὴν ζητεῖ διασαφήσεις. Δὲν ἀμφιβάλλει οὔτε διὰ μίαν στιγμὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου. Δὲν τοῦ ζητεῖ κάποιαν ἀπόδειξιν τοῦ ὑπερλόγου αὐτοῦ γεγονότος ποὺ τῆς εὐαγγελίζεται. Δὲν ἀπαιτεῖ ἔστω κάποιαν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Μόνον θαυμάζει. «Οὐκ ἀπιστίας ἦν (τὸ πῶς ἔσται μοι τοῦτο), ἑρμηνεύει καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, ἀλλ' ἐπιθυμίας τοῦ μαθεῖν τὸν τρόπον. Εἰ γὰρ ἠπίστει οὐκ ἂν εἶπεν· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου». Καὶ ἀκριβῶς διότι ἡ ἔρευνα ποὺ γίνεται μὲ πίστιν καὶ διαπνέεται ἀπὸ παιδικὴν ἁπλότητα εἶναι καθ' ὅλα ἄψογος καὶ ἀκατάκριτος δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄγγελος δὲν τὴν κατακρίνει, ὅπως τὸν Ζαχαρίαν. Ἀντιθέτως, σπεύδει νὰ τῆς φανερώσῃ, ὅτι θὰ γεννήσῃ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ τῆς λέγει κατὰ τὸν Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων: «Δὲν σοῦ εὐαγγελίζομαι σήμερα μίαν φυσικὴν γέννησιν. Ἀλλὰ σοῦ ὁμιλῶ διὰ μίαν γέννησιν ὑπερφυσικὴν καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν συνήθειαν. Γνωρίζω, ὅτι ποτὲ μία παρθένος, ὦ Παρθένε, ἔχει γεννήσει. Σὺ ὅμως θὰ γεννήσῃς μολονότι εἶσαι παρθένος καὶ θὰ μείνῃς παρθένος». Καὶ κάτι περισσότερον. Διὰ ν' ἀνταμείψῃ τὴν πίστιν της καὶ διὰ νὰ τὴν στηρίξῃ περισσότερον, τῆς δίδει σημεῖον. Τῆς ἀναφέρει ὡς πρόσφατον παράδειγμα τὴν συγ-

γενῆ της Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία, ἂν καὶ στεῖρα, συνέλαβεν υἱὸν εἰς ἡλικίαν μεγάλην. (Λουκ. α' 35-36).

Δικαίως λοιπὸν ἡ πίστις τῆς Παναγίας ἐχαρακτηρίσθη ὡς πίστις πειθαρχική, ρωμαλέα, καθαρά, τελεία, πίστις ἀληθινὰ παρθενική. Εἶναι ἡ πίστις ποὺ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ παραδίδῃ ὁλόκληρον τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἀφίνει νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά του. Χάρις εἰς αὐτὴν τὴν πίστιν της ἀναγνωρίζει κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Γαβριὴλ τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Θεοῦ καὶ δέχεται χωρὶς δισταγμοὺς τὸ μυστηριῶδες μήνυμά του. Ἡ πίστις της εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ τὴν κάμνει, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται ἀποδείξεις καὶ ἐξωτερικὰ σημεῖα. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ τῆς ἀρκεῖ. Χωρὶς νὰ ἀρχίσῃ νὰ κάμῃ προβλέψεις διὰ τὸ τί θὰ συμβῇ εἰς τὸ μέλλον καὶ χωρὶς νὰ προβάλῃ κανένα δισταγμόν, παρὰ μόνον ἐκεῖνον ποὺ κατωχύρωνε τὴν παρθενικήν της ἁγνότητα, παρεδόθη ὁλόκληρος μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δὲν λογαριάζει ἐὰν ἡ ἀπόκρισις της «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου» θὰ τῆς στοιχίσῃ αὔριον δυσκολίας καὶ θυσίας καὶ ἀγωνίαν θανάσιμον. Δὲν προβάλλει τὸν κίνδυνον τῆς διαλύσεως τῶν ἀρραβώνων της. Οὔτε ἀφίνει νὰ τὴν κλονίσῃ ἡ σκέψις πῶς ὁ Ἰωσὴφ θὰ ἀντεμετώπιζε τὸ γεγονός. Εἶναι ἡ πιστὴ καὶ ταπεινὴ δούλη, ποὺ παραδίδει τὸν ἑαυτόν της εἰς τὸν Κύριον καὶ Θεόν της καὶ ἐμπιστεύεται τὸ μέλλον της εἰς τὰ πατρικά του χέρια. Ὡπλισμένη δὲ πλέον μὲ αὐτὴν τὴν πίστιν, θ' ἀντιμετωπίσῃ αὔριον ἀτάραχος τὰς τρομερὰς ὑποψίας τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τὸν κίνδυνον διαπομπεύσεως. Μὲ τὴν πίστιν ὅτι ὁ Κύριος εἶναι πάντοτε μαζῆ της θὰ δεχθῇ καὶ θὰ ὑπομείνῃ ἔπειτα ἀπὸ χρόνια τὰς δοκιμασίας τοῦ φρικτοῦ Σταυροῦ, ὅπου θ' ἀντικρύσῃ κρεμασμένον τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν της.

Πῶς λοιπὸν ἡ μητέρα τοῦ Προδρόμου, ἡ συγγενής της Ἐλισάβετ, ἐμπνεομένη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, νὰ μὴ ἐπαινέσῃ αὐτὴν τὴν πίστιν τῆς Ἀειπαρθένου καὶ νὰ μὴ τὴν ὀνομάσῃ μακαρίαν; Εἶσαι μακαρία σὺ ποὺ ἐπίστευσες, ὅτι θὰ πάρουν τελείαν πραγματοποίησιν ὅσα σοῦ ἀνεκοίνωσε ὁ ἄγγελος καὶ δὲν ἔδειξες τὴν ἀπιστίαν τοῦ συζύγου μου, τῆς εἶπε.

Ἔτσι λοιπὸν ἡ Παναγία ἔγινεν ἡ πρώτη τῆς μακαριστῆς γενεᾶς, ποὺ ἤρχισεν ἀπὸ τὴν νέαν ἐποχήν, τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ὁ Υἱός της, ὁ Χριστός. Εὑρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πι-

στῶν, διότι πρώτη ἐπίστευσε. Τὴν ἠκολούθησαν ἔπειτα εἰς αὐτὴν τὴν πίστιν τὴν ὁλόψυχον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μακαριότητα μυριάδες πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων ὀπαδῶν τοῦ Υἱοῦ της. Καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔπαυσαν πλήθη πολλὰ νὰ πυκνώνουν τὰς φάλαγγας τῶν πιστῶν καὶ εὐσεβῶν. Εἰς τὴν ἐποχήν μας μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῆς πίστεως ἔχουν αὐξηθῆ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχήν.

Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, ποὺ ζητοῦμεν τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν μακαριότητα; Δὲν θὰ τὴν εὕρωμεν πουθενὰ ἀλλοῦ παρὰ μόνον εἰς τὴν πίστιν τὴν ὁλόψυχον, τὴν ταπεινόφρονα, τὴν ὑπακούουσαν. Εἶναι ἡ πίστις, ποὺ ἀνέδειξε τὴν Παναγίαν αἰωνίως μακαριστήν. Πόσαι γυναῖκες—λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος—ἐμακάρισαν τὴν ἁγίαν Παρθένον ἐκείνην καὶ ηὔχοντο τέτοιες μητέρες νὰ γίνουν, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ θυσιάσουν τὰ πάντα. Ἀλλὰ τί ἐμποδίζει; Ἰδοὺ μᾶς ἤνοιξε ἕνα πλατὺ δρόμο καὶ εἶναι δυνατὸν πλέον ὄχι μόνον εἰς τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας, νὰ ἀνέβουν τόσον ὑψηλά... Ἀρκεῖ νὰ ἐφαρμόζουν τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου πατρός... Διότι ὅποιος τὸ κάμνει αὐτὸ εἶναι ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ Χριστοῦ».

Ὢ, νὰ πιστεύῃ κανεὶς ὅπως ἡ Παναγία! Νὰ πιστεύῃ ἁπλᾶ, ταπεινά, μὲ ἀφελότητα καρδίας, μὲ τὴν παιδικὴν ἐκείνην πίστιν ποὺ ἐμπιστεύεται ὁλοκληρωτικά, ποὺ μένει ἀνεπηρέαστος ἀπὸ κάθε σκέψιν ἀμφιβολίας, ποὺ γνωρίζει νὰ τηρῇ ὁλοπρόθυμα τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Πόσον μακάριοι θὰ εἴμεθα! Πόσον ὡραιοτέρα, εἰρηνικωτέρα, εὐτυχεστέρα θὰ ἦτο ἡ ζωή μας! Καὶ πόσον θὰ δυναμώνῃ καὶ ἡμᾶς τὸ «ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», ποὺ τόσον ἐνίσχυε καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον!

Η ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΤΗΣ

Τῆς ἀληθινῆς πίστεως γνώρισμα εἶναι καὶ ἡ φρόνησις, ἡ σοφία, ἡ σύνεσις. Δὲν δέχεται ἀνεξελέγκτως ὁ ἀληθινὸς πιστὸς ὅ,τι τοῦ παρουσιάσουν οἱ ἄλλοι καὶ δὲν πιστεύει ὅ,τι τοῦ ποῦν χωρὶς νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ἐξακριβώνει, ἐὰν πράγματι ὁ Θεὸς τοῦ ζητῇ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, καὶ τότε δίδει ὁλόψυχα τὴν πίστιν του. Διότι τὴν πίστιν του δὲν τὴν προσφέρει εἰς οἱονδήποτε.

Τὴν δίδει ὅμως πάντοτε εἰς τὸν ἀψευδῆ καὶ ἄξιον πάσης ἐμπιστοσύνης Θεόν.

Αὐτὸ τὸ βλέπομεν κατὰ τρόπον ὁλοφάνερον εἰς τὴν Θεοτόκον. Τῆς μεταφέρει ὁ ἄγγελος ξένα καὶ παράδοξα μηνύματα. Τῆς δίδει ἐπαγγελίας ἐκτάκτους. Τῆς ἀπευθύνει χαιρετισμὸν ἐξόχως τιμητικόν. Ἐὰν ἦτο καμμία ἐπιπολαία καὶ ματαιόδοξος, θὰ ἐκολακεύετο βαθύτατα ἀπὸ τὰς οὐρανίας προτάσεις, θὰ συνηρπάζετο καί, χωρὶς πολλὰς σκέψεις ἢ ἄλλην ἔρευναν, θὰ ἔσπευδε νὰ τὰς ἐγκολπωθῇ ἀμέσως.

Νὰ γίνῃ μητέρα τοῦ Θεοῦ! Νὰ ὀνομάζεται Θεοτόκος! Τί ἄλλο θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀνειρευθῇ ἕνα ἐπίγειον πλάσμα, μία ἀπόγονος τῆς Εὔας; Ἡ Παναγία ὅμως, ἀπὸ τὰ πρῶτα λόγια τοῦ ἀγγέλου «Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί», «διεταράχθη», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ. Ἐθορυβήθη δηλαδή, ἠπόρησε καὶ ἐξεπλάγη. «Καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος» (Λουκ. α´ 29) Ἤρχισε ἀμέσως νὰ σκέπτεται ποῖον σκοπὸν καὶ ποίαν σημασίαν ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ ὁ χαιρετισμὸς αὐτός. Ἐνεθυμήθη τὸν ὄφιν. Καὶ ἐκεῖνος μὲ ὡραῖα λόγια ἠπάτησε τὴν Προμήτορα καὶ τὴν ἀπέσπασε ἀπὸ τὸν Θεόν. Εἶναι λοιπὸν ὁ χαιρετισμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Εἶναι ἀστεῖος καὶ εἰρωνικός; Εἶναι τέχνασμα δελεαστικὸν καὶ ἀπατηλόν; Ἢ εἶναι κάποιος χαιρετισμὸς σπουδαῖος καὶ βαρυσήμαντος; Εἶναι λόγια ἀληθείας ἢ λόγια δόλια καὶ ὑποκριτικά; Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν δηλαδὴ τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ φρόνησίς της. «Εἶναι θαυμαστὴ ἡ Παρθένος, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, καὶ δείχνει τὴν ἀρετήν της ὁ Λουκᾶς, ὅταν σημειώνῃ ὅτι μόλις ἤκουσε τὸν ἀσπασμόν, δὲν προέβη εἰς ἐκδηλώσεις καὶ διαχύσεις οὔτε ἐδέχθη ἀμέσως αὐτὸ ποὺ τῆς ἐλέχθη, ἀλλ' ἐταράχθη καὶ ἐζήτησε νὰ μάθῃ τί ἐσήμαινεν ὁ χαιρετισμός».

Εἰς αὐτὴν τὴν σκέψιν τῆς Κεχαριτωμένης ἀπαντᾷ ὁ οὐράνιος ἀγγελιαφόρος, ὅταν σπεύδῃ νὰ τὴν καθησυχάσῃ καὶ νὰ τῆς ἀποκαλύψῃ τὴν ἀποστολήν, ποὺ θὰ τῆς ἀνέθετεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως. Ἀσφαλῶς ἡ καρδιὰ τῆς Παρθένου θὰ ἐσκίρτησεν ἀπὸ χαρὰν εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν ἐκπληκτικῶν θείων ἀνακοινώσεων. Καὶ πάλιν ὅμως ἡ συνετὴ καὶ σεμνὴ αὐτὴ κόρη παρουσιάζεται σοφὴ καὶ συγκρατημένη. Δὲν ἐβιάσθη νὰ δώσῃ ἀμέσως τὴν συγκατάθεσίν της. Ἐθεώρησε καθῆκον της νὰ ζητήσῃ πρῶτα ἐξηγήσεις ἀπὸ τὸν ἄγγελον ἐπάνω εἰς ἕνα σκοτεινὸν σημεῖον. Πῶς ἦτο δυνατὸν

ν' ἀποκτήσῃ παιδί, προτοῦ ὑπανδρευθῇ; Μὲ συναίσθησιν τῆς ἁγνότητός της, μὲ τὴν πληροφορίαν συνειδήσεως ἀσπίλου, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν φρόνησιν, ποὺ τῆς ἔδιδεν ἡ ὑπέροχος ἀρετή της, ἐρωτᾷ εὐλαβικὰ τὸν ἄγγελον: «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» Πῶς θὰ συλλάβω καὶ θὰ γεννήσω, ἀφοῦ δὲν γνωρίζω ἄνδρα; «Οὐχ ὡς ἀπιστήσασα ἡ Παρθένος εἶπε τὸ «πῶς ἔσται μοι τοῦτο», ἑρμηνεύει καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος. Ἀλλ' ὡς σοφὴ καὶ συνετὴ ἐπιζητοῦσα μαθεῖν τὸν τρόπον τοῦ πράγματος».

Ἐὰν χρειάζεται ἡ σύνεσις καὶ ἡ φρόνησις διὰ μικρότερα ζητήματα τοῦ βίου, πόσον μᾶλλον διὰ γεγονότα ἐξαιρετικά, ὅπως αὐτὸ ποὺ ἀφωροῦσε τὴν Ἀειπάρθενον; Ἀπεκλείετο νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀπάτης, σὰν ἐκείνην ποὺ συνέβη εἰς τὸν Παράδεισον; Δὲν ἦτο καθόλου δύσκολον εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐπίβουλον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν διάβολον, νὰ μετασχηματισθῇ εἰς ἄγγελον φωτός, διὰ νὰ παραπλανήσῃ τὴν ἁγίαν Παρθένον. Οὔτε εἶναι ἄγνωστον ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ γλυκύτερα καὶ ὡραιότερα λόγια κρύπτεται πολλὲς φορὲς ἡ ἀπάτη καὶ τὸ δηλητήριον. Καὶ ἐδῶ ἠμποροῦσε νὰ ἦτο, κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, «λόγος μὲν εὐαγγελιζομένου, σκοπὸς δὲ συλοῦντος». Δηλαδὴ τὰ λόγια μὲν νὰ φαίνωνται λόγια εὐαγγελιζομένου, ὁ σκοπὸς ὅμως νὰ εἶναι σκοπὸς ἁρπαστοῦ.

Συνετὸν λοιπὸν καὶ φρόνιμον ἦτο νὰ ἐξακριβώσῃ πρῶτα τί ἦτο ὁ χαιρετισμός: «θεῖος ἢ δαιμόνιος». Καὶ ὀρθὰ ἡ Παρθένος δὲν ἐδέχθη τὸν χαιρετισμόν, πρὶν μάθῃ «τίς ὁ πέμπων καὶ τί τὸ δῶρον, καὶ τίς ὁ φέρων», ὅπως σημειώνει ὁ ἴδιος Πατήρ. Τῶν φρονίμων ἴδιον εἶναι ν' ἀσφαλίζωνται καὶ νὰ μὴ δίδουν εὔκολα τὴν συγκατάθεσίν των καὶ τὴν πίστιν των προτοῦ πληροφορηθοῦν καλά, ἂν ὁ Θεὸς πράγματι ὁμιλῇ. Ὅταν λοιπόν, ἔπειτα ἀπὸ τὴν εὐλαβικὴν αὐτὴν ἔρευναν, ἐπείσθη ἡ εὐσεβὴς κόρη ὅτι ἡ γέννησις τοῦ παιδιοῦ θὰ ἦτο ὑπερφυσική, ἔδωσε πλήρη τὴν συγκατάθεσίν της καὶ τὴν πίστιν της. Ὑπεκλίθη ἐνώπιον τοῦ θείου ἀπεσταλμένου μὲ ταπεινότητα καὶ ὑπακοὴν ἀξιοθαύμαστον.

Ποία διαφορὰ τρόπου, τακτικῆς, συμπεριφορᾶς μεταξὺ τῆς πρώτης γυναικός, τῆς Εὔας, καὶ τῆς Μαρίας! Ἐκείνη εἰς τὸν παράδεισον παρουσιάζεται πολὺ εὔπιστος! Τείνει πρόθυμον τὸ αὐτί της, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν ὄφιν. Εἰς τὴν Ναζαρέτ, εἰς τὸ πάλλευκον δωμάτιον τῆς Παρθένου, ἐμφανίζεται ἄγγελος ἐξ

οὐρανοῦ ὁ Γαβριήλ, ποὺ τῆς ὁμιλεῖ. Καὶ ἐνῶ ἡ Εὔα ἔδωσε πίστιν εἰς ἕνα ὄφιν ἀνεξετάστως, ἡ Παρθένος Μαρία δὲν δίδει ἀμέσως τὴν πίστιν της εἰς ἕνα ἄγγελον. Ἡ περιέργεια τῆς Εὔας εἰς τὸν παράδεισον ἦτο περιέργεια ἁμαρτωλή, πονηρά, ἡ ὁποία τὴν ὤθησεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐρωτᾷ ὅμως καὶ ἡ Θεοτόκος τὸν ἄγγελον μὲ ἐνδιαφέρον ἱερόν, μὲ μίαν περιέργειαν διάφορον, ἐντελῶς ἀντίθετον ἀπὸ τὴν περιέργειαν τὴν κακήν, ποὺ μᾶς ἔχει κληροδοτήσει ἡ παράβασις τῶν πρωτοπλάστων. Αἰσθάνεται ὅτι κατέχει πολύτιμον θησαυρόν, τὴν παρθενίαν της. Εἶναι τὸ λευκὸν κρίνον τῆς ἁγνότητος. Καὶ ὅταν ἀκούῃ ὅτι ἀπὸ αὐτὴν πρόκειται νὰ γεννηθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου, ξενίζεται. Καὶ ἐρωτᾷ ἡ κόρη ἡ ἁγνή: «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο;» Μήπως κρύπτεται καμμία ἐπιβουλή; Μήπως τὴν περιτριγυρίζει κανεὶς κίνδυνος; «Δὲν ἀνέχομαι, ἀνακράζει ἡ Παρθένος κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνόν, νὰ γίνω δευτέρα Εὔα καὶ νὰ ἀποκρούσω τὸ θέλημα τοῦ Πλάστου μου». Ἐφοβήθη τὸν ξένον καὶ τελείως ἀσυνήθιστον χαιρετισμὸν τοῦ ἀγγέλου. Ἐφοβήθη μήπως παραπλανηθῇ, ὅπως ἡ Εὔα, καὶ ἀστοχήσῃ. Τὴν μὲν Εὔαν τὴν προμήτορα—συνεχίζει ὁ αὐτὸς Πατήρ—δὲν τὴν μιμεῖται, μᾶλλον ἐπανορθώνει τὴν ἐπιπολαιότητά της καὶ παίρνει ὡς συνήγορόν της τὴν φύσιν. Ἰδοὺ ποίαν ἀντίρρησιν φέρει εἰς τὰ λόγια τοῦ ἀγγέλου. Πῶς ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό, ἀφοῦ δὲν εἶμαι νυμφευμένη; Ἀδύνατα πράγματα ὁμιλεῖς, τοῦ λέγει. Διότι ὁ ἰδικός σου λόγος λύει τοὺς ὅρους τῆς φύσεως, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος ὁ Πλαστουργὸς ὥρισε... Καὶ ὅταν ὁ ἄγγελος τῆς ἐξηγεῖ ὅτι «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται» καὶ ὅτι αὐτὸ ποὺ θὰ συμβῇ δὲν δουλεύει εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ ὅτι ὁ Δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῆς φύσεως μεταβάλλει κατὰ τὴν θέλησίν του τοὺς ὅρους, τότε ἡ Παρθένος, ὅταν μὲ ἱερὰν εὐλάβειαν ἤκουσε τὸ τόσον ποθητὸν καὶ τιμημένον ὄνομα, ἀφίνει νὰ τῆς ξεφύγουν τὰ λόγια τῆς ὑπακοῆς τὰ γεμᾶτα ἀπὸ φόβον καὶ χαράν· «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου».

Ἔτσι, ἐνῶ ἡ Εὔα ἔδωκε προσοχὴν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ λόγια τοῦ ὄφεως, ἡ Παρθένος δεικνύεται ἐπιφυλακτικὴ εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου. Δὲν εἶναι ἀπιστία οὔτε κἂν ὀλιγοπιστία ἐκεῖνο, ποὺ κάμνει τὴν Παρθένον νὰ εἶναι ἐπιφυλακτική. Ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ δείχνει εὐθὺς ἀμέσως. Ἡ Εὔα, χωρὶς νὰ λάβῃ κανένα προφυλακτικὸν μέτρον, χωρὶς νὰ

ἐξετάσῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως, ἔσπευσε νὰ παραβῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Παρθένος, ὅταν ἐπείσθη ὅτι ὁ Γαβριὴλ δὲν ἦτο ὁ ἀποστάτης διάβολος, ἀλλ' ὁ παραστάτης ἄγγελος, ὁ διάκονος τῶν βασιλικῶν προσταγμάτων καὶ παντοτεινὸς ὑμνολόγος τῆς θείας μεγαλειότητος καὶ ὅταν ἐπληροφορήθη πλήρως ὅτι δὲν διατρέχει κανένα κίνδυνον ἡ ἁγνότης της, τότε πείθεται καὶ εἰρηνεύει, πιστεύει καὶ ὑπακούει.

«Χαίρω, διότι σὲ βλέπω νὰ εἶσαι τόσον προσεκτικὴ καὶ ἄγρυπνος, ἀναφωνεῖ, εἰς λόγον του εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν, ἐκ μέρους τοῦ ἀγγέλου ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος. Χαίρω, διότι ἐννοῶ καλὰ πόσον σοφὰ ἀσφαλίζεις τὸν ἑαυτόν σου. Χαίρω, διότι βλέπω ὅτι ἀπὸ φρόνησιν ἀντιλέγεις εἰς τὰ ἰδικά μου λόγια. Δὲν κρίνω τὰ λόγια σου ὡς ἀπιστίαν, οὔτε τὰ θεωρῶ ὡς ἀντιλογίαν, ἀλλὰ καρπὸν σοφῆς καὶ συνετῆς ἐρεύνης καὶ διανοίας, ποὺ γνωρίζει νὰ ἐξετάζῃ, καρπὸν φρονήσεως».

Ἰδοὺ μεγαλεῖον ψυχῆς. Ἰδοὺ «γηραλέον φρόνημα ἐν νεάζοντι σώματι», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ. Ἰδοὺ χαρακτὴρ ὁλοκληρωμένος, τέλειος, χωρὶς ἐπιπολαιότητας, χωρὶς εὐπιστίας, χωρὶς ἀκρισίας. Εἶναι χαρακτὴρ μὲ φρόνησιν καὶ σοφίαν καὶ σύνεσιν ἐν πᾶσι. Αὐτὰ δίδει ἡ ἀρετὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἔτσι εἶναι ὁ πιστός, ποὺ ἐμπνέεται ἀπὸ πίστιν φωτισμένην, ἀληθινήν, ζωογόνον.

Πόσον θὰ ἦσαν ἀσφαλισμέναι αἱ νεάνιδες, ἐὰν ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμα τῆς Ἀειπαρθένου. Ἀπὸ πόσους κινδύνους θὰ ἐπροφυλάσσοντο, ἂν μὲ πολλὴν περίσκεψιν καὶ ἐπιφυλακτικότητα ἤκουαν κάθε κολακείαν καὶ ἀνόητον δελεαστικὴν προσφώνησιν, ἀπὸ ἐκείνας μὲ τὰς ὁποίας ἐπιτήδειοι καὶ κακόβουλοι καὶ ἀπατεῶνες προσπαθοῦν νὰ τὰς ἐξαπατήσουν καὶ νὰ τὰς παγιδεύσουν καὶ νὰ τὰς ὁδηγήσουν εἰς κρημνοὺς καὶ βάραθρα. Διότι ἡ σύνεσις καὶ ἡ φρόνησις, καρπὸς πίστεως μεγάλης καὶ φωτισμένης, εἶναι ἐφόδιον ἀπαραίτητον διὰ κάθε ἄνθρωπον καὶ μάλιστα διὰ τὴν νεότητα, ποὺ εἰς τοὺς καιρούς μας «διαβαίνει ἐν μέσῳ παγίδων πολλῶν».

Η ΑΓΝΟΤΗΣ ΤΗΣ

Πόσον ἁγνή, πόσον ἁγία, πόσον ἀμόλυντος καὶ καθαρὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ κόρη ἐκείνη, ποὺ θὰ ἐκαλεῖτο νὰ γίνῃ θρόνος τοῦ Θεοῦ! Διότι ποῖον θὰ ἐβάσταζεν εἰς τοὺς κόλπους της; Τὸν Θεὸν Λόγον, τὸν Ἅγιον τῶν ἁγίων, τὸν ἀπειροτέλειον εἰς κάθε καθαρότητα καὶ ἁγιωσύνην. Καὶ παρουσιάσθη ἐδῶ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν εἶχαν ἰδῆ οἱ αἰῶνες οὔτε ποτὲ ἄλλοτε θὰ συναντήσῃ εἰς τὴν πορείαν της ἡ ἀνθρωπότης. Ἀπὸ τὰ μολυσμένα σπλάγχνα τοῦ σαπισμένου ἀπὸ τὴν διαφθορὰν κόσμου ἀνεβλάστησε «τὸ ἄνθος τὸ τῆς παρθενίας», ἡ μοναδικὴ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας Παρθένος. Ἐκείνη δηλαδὴ ποὺ ὑπῆρξε καὶ θὰ εἶναι ἡ πλήρης ἐνσάρκωσις τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς ἀσπίλου ἀειπαρθενίας.

Διότι ποῦ εὐρῆκεν ὁ ἄγγελος τὴν σεμνὴν αὐτὴν κόρην; «Εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ» (Λουκ. α΄ 26). Εἰς ἕνα δηλαδὴ χωριὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐπαρχίας ποὺ συνώρευε πρὸς τὰς εἰδωλολατρικὰς χώρας. Τὴν εὑρῆκε εἰς ἕνα κοινωνικὸν περιβάλλον χαμηλόν, εὐτελές, κακότροπον καὶ δυσφημισμένον διὰ τὴν ἠθικήν του ἀθλιότητα. Ὅλα ἐκεῖ, τὰ λόγια, τὰ φερσίματα, τὰ παραδείγματα ἔσπρωχναν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸ κατρακύλισμα. Τί θὰ ἐπερίμενε κανείς; Τὸ ἄθλιον καὶ ρυπαρὸν περιβάλλον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ μὴ ἀφήσῃ τίποτε ἀμόλυντον, νὰ ἀφανίσῃ κάθε ἠθικὴν καθαρότητα καὶ ἁγνότητα. Καὶ χωρὶς ἀμφιβολίαν διὰ τὰς πολλὰς νεάνιδας τὸ ἐπέτυχε. Δὲν συνέβη ὅμως τὸ ἴδιον διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν κόρην τῆς Ναζαρέτ. Ἀσφαλῶς, ἐπολεμήθη ἀπὸ τὸν πονηρὸν καὶ ἡ Παναγία. Ἐξάπαντος ἀντεμετώπισε καὶ αὐτὴ «πειρασμοὺς φλογοφόρους», κατὰ τὸν ὑμνωδόν. Ἐδέχθη τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ κακοῦ, τὰ ὁποῖα ὁ πειραστὴς συνεκέντρωνε ἀδιάκοπα ἐναντίον της, ἀκριβῶς διότι ἡ Μαρία παρουσίαζε ἀντίστασιν ἄκαμπτον, φοβερὰν καὶ ἀνεξήγητον διὰ τὰς δαιμονικὰς δυνάμεις.

Παρ᾽ ὅλα αὐτὰ ἡ Πανάμωμος ἔμεινε «τὸ ὄρος τὸ ὑψηλόν», τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωνε νὰ φθάσῃ ὁ κατακλυσμὸς τῆς ἁμαρ-

τίας. Τὴν ὁρμὴν τῆς νεανικῆς ψυχῆς της τὴν διοχετεύει εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ κακοῦ. Προσπαθεῖ νὰ τηρηθῇ ἁγνὴ καὶ διατηρεῖται. Δίδει ὁλόκληρον τὴν θέλησίν της εἰς τὸν ἱερὸν καὶ ἅγιον αὐτὸν ἀγῶνα. Θεωρεῖ τόσον πολύτιμον πρᾶγμα τὴν καθαρότητά της, ὥστε, καὶ ὅταν ἀκούῃ ὅτι καλεῖται νὰ πάρῃ τὴν τιμὴν τῆς θείας μητρότητος, νὰ μένῃ ἐπιφυλακτική. Τόσος εἶναι ὁ φόβος της μήπως καταστιλώσῃ τὸν οὐράνιον θησαυρόν της, τὴν ἁγνότητά της. Καὶ ἀκριβῶς διότι τόση ἦτο ἡ προσοχή της, δι' αὐτὸ καὶ ἐνικοῦσε πάντοτε τὸν πονηρὸν καὶ ἐξουδετέρωνε τὰς προσβολάς του. Αὐτὰς τὰς ὡραίας καὶ ὑπερόχους νίκας εἶχε ὑπ' ὄψιν του καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ὅταν ἀναφωνοῦσε γεμᾶτος θαυμασμόν: «Ὦ θυγάτριον ἱερώτατον τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης, ποὺ διέφυγες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ..., ποὺ ἐτηρήθης ἄμωμον διὰ νὰ γίνῃς νύμφη Θεοῦ καὶ μητέρα κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοῦ Θεοῦ... Ὦ θεῖον ἔμψυχον ἄγαλμα εἰς τὸ ὁποῖον ηὐφράνθη ὁ δημιουργὸς Θεός. Νοῦν μὲν εἶχες θεοκυβέρνητον καὶ εἰς μόνον τὸν Θεὸν προσηλωμένον. Τοὺς λογισμοὺς δὲ οἰκοδομητικοὺς καὶ ψυχωφελεῖς, ἐνῶ κάθε περιττὸν καὶ ψυχοβλαβῆ τὸν ἀπέρριπτες προτοῦ γεννηθῇ... Πῶς ἔτσι νὰ μὴ γίνῃς φοβερὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀποστατημένας πονηρὰς δυνάμεις;»

Βεβαίως εἰς τὸν ὡραῖον καὶ ὑπέροχον αὐτὸν ἀγῶνα της εἶχε βοηθὸν τὴν θείαν χάριν. Αὐτὸ τονίζει ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος: «Εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον ἐδόθη μία χάρις ἐξαιρετικὴ διὰ νὰ νικήσῃ τὴν παντὸς εἴδους ἁμαρτίαν, διότι ἠξιώθη νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ γεννήσῃ Ἐκεῖνον ποὺ ὑπῆρξε προφανῶς χωρὶς ἁμαρτίαν». Καὶ ἀσφαλῶς τῆς ἐδόθη χάρις ἐξαιρετική. Τῆς ἐδόθη ὅμως διότι τῆς ἤξιζε, διότι καὶ ἡ ἰδία ἠγωνίζετο καὶ εἶχε προθυμοτάτην τὴν διάθεσιν νὰ μείνῃ μακρυὰ ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν πάλλευκος περιστερά, καθαρὰ καὶ ἁγνὴ καὶ ἀμόλυντος. Χιονώδης καὶ ἄσπιλος ὄχι μόνον ἐξωτερικῶς κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς κατὰ τὴν ψυχήν. Αὐτὸ τονίζει καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Ἡ Παναγία ὑπῆρξεν ὑπερτέρα ὄχι μόνον ἀπὸ κάθε μολυσμὸν τῆς σαρκός, ἀλλ' ἀνωτέρα καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μολύνοντας διαλογισμούς».

Ἴδετέ την, λοιπόν, καὶ θαυμάσατέ την. Δὲν ὑπῆρξεν ἁπλῶς μία παρθένος, ἀλλ' ἦτο, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ Παρθένος, ἡ ἄσπιλος καὶ ἀμόλυντος καὶ ἄχραντος μέχρι σημείου, ὥστε

παρθένος καὶ Παναγία, ἁγνότης καὶ Παναγία νὰ καταντήσουν πλέον λέξεις ταυτόσημοι. Εἶναι ὁ πλέον ἰδανικὸς φορεὺς τῶν ἐξόχων αὐτῶν ἰδιοτήτων. Πρώτη αὐτὴ ἐπραγματοποίησε τὸ ἰδεῶδες τῆς παρθενίας. Καὶ ἡ καθαρότης καὶ ἡ ἁγνότης εὑρῆκαν τὴν τελειοτέραν ἐκδήλωσίν των εἰς τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Κεχαριτωμένης. Πάναγνος μέχρι τῆς ἡμέρας, ποὺ ἐγέννησε τὸν Χριστόν! Πάναγνος καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ! Πάναγνος εἰς ὅλην της τὴν ζωήν! Διεφύλαξε τὸν παρθενικόν της θησαυρὸν ἀνέπαφον καὶ ἀκέραιον. Τί ὡραῖον καὶ ὑπέροχον! Μέσα ἀπὸ τὰ ἀγκάθια καὶ τοὺς τριβόλους τῆς ἰουδαϊκῆς φυλῆς, ἐπρόβαλε ἄνθος ὑπέρλαμπρον, ἀληθινόν κρίνον ἁγνότητος ἀπηλλαγμένον ἀπὸ οἱονδήποτε μολυσμόν, ἄσπιλον καὶ κατάλευκον, γεμᾶτο ἀπὸ θείαν εὐωδίαν, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, «ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα». Ἐτηρήθη ἄμωμος καὶ ἁγνοτάτη νύμφη τοῦ Θεοῦ. Ἐπέτυχε κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνὸν τοῦτο τὸ ἔξοχον κατόρθωμα: «Ἐστάθη μᾶλλον πολῖτις τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὴν ψυχήν, παρὰ τῆς γῆς μὲ τὸ σῶμα. Πρῶτα θυγάτηρ τοῦ προαιωνίου Πατρός, παρὰ τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης». Δι' αὐτὸ ἐτιμήθη κατὰ τρόπον μοναδικόν. Δι' αὐτὸ ἠξιώθη νὰ δεχθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα της τὸν λευκότερον ἀπὸ τὸ χιόνι καὶ τὸν φωτεινότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον Θεὸν Λόγον. Καὶ τὸ ἀπαστράπτον ἀπὸ τὴν οὐρανίαν αὐτὴν ἁγνότητα σῶμα της ἔγινε παλάτιον τοῦ Παμβασιλέως, ναὸς ἄμωμος τοῦ Ὑψίστου.

Καὶ ἀκριβῶς διότι ἀνέβη εἰς ἕνα τέτοιο ὕψος ἠθικῆς καθαρότητος, δι' αὐτὸ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν ἐταράχθη καὶ ἐξεπλάγη τόσον ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴν παρουσίαν ἀνδρὸς μέσα εἰς τὸ δωμάτιόν της, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν παράδοξον λόγον, ποὺ ἤκουσεν. Ἐὰν ἦτο ἀπὸ τὰς νέας ἐκείνας, ποὺ ἔχουν χάσει τὴν φυσικὴν αἰδημοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ὁ Θεὸς ὡς ἰσχυρὸν περιτείχισμα τῆς παρθενικῆς ἁγνότητος, δὲν θὰ ᾐσθάνετο καμμίαν ταραχὴν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ ἀγνώστου ἀνδρός. Αἱ νέαι αὐταὶ ποὺ ἔχουν πληθύνει καὶ εἰς τὴν ἐποχήν μας καὶ παρουσιάζουν ὡς προσὸν τοὺς ἀσέμνους τρόπους καὶ λόγους, δὲν ταράσσονται ἀπὸ αὐτά. Ἀλλ' ἡ ἁγνὴ Παρθένος ᾐσθάνθη μεγάλην συστολὴν καὶ ταραχήν. Ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω. Εἰς τὴν παρθενικήν της ὄψιν ἀνέβη τὸ χαριτωμένον ἐκεῖνο κοκκίνισμα τῆς αἰδοῦς, τὸ ὁποῖον χάνουν δυστυχῶς σήμερα τόσαι κόραι καὶ δι' αὐτὸ καταντοῦν ναυάγια.

Αὐτὴ πάλιν ἡ συναίσθησις τῆς ἁγνότητός της κάμνει τὴν Παναγίαν νὰ ἀπορῇ καὶ νὰ θέτῃ τὸ ἐρώτημα: «πῶς ἔσται μοι τοῦτο;» Εἶναι αὐτὸ ἡ λογικὴ καὶ φυσικὴ ἔκφρασις ἐκπλήξεως, ποὺ προήρχετο ἀπὸ συνείδησιν ἄσπιλον. Αἱ λέξεις ἐκφράζουν τὴν ὁμολογίαν ἀθωοτάτης παρθένου, ποὺ ἐγνώριζε καλὰ τὴν ἁγνότητά της καὶ τὴν διεφύλασσεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. «Ἐὰν δὲν ἦτο ὑπέραγνος ἡ σάρκα τῆς Παρθένου καὶ δι᾽ αὐτὸ καὶ ὑπεραγία—σημειώνει καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς ἑρμηνευτὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς—δὲν θὰ ἤρχετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς αὐτὴν καὶ οὔτε θὰ ἐγίνετο δοχεῖον τοῦ Σωτῆρος». Δι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ μελωδικώτατος Δαμασκηνὸς ἀναφωνεῖ: «Χαίροις ἡ μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ πάσης ἀκτῖνος φωτεινοτέρα καὶ πάσης καθαρότητος καθαρωτέρα».

Ἰδοὺ πόσον ἁγνή, πόσον ἀμόλυντος καὶ καθαρὰ ἦτο ἡ Παναγία. Ἐπρόβαλε καὶ ἔμεινε πλέον ὡς χιονῶδες καὶ ἀμάραντον καὶ αἰώνιον ἄνθος εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν ὁρίζοντα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀληθινὸν κρίνον ἁγνότητος, ἄσπιλον καὶ ὁλόλευκον, ποὺ διαρκῶς ὑψώνει πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν ζωηφόρον του εὐωδίαν ὡς θυμίαμα εὔοσμον καὶ δεκτὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Ἦτο τὸ λουλούδι τὸ μοναδικόν, ποὺ εἶχε νὰ προσφέρῃ ἡ ἁμαρτωλὴ ἀνθρωπότης διὰ νὰ τὸ ἐπισκιάσῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νὰ παραγάγῃ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς. «Οὐκ εἶχε, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, ἡ κατ᾽ ἐκείνην γενεὰ τῶν ἀνθρώπων ὁμότιμον τῆς καθαρότητος τῆς Μαρίας, ὥστε τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος ὑποδέξασθαι». Τί ὑπέροχον! Δὲν εἶχεν οὔτε ἐκείνη οὔτε καμμία ἄλλη γενεὰ ἀνθρώπων ἄλλην νέαν τόσον καθαρὰν σὰν τὴν Μαρίαν, διὰ νὰ εἶναι ἀξία νὰ δεχθῇ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος! «Τολμηρόν ἐστιν ἐν τῇ Παρθένῳ τιθέναι πλημμέλημά τι ἢ ἁμάρτημα», προσθέτει καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. Εἶναι δηλαδὴ τολμηρὸν ν᾽ ἀποδώσῃ κανεὶς εἰς τὴν Παρθένον κάποιο παράπτωμα ἢ ἁμάρτημα. Ἀπέβη τὸ ἄφθαστον ποίημα αἰθερίας ἁγνότητος. Φέγγει μὲ τὸ θελκτικὸν φῶς τῆς καθαρότητός της καὶ καθοδηγεῖ νέους καὶ νεάνιδας πρὸς τὸ γλυκὺ καὶ ἀνέσπερον φῶς τῆς ἁγνότητος. Φωτίζει καὶ ἑλκύει μὲ τὴν ἀστραφτερὴν λευκότητά της καὶ αὐτοὺς τοὺς δυστυχισμένους σκλάβους τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀκολασίας. Εἶναι ἡ ἐμπνεύστρια καὶ ἀλάνθαστη ὁδηγήτρια πρὸς τὴν ὑπέροχον ἀρετὴν τῆς ἠθικῆς καθαρότητος.

Δικαίως λοιπὸν μόνη αὐτὴ ἀπέκτησε τὸ ὄνομα τῆς Ἀει-

παρθένου καὶ δικαίως μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὀνομάζουν «ἄχραντον καὶ ἀμίαντον» (Μ. Ἀθανάσιος, Γρηγόριος Νύσσης), «μητέρα σωφροσύνης καὶ ἁγνείας», «καθαρὸν καὶ ἀκέραιον καὶ ἀμόλυντον ἄγαλμα» (Γρηγόριος Νεοκαισαρείας), «σκεῦος θαυμαστὸν» καὶ «ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας» (Ἐπιφάνιος Κύπρου). Πῶς οἱ εὐσεβεῖς ὑμνογράφοι νὰ μὴ ἐπιστρατεύουν τοὺς ὡραιοτέρους λυρισμοὺς τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς των διὰ νὰ ὑμνήσουν «τὴν ὡραιότητα τῆς παρθενίας της καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον τὸ τῆς ἁγνείας της»; Πῶς μεγάλοι καὶ διάσημοι ζωγράφοι καταθελγμένοι ἀπὸ τὴν λευκότητα καὶ ἁγιότητα τῆς ψυχῆς της, νὰ μὴ παρουσιάζουν τὸν οὐράνιον ἀπεσταλμένον νὰ τῆς προσφέρῃ κρίνον ὁλόλευκον, σύμβολον τῆς ἐξόχου ἁγνότητός της; Πῶς τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, ποὺ ἐκπλήσσονται ἐμπρὸς εἰς τὸ ὕψος τῆς ἁγιότητός της, νὰ μὴ τὴν τιτλοφοροῦν πάναγνον καὶ ὑπέραγνον καὶ πανάμωμον καὶ πανάχραντον; «Ποία εὐγενεστέρα ὕπαρξις, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος, ὑπάρχει ἀπὸ τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ; Ποία λαμπροτέρα ἀπὸ ἐκείνην ποὺ ἐδιάλεξε τὴν λαμπρότητα; Ποία ἁγνοτέρα ἀπὸ ἐκείνην ποὺ ἐγέννησε τὸν χωρὶς καμμίαν κηλῖδα Ἁγνότατον;... Ἦτο Παρθένος ὄχι μόνον κατὰ τὸ σῶμα ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, αὐτὴ τῆς ὁποίας δὲν κατώρθωσαν ποτὲ αἱ μεθοδεῖαι τῆς ἁμαρτίας νὰ παραβλάψουν τὴν καθαρότητά της... Ἡ ἐξωτερική της μορφὴ ἦτο αὐτὴ ἡ ἴδια εἰκὼν τῆς ψυχῆς της, ἡ λάμψις τῆς εὐθύτητός της».

Ἂς λέγουν ὅ,τι θέλουν οἱ ἄνθρωποι τῆς παρακμῆς καὶ καταπτώσεως, ποὺ λασπώνουν καθημερινὰ τὸν οὐρανὸν τῆς ψυχῆς των. Ἡ ἁγνότης εἶναι ἀληθινὰ αἰώνιον καὶ ἀμάραντον λουλούδι. Εἶναι ὁ ἄφθαρτος θησαυρός, ποὺ συνοδεύει τὸν ἄνθρωπον καὶ πέρα ἀπὸ τὴν γῆν. Τὸν ἀκολουθεῖ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν οὐράνιον ἀνθῶνα, ὅπου καταξιώνεται ὁ ἁγνὸς νὰ βλέπῃ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον αὐτὸν τὸν ἅγιον Θεόν. Δὲν τὸ εἶπεν ὁ Κύριος; «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται» (Ματθ. ε΄ 8). Θὰ εἶναι εὐτυχισμένοι, ὅπως εὐτυχισμένη ζῇ εἰς τὰ οὐράνια ἡ Πάναγνος.

ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΗΣ

Ὀρθῶς ἐλέχθη ὅτι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ὑπέροχον και ἔκτακτον μεγαλεῖον ψυχῆς, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ μεγάλη καὶ βαθεῖα ταπείνωσις. Τὰ δύο αὐτὰ εἶναι ἀχώριστα καὶ τὸ ἕνα στηρίζει καὶ κρατύνει τὸ ἄλλο. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν τὴν βλέπομεν καθαρώτατα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία συνεδύαζεν ἁρμονικώτατα τὸ ὕψος τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς μὲ τὸ κάλλος μιᾶς ἐκπληκτικῆς ταπεινοφροσύνης.

Πρὸς ποίαν ἄλλην ὁ ἄγγελος εἶπε τὸν ὑπέροχον ἐκεῖνον χαιρετισμόν: «Χαῖρε κεχαριτωμένη» καὶ «εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί»; Ποῖος ἄλλος ἐτιμήθη μὲ τόσην τιμήν; Καὶ ὅμως ἴδετε. Ἡ Παναγία δὲν ὑπερηφανεύεται, ἀλλὰ βυθίζεται μέσα εἰς τὸ ἱερὸν δέος τῶν ἀληθινὰ ταπεινῶν ψυχῶν, συμμαζεύεται, ταπεινώνεται ἀκόμη περισσότερον. Οὔτε μία λέξις φιλαρεσκείας, ἱκανοποιήσεως ἢ κάποιας ἐπάρσεως δὲν βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα της.

Ἡμεῖς, εἰς ἕνα μειδίαμα τῶν ἄλλων, εἰς κάποιον ἔπαινον ποὺ μᾶς κάμνουν ὄχι ἄγγελοι ἀλλὰ ἄνθρωποι, τὸ παίρνομεν ἐπάνω μας. Τρέχομεν νὰ διαλαλήσωμεν τὴν τιμήν. Ἡ Παναγία, μολονότι σκεῦος ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ, ἡ μόνη ἀξία νὰ γίνῃ ἡ Μήτηρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον δὲν παθαίνει τίποτε ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ ἀπορεῖ πῶς ἐξελέγη αὐτὴ δι' ἕνα τόσον ὑψηλὸν ὑπούργημα. Συναισθάνεται ὅτι δὲν τῆς ἀξίζουν αἱ θεῖαι τιμαί. Φρονεῖ ὅτι δὲν ἔχει ἀξίαν διὰ νὰ τῆς δίδωνται τόσον ἔκτακτοι ἐπαγγελίαι. Μὲ ἔκπληξιν ἀκούει νὰ καλῆται εἰς μίαν τόσον ὑψηλὴν καὶ οὐρανίαν ἀποστολήν, αὐτὴ ποὺ δὲν εἶναι οὔτε κόρη κανενὸς ἄρχοντος τῆς Ἱερουσαλὴμ οὔτε ἔνδοξος ἡγεμονίς, ἀλλὰ μία ἀφανὴς παρθένος, μνηστὴ ἑνὸς πτωχοῦ τεχνίτου. Εἶναι τόση ἡ καθαρότης τῆς ψυχῆς της, εἶναι τόσον ρωμαλέος ὁ πνευματικός της κόσμος, ὥστε ἔχει τὴν δύναμιν νὰ βλέπῃ τὴν ἐκπληκτικὴν τιμὴν καὶ ὕψωσιν ποὺ τῆς κάμνει ὁ Ὕψιστος, ὄχι ὡς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀρετῆς της ἢ ὡς ἀναγνώρισιν τῆς πνευματικῆς της ἀξίας, ἀλλ' ὡς

μίαν μεγάλην καὶ ἀνεξήγητον τοῦ Θεοῦ συγκατάβασιν, ὡς ἕνα εὐσπλαγχνικὸν ἀτένισμα τοῦ Μεγάλου πρὸς τὴν μικρότητά της. Καὶ ὅσον ὁ Θεὸς τὴν ὑψώνει καὶ τὴν τιμᾷ καὶ τὴν δοξάζει, τόσον αὐτὴ ταπεινώνεται καὶ σμικρύνει τὸν ἑαυτόν της. Καὶ ὅσον αὐτὴ παίρνει τὴν ἐσχάτην θέσιν, τόσον ὁ Θεὸς τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν πρώτην κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Καὶ ἰδού εἰσιν ἔσχατοι, οἳ (οἱ ὁποῖοι) ἔσονται πρῶτοι».

Κυττάξετε ἀλήθεια. Ἀκούει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀγγέλου ὅτι τὸ ἅγιον βρέφος, ποὺ θὰ γεννηθῇ κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ἀπὸ αὐτήν, θὰ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει μεγαλυτέρα τιμὴ καὶ ὕψωσις ἀπὸ τοῦ νὰ γίνῃ Θεοτόκος; Καὶ ὅμως τί ἀπαντᾷ ἡ Πανάχραντος εἰς τὰ τόσον τιμητικὰ καὶ ἐξυψωτικὰ αὐτὰ λόγια; «Ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ ἡ δούλη τοῦ Κυρίου, ἡ πρόθυμος νὰ ὑπηρετήσω εἰς τὰς βουλάς του». Ἔρχεται κατόπιν εἰς τὴν Ἐλισάβετ. Ἡ εὐσεβὴς μητέρα τοῦ Προδρόμου γεμάτη ἀπὸ θαυμασμὸν διὰ τὴν ὕψωσιν καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἀειπαρθένου καὶ ἐμπνεομένη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὴν ὀνομάζει εὐλογημένην, τὴν ἀποκαλεῖ μητέρα τοῦ Κυρίου της, τὴν προσφωνεῖ μακαρίαν. Μοναδικοὶ καὶ ἐξαίρετοι εἶναι οἱ ἔπαινοι ποὺ τῆς προσφέρει. Ἡ Παναγία, μὲ ἕνα μεγαλεῖον ψυχῆς ἀσύλληπτον, δὲν κρατεῖ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ διὰ τὸν ἑαυτόν της. Σπεύδει ν' ἀποδώσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, ποὺ τὴν ἐγέμισε μὲ τόσας εὐλογίας. Δὲν βλέπετε τί ἀπαντᾷ εἰς τὴν συγγενῆ της; Μεγαλύνεις, τῆς λέγει, ἐμένα ὡς μητέρα τοῦ Κυρίου. Ἡ ψυχὴ ὅμως ἡ ἰδική μου «μεγαλύνει τὸν Κύριον», ποὺ μὲ ἠξίωσε νὰ γίνω μητέρα του. Εἰς τὴν φωνήν μου λέγεις ὅτι τὸ βρέφος ἐσκίρτησε μέσα σου «ἐν ἀγαλλιάσει». Ἡ ἰδική μου ἡ καρδιὰ ἐγέμισε ἀπὸ χαρὰν «ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι μου». Μὲ ὀνομάζεις «μακαρίαν», διότι ἐπίστευσα εἰς τὰ λόγια τοῦ Κυρίου. Ἐγὼ ὅμως ξέρω καλὰ ὅτι τὰ πάντα τὰ ὀφείλω—καὶ ἑπομένως καὶ τὸν μακαρισμόν μου ἀπὸ ὅλας τὰς γενεάς—εἰς τὸ ἔλεος, εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος «ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ» (Λουκ. α' 39-50).

Ποῖος δὲν ἐκπλήσσεται ἀπὸ τὸ ἔκτακτον αὐτὸ μεγαλεῖον ψυχῆς; Πῶς νὰ μὴ μένῃ κανεὶς ἔκθαμβος ἐμπρὸς εἰς μίαν τόσον βαθειά, μεγαλειώδη ταπείνωσιν; Δι' αὐτὸ καὶ παλαιὸς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, ἐμβαθύνων εἰς τὴν στάσιν της κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν παρουσιάζει νὰ λέγῃ: «Τί εἶμαι ἐγὼ ἐμπρὸς εἰς ἕνα τόσον ὑψηλὸν ἔργον; Ἐγὼ μία τέτοια

τιμὴ οὔτε τὴν ὠνειρεύθηκα κἂν. Ὁ Κύριος ἔρριξεν εὐμενῆ τὰ βλέμματά του εἰς ἐμὲ τὴν ἀφανῆ καὶ ἄσημον δούλην του. Ἤμουν ταπεινὴ καὶ περιφρονημένη καὶ ἰδοὺ τώρα ὑψώνομαι ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν».

Καὶ ἀκριβῶς, διότι εἶναι βαθύτατα ταπεινή, δι' αὐτὸ σιγᾷ δι' ὅσα θαυμάσια καὶ ὑπερφυῆ τῆς γίνονται. Δὲν ὁμιλεῖ εἰς κανένα διὰ τὴν τιμήν, ποὺ τῆς προσφέρει ὁ οὐρανός. Δὲν φανερώνει τὰ θαυμάσια καὶ ἐξαίρετα καὶ πρωτάκουστα, ποὺ ἐργάζεται εἰς αὐτὴν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον οὔτε εἰς αὐτὸν τὸν μνήστορά της, τὸν Ἰωσήφ. Κρύπτει τὰ πάντα. Τὰ ἀποκρύπτει ἀπὸ ὅλους. Τὰ ἀποκρύπτει καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς στενοὺς συγγενεῖς της.

Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ παρουσιάζῃ ἡ παναγία Παρθένος τὴν συγκινητικὴν αὐτὴν μετριοφροσύνην, ἀφοῦ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν καὶ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ἔχει τὸ ἀληθινόν, τὸ ὑγιὲς φρόνημα διὰ τὸν ἑαυτόν της; Πῶς μαζῆ μὲ ὅλας τὰς ἀπ' αἰῶνος ταπεινὰς ψυχὰς νὰ μὴ θεωρῇ ὅ,τι εἶναι καὶ ὅ,τι θὰ γίνῃ τοῦ Θεοῦ κατόρθωμα; «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον, ἀναφωνεῖ, ὅτι... ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός» (Λουκ. α' 46-49). Δὲν κρατεῖ τίποτε διὰ τὸν ἑαυτό της. Τὰ πάντα τὰ ἀποδίδει εἰς τὸν εὐσπλαγχνικὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος «ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ». Ἡ Παρθένος δοξολογεῖ τὸν Θεόν, «ἐκείνῳ ἐπιγράφουσα τὸ θαῦμα, οὐχ ἑαυτῇ», σημειώνει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος. Αὐτὸς εἶναι ὁ δυνατός, ὁ Θεός της καὶ ὁ Σωτήρ της. Ὅ,τι ἔχει εἰς Αὐτὸν τὸ ὀφείλει. Καὶ ὅσο ὁ Κύριος τὴν τιμᾷ καὶ τὴν ὑψώνει, τόσον καὶ αὐτὴ περισσότερον δοξάζει καὶ μεγαλύνει τὸ ἅγιον ὄνομά του.

Ὑπέροχος πράγματι ψυχή! Ἐπάνω της δὲν στέκει οὔτε σκιὰ ὑπερηφανείας. Καμμίαν ἐκδήλωσιν ἀλαζονικὴν δὲν παρουσιάζει, εἴτε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, εἴτε ἔπειτα ἀπὸ αὐτόν. Μισεῖ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ διότι εἶναι κάτι ξένον πρὸς τὸν ἑαυτόν της, ἀλλὰ καὶ διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι μισητὴ καὶ εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος «διασκορπίζει ὅσους ὑπερηφανεύονται μὲ τὰς σκέψεις καὶ τὰ φαντασμένα σχέδια τῆς ψυχῆς των»· Δὲν διεκδικεῖ προνόμια, δὲν ζητεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀναγνώρισιν καὶ τιμήν, μολονότι θὰ εἶχε δικαίωμα νὰ τὸ κάμῃ, ἐφόσον εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ Θεοῦ. Δὲν προκάμνει ὁ ἀρχάγγελος νὰ τῆς μεταφέρῃ τὰ εὐαγγέλια τοῦ οὐρανοῦ καὶ αὐτή, χωρὶς νὰ ὑποστῇ καὶ τὸν παραμικρότερον ἐπη-

ρεασμόν, σπεύδει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν συγγενῆ της Ἐλισάβετ. Καὶ ἐκεῖ «οὐχ ἡ Ἐλισάβετ πρώτη, ἀλλ' ἡ Μαρία ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ», σημειώνει ὁ σοφὸς Ὠριγένης. Ἀπορεῖ δι' αὐτὸ ἡ μέλλουσα γηραιὰ μητέρα τοῦ Προδρόμου. Καί, κατὰ τοὺς παραστατικοὺς λόγους τοῦ ἰδίου Ὠριγένους, τῆς λέγει: «Διατί μοῦ ἀπευθύνεις πρώτην τὸν χαιρετισμόν; Μήπως εἶμαι ἐγὼ ἐκείνη, ποὺ θὰ γεννήσῃ τὸν Σωτῆρα; Ἐγὼ ἔπρεπε νὰ ἔλθω εἰς ἐπίσκεψίν σου. Διότι σὺ εἶσαι ἐπάνω ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας εὐλογημένη. Σὺ εἶσαι ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου. Σὺ εἶσαι ἡ ἰδική μου Κυρία, ποὺ βαστάζεις τὴν λύσιν τῆς κατάρας». Παρ' ὅλα ὅμως αὐτὰ ἡ Παναγία παραμένει σεμνή, ταπεινόφρων. Καὶ αὐτὸ κάμνει διαρκῶς. Εἰς ὅλην τὴν ζωήν της κατεβάζει τὸν ἑαυτόν της, τὸν ἐλαττώνει, τὸν σβήνει.

Ἴδετέ την. Συμμορφώνεται πρὸς τὸ διάταγμα τῆς ἀπογραφῆς (Λουκ. β' 5) καὶ δὲν ἐκφράζει κανένα παράπονον πῶς αὐτή, μήτηρ τοῦ οὐρανίου Βασιλέως, καλεῖται νὰ ὑποταχθῇ ὡς κοινὴ θνητὴ εἰς διάταγμα ἀνθρώπων. Μὲ τὴν ἰδίαν ταπεινότητα συμμορφώνεται πρὸς ὅλα ὅσα διέτασσεν ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Κρατεῖ τὸν ἑαυτόν της εἰς τὴν ἀφάνειαν καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς εἶναι μικρός, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐξέρχεται εἰς τὴν δημοσίαν δρᾶσιν. Ὁ ρόλος ὁ ἰδικός της, ρόλος μεγαλειώδης, ἦτο πάντοτε νὰ ὑπηρετῇ ἀφανῶς ὡς δούλη Κυρίου εἰς τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας μυστήριον καὶ ὄχι νὰ φαίνεται καὶ νὰ ἐπιδεικνύεται.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ταπείνωσις τῆς Ἀειπαρθένου. Μία ἀρετὴ πλήρης καὶ τελεία, ἡ ὁποία τὴν ἔκαμε νὰ διακηρύξῃ τὸν ἑαυτόν της «δούλην» τοῦ Κυρίου εἰς μίαν ἀκριβῶς στιγμήν, ποὺ εὑρίσκετο εἰς τὸ κορύφωμα τῆς δόξης της. Ἡ χρυσῆ λάμψις τῆς ἀρετῆς της αὐτῆς φωτίζει ὁλόκληρον τὴν ζωήν της. Καὶ τὴν ὑψώνει μέχρις οὐρανοῦ. Ἀληθινὰ ὑπῆρξε, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Δάντη, «ἡ πλέον ταπεινὴ καὶ ἡ πλέον ὑψωμένη ἀπὸ ὅλα τὰ δημιουργήματα». Ὑψώθη καὶ ἔγινε μεγάλη, διότι ἔγινε πρῶτα «δούλη», διάκονος εἰς τὸ μεγάλο Μυστήριον. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὡραιότερος ρόλος της. Καὶ τὸ ὑπέροχον καὶ μυρωμένον ἀπὸ θεϊκὴν χάριν φρόνημα ὅ,τι εἶναι, τὸ ὀφείλει εἰς τὸν Θεόν, ὅ,τι θὰ γίνῃ, Αὐτὸς θὰ τῆς τὸ δώσῃ, ἀποτελεῖ τὸ ἀληθινὸν μεγαλεῖον της, ποὺ μαζῆ μὲ τὸ μεγαλεῖον τῶν ἄλλων ἀρετῶν της τὴν ἔκαμε ἐξοχότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐρευνήσατε τώρα τὴν ἱστορίαν. Μελετήσατε τὴν ζωὴν

τῶν γυναικῶν, ποὺ διέπρεψαν καὶ διέλαμψαν εἰς τὴν γῆν. Πάρετε καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς εὐγενεστέρας μητέρας τῶν ἐξοχωτέρων ἡρώων. Καὶ συγκρίνατέ τας μὲ τὴν Παναγίαν. Λάμπει αὐτὴ μὲ τόσην λάμψιν, εἶναι τόση ἡ ὑπεροχή της εἰς ταπεινὸν μεγαλεῖον, ὥστε καὶ αἱ ὑπεροχώτεραι ἀπὸ τὰς ἄλλας, ἐμφανίζονται ὡς φτωχαὶ πυγολαμπίδες. Δὲν θὰ εὕρετε οὔτε μίαν, ποὺ νὰ κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τὴν φιλαρέσκειαν καὶ ματαιοδοξίαν καὶ τὴν τάσιν πρὸς ἐπίδειξιν, ποὺ ὑπάρχει τόσον ἔντονα καὶ ζωηρὰ εἰς κάθε γυναικείαν ψυχήν, εἰς τὸν βαθμὸν ποὺ τὸ ἐπέτυχεν ἡ θεογεννήτωρ. Εἰς τὰς πρώτας θὰ παρατηρήσετε συχνὰ διαγωγὴν ὑπεροπτικὴν καὶ ἀλαζονικήν. Εἰς τὴν Παναγίαν ἀντιθέτως θὰ ἴδετε πλήρη νέκρωσιν κάθε ὑπερηφάνου σκέψεως. Εἰς αὐτὴν βλέπομεν διαρκῶς ἔξαρσιν, ἀνατάσεις ὑψηλάς, μετριοφροσύνην θελκτικήν, ἁπλότητα ἄνευ προηγουμένου, τὸ ἀνεπίδεικτον, τὴν ἀγάπην τῆς ἀφανείας, μίαν ταπείνωσιν ποὺ ἐκπλήσσει μὲ τὴν βαθύτητά της καὶ τὴν ὀμορφιά της.

Καὶ τέτοια ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ Πάναγνος, ποὺ ἔμελλε νὰ γεννήσῃ «τὸν πρᾶον καὶ ταπεινὸν τῇ καρδίᾳ» Χριστόν, τὸν «ταπεινώσαντα ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ». Εἶχε δίκαιον λοιπὸν ὁ σοφὸς Ὠριγένης ν' ἀναφωνῇ: «Ὄχι ἁπλῶς καὶ χωρὶς λόγον ἔγινεν εἰς τὴν Μαρίαν ὁ Εὐαγγελισμός, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῆς ταπείνωσιν. Τὴν ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς καὶ τὴν ὑπερυψώνει, διότι ἐμιμεῖτο αὐτόν, ποὺ ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔλαβε δούλου μορφήν».

Τί μεγαλειώδης ἀλήθεια ἀρετὴ εἶναι ἡ ταπείνωσις! Καὶ πόσον ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν ἔχωμεν κατάβαθα μέσα μας ὡς μεγάλον καὶ ἀνεκτίμητον θησαυρόν. «Τίποτε —ἀναφωνεῖ ὁ χρυσορρήμων—δὲν εἶναι ἴσον μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην. Δι' αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ αὐτὴν ἤρχισε τοὺς μακαρισμούς του. Ὅπως ἐκεῖνος ποὺ κτίζει μίαν μεγάλην οἰκοδομὴν τοποθετεῖ καὶ ἰσχυρὰ θεμέλια, ἔτσι καὶ ὁ Κύριος (εἰς τὸ πνευματικὸν οἰκοδόμημα, ποὺ ὕψωσε διὰ τῶν μακαρισμῶν του) πρώτην τὴν ταπεινοφροσύνην ἐτοποθέτησε. Δὲν εἶναι δυνατὸν χωρὶς αὐτὴν νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος».

ΠΑΡΘΕΝΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑ

Ἐλαία κατάκαρπος καὶ ἄμπελος εὐκληματοῦσα ἀπὸ ἀρετὰς ὑπῆρξεν ἡ κεχαριτωμένη Κόρη τῆς Ναζαρέτ. Δὲν εἶχε μίαν ἢ δύο ἀρετάς. Ἦτο στολισμένη, ὅπως εἴδαμεν, ὡς νύμφη περικαλλὴς μὲ πλῆθος ἀρετῶν μεγάλων καὶ λαμπρῶν, αἱ ὁποῖαι τὴν ἔκαμαν ἀξίαν νὰ μακαρίζεται διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ νὰ ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλά, ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀρετὴ τῆς Παναχράντου καὶ ποῖος ὁ ψυχικός της κόσμος, θὰ φανῇ ἀκόμη καλύτερα, ἐὰν τὴν συγκρίνωμεν μὲ τὴν πρώτην γυναῖκα, ποὺ ἐγνώρισεν ὁ κόσμος, μὲ τὴν προμήτορα Εὔαν.

Ἐν χορῷ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀντιδιαστέλλουν τὰς δύο κεντρικὰς αὐτὰς μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Καὶ οἱ ὑμνωδοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιμένουν εἰς τὴν σύγκρισιν αὐτήν. Μὲ τὴν ποιητικήν των λύραν ἐμφανίζουν τὴν ἀβυσσώδη διαφορὰν μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης.

Καὶ πράγματι. Τὰ θαυμάσια γεγονότα, ποὺ συνέβησαν κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν χιλιάδες χρόνια μετὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἠμπορεῖ νὰ ἀπεῖχαν πολὺ ἀπὸ ὅσα εἶχαν συμβῆ εἰς τὸν πρῶτον τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ πρώτου ζεύγους τῶν ἀνθρώπων. Ἦσαν ὅμως στενότατα συνδεδεμένα μεταξύ των. Δύο τόποι καὶ δύο πρόσωπα, ποὺ κατέλαβαν ἐξαιρετικὴν θέσιν μέσα εἰς τὴν πανανθρωπίνην ἱστορίαν. Ἡ Εὔα εἰς τὸν Παράδεισον. Ἡ Παρθένος Μαρία εἰς τὴν Ναζαρὲτ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν. Ἡ Εὔα μὲ τὴν στάσιν, ποὺ ἐτήρησε εἰς τὸν τόπον τῆς τρυφῆς ἔπεσε καὶ ἔγινεν ἡ μητέρα τοῦ πεσμένου ἀνθρώπου, τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἐξηχρείωσε καὶ ἐξώρισεν ἀπὸ τὸν Παράδεισον ἡ ἁμαρτία. Ἡ Μαρία, μὲ τὴν διαγωγὴν ποὺ παρουσίασεν, ἀπέβη ἡ Μητέρα τοῦ νέου Ἀδάμ, τοῦ Χριστοῦ καὶ ἑπομένως ἡ μητέρα τῆς νέας γενεᾶς, τοῦ νέου Ἰσραὴλ τῆς χάριτος, τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου.

Πόση, ἀλήθεια, ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς προμήτορος τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας γυναικός! Πόση ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῆς Εὔας καὶ τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου! Ἐκείνη εὑρέθη εἰς ἕνα

παράδεισον. Δὲν ἐστερεῖτο ἀπὸ τίποτε. Καὶ τίποτε δὲν τὴν ἐνωχλοῦσε. Ὅλα ὅσα ἔβλεπε καὶ ὅσα ὑπῆρχαν ἐκεῖ καὶ τὴν περιέβαλλαν, τὴν παρακινοῦσαν νὰ εἶναι εὐγνώμων καὶ ἀφωσιωμένη εἰς τὸν Θεόν. Ἡ Θεοτόκος ποῦ εὑρέθη; Εὑρέθη ὄχι πλέον εἰς παράδεισον, ἀλλ' εἰς ἕνα χωριό. Εἰς τὴν κακότροπον Ναζαρὲτ διὰ τὴν ὁποίαν ἠκούσθη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ναθαναήλ: «ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι;» Ὅλα ἐκεῖ τὴν ἔσπρωχναν νὰ ἀφομοιωθῇ πρὸς τὸ ἐλεεινὸν περιβάλλον της.

Τί ἔκαμεν ἡ Εὔα καὶ τί ἡ Παναγία; Ἡ πρώτη ἐλύγισε κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μεγάλης κλήσεώς της καὶ ἐφάνη ἀναξία τῆς μεγάλης ἀποστολῆς της. Ἡ δευτέρα βαστάζει τὸ βάρος μιᾶς μεγαλειώδους κλήσεως καὶ ἀνυψώνεται ὑπεράνω ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων. «Διότι ἡ μὲν Εὔα, λέγει ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος, γίνεται αἰτία θανάτου εἰς τοὺς ἀνθρώπους· δι' αὐτῆς εἰσῆλθεν ὁ θάνατος εἰς τὸν κόσμον. Ἡ δὲ Μαρία γίνεται αἰτία ζωῆς, διότι ἀπὸ αὐτὴν ἐγεννήθη δι' ἡμᾶς ἡ ζωὴ (δηλ. ὁ Χριστός)».

Ἀσύνετος καὶ ἐπιπολαία καὶ ἀσταθὴς καὶ εὔκολος εἰς τὸ νὰ ἐξαπατηθῇ ἡ Εὔα. Φρόνιμος καὶ συνετὴ καὶ σοφὴ καὶ ἀκατανίκητος ἡ Παναγία. Δι' αὐτὸ «ἐν Παραδείσῳ ὄφις ψιθυρίσας εὐάλωτα, λέγει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, τὴν Εὔαν ἐξηπάτησεν. Ἐνταῦθα (εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν) Γαβριὴλ ὁ Ἀρχάγγελος ὁμιλήσας τῇ Μαρίᾳ εὐφρόσυνα διετάραξεν, ἀλλ' οὐκ ἐξηπάτησεν». Ἡ προμήτωρ ἐζήτησε νὰ στηρίξῃ τὴν ἀνύψωσίν της ὄχι εἰς τὰ στερεὰ θεμέλια τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ εἰς τὴν σαθρότητα τῆς παρακοῆς καὶ τῆς ματαιοδοξίας καὶ τῆς φιλαυτίας. Ἔτσι «ἑαυτῇ καὶ παντὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει αἰτία θανάτου γέγονεν». Ἡ Μαρία, μακρὰν ἀπὸ κάθε τοιαύτην κατωτερότητα, μὲ ὑψωμένα τὰ μάτια σταθερὰ πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸν Θεὸν «ὑπακούσασα, ἑαυτῇ τε καὶ παντὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει αἰτία σωτηρίας ἐγένετο», σημειώνει ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος.

Ἡ Εὔα παραβλέπει τὴν φιλαλήθειαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἐμπιστεύεται εἰς τὰς ψευδεῖς βεβαιώσεις τοῦ πατρὸς τοῦ ψεύδους, τοῦ διαβόλου. Ἡ Θεοτόκος δίδει ὁλόψυχον τὴν ἐμπιστοσύνην της, χωρὶς καμμίαν ἐπιφύλαξιν, εἰς ἀκατάληπτον καὶ ἀνεξιχνίαστον μυστήριον, τὸ ὁποῖον οὔτε οἱ ἄγγελοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἐννοήσουν,

και μὲ τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἔνθεον πίστιν της γίνεται ἀξία θυγάτηρ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς καὶ ἡ εὐλογημένη μήτηρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς Εὔας καὶ τῆς Παναγίας. Καὶ εἶναι διαφορὰ τεραστία. Ἡ πρώτη εἶναι μία ψυχή, ἡ ὁποία εἰς τὴν δοκιμασίαν παρουσιάζεται ἀναιμική, ἄτονος, εὐμετάβολος, χωρὶς προθυμίαν νὰ ὑψωθῇ ἐπάνω ἀπὸ τὰς ἀπάτας καὶ τὰς μεθοδείας τοῦ πονηροῦ. Ἡ δευτέρα ἀποδεικνύεται ψυχὴ σπανία, ρωμαλέα, δυνατή, ποὺ ἐξαίρεται ἐπάνω ἀπὸ τὰς γυναικείας μικρότητας καὶ ἀδυναμίας, γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλά, κυριαρχουμένη ἀπὸ τὴν θέλησιν νὰ συντρίψῃ κάθε τέχνασμα τοῦ ἀρχεκάκου, νὰ ὑπερβῇ τὰ γήϊνα καὶ νὰ φθάσῃ τὰ οὐράνια.

Καταστρεπτικαὶ ὑπῆρξαν αἱ συνέπειαι τῆς διαγωγῆς τῆς Εὔας. «Ἐγένετο ὁ λαὸς Κυρίου—κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ—οὐ λαὸς Κυρίου. Καὶ ὁ ἠλεημένος οὐκ ἠλεημένος. Καὶ ὁ ἠγαπημένος οὐκ ἠγαπημένος». Μεγάλας εὐλογίας καὶ αἰώνια ἀγαθὰ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἔξοχος συμπεριφορὰ τῆς Παναγίας. «Λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὶν οὐ λαός, καθίσταται. Καὶ ὁ οὐκ ἠλεημένος, ἠλέηται. Καὶ ὁ οὐκ ἠγαπημένος ἠγάπηται». Μετὰ τὴν παρακοὴν τῆς Εὔας, ὁ Θεὸς ἀπεμακρύνθη. Μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Παναγίας, Πνεῦμα Ἅγιον ἦλθε καὶ ἐπεσκίασε τὴν Μαρίαν. Μὲ τὴν παράβασίν της ἡ ἀρχαία Εὔα ἐγυμνώθη ἀπὸ κάθε χάριν. Ἡ νέα Εὔα μὲ τὴν ὑποταγήν της γεμίζει ἀπὸ χάριν καὶ μὲ τὰ ἄχραντα αἵματά της πλάσσει Ἐκεῖνον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐνδυθοῦν οἱ γυμνωμένοι καὶ θὰ χαριτωθοῦν οἱ ἄνθρωποι.

Ἔτσι ἡ Παναγία ἔγινε ἡ νέα Εὔα, ποὺ ἐπανορθώνει τὰ σφάλματα τῆς πρώτης. «Αὐτὴ ἡ κόρη, βροντοφωνεῖ καὶ πάλιν ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ πύλη τοῦ φωτός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, καὶ ὅλου τοῦ γυναικείου φύλου διαλύει τὸ ἔγκλημα. Τὸ πρόσωπον τῆς Κόρης αὐτῆς θὰ τὸ τιμήσουν καὶ θὰ τὸ γεραίρουν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ. Αὐτὴν τὴν κόρην θὰ προσκυνήσουν οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν καὶ δῶρα θὰ τῆς προσφέρουν». Καὶ συνεχίζει: «Ὦ θυγάτριον ἄξιον τοῦ Θεοῦ! Εἶσαι τὸ κάλλος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ ἐπανόρθωσις τῆς προμήτορος Εὔας. Διότι μὲ τὴν ἰδικήν σου τεκνογονίαν, ὦ θυγάτριον ἱερώτατον καὶ γυναικῶν τὸ ἀγλάϊσμα, ἠνωρθώθη ἡ πεσοῦσα. Ἐὰν ἡ πρώτη Εὔα, ἐπειδὴ ὑπηρέτησε

τὸν ὄφιν, ἔγινε παρήκοος καὶ ἔτσι δι' αὐτῆς εἰσῆλθεν ὁ θάνατος εἰς τὸν κόσμον, ἡ Μαρία ἐπειδὴ ὑπήκουσε καὶ ὑπηρέτησε εἰς τὸ θεῖον θέλημα, τὸν ἀπατήσαντα τὴν Εὔαν ὄφιν ἠπάτησε καὶ εἰς τὸν κόσμον εἰσήγαγε τὴν ἀφθαρσίαν».

Ἡ συγκατάθεσίς της εἰς τὰς θείας προτάσεις, ἡ φράσις της «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου», ποὺ κλείει μέσα της ὅλον τὸ ψυχικόν της μεγαλεῖον, ὑπῆρξεν ἡ σφραγὶς τῆς νέας ἐποχῆς, ποὺ θὰ ἀνέτελλεν ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ της, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Καὶ ἀπὸ τότε, ὅσοι στεναγμοὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἀνθρώπων εἰς βάρος τῆς προμήτορος Εὔας, τόσα ἐγκώμια ἠκούσθησαν διὰ τὴν Θεοτόκον, ἡ ὁποία τὴν λύπην καὶ τὴν ὀδύνην τῆς πρώτης Εὔας τὴν μετέβαλεν εἰς χαρὰν καὶ εὐδοκίαν. «Τὴν Εὔαν ἕως σήμερον οἱ ἀκούοντες ταλανίζουσιν, οὐαὶ τῇ ἀθλίᾳ, οἵας δόξης ἐξέπεσεν, οὐαὶ τῇ ἀθλίᾳ, τί ἔπαθεν! Ἡ Μαρία καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούει παρὰ πάντων μακαρία», ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Καὶ ὁ πολὺς Ὠριγένης ἀναφωνεῖ: «Σὺ γὰρ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας εὐλογημένη· σὺ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου· σὺ ἐμοὶ Κυρία ἡ τῆς κατάρας τὴν λύσιν βαστάζουσα... Χαῖρε ἐπειδὴ μετὰ σοῦ ὁ Θεός».

Ἰδοὺ ποία ἡ ὑπεροχὴ τῆς Παναγίας. Μὲ τὴν ἔξοχον στάσιν της καὶ τὴν ἁγίαν διαγωγήν, ποὺ ἔδειξε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, ὅπου ἐκρίνετο ἡ θέσις της μέσα εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἀπέπλυνε τὸ ἀνόμημα τῆς Εὔας καὶ ἔγινε κεντρικὴ μορφὴ μέσα εἰς τὸν γυναικεῖον κόσμον, ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς νέας ἐποχῆς διὰ τὰς γυναῖκας. Μεταξὺ ὅλων τῶν ἀπογόνων τῆς Εὔας αὐτὴ ἠξιώθη νὰ εἶναι ἡ γυναῖκα, ποὺ ἐχρησιμοποίησεν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰ κακὰ τῆς πρώτης γυναικός. Διότι, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Ὠριγένους, ὅπως ἤρχισαν ἡ ἁμαρτία καὶ τὰ κακὰ ἀπὸ γυναῖκα, ἔτσι πάλιν ἀπὸ γυναῖκα ἤρχισαν ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ καλά. «Ὥσπερ ἤρξατο ἡ ἁμαρτία ἀπὸ γυναικός, οὕτω καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ γυναικὸς ἤρξατο». Καὶ ἡ πρόξενος τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν ἔγινεν ἡ Ὑπεραγία. Μὲ εὐφροσύνην ἀληθινὴν ὁ ὑμνωδὸς ψάλλει: «Τὴν παλαιὰν ὀφειλὴν τῆς Εὔας τὴν ἐπλήρωσες σύ, Πανύμνητε, χάρις εἰς τὸν νέον Ἀδάμ, τὸν Χριστόν, ποὺ ἐφανερώθη ἀπὸ σὲ ὡς ἄνθρωπος διὰ τὴν ἰδικήν μας σωτηρίαν». Μὲ τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμὸν ψάλλει καὶ ἄλλος ᾀσματογράφος: «Σήμερον ὁ χρόνος ἐλύθη δεσμὸς τῆς καταδίκης τοῦ Ἀδάμ. Ὁ Παράδεισος ἡμῖν ἠνεῴχθη· ὁ ὄφις κατηργήθη. Ἦν γὰρ ἠπά-

τησε πρώην (γυναῖκα), νῦν ἐθεάσατο τοῦ Δημιουργοῦ γενομένην Μητέρα... Ἡ προξενήσασα τὸν θάνατον πάσῃ σαρκί, τῆς ἁμαρτίας τὸ ὄργανον, σωτηρίας ἀπαρχὴ ἐγένετο τῷ κόσμῳ παντί, διὰ τῆς Θεοτόκου. Βρέφος γὰρ τίκτεται ἐξ αὐτῆς ὁ παντέλειος Θεός. Καὶ διὰ τοῦ τόκου παρθενίαν σφραγίζει· σειρὰς ἁμαρτημάτων λύει διὰ σπαργάνων· καὶ διὰ νηπιότητος τῆς Εὔας θεραπεύει τὰς ἐν λύπαις ὠδῖνας».

Ποῖος λοιπὸν πιστὸς ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος ἐμπρὸς εἰς τὴν τόσον ὑπέροχον τῆς Θεοτόκου μορφήν; Εἶναι ποτὲ δυνατὸν ἐνώπιον τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία τόσων εὐλογιῶν πρόξενος ἔγινε δι' ὅλους μας, νὰ μὴ στεκώμεθα μὲ σεβασμὸν καὶ ἀγάπην ἐγκάρδιον; Αὐτὴ μὲ τὴν ἔξοχον ἀρετήν της καὶ τὴν ὅλην διαγωγήν της, τὴν μεγαλειώδη ὁμολογουμένως, ἐτίμησεν ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν της, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καὶ ἡμεῖς, εὐγνώμονες πρὸς αὐτήν, μὲ πόσον ζῆλον, μὲ πόσην προθυμίαν, μὲ ποίαν ὄρεξιν πρέπει νὰ τὴν μιμούμεθα εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν ὑπακοήν, εἰς τὴν ἁγνότητα, εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὅλην ἀφοσίωσίν της πρὸς τὸν Θεόν!

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀρετή, ποὺ ἔδειξεν ἡ Θεοτόκος κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν. Ἐπολιτεύθη «ἀρεταῖς παντοίαις». Ἔζησε «κρεῖττον ἢ κατ' ἄνθρωπον». Παρουσίασε ἕνα μεγαλεῖον ψυχῆς ἀναντιρρήτως ὑπέροχον. Ἀνεδείχθη, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, «τὸ σεμνὸν κειμήλιον ἁπάσης τῆς οἰκουμένης».

Ἀλλ' ὁ Μεσσίας, ὁ ὁποῖος ηὐδόκησεν ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναλάβῃ τὴν σάρκα καὶ τέλειον τὸ ἀνθρώπινον, ἦτο ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Θεός. Καὶ ὅσον ἁγία καὶ ἂν ἦτο ἡ Παρθένος, δὲν ἦτο βεβαίως ἡ ἀναμάρτητος. Ἕνας καὶ μόνος ὑπῆρξεν ὁ ἀπολύτως ἀναμάρτητος, ὁ Χριστός. Καὶ ἑπομένως, ἡ ὑπέροχος αὐτὴ κόρη, μολονότι ἔφθασεν εἰς ἐξαίρετον ὕψος ἁγιότητος καὶ ἀρετῆς, ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἦτο ἀτελής. Ἀσφαλῶς ὑπερτεροῦσεν εἰς ἀρετὴν ἀπὸ κάθε ἄλλο πλάσμα. Ἡ ἁγιότης της ὅμως δὲν ἔπαυε νὰ εἶναι σχετική. «Ἁγία μὲν ὑπάρχεις, πρέπει ὅμως νὰ γίνῃς ἁγιωτέρα», ἀναφωνεῖ καὶ ὁ Ἀντίπατρος. Ἐφ' ὅσον εἶχεν ἐκλεγῆ νὰ γίνῃ θρόνος καὶ πόλις Θεοῦ ζῶντος, κατοικητήριον τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ἐχρειάζετο νὰ γίνῃ ἀκόμη ἁγιωτέρα.

«Ἅγιος γὰρ ὤν, ἐν ἁγίοις ἀναπαύεται». Προκειμένου λοιπὸν ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ σαρκωθῇ, ἔπρεπεν ἡ Παρθένος νὰ εἶναι ἀληθῶς ἀξία διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτὴν ὁ Λόγος τὴν καθαρὰν καὶ ἀμίαντον ἀνθρωπίνην φύσιν. Καὶ ἦτο ἀναγκαῖον αὐτό. Διότι καὶ ἡ Μαρία, ὡς ἀπόγονος τῆς Εὔας, ἔφερε καὶ αὐτὴ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Μόνον ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος

ἐγεννήθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, τὴν ὁποίαν πρὸ τῆς συλλήψεως ἐκαθάρισεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἦτο ἀπηλλαγμένος ἀπὸ αὐτό. Τὴν Μαρίαν ὅμως, προτοῦ κατέλθῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ τὴν ἐπισκιάσῃ, τὴν ἐβάρυνεν ὁ κληρονομικὸς μολυσμός. Καὶ τώρα ποὺ ἐπρόκειτο νὰ δεχθῇ τὸν «πάντων ἁγίων ἁγιώτατον», τί ἐχρειάζετο; Νὰ μὴ εἶναι ἁπλῶς ἡ ἁγία. Ἀλλὰ ἡ μόνη ἁγία, ἡ ἁγιωτέρα τῶν ἁγίων, ἡ τελείως καθαρά, ἡ ἱκανὴ νὰ γίνῃ ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εὐτρεπισθῇ ὁ ναὸς τῆς ψυχῆς της, νὰ ἐξωραϊσθῇ, νὰ ἁγιασθῇ πλήρως καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. «Ὅπως ὁ τεχνίτης, ποὺ εὑρῆκεν ὕλην κατάλληλον, λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, κατασκευάζει θαυμάσιον ἔργον, ἔτσι καὶ ὁ Χριστός, ποὺ εὑρῆκεν ἅγιον καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Παρθένου, κατεκόσμησε διὰ τὸν ἑαυτόν του ἔμψυχον ναόν».

Ἀλλὰ πῶς θὰ συνέβαινε τὸ μέγα αὐτὸ καὶ ἐξαίσιον θαῦμα; Τί θὰ ἐνεργοῦσε τὴν οὐρανίαν αὐτὴν κάθαρσιν καὶ προετοιμασίαν τῆς Παρθενομήτορος; Τὴν ἀπάντησιν τὴν ἔδωσεν ὁ ἔκτακτος ἀγγελιαφόρος τοῦ Θεοῦ. «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι» (Λουκ. α' 35). Πνεῦμα Ἅγιον «καθαῖρον ἐπὶ πλέον καὶ ἁγιάζον», ὅπως ἑρμηνεύει ὁ Ζιγαβηνός. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἁγιότης, ποὺ εἶχεν ἀποκτήσει ἡ Πανάχραντος κόρη μέχρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἦτο ἀποτέλεσμα καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδικῆς της συνεργείας καὶ προσπαθείας. Τὸ ἔργον, ποὺ πρόκειται νὰ γίνῃ τώρα, εἶναι πλέον ἀποκλειστικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀπὸ τὴν ὥραν, ποὺ ἡ Παρθένος ἔδωσε τὴν συγκατάθεσίν της καὶ ἐνεπιστεύθη τὸ σῶμα, τὴν ψυχήν της, τὸν ἑαυτόν της, τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, τὸν λόγον πλέον ἔχει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Αὐτὸ εἶναι ποὺ μορφώνει καὶ πλάσσει καὶ καταρτίζει καὶ ἁγιάζει διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὰς μεγάλας ψυχάς, τὰ δεξιὰ ὄργανα τῆς θείας βουλῆς. Ἀπὸ τώρα χαρίζει εἰς τὴν Παρθένον ὑψηλοτέραν ἁγιότητα, τὴν κάμνει θεοκόσμητον καὶ τὴν προπαρασκευάζει διὰ νὰ γίνῃ μήτηρ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου. «Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Παρθένον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, ἡγίασεν αὐτήν». Καὶ σημειώνει ὁ ἄλλος μέγας Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος: «Ἐπληρώθη ἀπὸ δύναμιν καὶ Πνεῦμα Ἅγιον ἡ Παρθένος, πρὸς ἁγιασμὸν τῆς σαρκός της, καὶ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ τὴν σωτήριον κυο-

φορίαν». Τὸ Πνεῦμα λοιπὸν τὸ Ἅγιον καθάρισε καὶ ἠλευθέρωσε τὴν Κεχαριτωμένην ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν. «Ὁ Προαιώνιος, ὁ Ἀόρατος, ὁ Ἀπερίληπτος ἐπὶ τὴν ἰδίαν εἰκόνα χωρεῖ... κυηθεὶς (γεννηθεὶς) μὲν ἐκ τῆς Παρθένου καὶ ψυχὴν καὶ σάρκα προκαθαρθείσης τῷ Πνεύματι», λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἀφοῦ δηλαδὴ προηγουμένως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὴν εἶχε καθαρίσει καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ἐνίσχυε μὲ οὐρανίας δυνάμεις, τότε ὁ Χριστὸς προχωρεῖ εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν.

Ἔτσι ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰργάσθη μέγα ἔργον, τὸ ἔργον τῆς θεοπρεποῦς προετοιμασίας, τοῦ καθαρισμοῦ καὶ ἁγιασμοῦ, ποὺ ἔκαμε τὴν Ἀειπάρθενον ἀξίαν νὰ γίνῃ θεοδόχος. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὴν ἔκαμε κλίμακα κατάλληλον διὰ νὰ κατέλθῃ ὁ Σωτὴρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, γέφυραν ἱκανὴν διὰ νὰ πλησιάσῃ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους, πύλην ἀξίαν διὰ νὰ φανερωθῇ ὁ Κύριος εἰς τὸν κόσμον. «Ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος ἁγιαστικὴ δύναμις, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, ἐπεφοίτησε, ἐκάθηρέ τε καὶ ἡγίασε. Καὶ τότε σύ, ὁ τοῦ Πατρὸς Λόγος, ἀπεριγράπτως κατῴκησας». Ἡ νέα λοιπὸν ἐποχὴ ἀρχίζει. Καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀειπάρθενον, ἡ ὁποία πρώτη δέχεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ποὺ θὰ ἀνακαινίσῃ τὴν ὄψιν τῆς γῆς.

Ἠμπορεῖ ἀνθρωπίνη διάνοια νὰ φαντασθῇ τὸ ἐκπληκτικὸν θαῦμα, ποὺ ἔγινεν εἰς τὴν ταπεινὴν αὐτὴν κόρην μετὰ τὴν κάθοδον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Τί ὀμορφιὰ καὶ καθαρότης καὶ εὐωδία πνεύματος εἰς τὴν σεμνὴν αὐτὴν κόρην πλέον! Ἔγινε χρυσάφι ἀστραφτερό, ποὺ ἐπέρασε ἀπὸ τὴν φωτιὰν τοῦ Πνεύματος, κρύσταλλον ὁλοκάθαρον καὶ διαυγέστατον, ποὺ λαμποκοπᾷ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἀπέβη «ἡ ὡραιοτέρα πάσης τῆς κτίσεως, ἀξιωτέρα τῶν οὐρανίων δυνάμεων». Ἀνεδείχθη «θεοπόθητος καὶ ἀξιόθεος καὶ γυναικῶν ἀγλάϊσμα, τῆς θείας παντοδυναμίας ἐξαίρετον ἔργον, ἀληθῶς ἔργον ἀϊδίου βουλῆς».

«Πόσον λαμπρός, ἀναφωνεῖ ἔκθαμβος ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, εἶναι ὁ κόσμος αὐτός! Πόσον ἀξιοθαύμαστος ἡ δημιουργία, στολισμένη ἀπὸ τὰ φυτὰ τῶν ἀρετῶν, εὐωδιάζουσα ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς καθαρότητος, γεμάτη ἀπὸ κάθε λαμπρότητα, πλουσία ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθά! Εἶναι ἀληθῶς ἀξία νὰ κατοικήσῃ εἰς αὐτὴν ὁ Θεός, ποὺ ἔρχεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους». Καὶ

συνεχίζει: «Μολονότι καὶ ὁ προηγούμενος κόσμος ἦτο εἰς μέγιστον βαθμὸν θαυμαστός... Δὲν εἶχεν ὅμως τὸ τόσον θεοπρεπές, ποὺ παρουσιάζει ἡ μακαρία αὐτὴ καὶ πανθαύμαστος Παρθένος. Καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀληθές, ἄκουσε τί λέγει ὁ πολυπαθὴς Ἰώβ· «οὐρανὸς μὲν οὐ καθαρός, ἄστρα δὲ οὐκ ἄμεμπτα ἐναντίον αὐτοῦ». Ἀπὸ αὐτὴν ὅμως, τὴν ἁγίαν Παρθένον, τί καθαρώτερον ὑπάρχει; Καὶ τί περισσότερον ἄμεμπτον ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ κανείς;»

Πῶς λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία διὰ στόματος τῶν ἐμπνευσμένων ποιητῶν της νὰ μὴ τὴν ὑμνῇ ὡς τὸν καθαρώτατον ναὸν τοῦ Σωτῆρος, τὸ ἱερὸν θησαύρισμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, τὸ ἔμψυχον παλάτιον τοῦ οὐρανίου Βασιλέως; Πῶς καὶ ὁ ὑμνωδὸς νὰ μὴ ἀνακράξῃ· «τὰ οὐράνια πάντα ἐξέστησαν ὁρῶντα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐν σοὶ σκηνῶσαν»;

Ἀλλὰ παντοῦ ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατέρχεται καὶ ἡ ἁγιαστικὴ δύναμίς του ἐπενεργεῖ, ἐκεῖ γίνεται θαῦμα μέγα. Τὰ πάντα ὀμορφαίνουν καὶ ἁγιάζονται. Καὶ αἰσθήματα καὶ σκέψεις καὶ φρονήματα καὶ ἐπιθυμίαι καὶ ἔργα. Μεταβάλλεται εἰς παράδεισον καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχή. Γίνεται ναὸς Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ναὸς ἅγιος. Ἆ, πόσον θὰ ἔπρεπε ἡμεῖς οἱ πιστοὶ νὰ ἐργαζώμεθα διὰ νὰ κάμωμεν τὸν ἑαυτόν μας ἄξιον νὰ κατοικήσῃ μέσα μας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νὰ ἐργασθῇ τὸν ἁγιασμόν μας! Ποῖον ὡραῖον καὶ θαυμαστὸν κόσμον θὰ ἐγεννοῦσε ἐντός μας! Πόσον τότε θὰ ἐννοούσαμε καὶ τὸ θαῦμα, ποὺ ἔγινε εἰς τὴν Παναγίαν! Ἀληθῶς, θαύματα μεγάλα ἁγιασμοῦ ἐνεργεῖ ὁ Χριστὸς εἰς ὅσους τὸν δέχονται ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα των.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ Ο ΤΡΟΠΟΣ

Μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸ ἔργον τοῦ τελείου ἁγιασμοῦ, τὸ ὁποῖον αὐτὸ εἰργάσθη εἰς τὴν θεοχαρίτωτον Μαρίαν, ὅλα ἦσαν ἕτοιμα διὰ νὰ συντελεσθῇ τὸ μυστήριον τῆς ἀσπόρου συλλήψεως. «Ἔγινε πλέον, ἀνακράζει ο ἱερὸς Δαμασκηνός, ἡ νεοφανὴς κτίσις τοῦ Ἀχωρήτου. Ἐκαλλωπίσθη ἡ βασίλειος αὐλὴ τοῦ Παμβασιλέως. Ἡτοι-

μάσθη τὸ λογικὸν κατοικητήριον τοῦ Ἀκαταλήπτου».

Τίποτε δὲν ἔλειπε τώρα ἀπὸ τὴν Παρθένον, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μαζῆ μὲ τὰ ἄλλα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά, ποὺ τῆς ἔκαμε, τῆς ἔδωσε κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἰδίου ἁγίου, «καὶ δύναμιν δεκτικὴν τῆς τοῦ Λόγου θεότητος, ἅμα δὲ καὶ γεννητικήν». Τῆς ἔδωσε δηλαδὴ τὴν ἱκανότητα νὰ δεχθῇ μέσα της τὸν Θεὸν Λόγον καὶ νὰ τὸν γεννήσῃ ὡς ἄνθρωπον. Τότε ἀκριβῶς ἔλαβε χώραν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Παναγίας τὸ καινὸν καὶ ἀνερμήνευτον καὶ ὑπερφυὲς μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσσεως. Τότε, καθὼς λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ μέγας πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἅγιος Ἀθανάσιος, «καθ' ὅλον τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἡ ἀρχίθεος καὶ ὑπεράρχιος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὑπόστασις ἐσαρκώθη καὶ ἐνηνθρώπησε».

Πῶς ὅμως ἔγινε τὸ ὑπερφυσικὸν καὶ μυστηριῶδες αὐτὸ γεγονός; Κατὰ ποῖον τρόπον ἐτελέσθη τὸ μέγα τοῦτο Μυστήριον; Ἐδῶ ἡ ἀνθρωπίνη ἔρευνα δὲν ἔχει θέσιν. Ὁ τρόπος εἶναι ἀνερμήνευτος καὶ ἀκατάληπτος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Ἐὰν ἕνας ἄγγελος τοῦ οὐρανοῦ, ὅπως ὁ Γαβριήλ, ἐὰν ἕνας ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστής, ὅπως ὁ θεόπνευστος Ματθαῖος, δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸ ἑρμηνεύσουν, πῶς θὰ τὸ ἐπιτύχωμεν ἡμεῖς; «Οὐδὲ γὰρ ὁ Γαβριήλ, οὐδὲ ὁ Ματθαῖος, ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἐδυνήθησάν τι πλέον εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ ὅτι ἐκ Πνεύματος Ἁγίου μόνον, τὸ δὲ πῶς ἐκ Πνεύματος καὶ τίνι τρόπῳ οὐδεὶς τούτων ἡρμήνευσεν· οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἦν». Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι μυστήριον. Καὶ τὸ μυστήριον δὲν ἑρμηνεύεται. Κάθε προσπάθεια, διὰ νὰ ἐξηγηθῇ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην λογικήν, δὲν εἶναι μόνον ματαία καὶ ἀνωφελής. Εἶναι καὶ ἀλαζονικὴ καὶ ἐπικίνδυνος. Εἶναι περιέργεια ὄχι ἁπλῶς ἄχρηστος ἀλλὰ καὶ νοσηρά. Ἐὰν μυστηριώδης εἶναι ἡ μόρφωσις καὶ ὁ σχηματισμὸς παντὸς ἐμβρύου καὶ ἡ εἴσοδος πνοῆς ζωῆς εἰς αὐτό, ἀπείρως περισσότερον εἶναι ὁ σχηματισμὸς τοῦ Παιδίου Ἰησοῦ εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Παρθένου. «Οὐκ ἐστὶ γιγνώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος» οὔτε πῶς σχηματίζονται «τὰ ὀστᾶ ἐν γαστρὶ κυοφορούσης», βεβαιώνει ὁ σοφὸς Ἐκκλησιαστής (ια' 5). «Μὴ προχωρῇς περισσότερον, βροντοφωνεῖ ἐκ νέου ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, μήτε νὰ ζητῇς περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχουν λεχθῆ, μηδὲ νὰ λέγῃς: καὶ πῶς τὸ Πνεῦμα εἰργάσθη αὐτὸ ἀπὸ τὴν Παρθένον; Διότι ἐάν, ὅταν ἐργάζεται ἡ φύσις, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἑρμηνεύσωμεν

τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον διαπλάσσεται τὸ σῶμα, πῶς θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ τὸ κάμωμεν αὐτό, ὅταν τὸ Πνεῦμα θαυματουργῇ;»

Βεβαίως εἰς τὸ μυστήριον ὑπάρχουν καὶ πράγματα ὁρατά. Τὸ βάθος του ὅμως μένει ἀόρατον καὶ ἀνεξήγητον. «Τὴν τεκοῦσαν ὁρῶ, λέγει ὁ αὐτὸς Πατήρ, τὸν τεχθέντα βλέπω, τὸν δὲ τρόπον τῆς γεννήσεως οὐ συνορῶ, νικᾶται γὰρ φύσις, νικᾶται καὶ τάξεως ὅρος, ὅπου Θεὸς βούλεται».

Ἂς τὸ διακηρύξωμεν λοιπόν. Κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀπόρρητον ὑπὲρ πάντα τὰ μυστήρια μυστηριώδη σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τὴν ἕνωσιν εἰς ἕνα πρόσωπον τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως. «Μὴ νομίσῃς, συνεχίζει ὁ Χρυσορρήμων, ὅτι τὰ ἔμαθες ὅλα, ὅταν ἀκούῃς ὅτι (τὸ μυστήριον συνετελέσθη) ἐκ Πνεύματος. Ἐξακολουθοῦμεν νὰ ἀγνοοῦμεν πολλὰ καὶ ὅταν τὸ πληροφορηθοῦμε αὐτό. Παραδείγματος χάριν· πῶς ὁ ἄπειρος εὑρίσκεται εἰς μήτραν; Πῶς ἐκεῖνος ποὺ συγκρατεῖ τὰ πάντα γεννᾶται ἀπὸ μίαν γυναῖκα; Πῶς ἡ Παρθένος γεννᾷ καὶ μένει Παρθένος;» Καὶ εἶναι φυσικόν. Πῶς ἀλήθεια νὰ ἐξηγήσῃ ὁ ἄνθρωπος πράγματα, ποὺ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ ποὺ ὑπερβαίνουν τὴν φύσιν καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως; «Μὴ ζήτει φύσεως ἀκολουθίαν, προσθέτει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὅταν ὑπὲρ φύσιν ᾖ (εἶναι) τὸ γινόμενον». Ἔτσι εἶναι. Πῶς ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα νὰ περιγράψῃ ἐκεῖνο ποὺ τῶν ἀγγέλων ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ κάμῃ; Ἂς λύσωμεν λοιπὸν τὰ σανδάλιά μας καὶ ἂς γονυπετήσωμεν πρὸ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ σωστικωτάτου αὐτοῦ μυστηρίου. Ὅποιος δὲν τὸ ἐννοήσῃ αὐτὸ καλὰ θὰ ἀστοχήσῃ ὡς Χριστιανός. Ὁ πιστὸς τὸ μόνον ποὺ ὀφείλει νὰ κάμνῃ εἶναι νὰ θαυμάζῃ καὶ ν' ἀναφωνῇ μετὰ τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου: «Μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Α' Τιμ. γ' 16).

Ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ πῇ εἶναι μόνον τοῦτο· παράδοξος ὁ τρόπος καὶ θεία καὶ ὑπερφυσικὴ ἡ σύλληψις. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἄγγελος εἰς τὴν ἐρώτησιν τῆς Παναγίας «πῶς θὰ συλλάβω καὶ πῶς θὰ γεννήσω, ἀφοῦ δὲν γνωρίζω ἄνδρα;» ἀπήντησε κατὰ τὸν Ὑμνογράφον: «Ζητεῖς παρ' ἐμοῦ γνῶναι, Πανύμνητε, τὸν τρόπον συλλήψεως τῆς σῆς; ἀλλ' οὗτος ἀνερμήνευτος· τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον δημιουργῷ δυνάμει σοὶ ἐπισκιάσαν ἐργάζεται». Μὲ ἄλλα λόγια· τὸ ἔργον τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ τὸ

ἀναλάβῃ ἄγγελος ἢ ἄλλη θαυμαστὴ δύναμις. Ἀλλὰ «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι». Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ποὺ θὰ σὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα καὶ θὰ σὲ ἐξαγιάσῃ, θὰ ἔλθῃ εἰς σέ, καὶ δύναμις τοῦ Ὑψίστου θὰ ρίψῃ ἐπὶ σοῦ τὴν δημιουργικὴν καὶ προστατευτικήν της σκέπην. «Νὰ εἴπῃ περισσότερα, σημειώνει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, δὲν ἠμπόρεσε. Καὶ ἐπειδὴ καμμίαν ἄλλην ἐξήγησιν ἰσχυροτέραν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δώσῃ, κατέφυγεν ἐπὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». Καὶ συνεχίζει ὁ ἅγιος Πατήρ: «Πῶς θὰ γεννήσῃς, θὰ σὲ διδάξῃ αὐτός, ποὺ θὰ γεννηθῇ ἀπὸ σέ. Ἐγὼ ὡς δοῦλος σοῦ ἔφερα τὸ ἄγγελμα. Αὐτὸς ὁ δεσπότης, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὸν τρόπον, θὰ προσθέσῃ τὸ ἔργον. Ἐγὼ εἶμαι διάκονος βασιλικῶν διαταγῶν, καὶ ὄχι ἑρμηνευτὴς θεϊκῶν ἀποφάσεων. Δὲν τολμῶ νὰ σὲ διδάξω πράγματα ποὺ δὲν ἔμαθα, δὲν τολμῶ νὰ ἑρμηνεύσω πράγματα ποὺ δὲν παρέλαβα, δὲν τολμῶ νὰ ἀνακοινώσω τοῦ μυστηρίου τὸ πρᾶγμα, δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ διασαφηνίσω τὸ εὐαγγέλιον. Τὸ θαῦμα ἀναγγέλλω· νὰ πῶ ὅμως τὸν τρόπον ἀδυνατῶ».

Ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ γνωρίζομεν εἶναι ὅτι ὄχι κατὰ συνήθη τρόπον, ἀλλ' ὑπερφυσικῶς καὶ παντοδυνάμως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἡ δημιουργικὴ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐνήργησε τὸ ἐξαίρετον αὐτὸ θαῦμα. Μεγαλειῶδες ἀλήθεια γεγονός! Πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ ἡ νέα δημιουργία. Καὶ ὅπως κατὰ τὴν πρώτην δημιουργίαν, εἰς τὴν πλᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅλη ἡ Ἁγία Τριὰς εἶχε πῆ «ἂς κάμωμεν ἄνθρωπον σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τὴν ἰδικήν μας καὶ ἐφωδιασμένον μὲ τὴν δυνατότητα νὰ μᾶς ὁμοιάσῃ», ἔτσι καὶ κατὰ τὴν ἀναδημιουργίαν εἶναι παροῦσα. Ὁ Πατὴρ εὐδοκεῖ τὴν σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ του. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τὴν δέχεται. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὴν τελεσιουργεῖ. «Ὅπου γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον—θεολογεῖ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος—ἐκεῖ καὶ ὁ Υἱός, καὶ ὅπου ὁ Υἱός, ἐκεῖ καὶ ὁ Πατήρ· ἀχώριστος ἡ Τριάς, ἀμέριστος ἡ Τριάς, ἀδιαίρετος ἡ Τριάς». Δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ Ἁγία Τριὰς νὰ παρίσταται εἰς τὸν πρῶτον Ἀδάμ, ποὺ ἐφάνη ἀχάριστος καὶ νὰ μὴ εὑρίσκεται κατὰ τρόπον λαμπρὸν εἰς τὸν δεύτερον, τὸν Χριστόν.

Ὁμολογουμένως εἶναι αὐτὸ θαῦμα μέγα καὶ πρωτοφανές. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὸ μεγαλύτερον θαῦμα ἔγινε, ἦτο ἑπόμενον νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἄλλο. Τὸ μεγαλύτερον—τί λέγω;—τὸ μέγιστον

θαῦμα εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς ἐνηνθρώπησε. Ὁ Θεὸς δηλαδὴ συγκατέβη καὶ ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ νὰ παρουσιασθῇ μὲ τὸ θεανδρικὸν πρόσωπον τοῦ Κυρίου. Ἀφοῦ αὐτὸ ἔγινεν, ὅλοι πλέον οἱ νόμοι τῆς φύσεως ὑποχωροῦν, διὰ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἄλλο· νὰ σαρκωθῇ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. «Ἐὰν ὁ πρῶτος Ἀδάμ, λέγει ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος, πατέρα ἄνθρωπον δὲν εἶχεν..., ἑπόμενον ἦτο ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Χριστὸς νὰ συλληφθῇ ἀπειράνδρως καὶ ὑπερφυσικῶς. Αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ θεσπέσια εἶχεν ὑπ' ὄψιν του καὶ ὁ θεῖος ὑμνωδός, ὅταν ἠλάλαζε ἀπὸ ἐνθουσιασμόν: «Ἄκουσε θαυμάτων οὐρανέ, ἐνωτίζου (ἀκροάσου) δὲ ἡ γῆ, ὅτι θυγάτηρ χοϊκοῦ, τοῦ πεπτωκότος μὲν Ἀδάμ, Θεοῦ ἐχρημάτισε τοῦ ἑαυτῆς Δημιουργοῦ τε λοχεύτρια (γεννήτρια), εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν».

Μάλιστα. Ὁ Θεός, διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας σαρκώσεως, ἐξέλεξε δρόμους, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι δὲν θὰ ἐννοήσωμεν ποτέ. Τὸ μόνον ποὺ ἠμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν, εἶναι νὰ πίπτωμεν εἰς τὰ γόνατα καὶ εὐλαβικὰ καὶ ταπεινὰ νὰ τὸν εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μας, διότι μᾶς ἔδωσε μὲ τρόπον τόσον μυστηριώδη καὶ ἅγιον διὰ τῆς Μαρίας, τῆς ἀφωσιωμένης δούλης του, τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτήν μας.

ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀρχαγγέλου ἡ Κεχαριτωμένη κόρη τῆς Ναζαρὲτ μένει μόνη. Ἡ ψυχή της, ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ ζωηροτάτην ἐντύπωσιν τοῦ οὐρανίου γεγονότος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, δονεῖται ἀπὸ ὑπεργείους συγκινήσεις. Τὸ ἐξαίρετον καὶ πρωτάκουστον ἀγγελικὸν μήνυμα ἔχει αἰχμαλωτίσει τὴν καρδιά της. Ἀπασχολεῖ ἡμέρα καὶ νύκτα τὴν σκέψιν της. Εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ φῶς καὶ χαρὰν καὶ θάμβος καὶ ἀγαλλίασιν.

Καί, ὅπως συμβαίνει εἰς κάθε ἄνθρωπον εἰς παρομοίας περιστάσεις, ἡ Πάναγνος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην μὲ κάποιον νὰ ἐπικοινωνήσῃ. Ἐπιθυμεῖ εἰς κάποιον νὰ ὁμιλήσῃ ἐλεύθερα

καὶ χωρὶς κανένα δισταγμὸν καὶ νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ ἅγια συναισθήματα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα νοήματα ποὺ τὴν διακατέχουν. Εἰς ποῖον ὅμως νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἱερὸν μυστικόν, τὸ μέγα μυστήριον, ποὺ τῆς ἐνεπιστεύθη ὁ οὐρανός; Εἰς τὴν Ναζαρὲτ δὲν ἦτο συνετὸν νὰ τὸ πῇ οὔτε εἰς τὰς γνωστάς της οὔτε εἰς τὰς φίλας της. Ποίαν ἐμπιστοσύνην ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς πρόσωπα, ποὺ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ κοινὸν μαζῆ της; Αὐτὴ ἐζοῦσεν εἰς ἄλλους κόσμους, κόσμους οὐρανίους. Τὸ ἐσωτερικόν της ἐδονεῖτο ἀπὸ ἱερὰ καὶ ἅγια φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν τελείως ξένα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ περιβάλλοντός της. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Ἰωσὴφ δὲν τῆς ἦτο δυνατὸν νὰ ὁμιλήσῃ δι' ἕνα τέτοιο γεγονός. Ὄχι διότι ὁ Ἰωσὴφ ὡμοίαζε πρὸς τοὺς ἄλλους. Αὐτὸς ἦτο εὐσεβὴς καὶ δίκαιος. Ἀλλὰ διότι ἡ παρθενικὴ συστολὴ τῆς ἔκλειε τὸ στόμα. Καὶ ἡ συνετωτάτη Παρθένος εἰς τὰς μεγάλας αὐτὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς της εὑρίσκει ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανένα ἄλλο πρόσωπον κατάλληλον διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἀπὸ τὴν συγγενῆ της Ἐλισάβετ. Αὐτὴ θὰ τὴν ἐννοοῦσε. Εὑρίσκετο ἄλλως τε σχεδὸν ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας. Δὲν τῆς τὸ εἶχε κατὰ κάποιον τρόπον ὑποδείξει ὁ ἄγγελος;

«Θείῳ, λοιπόν, πνεύματι κινηθεῖσα», «ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς» (Λουκ. α' 39). Ἀφίνει ἡ ταπεινὴ καὶ πιστὴ δούλη τοῦ Κυρίου τὴν πόλιν μὲ τοὺς θορύβους καὶ τὴν κακίαν της, ποὺ δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ μεγάλα καὶ τὰ θεϊκὰ καὶ πορεύεται «εἰς τὴν ὀρεινὴν» χώραν. Ἔρχεται ἐκεῖ, ὅπου πλησιάζει ὁ ἄνθρωπος εὐκολώτερα τὸν Θεόν. Μέσα εἰς τὴν οἰκογενειακὴν θαλπωρὴν τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ, τῶν συγγενῶν της, μέσα εἰς τὴν μικρὰν προφητικὴν ἐκκλησίαν τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ ἀγάπης ποὺ ἦτο τὸ σπίτι των, θὰ εὕρῃ τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀνοίξῃ τὴν καρδιά της.

Τὸ ταξίδι ἦτο μακρὸν καὶ κοπιαστικόν. Δὲν διήρκεσεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας. Ἡ Πανάμωμος ὅμως ἐβάδισε τὸν δρόμον αὐτὸν μὲ χαρὰν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἰδού την τώρα κοντὰ εἰς τὴν συγγενῆ της Ἐλισάβετ.

Πόσον συγκινητικὴ συνάντησις! Δύο γυναῖκες προνομιοῦχοι, αἱ ὁποῖαι ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον καὶ μὲ τὴν δύναμιν εἰδικῆς θείας ἐπεμβάσεως θὰ γίνουν μητέρες, εὑρίσκονται ἡ μία ἀπέναντι τῆς ἄλλης. Ἡ γηραιὰ Ἐλισάβετ εἶναι ἡ μέλλουσα μητέρα τοῦ μεγίστου τῶν Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ στεῖρα

ποὺ ἔγινε γόνιμος, ἡ μητέρα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἡ νεαρὰ Μαρία εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Δεσπότου καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἡ Παναγία Θεοτόκος. Μὲ τί χαρὰν καὶ δροσερότητα καὶ μὲ τί παιδικὸν ἐνθουσιασμὸν ἐμπῆκεν ἡ Ἀειπάρθενος εἰς τὸ σπίτι τῆς Ἐλισάβετ! Μὲ ποίαν ἄδολον καὶ θερμὴν ἀγάπην τὴν ὑποδέχεται ἡ γηραιὰ οἰκοδέσποινα! Ἀλλὰ καὶ πόσον ὑψηλόν, ἀνώτερον, ἱερὸν χαρακτῆρα εἶχεν ἡ συνδιάλεξίς των.

Ἠμπορεῖ ὅμως νὰ περιγράψῃ πέννα ἀνθρώπου τὴν θελκτικήν, ὅσον καὶ ἱερὰν ἐκείνην σκηνήν, ποὺ ἐκτυλίσσεται μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἐξαιρετικῶν προσώπων; Ἐδῶ ἡ Πάναγνος εὑρίσκεται ἐμπρὸς εἰς νέας ἐκπλήξεις. Εἶναι ἡλικιωμένη καὶ σεβαστὴ δέσποινα πλέον ἡ Ἐλισάβετ, ἐνῶ ἡ Μαρία διατρέχει τὰ πρῶτα χρόνια τῆς νεότητός της. Εἶναι σύζυγος ἡ Ἐλισάβετ τοῦ Ζαχαρίου, τοῦ ἱερέως. Καὶ ὅμως ἴδετε πόσον ταπεινώνεται ἐμπρὸς εἰς τὴν κόρην αὐτὴν καὶ πόσον αἰσθάνεται τὴν τιμήν, ποὺ τῆς ἔκαμε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ ἡ τόσον μικροτέρα της Παρθένος. Εἰς τὸν χαιρετισμόν, ποὺ ἀπευθύνει πρὸς τὴν εὐσεβῆ συγγενῆ της, τὸ βρέφος σκιρτᾷ «ἐν ἀγαλλιάσει» εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ἐλισάβετ καὶ σπεύδει καὶ αὐτό, θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ πῇ, νὰ ἀποδώσῃ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου του. «Καὶ ὁ μελλοπροφήτης—κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων—μολονότι μὲ τὰ σαρκικὰ μάτια του δὲν ἔβλεπε τὸν Δεσπότην, τὸν ἀναγνωρίζει ἐν Πνεύματι· καί, ἀφοῦ ἡγιάσθη ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, προφητεύει μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν, δανεισθεὶς τὸ στόμα τῆς μητρός».

Ἔκθαμβος ἡ Παρθενομήτωρ ἐννοεῖ ὅτι ἡ Ἐλισάβετ γνωρίζει τὸ οὐράνιον μυστικόν της. Τὴν βλέπει νὰ ὑποκλίνεται ταπεινότατα ἐνώπιόν της, νὰ τὴν ἀναγνωρίζῃ ὡς μέλλουσαν Θεομήτορα, νὰ τὴν ἀποκαλῇ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ «εὐλογημένην ἐν γυναιξὶ» καὶ νὰ ὀνομάζῃ «εὐλογημένον τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας της», νὰ τὴν προσφωνῇ «μητέρα τοῦ Κυρίου της» καὶ μὲ ἀγαλλίασιν ψυχῆς νὰ τὴν χαρακτηρίζῃ «μακαρίαν», διότι πρόκειται νὰ δωρήσῃ εἰς τὸν κόσμον τὸν Σωτῆρα. Εἶχε πάρει καὶ ἡ Ἐλισάβετ εὐλογίαν μεγάλην ἀπὸ τὸν Πανάγαθον. Τὴν εὐλογίαν νὰ φέρῃ εἰς τὸν κόσμον τὸν μέγιστον τῶν προφητῶν. Ἡ εὐλογία ὅμως, ποὺ ἐπῆρεν ἡ Θεοτόκος, νὰ γεννήσῃ ὡς ἄνθρωπον τὸν μεγάλον Θεὸν καὶ Σωτῆρα, ὑπῆρξε μοναδική, πρωτοφανής, ἀληθινὰ οὐρανία. Μία ἦτο εἰς τὸν κόσμον «ἡ θεία κύησις» καὶ μία εἶναι εἰς τὴν ἱστορίαν

ἡ Θεοτόκος. Πῶς λοιπὸν ἡ Ἐλισάβετ νὰ μὴ φωνάξῃ μὲ φωνὴν μεγάλην καὶ νὰ μὴ χαιρετίσῃ μὲ χαρὰν καὶ ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν καὶ σεβασμὸν τὴν Θεομήτορα;

Αὐτὴν τὴν τιμὴν ἀπολαμβάνει κοντὰ εἰς τὴν Ἐλισάβετ ἡ ἁγία Παρθένος καὶ αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἀκούει ἔκπληκτος, προτοῦ προλάβῃ αὐτὴ νὰ ἀνακοινώσῃ τίποτε εἰς τὴν συγγενῆ της. Καὶ σκιρτᾷ ἡ ψυχή της. Καὶ γεμίζει ἡ καρδιά της ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ Θεόν της, ὁ ὁποῖος τόσα μεγαλεῖα ἐποίησεν εἰς αὐτήν. Καὶ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἀνταπαντᾷ μὲ ἕνα ὕμνον καὶ μίαν δοξολογίαν ὑπέροχον πρὸς τὸν Ὕψιστον, μὲ τὴν περίφημον ᾠδήν της.

Τρεῖς μῆνας ἔμεινεν ἡ εὐλογημένη κόρη κοντὰ εἰς τὴν Ἐλισάβετ. Ὑπῆρξαν τρεῖς μῆνες περισυλλογῆς, ἐμβαθύνσεως εἰς τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, μελέτης τῶν μεγάλων γεγονότων, ποὺ ἐπλησίαζαν. Ἦσαν τρεῖς μῆνες ἐπικοινωνίας εὐσεβοῦς, μέσα εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν. Πόσην ἀγάπην, πόσην στοργὴν καὶ κατανόησιν εὑρῆκεν ἡ Πάναγνος μήτηρ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ σπίτι τῆς συγγενοῦς της! Συνεδέθη μαζῆ της μὲ ἀρρήκτους πνευματικοὺς δεσμούς. Τὴν ἠγάπησε καὶ ἠγαπήθη μὲ νέαν πλέον ἀγάπην, ἀσυγκρίτως ἰσχυροτέραν ἀπὸ τὴν συγγενικήν. Δὲν ἐχόρταινε νὰ ὁμιλῇ μαζῆ της δι' ὅσα μεγάλα καὶ ὑπερφυῆ ἐγνώριζαν αἱ δύο των.

Ὦ, τέτοιαι συναντήσεις σὰν αὐτή, ποὺ μὲ τόσην χάριν καὶ γλαφυρότητα μᾶς διηγεῖται ὁ ἱερὸς Λουκᾶς, εἶναι μοναδικαὶ εἰς τὸ εἶδος των. Εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐμπνέουν καὶ ἐξευγενίζουν καὶ δημιουργοῦν ἕνα ἀληθινὰ ἀνώτερον κόσμον ψυχῆς. Πόσον καλύτεραι, ἁγνότεραι, εὐτυχέστεραι θὰ ἦσαν αἱ οἰκογένειαι, ἐὰν αἱ μητέρες ἐνεπνέοντο ἀπὸ τὴν ἔξοχον ἐκείνην σκηνὴν τῆς συναντήσεως τῆς μητέρας τοῦ Προδρόμου μὲ τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου καὶ ἐδημιουργοῦσαν καὶ αὐταὶ συναναστροφὰς ἁγίας. Συναναστροφὰς ὅπου νὰ ἐπικρατῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἠθικῆς ἀνωτερότητος, ποὺ ἐνεκαινίασεν ὁ Χριστός. Συναναστροφὰς ὅπου θὰ συζητοῦνται θέματα αἰωνίου σημασίας, ὅπως ὁ προορισμὸς τῆς Ἑλληνίδος μητρὸς εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, καὶ ὄχι αἱ ἐλαφρότητες τῆς «κοσμικῆς κινήσεως», ποὺ μαρτυροῦν κενότητα ψυχῆς καὶ ἔλλειψιν κάθε ὑψηλοῦ καὶ ἀνωτέρου.

Πόσον ἐξυψωτικὸν θὰ ἦτο δι' ὅλους μας, ἐὰν αἱ δύο αὐταὶ

εὐγενεῖς καὶ ἅγιαι προσωπικότητες, καὶ μάλιστα ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος μὲ τὸ παράδειγμά των τὸ φωτεινὸν καὶ ὑπέροχον ἐγίνοντο ὁδηγοί μας εἰς τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ζωήν!

Η ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΩΔΗ ΤΗΣ

Πόσον συνεκίνησαν τὴν Πάναγνον τὰ εὐαγγέλια, ποὺ τῆς μετέφερεν ὁ ἄγγελος καὶ ποῖον θησαυρὸν εὐσεβείας καὶ ψυχικοῦ μεγαλείου ἔκρυπτε μέσα της, φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἔξοχον ᾠδήν της. Εἶναι ὁ ὕμνος, τὸν ὁποῖον ἡ Παναγία Παρθένος ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Ὕψιστον κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν της εἰς τὴν Ἐλισάβετ.

Ἐκεῖ ἡ κεχαριτωμένη Κόρη, ἐνῷ ἡ ψυχή της ἦτο πλημμυρισμένη ἀπὸ τὰς θείας καὶ ἱερὰς συγκινήσεις τῶν θαυμαστῶν γεγονότων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἀφῆκε ν' ἀναπηδήσῃ ἀπὸ τὴν καρδιά της μία γλυκεῖα καὶ οὐρανία μουσική. Εἰς τὴν προσφώνησιν τῆς Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνα ὑπέροχον ἐγκώμιον πρὸς τὴν μέλλουσαν Θεομήτορα, ἡ Θεοτόκος ἀνταπαντᾷ μὲ μίαν ἀντιφώνησιν-δοξολογίαν πρὸς τὸν Θεὸν ὑψηλοτέραν καὶ μεταρσιωτέραν, ἀνταξίαν τοῦ ἀνυπερβλήτου ψυχικοῦ της πλούτου. Ἴδετε πῶς ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θαυματουργός. «Λαμπρὰ μὲν ὁρῶμεν καὶ τῆς στείρας τὰ ῥήματα, λαμπρότερα δ' ἐφθέγξατο ἡ ἁγία Παρθένος, καὶ ᾠδὴν εὐχαριστίας καὶ εὐωδίας καὶ θεολογίας γέμουσαν τῷ Θεῷ ἀνατίθησι. Μετὰ τῶν ἀρχαίων τὰ νέα καταγγέλλουσα· μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος τὰ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων κηρύττουσα· καὶ ἐν βραχεῖ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιωσαμένη τὰ τοῦ Χριστοῦ μυστήρια».

Ἀλλὰ τί κάμνει ἡ Ἀειπάρθενος κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν; Παίρνει τὸν στέφανον τῶν ἐγκωμίων ἀπὸ τὴν ἰδικήν της κεφαλὴν καὶ μὲ παλμώδη φωνὴν καὶ καρδίαν ζέουσαν τὸν καταθέτει εἰς τὰ πόδια τοῦ μεγαλουργοῦντος Θεοῦ. «Εἶσαι εὐλογημένη περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην γυναῖκα, εἶσαι μακαρία», τῆς λέγει μὲ ἐνθουσιασμὸν ἡ μητέρα τοῦ Προδρόμου. Καὶ ἡ Παναγία, χωρὶς νὰ σταθῇ οὔτε μίαν στιγμὴν εἰς τοὺς ἐπαίνους αὐτοὺς καὶ θαυμασμούς, ποὺ τῆς ἀπο-

δίδει ἡ πνευματοκίνητος συγγενής της, ἀπαντᾷ μὲ μίαν οὐρανίαν ἀνάτασιν καρδίας. «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον...» (Λουκ α' 46-55). Αἰσθάνεται τόσον βαθειὰ τὴν τιμήν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Ὕψιστος ηὐδόκησε νὰ τὴν τιμήσῃ, ὥστε χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε μιᾶς στιγμῆς καιρόν, σπεύδει νὰ ἀπευθύνῃ δόξαν πρὸς τὸν Κύριον, ποὺ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν χαρίτων, τὰς ὁποίας ἔλαβε. Τῆς προσέφερεν ὁ Πανάγαθος τὴν μεγαλυτέραν εὐτυχίαν, ποὺ ἀνθρώπινον πλάσμα θὰ ἠμποροῦσε νὰ δεχθῇ. Πῶς ἡ ψυχή της καὶ τὸ πνεῦμα της, ὅλαι αἱ δυνάμεις της αἱ ἐσωτερικαὶ νὰ μὴ βυθισθοῦν εἰς βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καὶ νὰ μὴ τὴν ὠθήσουν εἰς θερμὴν δοξολογίαν τοῦ Εὐεργέτου της; «Μεγαλύνει (δοξάζει) ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον», ἀνακράζει. Διατί; «Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ». Διότι ἔρριψε βλέμμα γεμᾶτο ἀπὸ εὐμένειαν καὶ συμπάθειαν εἰς τὴν μικρότητα καὶ ἀσημότητα τῆς δούλης του.

Τί ὀμορφιὰ ψυχῆς! Δὲν κρατεῖ τίποτε διὰ τὸν ἑαυτόν της. Τὰ πάντα τὰ ἀποδίδει εἰς τὸν θεῖον Δοτῆρα. Αὐτή, ἔστω καὶ ἂν ὑψώνεται ἕως οὐρανοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἀξιώνεται νὰ γίνῃ ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ, μένει ἡ «δούλη». Ταπεινὴ καὶ εὐσεβὴς ψυχὴ ἡ Παρθένος δὲν συναρπάζεται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς, ἀλλ' ἀναγνωρίζει ὅτι εἰς τὸ πολὺ ἔλεος τοῦ Κυρίου της ὀφείλει τὰ μεγαλεῖα, ποὺ τῆς «ἐποίησεν ὁ δυνατός». Τὸ ὅτι δηλαδὴ ἔγινε τὸ ἡγιασμένον ὄργανον τῶν ἀπολυτρωτικῶν σκοπῶν τοῦ Σωτῆρος καὶ ἑπομένως ἀξία νὰ μακαρίζεται ἀπὸ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων· «ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί», αὐτὸ ὀφείλεται ὄχι εἰς τὴν ἰδικήν της ἀξίαν, ἀλλ' εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ἡ Πανάμωμος εὑρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ μεγαλύνει καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα της ὄχι μόνον δι' ὅσα ἔκαμε ἕως τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἀλλὰ πρὸ πάντων δι' ὅσα ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην θὰ κάμῃ δι' ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διότι τὸ παιδίον Ἰησοῦς, ποὺ θὰ γεννήσῃ καὶ τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, θὰ γίνῃ ὁ κυβερνήτης καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ ὄχι ἕνας οἱοσδήποτε κυβερνήτης, ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, ποὺ θὰ κυβερνήσῃ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ θεῖον τρόπον, μὲ δικαιοσύνην δηλαδὴ καὶ ἀγάπην. Τί θὰ κάμῃ; Θὰ ὑψώσῃ καὶ θὰ δοξάσῃ τοὺς ταπεινούς. Θὰ χορτάσῃ, προφητεύει ἡ Πάναγνος, μὲ τὰ ἀγαθὰ τῆς συγχωρήσεως καὶ τῆς ἁγιότητος καὶ

τῆς σωτηρίας τοὺς πεινασμένους καὶ θὰ χύσῃ πλούσιον τὸ ἔλεός του εἰς ὅσους θὰ τὸν πιστεύσουν καὶ θὰ τὸν ἀγαπήσουν. Ἐξ ἄλλου, θὰ καθαιρέσῃ «δυνάστας ἀπὸ θρόνων» καὶ θὰ συντρίψῃ καὶ θὰ διασκορπίσῃ τοὺς ἀδιορθώτους ἁμαρτωλούς, καὶ μάλιστα τοὺς ὑπερηφάνους. Καὶ συγχρόνως θὰ ἀνοίξῃ διάπλατα τὰς θύρας τῆς γλυκυτάτης οὐρανίου Βασιλείας του.

Ἡ Θεομήτωρ σκιρτᾷ ἀπὸ χαρὰν εἰς τὴν σκέψιν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ποὺ πλησιάζει. Δονεῖται ἀπὸ ἀγαλλίασιν ἡ ψυχή της, ὅταν φωτιζομένη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διαβλέπῃ τὴν ἔνδοξον ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ πόνοι, ἡ ἀδικία, ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη ἀκαταστασία θὰ λάβῃ τέλος. Τὸ προφητικόν της βλέμμα ἀντικρύζει ἀκόμη τὸν καινούργιον κόσμον τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἁγιότητος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐγκαθιδρυθῇ χάρις εἰς τὴν ἀνακαινιστικὴν δύναμιν τοῦ Υἱοῦ της, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Αὐτὸ εἶναι εἰς γενικωτάτας γραμμὰς τὸ περιεχόμενον τῆς θαυμασίας αὐτῆς ᾠδῆς. Ἀπὸ ὀλίγας λέξεις ἀποτελεῖται. Καὶ ὅμως περιλαμβάνει ὅλον τῆς Οἰκονομίας τὸ μυστήριον. Ἀποτελεῖ τὴν ἐπισφράγισιν τῶν παλμῶν καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Παρουσιάζει εἰς ὀλίγας καὶ ἁδρὰς γραμμὰς τὸ ἔργον Ἐκείνου, ποὺ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, διὰ νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ κάθε λέξις τοῦ ὕμνου καὶ ὅλαι μαζῆ ἔχουν νοήματα ἔξοχα, ὑψηλά, θεῖα, οὐράνια. Ὀρθῶς ἐλέχθη ὅτι καὶ «οἱ ὑψιπετέστεροι λυρισμοὶ τοῦ ψαλτῆρος δὲν περιέχουν τόσην θεολογίαν, ὅσην περικλείει τῆς ἁγίας Παρθένου τὸ ᾆσμα».

Καὶ εἶναι ἑπόμενον. Ἐδῶ δὲν ὁμιλεῖ ἡ ξηρὰ ποιητικὴ τέχνη. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ᾠδὴν αὐτὴν τίποτε τὸ ἐπιτηδευμένον, τὸ προσποιητόν, τὸ τεχνητόν. Ἐδῶ συνθέτει θεῖον ποίημα ψυχὴ ἐκτάκτως ἁγνή, ἁγία, ταπεινή. Ἐδῶ τονίζει ἐναρμονίους ὕμνους ἡ θεοχαρίτωτος Μαρία, ἡ Παναγία Παρθένος καὶ Προφῆτις. Τεχνική της εἶναι ἡ εὐσέβεια ἡ θερμή, ἡ πίστις ἡ φωτισμένη, ἡ ταπείνωσις ἡ βαθυτάτη, ὁ ὅλος ψυχικός της κόσμος, ὁ τόσον πλούσιος καὶ οὐράνιος. Ἐμπνευστής της εἶναι ἡ θεία σοφία, ἡ πηγὴ καὶ αἰτία κάθε ὑψηλῆς, ὑπεργείου ἐμπνεύσεως. Ἐδῶ ψάλλει ἡ λύρα τοῦ Πνεύματος. Δι' αὐτὸ εἰς τὴν ᾠδὴν αὐτὴν ὅλα, λέξεις, νοήματα, εἶναι ξεχείλισμα τῶν ἁγίων συναισθημάτων, ποὺ διακατέχουν τὴν ψυχήν της, καὶ βγαίνουν φυσικά, αὐθόρμητα ἀπὸ μιὰ καρδιά, ποὺ ἐζυμώθη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς,

ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ τὸ ὑπέροχον τοῦτο ᾆσμα μᾶς μεταφέρει εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς εἰρήνης, τοῦ φωτός, τῆς ἠρέμου χαρᾶς, τῆς οὐρανίου εὐσεβείας μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐζοῦσεν ἡ ψυχὴ τῆς Παναγίας καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ τὴν ἐπεσκίασε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἴδετε καὶ θαυμάσατε. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ᾠδὴν αὐτὴν οὔτε ἴχνος ἐγωϊσμοῦ, αὐταρεσκείας ἢ κάτι τὸ παρόμοιον. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος εἶναι ἔξαρσις καὶ ὕμνος τῶν ἰδιοτήτων τῆς θείας Μεγαλωσύνης. Εἶναι καμωμένο ἀπὸ τὴν χαρὰν τῶν ἄλλων. Ἀποτελεῖ τὸ ξεχείλισμα τῆς ἁγιωτέρας ψυχῆς, ποὺ ἐγνώρισεν ὁ κόσμος· μιᾶς ψυχῆς ποὺ ἀπερροφήθη κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὸ μέγα μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως καὶ τῶν σωτηρίων ἀποτελεσμάτων του, ποὺ τῆς εὐηγγελίσθη ὁ ἄγγελος.

Αὐτὸ εἶναι τὸ θαυμάσιον μεγαλυνάριον, ποὺ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀπηύθυνεν ἡ εὐγνώμων Μαρία πρὸς τὸν Παντοδύναμον. Εἶναι θαυμασιωτάτη ᾠδή, ποὺ στέκει ἐπάνω ἀπὸ ὅλας τὰς θαυμασίας ᾠδάς, ποὺ ἐγνώρισεν ὁ κόσμος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Αἱ ᾠδαὶ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς Μαριὰμ καὶ τῆς Δεβώρας καὶ τῆς Ἄννης εἶναι ᾠδαὶ εὐχαριστήριοι δι' εὐεργεσίας σωματικὰς καὶ γηΐνας, διὰ σωτηρίαν πρόσκαιρον ἀπὸ ἐπιγείους ἐχθρούς. Ἀλλ' ἡ ᾠδὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἶναι ἡ ᾠδὴ τῆς νέας χάριτος, τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶναι ὕμνος ὑπεργείου χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης ἐγκαρδίου πρὸς τὸν Θεόν, ὕμνος ὑπερόχου δοξολογίας πρὸς τὸν Σωτῆρα της, ὕμνος προφητείας, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Θεοτόκος προφητεύει καὶ τὴν δόξαν, ποὺ πρόκειται ἡ ἰδία ὡς μητέρα τοῦ Χριστοῦ ν' ἀπολαύσῃ εἰς τὸ μέλλον, καὶ τὸν θρίαμβον Ἐκείνου ποὺ τὴν ἐτίμησε μὲ τόσην τιμήν. Συνετέθη ἀπὸ τὴν ἀγγελικωτέραν καρδίαν, διὰ νὰ εἶναι εὐχαριστήριος δι' εὐεργεσίας ἀνωτέρας, πνευματικάς, οὐρανίας, διὰ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν, ποὺ θὰ ἐχάριζεν ὁ Υἱός της καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἀληθινά, ὁ ὕμνος αὐτὸς τῆς Θεομήτορος ξεπερνᾷ ἀπεριόριστα τοὺς πτωχοὺς ἐπιγείους ὁρίζοντάς μας. Μᾶς μεταφέρει εἰς τὴν νέαν ἐποχήν, τὴν ἐποχὴν τῆς χάριτος. Ἀρκεῖ νὰ τὸν μελετᾷ κανεὶς μὲ εὐλάβειαν διὰ νὰ νοιώθῃ τὴν ὀμορφιά του, τὴν ἤρεμον μεγαλοπρέπειάν του, μὲ τὰς θαυμασίας ἀντιθέσεις του, μὲ τὰς ὡραίας εἰκόνας του, μὲ τὸν ἔξοχον λυρισμόν του. Ἀρκεῖ νὰ ἐμβαθύνῃ κανεὶς εἰς αὐτὸν διὰ νὰ

αἰσθανθῇ τὴν καρδιά του νὰ πάλλεται ἀπὸ τὰ πλέον ἱερὰ συναισθήματα. Δικαίως λοιπὸν ἔγινεν ὁ πλέον ἀγαπητὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ὕμνους. Ἀπέβη τὸ κατ' ἐξοχὴν μεγαλυνάριον, ποὺ καὶ ἡμεῖς μετὰ τῆς Θεομήτορος ἀναμέλπομεν μὲ ἐνθουσιασμὸν πρὸς τὸν Σωτῆρα εἰς τοὺς ναούς μας καθημερινῶς εἰς τὸν ὄρθρον.

«ΟΥΚ ΗΝ ΤΟΠΟΣ»

Τὸ μέγα γεγονός, τὸ τόσον γλυκύ, τὸ τόσον οὐράνιον, ποὺ χαροποιεῖ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων, ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ γίνῃ πραγματικότης. Ὁ χρόνος τῆς ἐγγυμοσύνης εἶχε φθάσει πλέον εἰς τὸ τέρμα του. Μετ' ὀλίγον ἡ σεμνὴ Κόρη τῆς Ναζαρέτ, ἡ Παναγία Παρθένος, θὰ γεννήσῃ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ θὰ γεννήσῃ ὄχι παιδί, ὅπως τὰ πολλά, ἀλλὰ τὸν Κύριον τοῦ Οὐρανοῦ, τὸν Θεόν, ποὺ γίνεται ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώσῃ καὶ λυτρώσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Τί παράδοξον ὅμως πρᾶγμα! Ἀντὶ εἰς τὰς τελευταίας αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐγκυμοσύνης ἡ ἁγία Παρθένος νὰ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι της, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν θαλπωρὴν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, αὐτὴ τί κάμνει; Ὑποβάλλεται εἰς ταξίδιον κοπιαστικὸν καὶ ὁδοιπορεῖ μέσα εἰς τὸν χειμῶνα περισσότερον ἀπὸ εἴκοσιν ὥρας. Ἀλλὰ διατί; Διότι εἶναι ὑποχρεωμένη, λόγῳ τῆς ἀπογραφῆς τὴν ὁποίαν εἶχε διατάξει ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ, ν' ἀνεβῇ μαζῆ μὲ τὸν προστάτην της Ἰωσήφ, εἰς τὴν ἔνδοξον Βηθλεέμ, τὴν πόλιν τοῦ βασιλέως Δαβίδ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ κατήγετο. Αὐτὸ εἰς τὴν πραγματικότητα ἦτο θεία οἰκονομία. Ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ διέθεσε καὶ ἐτακτοποίησε καὶ πάλιν τὰ πράγματα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ βουλή του καὶ ἡ Παναγία νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν Βηθλεὲμ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ. Εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἄλλως τε δὲν εἶχε καὶ ὁ προφήτης προείπει ὅτι θὰ ἐγεννᾶτο ὁ Σωτήρ; Τί ἄλλο ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ ἡ κεχαριτωμένη Κόρη τῆς Ναζαρέτ; Ψυχὴ αὐτὴ ἀφωσιωμένη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Θεόν, ὅπως πάντοτε ἔτσι καὶ τώρα, ὑποτάσσεται μὲ χαρὰν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς θείας βουλὰς καὶ ἀφίνει τὴν θείαν Πρόνοιαν νὰ τὴν κατευθύνῃ εἰς τὴν μεγάλην

αὐτὴν στιγμὴν τῆς ἱστορίας ὄχι μόνον τῆς ἰδικῆς της ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Τότε λοιπὸν συνέβη, ὅπως λέγει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς, ὅταν ὁ Ἰωσὴφ καὶ ἡ Μαρία ἦσαν ἐκεῖ, νὰ συμπληρωθοῦν αἱ ἡμέραι διὰ νὰ γεννήσῃ (Λουκ. β' 6). Ἦτο νύκτα, ὅπως αἱ ἄλλαι. Τίποτε δὲν ἐφανέρωνε τὸ μέγα γεγονός. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν τὸ ἐγνώριζεν. Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἡγεμόνες. οἱ μεγάλοι καὶ οἱ ἰσχυροί, ἐκοιμῶντο, διεσκέδαζαν, ἁμάρταναν, ἀλληλοεξωντώνοντο. Καὶ ὅμως τὸ βράδυ αὐτὸ ἡ Παναγία ἑτοιμάζεται νὰ γεννήσῃ. Ἀλλὰ ποῦ; «Οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος», σημειώνει μὲ τὴν γνωστὴν χάριν του καὶ ἁπλότητα ὁ ἱερὸς Λουκᾶς. Δὲν ὑπῆρχε τόπος οὔτε εἰς τὸ πανδοχεῖον οὔτε εἰς τὰ σπίτια τῆς πόλεως διὰ τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ! Δὲν παρουσιάζεται οὔτε φίλος οὔτε γνωστὸς οὔτε κάποιος φιλάνθρωπος νὰ τῆς δώσῃ τὴν ἀπαραίτητον φιλοξενίαν. Τὸ μόνον κατάλυμα, ποὺ εὑρέθη διὰ τὴν ἐπίτοκον Παρθένον, ἦτο ἕνας σταῦλος μέσα εἰς ψυχρὸν σπήλαιον.

Ποία, ἀλήθεια, κατάπτωσις τῶν ἀνθρώπων! Τὸ ἀγλάϊσμα καὶ τὸ ἄνθος τοῦ γυναικείου φύλου, ἡ ἁγία Παρθένος, ἡ ἀπόγονος τοῦ Δαβίδ, πρόκειται νὰ γεννήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ Δαβὶδ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Δαβὶδ καὶ δὲν εὑρίσκει οὔτε ἕνα πτωχικὸν δωμάτιον οὔτε κἂν μία χωριστὴ γωνιά, ὅπου νὰ περάσῃ τὴν νύκτα. Εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἀπὸ ἐκεῖ ὑψώνετο τὸ παλάτι τοῦ βασιλέως Ἡρῴδου καὶ γύρω του τὰ μεγαλοπρεπῆ μέγαρα τῶν αὐλικῶν του. Εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἔκειτο ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη καὶ πλουσία. Ἐκεῖ δὲν θὰ ἔπρεπεν ἡ Παρθένος καὶ Μήτηρ νὰ γεννήσῃ τὸν Θεὸν τὸν Ὕψιστον, ποὺ ἔχει θρόνον τὸν οὐρανὸν καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν; Ἐκεῖ δὲν ἐφαντάζοντο οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι θὰ ἐγεννᾶτο ὁ ἔνδοξος Μεσσίας, ποὺ μὲ τόσην ἀνυπομονησίαν ἐπερίμεναν; Οἱ πολλοὶ μίαν τέτοιαν γέννησιν μεγαλοπρεπῆ, πομπώδη, ἡγεμονικὴν θὰ ἤθελαν νὰ δοῦν. Διότι νομίζουν ὅτι ἡ θέσις τοῦ μεγάλου εἶναι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυτέλεια. Δὲν θὰ εἶχε λοιπὸν κάποιο δικαίωμα ἡ κεχαριτωμένη Κόρη νὰ ζητήσῃ ὄχι πλούτη καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ τὰς στοιχειώδεις τέλος πάντων εὐκολίας, ποὺ χρειάζεται καὶ ἡ πτωχοτέρα λεχώ; Καὶ ὅμως ἡ Παναγία, ἡ ἐξηντλημένη ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν, καλεῖται νὰ γεννήσῃ τὸ θεῖον βρέφος τὴν χειμωνιάτικην ἐκείνην νύκτα, μακρυὰ ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ τοὺς συγγενεῖς της, μέσα εἰς τὸ ψυχρὸν σπήλαιον.

Κάθε ἄλλην αἱ δυσκολίαι αὐταὶ θὰ τὴν ἐκλόνιζαν, θὰ τὴν κατέθλιβαν, θὰ τὴν ἔβαζαν εἰς τρομερὰν ἀγωνίαν, θὰ τῆς ἐδημιουργοῦσαν ἰσχυρὰν δοκιμασίαν τῆς πίστεώς της. Ὄχι ὅμως καὶ τὴν Παναγίαν. Λεπτὴ φύσις καὶ εὐαίσθητος ψυχή, αἰσθάνεται βεβαίως τὴν δυσκολίαν τῶν στιγμῶν. Δὲν ἀνυπομονεῖ ὅμως. Ὡς ψυχὴ βαθειὰ εὐσεβὴς γνωρίζει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν σκέπτεται, δὲν ἐνεργεῖ, ὅπως οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλοῦ τοποθετεῖ τὴν ἀξίαν καὶ ὄχι εἰς τὰς ἀνέσεις καὶ τὴν ματαίαν ἐπίδειξιν. Ἰδέτε την. Εἶναι μόνη. Καμμία ἄλλη γυναῖκα δὲν εὑρίσκεται κοντά της διὰ νὰ τὴν συντροφεύσῃ καὶ τὴν βοηθήσῃ. Αὐτὴ ἡ ἰδία θὰ προσφέρῃ ὅλας τὰς φροντίδας της εἰς τὸν νεογέννητον, ποὺ εἶναι ὁ Ἀρχαῖος, ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν. Γονατιστὴ θὰ περιποιηθῇ τὸν μικρὸν Ἰησοῦν μὲ τὴν γαλήνην καὶ ἐμπιστοσύνην, ποὺ τῆς ἐχάριζεν ἡ θεία παρουσία. Καὶ δὲν διατυπώνει κανένα παράπονον ἐναντίον κανενός. Μόνον ἀναθέτει καὶ τώρα τὸν ἑαυτόν της εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα της καὶ τὸ ζήτημα αὐτό. Τὸ παιδίον, ποὺ θὰ γεννήσῃ, εἶναι ὁ Θεός. Ἐὰν Ἐκεῖνος δέχεται νὰ κατέβῃ εἰς τόσον βάθος ταπεινώσεως, πῶς νὰ μὴ τὸ δεχθῇ αὐτή, ἡ ταπεινὴ δούλη τοῦ Κυρίου; Δὲν ἔχει ἡ θεόκλητος κόρη τὴν ἀπαίτησιν νὰ εὑρίσκεται εἰς μέγαρα καὶ δὲν ἀπορεῖ διὰ τὸ ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν γεννᾶται εἰς ἀνάκτορα. Παρακολουθεῖ μὲ σιγὴν καὶ ἠρεμίαν τὰ γεγονότα καὶ θαυμάζει τὸν θαυμαστὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ ὁ Θεός.

Πόση εἶναι ἡ ἁπλότης τῆς Θεομήτορος! Μὲ πόσην ἠρεμίαν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα της ἀφίνει νὰ διαδραματίζωνται τὰ μεγάλα καὶ ἐξαίρετα γεγονότα τῆς ζωῆς της! Καμμία σκέψις μικροπρεπής, ὀλιγόπιστος, ματαιόδοξος δὲν ταράσσει καὶ δὲν θολώνει τὸν καταξάστερον οὐρανὸν τῆς ψυχῆς της. Ἀντικρύζει τὰ πάντα μὲ τὴν θείαν γνῶσιν καὶ σοφίαν, ποὺ ἀπεταμίευεν ἀπὸ τὰ παιδικά της χρόνια καὶ ποὺ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπλούτιζε διαρκῶς. Πῶς νὰ μὴ εἶναι ἥσυχος καὶ εὐχαριστημένη καὶ εἰρηνικὴ καὶ κατὰ τὸ μεγάλο καὶ ἱερὸν αὐτὸ βράδυ, ποὺ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ;

Ἰδοὺ πῶς ἀντιμετωπίζουν τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς των οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Ὄχι μὲ ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν. Ὄχι μὲ ἀπαιτήσεις ψευδῶν μεγαλείων καὶ ἐξωφρενικῶν ἐπιδείξεων. Ὄχι μὲ τὴν φλογερὰν ἐπιθυμίαν τῶν ἀμέτρων ἀνέ-

σεων, ποὺ δημιουργοῦν τεράστια ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ βυθίζουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τόσην δυστυχίαν. Ἀλλὰ μὲ πνεῦμα ἀνωτερότητος, μὲ ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ φωτισμὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἰσχυρά των εὐσέβεια. Ἂν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος μάθῃ τὸ μεγάλο μάθημα καὶ ἀξιολογῇ ὀρθῶς τὰ πράγματα καὶ νὰ ἐκτιμᾷ κατ' ἀξίαν τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, ἂν θελήσῃ νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς τὴν ζωήν του ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ πλουσίου Θεοῦ, ποὺ δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε καὶ ἂν κάμῃ κανόνα του τὴν ἁπλότητα τῆς Θεομήτορος, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἴδῃ τὰ προβλήματα του ὅλα νὰ λύωνται καὶ ὁ πολιτισμός του νὰ ἐξυψώνεται καὶ νὰ λαμπρύνεται.

Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐράνιος σοφία, ποὺ ἐξαγγέλλουν μὲ τὸ παράδειγμά των καὶ ἡ θεοχαρίτωτος Μαρία καὶ πρὸ πάντων ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱός της. Εἰς τὸν πρόσκαιρον αὐτὸν κόσμον πρέπει νὰ φερώμεθα ὄχι ὡς μόνιμοι κάτοικοι, ἀλλ' ὡς βιαστικοὶ ταξιδιῶται, τῶν ὁποίων τέρμα καὶ κατάπαυσις ὁριστικὴ εἶναι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

«Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός». Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια, ποὺ πάλλονται ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν καὶ παρουσιάζουν μεγαλοπρέπειαν ὕφους θαυμαστὴν εἰς τὴν ἁπλότητά της, περιγράφει ὁ μέγας ἀπόστολος Παῦλος τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἀπὸ τὴν Παναγίαν Παρθένον.

Εἶναι τὸ μέγιστον γεγονός, ἐμπρὸς εἰς τὸ ὁποῖον ὠχριοῦν ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου. Εἶναι τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων, ὅπως ὀρθὰ ἐχαρακτηρίσθη.

Πόσα παράδοξα καὶ ἐκπληκτικὰ ἀντικρύζει καὶ πάλιν ἡ σεμνὴ Παρθένος καὶ μήτηρ! Ἂν ὅταν ἡ ἰδία ἐγεννήθη, ἂν καὶ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν της ὅλα ὑπῆρξαν συγχρόνως τόσον ταπεινά, ἀλλὰ καὶ τόσον ἐξαίρετα, πολὺ περισσότερον τώρα, ποὺ γεννᾷ τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Εὑρίσκεται βεβαίως εἰς τὴν προφητικὴν Βηθλεέμ, ἀλλ' ὄχι εἰς τὴν καλυτέραν οἰκίαν τῆς πόλεως, ὅπως θὰ ἥρμοζεν εἰς τὴν

Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Γεννᾷ τὸν Θεάνθρωπον κατὰ τὴν χειμωνιάτικη, τὴν σκοτεινὴν καὶ παγερὰν ἐκείνη νύκτα καὶ τὸν τοποθετεῖ ὄχι μέσα εἰς τὴν πλέον πολυτελῆ κούνιαν ποὺ ὑπῆρχεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς μίαν φάτνην ἀλόγων ζώων, εἰς τὸ βάθος ἑνὸς ψυχροῦ σπηλαίου! Τὸν τυλίσσει ὄχι μὲ ζεστὰ καὶ πολυτελῆ σπάργανα, ἀλλὰ μὲ ὅ,τι προχείρως ἠμπόρεσε νὰ ἑτοιμάσῃ ἡ ἰδία τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἐνώπιόν της κεῖται ὡς ἄνθρωπος ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Δὲν τὸν παραστέκει ὅμως συνοδεία τιμητικὴ μὲ στολὰς ἐπισήμους καὶ λαμπράς. Μόνον ἕνας πτωχὸς τέκτων, ὁ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ μὲ συγκίνησιν πολλὴν τὸ νεογέννητον. Εἶναι ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλέων, ὁ Κύριος τῶν κυρίων, ὁ Μέγας τῶν αἰώνων, ὁ Δυνατός, ὁ Παντοκράτωρ. Καὶ τώρα εὑρίσκεται ἐκεῖ ὡς ἕνα μικρὸ καὶ ἀδύνατο παιδάκι, ποὺ δὲν φαίνεται νὰ διαφέρῃ τίποτε ἀπὸ τὰ ἄλλα παιδιά. Ἀντὶ ν' ἀναπνέῃ τὸν καθαρόν, τὸν ἀρωματισμένον μὲ τὰ πλέον βαρύτιμα ἀρώματα τῆς ἐποχῆς ἀέρα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινεν υἱὸς τῆς Μαρίας, ἀνοίγει τὰ ἄσπιλα καὶ πάναγνα ἀναπνευστικά του ὄργανα, διὰ νὰ ροφήσῃ τὸν πνιγηρὸν ἀέρα τοῦ σταύλου! Φτώχεια πολλή. Ταπεινώσεις ἀφάνταστοι. Κλαυθμηρισμοὶ ποὺ γεμίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς σπηλιᾶς. Ἰδοὺ ποῖα συνθέτουν τὸν διάκοσμον τῆς πρώτης κατοικίας, ποὺ προσέφερεν ἡ γῆ εἰς τὸν πρωτοφανῆ αὐτὸν ἐπισκέπτην της, τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν. Αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῆς βαθυτάτης φτώχειας καὶ ταπεινώσεως τοῦ Σωτῆρος παρουσιάζει καὶ ὁ ἱερὸς Λουκᾶς, ὅταν γράφῃ μὲ θαυμαστὴν ἁπλότητα: «Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον (τὸν πρῶτον καὶ μονογενῆ) καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ» (Λουκ. β' 7). Καὶ ἐγέννησεν ἡ ἁγία Παρθένος τὸν Δημιουργὸν ὅλης τῆς κτίσεως σὲ μιὰ σπηλιὰ καὶ τὸν ἐσπαργάνωσε μὲ πτωχικὰ καὶ πρόχειρα σπάργανα! Καὶ ἐτοποθέτησε σὲ μιὰ φάτνη τὸν καθήμενον ἐπὶ τῶν Χερουβείμ!

Εἶναι παράδοξον; «Ὑψηλὲ βασιλεῦ τί σοὶ καὶ τοῖς πτωχεύσασι; Ποιητὰ οὐρανοῦ τί πρὸς γηΐνοις ἐλήλυθας; Σπηλαίου ἠράσθης ἢ φάτνης ἐτέρφθης; Ἰδοὺ οὐκ ἔστι τόπος τῇ δούλῃ σου ἐν τῷ καταλύματι». Δηλαδή: Ὑψηλὲ βασιλεῦ· ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ Σοῦ καὶ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐγίναμεν τόσον πτωχοί; Ποιητὰ τοῦ οὐρανοῦ γιατί ἦλθες ἐδῶ εἰς τὰ γήϊνα καὶ τὰ φθαρτά; Τάχα τὴν σπηλιὰ

νὰ ἀγάπησες ἢ στὴ φάτνη νὰ εὑρῆκες εὐχαρίστησι; Νά, δὲν ὑπάρχει γιὰ τὴν ταπεινὴ δούλη σου καὶ μητέρα σου καὶ γιὰ Σένα κάποιος τόπος εἰς τὸ κατάλυμα. Αὐτὰ τὰ λόγια ὁ μελωδὸς παρουσιάζει τὴν Παρθένον ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τὸ νεογέννητον βρέφος της.

«Ὅλα ἐδῶ, Παρθένε, ἀνακράζει παλαιὸς συγγραφεύς, φανερώνουν τὴν ἰδικήν σου μεγάλην ταπείνωσιν καὶ τοῦ Υἱοῦ σου τὴν ἄπειρον συγκατάβασιν. Ὅλα εἶναι ἕνα θαυμάσιον καὶ οὐράνιον σχολεῖον ταπεινώσεως, ποὺ δίδει τὸ πλέον ζωηρόν, τὸ πλέον κτυπητὸν μάθημα τῆς ἀρετῆς αὐτῆς». Ἀλλὰ τί; Αὐτὸ τὸ φτωχικό, αὐτὸ τὸ ταπεινὸ περιβάλλον δὲν ἁρμόζει εἰς τὸν Σωτῆρα Θεὸν καὶ τὴν Παναγίαν Μητέρα του χίλιες φορὲς περισσότερον, παρὰ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ψευδὴς λαμπρότης μιᾶς βασιλικῆς αὐλῆς; Μάλιστα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξία κατοικία ἐκείνης ποὺ ὑπῆρξεν ἡ ταπεινὴ μητέρα τοῦ ταπεινοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄξιον λίκνον δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀργότερα θὰ ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶχε ποῦ νὰ κλίνῃ τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τὸ τέλος θ' ἀπέθνησκεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἄλλη εἰκών. Ἡ θεϊκή, ἡ οὐρανία. Ἴδετε. Τὴν ὥραν, ποὺ γεννᾷ ἡ Μητροπάρθενος καὶ σπαργανώνει καὶ τοποθετεῖ εἰς τὴν φάτνην τὸν μονογενῆ της Υἱόν, ὁ οὐρανὸς εὑρίσκεται εἰς συναγερμόν. Ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι καταβαίνουν εἰς τὴν γῆν, ἀναβαίνουν εἰς τὸν οὐρανόν, χαίρουν, ψάλλουν, μεταφέρουν μηνύματα χαρᾶς. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχαν νὰ ἐκπληρώσουν περισσότερον χαρμόσυνον ἔργον, ἀπὸ αὐτὸ ποὺ κάμνουν τώρα, ν' ἀναπέμπουν ὕμνους δοξολογίας πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ του. Καὶ ἰδοὺ «πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου», ποὺ ἀποτελοῦσε χορωδίαν πρωτοφανῆ καὶ πρωτάκουστον, κατέβη εἰς τὴν γῆν, διὰ ν' ἀναπέμψῃ αὐτὴ ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων δοξολογίαν ἐναρμόνιον, οὐράνιον πρὸς τὸν Ὕψιστον. Πότε ἄλλοτε ἤκουσεν ἡ γῆ συναυλίαν σὰν αὐτήν; Ποία ὡραιοτέρα καὶ ὑπεροχωτέρα δοξολογία ὑπῆρξεν ἀπὸ τὸ ἀγγελικὸν «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»; (Λουκ. β' 14). Καὶ συγχρόνως «ἄγγελος Κυρίου» παρουσιάσθη καὶ «δόξα Κυρίου περιέλαμψε» τοὺς ἀδόλους καὶ εὐσεβεῖς ποιμένας, τοὺς ὁποίους μόνους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς ἠξίωσεν ὁ οὐρανὸς νὰ ἀκούσουν ἀπὸ τὸ ἀγγελικὸν στόμα τὸ ἐξαίρετον Εὐαγγέλιον: «Ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην... ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ». Ἰδοὺ ἔρχομαι νὰ σᾶς μετα-

δώσω εὐαγγέλια μοναδικῆς χαρᾶς... Σήμερα γεννήθηκε γιὰ σᾶς σωτήρ.

Ἴδετε. Εἰς τὸν οὐρανὸν ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τῶν πνευμάτων, ὁ ἅγιος κόσμος τῶν ἀγγέλων χαίρει, ἀγάλλεται, ψάλλει. Εἰς τὴν γῆν; Μόνοι οἱ εὐσεβεῖς ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ μαζῆ μὲ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Ἰωσὴφ ἐστάθησαν μάρτυρες τοῦ μεγαλυτέρου γεγονότος τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο; Τί ἀξίαν ἔχουν τὰ πλήθη ἐμπρὸς εἰς τὰ διαμάντια αὐτὰ τὰ σπάνια καὶ μοναδικά, ἐμπρὸς εἰς μίαν Παναγίαν μητέρα, ἐμπρὸς εἰς ἕνα Ἰωσὴφ δίκαιον καὶ σώφρονα, ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἀδόλους καὶ εὐσεβεῖς ποιμένας; Οἱ ἄγγελοι λοιπὸν γεμίζουν μὲ τὴν ἐμφάνισίν των καὶ τὰς ἀγγελικάς των ψαλμωδίας γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ σκορπίζουν παντοῦ μηνύματα χαρᾶς καὶ σωτηρίας. Μὲ πόσην χαράν, μὲ πόσην συγκίνησιν θὰ ἐπληροφορήθη ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς ποιμένας ἡ Παναγία Παρθένος τὴν θελκτικὴν, τὴν οὐράνιον αὐτὴν εἰκόνα, ποὺ παρουσίαζαν τὰ περίχωρα τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὸ κοσμοϊστορικὸ ἐκεῖνο βράδυ!

Τί σημασίαν λοιπὸν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ, ἂν ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Ρώμη καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ λοιπὴ οἰκουμένη ἀγνοοῦν ὅτι ἡ Παρθένος ἐγέννησε Παιδίον νέον, τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν; Τί καὶ ἂν οἱ μεγάλοι καὶ ἐκλεκτοὶ τῆς γῆς δὲν γνωρίζουν ποῖον θεῖον καὶ οὐράνιον γεγονὸς συνετελέσθη εἰς τὴν Βηθλεέμ; Ἂν ἡ γῆ δὲν ξεύρῃ ποῖος ἐξαίρετος ἐπισκέπτης τὴν ἐπεσκέφθη τὸ γνωρίζει ὁ οὐρανός. Ἂν δὲν ἐπισκέπτωνται τὴν μακαρίαν, Θεοτόκον οἱ ἐπίσημοι τῆς γῆς, τὴν ἐπισκέπτονται οἱ ποιμένες ποὺ εἶδαν ἀγγέλους καὶ ἤκουσαν συναυλίας οὐρανίους. Τί θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν Παναγίαν μητέρα τοῦ Σωτῆρος μία ἁπλῆ, τυπικὴ ἐπίσκεψις τῶν κυριῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῆς Βηθλεέμ, ἐμπρὸς εἰς τὴν ἄρρητον χαρὰν ποὺ ἐδοκίμασεν, ὅταν ἤκουσε τὰ θεῖα καὶ ἐκπληκτικὰ γεγονότα, ποὺ τῆς διηγήθησαν οἱ ποιμένες;

Ἀλήθεια, πόσον διαφορετικὰ εἶναι τὰ πράγματα ἀπὸ ὅ,τι τὰ φαντάζονται συνήθως οἱ ἄνθρωποι! Ἡ χαρὰ ποὺ τόσον τὴν διψοῦμεν ὅλοι μας δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰς πολυθορύβους συγκεντρώσεις τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου ἢ εἰς τὰς κοσμικὰς ἐπιδείξεις των, ἀλλ' εἰς τὰ γεγονότα τὰ ἁπλᾶ, τὰ ἅγια, ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ μεγάλα κατὰ τὴν πνευματικήν των ἀξίαν. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις. Ὑπάρχει γεγονὸς περισσότερον χαρμόσυνον, περισσότερον ἐνδιαφέρον διὰ κάθε

ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος; Τὸ εἶπεν ὁ ἄγγελος εἰς τοὺς ποιμένας. Τοὺς εὐαγγελίζεται χαράν, μίαν χαρὰν μεγάλην, ποὺ δὲν θὰ εἶναι μόνον δι' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον, «παντὶ τῷ λαῷ». Διότι ὁ Σωτὴρ ποὺ ἐγεννήθη εἶναι Σωτὴρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ τὸν πιστεύουν καὶ δέχονται τὴν σωτηρίαν, ποὺ αὐτὸς τοὺς προσφέρει.

Τὸ ἐννοοῦν τάχα αὐτὸ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι; Τὸ σκεπτόμεθα καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν σοβαρότητα, ποὺ τοῦ ἁρμόζει; Ἡ Παναγία, ἀσφαλῶς, ἐκεῖνο ποὺ ποθεῖ διακαῶς διὰ τὸν καθένα μας, εἶναι νὰ γνωρίσωμεν τὸν Υἱόν της ὡς ἰδικόν μας Σωτῆρα καὶ Λυτρωτήν. Καὶ τότε θὰ δοκιμάσωμεν τὴν ἐξαιρετικὴν χαράν, ποὺ εὐηγγελίσθη ὁ οὐρανὸς καὶ ποὺ ἐδοκίμασαν ἡ Παναγία, ὁ Ἰωσήφ, οἱ ποιμένες καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ ΚΑΙ ΜΗΤΗΡ

Παρθένος καὶ Μήτηρ! Δύο πράγματα ἐναντία. Δύο γεγονότα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα, ποὺ τὸ ἕνα ἀποκλείει ἀπολύτως τὸ ἄλλο. Δύο καταστάσεις τελείως ἀσυμβίβαστοι.

Καὶ ὅμως. Τί παράδοξον καὶ θαυμαστόν! Ὑπῆρξε μία περίπτωσις, μοναδικὴ ἀληθῶς εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ δύο αὐτά, καὶ μητρότης δηλαδὴ καὶ παρθενία ἄθικτος, συνεδυάσθησαν μὲ θαυμαστὸν τρόπον εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Πρόκειται διὰ τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τί ἦτο πράγματι ἡ Θεοτόκος, ἀπὸ τὰ ἁγνὰ αἵματα τῆς ὁποίας ἔλαβεν ἀνθρωπίνην σάρκα ὁ Σωτήρ; Παρθένος. Ἔζησε, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, μίαν ζωὴν παρθενικήν, ἰσάγγελον, ἄμωμον. Ἦτο ἡ Παρθένος, ποὺ εἶχε παραδώσει ὁλοκληρωτικὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν καρδιά της καὶ τὸ σῶμα της. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ Παρθένος ἡ «καθαρὰ καὶ ἁγία καὶ ἀμίαντος», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἔγινεν ἡ σεπτὴ Μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ.

Ἀλλ' ἐδῶ τώρα συνέβη τὸ μέγα καὶ ἐκπληκτικόν. Ἡ παρθενία συνώδευσε τὴν πάναγνον κόρην τῆς Ναζαρὲτ καὶ

μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς ἔμεινε κτῆμα παντοτεινόν. «Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι μητέρα, ἔτι παρθένος διαμένουσα» (Μ. Βασίλειος). Ἀνεπαύθη ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος εἰς τοὺς κόλπους τῆς παναμώμου Παρθένου καὶ ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὴν τὸν ναὸν τοῦ σώματός του, ἐφύλαξεν ὅμως ἀβλαβῆ καὶ ἀδιάφθορον τὴν παρθενίαν της. Τὴν ἀφῆκε παρθένον καὶ μετὰ τὴν γέννησιν, ὅπως παρθένον τὴν εὑρῆκε καὶ ὅταν ἐσαρκώθη ἀπὸ αὐτήν.

«Πῦρ καταναλίσκον ὁ Θεός» (Δευτ. δ' 24), ὁ ὁποῖος «δι' ἡμᾶς σάρκα λαβὼν ἐκ Παρθένου τῆς Θεοτόκου Μαρίας ἄνθρωπος γέγονε» (Μ. Ἀθανάσιος). Καὶ ὅμως ἡ Παρθένος, μολονότι τὸ ἐδέχθη ἐντός της, ὡς ἄλλη ἐν τούτοις βάτος φλεγομένη, ἀλλὰ μὴ κατακαιομένη, δὲν κατεκάη, δὲν ἔπαθε καμμίαν βλάβην ἢ φθοράν. Ἔμεινεν ἡ ἁγνὴ καὶ ἀειπάρθενος. Ὁ Κύριος «καὶ μετὰ τὸ τεχθῆναι, Παρθένον τὴν τεκοῦσαν τετήρηκεν, ὅπερ ἐπ' οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἁγίων γεγένηται... Οὐκοῦν εἰκότως καλεῖται καὶ Θεοτόκος καὶ Παρθενομήτωρ» (Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας). Δηλαδὴ ὁ Κύριος μετὰ τὴν γέννησίν του τὴν Παναγίαν ποὺ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐτήρησε Παρθένον... Δικαίως λοιπὸν ἡ Πάναγνος ὀνομάζεται καὶ Θεοτόκος καὶ Παρθενομήτωρ.

Ἠμπορεῖ νὰ μὴ μείνῃ ἐκστατικὸς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ἄφωνος κάθε γλῶσσα ἐμπρὸς εἰς τὸ παράδοξον αὐτὸ γεγονός; «Ἐὰν ὁ γραφεὺς μόλις καὶ μετὰ βίας παίρνῃ τὸ θάρρος νὰ σκιαγραφήσῃ τὴν μητέρα τῆς οἰκονομίας, μὲ ποῖον λόγον θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐκφράσῃ τὸν τρόπον τῆς κυοφορίας;» ἀναφωνεῖ ὁ ἴδιος Πατήρ. Παρθενία καὶ μαζῆ μητρότης. Παρθένος καὶ συγχρόνως Μήτηρ. Παρθένος, ὄχι ὅπως αἱ ἄλλαι παρθένοι. Παρθένος πάναγνος καὶ συγχρόνως μητέρα. Μήτηρ, ὄχι ὅπως αἱ ἄλλαι μητέρες. Μήτηρ ἀληθινοῦ Υἱοῦ, διότι κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ «εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρίς ἐστι τῆς Θεότητος» καὶ συγχρόνως ὑπέραγνος παρθένος.

Μυστήριον; Ἀσφαλῶς. Μυστήριον «ἀνερμήνευτον» καὶ «ἀνέκφραστον», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Διότι «εἶναι ἀδύνατον τὰ ὑπὲρ λόγον νὰ ἑρμηνευθοῦν μὲ λόγια καὶ τὰ ὑπὲρ ἔννοιαν νὰ περιγραφοῦν ἀπὸ τὸν νοῦν». Θαῦμα; Ἀσφαλῶς, ναί. Διότι πότε ἠκούσθη, ὅτι ἐγέννησε Παρθένος; Πότε ἠκούσθη ὅτι εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν συνεδυάσθη παρθενία καὶ τόκος;

Οὐδέποτε ἀληθῶς ἐφάνη οὔτε θὰ φανῇ ἕως συντελείας τοῦ αἰῶνος τοιοῦτο παράδοξον, ἀλλὰ καὶ ἀνερμήνευτον γεγονός. Νὰ εἶναι Παρθένος ἡ Μητέρα ποὺ ἐγέννησε. Καὶ ἀντιστρόφως ἡ γεννήσασα Μητέρα νὰ μείνῃ πάλιν Παρθένος. Μόνον ἡ Παναγία, μόνον ἡ Θεοτόκος ἐπῆρε τὴν μεγάλην αὐτὴν τιμὴν νὰ εἶναι καὶ νὰ μείνῃ διὰ παντὸς παρθένος, ἡ ἀληθῶς ἀειπάρθενος. «Ὢ τοῦ θαύματος! ἀναφωνεῖ καὶ ὁ Γρηγόριος Νύσσης. Ἡ Παρθένος γίνεται μητέρα καὶ διαμένει παρθένος. Βλέπεις τὴν καινοτομίαν τῆς φύσεως. Αἱ ἄλλαι γυναῖκες ἐφ᾽ ὅσον εἶναι παρθένοι, μητέρες δὲν εἶναι. Ὅταν γίνουν μητέρες, δὲν ἔχουν πλέον τὴν παρθενίαν. Ἐδῶ ὅμως—εἰς τὴν Παναγίαν—συνυπάρχουν καὶ τὰ δύο (καὶ ἡ μητρότης καὶ ἡ παρθενία). Ἡ ἰδία εἶναι καὶ Μήτηρ καὶ Παρθένος. Καὶ οὔτε ἡ παρθενία ἠμπόδισε τὴν γέννησιν οὔτε ἡ γέννησις κατέλυσε τὴν παρθενίαν... Διότι τὴν ἀπειρόγαμον οἱ ἄνθρωποι ἐσυνήθισαν νὰ τὴν ὀνομάζουν ἄφθορον».

Μάλιστα. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι μυστήριον ἀνερμήνευτον, ἕνα θαῦμα πρωτοφανές. «Σημεῖον, ἀνακράζει ὁ μέγας Βασίλειος, παράδοξον καὶ θαυμαστὸν καὶ πάρα πολὺ ἀπομακρυσμένον ἀπὸ τὴν κοινὴν φύσιν. Καὶ ἐνῶ μένει εἰς τὸν ἁγιασμὸν τῆς παρθενίας, κληρονομεῖ καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς τεκνογονίας». Ἡ παρθενικὴ ἀγάπη, ποὺ ᾐσθάνετο ἡ Μαρία διὰ τὸν Θεὸν πρὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔγινε κατόπιν μητρικὴ ἀγάπη, χωρὶς νὰ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ὑπέροχον καθαρότητά της. Ποῖον ἄλλο πλάσμα ἠμπόρεσε νὰ αἰσθανθῇ αὐτὸ ποὺ ᾐσθάνθη ἡ Παναγία πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν, μητρικὴν δηλαδὴ ἀγάπην; «Μὲ ποῖον παράδοξον καὶ θαυμαστὸν τρόπον, λέγει μὲ ἀπορίαν ὁ Βασίλειος ὁ Σελευκείας, θὰ ὑμνήσω τὴν παράδοξον χάριν σου;... Πῶς θὰ πάρω τὴν τόλμην νὰ ἀνερευνήσω τὸ παρθενικὸν πέλαγος καὶ βυθὸν τοῦ μεγάλου μυστηρίου;»

Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἐποίησε κράτος καὶ δύναμιν καὶ νίκην κατὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ. Ἐδῶ οἱ φυσικοὶ νόμοι ἀλλάσσουν. Ἐδῶ εἶναι διάφορος ἐξ ὁλοκλήρου ὁ δρόμος τῆς παιδοποιΐας. Τὰ παμπάλαια ἤθη τῆς γεννήσεως μεταβάλλονται διὰ μίαν καὶ μόνην φοράν. Τὰ ἀδύνατα ἐδῶ γίνονται δυνατά. Τὰ ἄλυτα εὑρίσκουν λύσιν. Ἡ χάρις νικᾷ τὴν φύσιν. Καὶ ἡ φύσις δουλεύει εἰς τὴν χάριν. Ὁ ἄσαρκος Υἱὸς σαρκοῦται. Καὶ ἡ Παρθένος γίνεται μήτηρ καὶ παραμένει παρθένος. «Οὕτω, λέγει ὁ Μάξιμος ὁ Θεοφόρος, τὴν τεκοῦσαν

(τὴν γεννήσασαν) καὶ Μητέρα ποιεῖ, καὶ Παρθένον διατηρεῖ, θαύματι θαῦμα».

Καὶ πράγματι εἶναι μέγα καὶ ἐκπληκτικὸν θαῦμα. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, ἀνακράζει μὲ δικαιολογημένον ἱερὸν ἐνθουσιασμόν: «Ποῦ ἐν τοῖς σοῖς ἔγνως (ἐγνώρισες) Θεοτόκον Παρθένον;» Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεοφόρος 'Ιγνάτιος λέγει: «Ἔλαθε (διέφυγε) τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου (τὸν διάβολον) ἡ παρθενία Μαρίας». Ἔτσι τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ξεφεύγει, εἶναι πέραν ἀπὸ τὴν φυσικὴν τάξιν. Καὶ ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου εἶναι διάφορος ἀπὸ τὰς γεννήσεις ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ μένει μοναδικὴ καὶ μία ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἑπομένως μοναδικὴ μένει καὶ ἡ Μαρία ὡς Θεοτόκος καὶ 'Αειπάρθενος μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν. «Ὢ τοῦ μεγίστου μυστηρίου! ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Ὅταν βλέπω τὰ θαύματα, ποὺ συνοδεύουν τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου, ἀνακηρύσσω τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀρνοῦμαι καὶ τὴν ἀνθρωπότητά του. Διότι ὁ 'Εμμανουὴλ διέρρηξε μὲν τὰς πύλας τῆς φύσεως ὡς Θεός. 'Αλλὰ ἀπὸ τὴν Παναγίαν ὅμως προῆλθε ὅπως εἰσῆλθε... σύμφωνα καὶ μὲ τοὺς λόγους τοῦ Προφήτου: Αὐτὴ ἡ πύλη θὰ μείνῃ κλεισμένη. Κανένας δὲν θὰ περάσῃ ἀπὸ αὐτήν, παρὰ μόνος ὁ Κύριος, ὁ Θεός».

Ἡ Παναγία λοιπὸν φέρει καὶ θὰ φέρῃ διὰ παντὸς δύο λαμπροτάτους καὶ ἀπαραμίλλους φωτοστεφάνους· τὸν φωτοστέφανον τῆς παρθενίας καὶ τὸν φωτοστέφανον τῆς μητρότητος. Ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀναθεματίζει ἐκεῖνον ποὺ τῆς ἀρνεῖται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ. «Εἴ τις καταχρηστικῶς, ἀλλ' οὐκ ἀληθῶς Θεοτόκον λέγει τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν... ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω». 'Αλλὰ καὶ «τίς ποτε, ἀνακράζει ὁ ἱερὸς 'Επιφάνιος ἢ ἐν ποίᾳ γενεᾷ τετόλμηκε καλεῖν τὸ ὄνομα τῆς Μαρίας τῆς ἁγίας καὶ ἐρωτώμενος οὐκ εὐθὺς ἐπήνεγκε τὸ Παρθένος;»

Δικαίως λοιπὸν ὠνομάσθη ἀειπάρθενος. 'Επαξίως ὁ χορὸς τῶν προφητῶν καὶ οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι καὶ ὑμνωδοὶ τῆς 'Εκκλησίας τὴν ἐγκωμίασαν ὡς «τὸ χρυσοῦν τῆς παρθενίας σκεῦος», «τὸ ἀμόλυντον τῆς παρθενίας κειμήλιον», «τὸν ἔμψυχον λειμῶνα τῶν παρθενικῶν ἀρωμάτων», «τὴν «μόνην πασῶν παρθένων τεκνοφόρον», «τὴν μόνην καὶ νῷ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι ἀειπαρθενεύουσαν». 'Ορθῶς ὁ ἱερὸς

'Επιφάνιος ὁ Κύπρου τὴν ὀνομάζει «ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας». Καὶ μάλιστα ὁ ἅγιος αὐτὸς Πατὴρ σημειώνει ὅτι ὁ 'Ιησοῦς, ἐνῶ εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, τὴν μητέρα του δὲν τὴν παρέδωσεν οὔτε εἰς τὸν Πέτρον οὔτε εἰς τὸν Ματθαῖον, ἀλλ' εἰς τὸν 'Ιωάννην. Διατί; «Δῆλον ὅτι 'Ιωάννῃ διὰ τὴν Παρθενίαν». Καὶ ὁ σοφὸς' Ὠριγένης λέγει ὅτι ὅπως ὁ 'Ιησοῦς ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ τῆς καθαρότητος «τῆς ἐν ἁγνείᾳ» τῶν ἀνδρῶν, ἔτσι ἡ 'Αειπάρθενος εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῶν γυναικῶν, ποῦ ζοῦν ἐν παρθενίᾳ. 'Ενῶ ὁ εὐσεβὴς ὑμνωδὸς ψάλλει θριαμβευτικῶς «Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί· σκιρτάτω ἡ κτίσις, χορευέτω ἡ ἀνθρωπότης· συνεκάλεσε γὰρ ἡμᾶς ἡ ἁγία Θεοτόκος, τὸ ἀμόλυντον κειμήλιον τῆς παρθενίας... τὸ ἐργαστήριον τῆς ἑνώσεως τῶν δύο φύσεων...».

Πῶς λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ νὰ μὴ τιμῶμεν τὴν Παναγίαν ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον καὶ 'Αειπάρθενον ἁγνήν; Καὶ πῶς τὸ μέγα θαῦμα καὶ μυστήριον τῆς Θεοτόκου καὶ Παρθένου νὰ μὴ μᾶς ἐνθυμίζῃ ποίου νέου γένους εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί; 'Αρχέτυπον τῆς οὐρανίας νας ὑπάρξεως ἀποτελεῖ ἡ γέννησις τοῦ «πρωτοτόκου ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Ρωμ. η' 29), τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι «χοϊκὸς» ἀλλ' οὐράνιος. Οὐράνιος ἄνθρωπος ἔγινε καὶ ἡ μητέρα τοῦ Σωτῆρος, ἡ Παναγία. Οὐράνιοι καλούμεθα νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀφοῦ γεννηθῶμεν καὶ ἀναγεννηθῶμεν ἐκ Πνεύματος. 'Υπάρχει μεγαλυτέρα εὐτυχία ἀπὸ αὐτήν;

«ΔΙΕΤΗΡΕΙ ΚΑΙ ΕΘΑΥΜΑΖΕ»

Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ γεμίσῃ ἡ ψυχή της ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἔκπληξιν; Πῶς νὰ μὴ συντηρῇ καὶ φυλάσσῃ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας της τὰ ὅσα παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ εἶδε, τὰ «ρήματα» τὰ θεῖα καὶ οὐράνια ποὺ ἤκουσε διὰ τὸ νέον Παιδίον ἀπὸ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους;

Δὲν ἀντίκρυσεν ἡ Παναγία ἁπλῶς ἕνα θαυμαστὸν γεγονὸς οὔτε ἤκουσεν ἁπλῶς κάποιον λόγον ἐνισχυτικόν, ὅπως αἱ ἄλλαι εὐσεβεῖς καὶ θεοφιλεῖς γυναῖκες. 'Η Παναγία εἶδε σειρὰν ὅλην ὑπερόχων καὶ μοναδικῶν γεγονότων. Καὶ ἤκουσε λόγους

θαυμαστοὺς σχετικὰ μὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Υἱοῦ της.

Εἶδε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, καθὼς ἀνεφέρθη εἰς τὰ προηγούμενα, ἀρχάγγελον θεῖον νὰ τὴν ἐπισκέπτεται καὶ νὰ τῆς εὐαγγελίζεται τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Εἶδε θαῦμα θαυμάτων, Παρθένος αὐτή, νὰ συλλαμβάνῃ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ νὰ δίδῃ σάρκα εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ κατὰ τρόπον ὅλως ξένον καὶ ὑπερφυῆ. Ἀντίκρυσε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τὸν πληροῦντα τοὺς οὐρανοὺς νὰ γεννᾶται κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ὡς νήπιον μικρὸν καὶ ἀδύνατον μέσα εἰς μίαν φάτνην καὶ νὰ κρύπτῃ τὴν δύναμίν του καὶ τὴν δόξαν του μέσα εἰς μίαν ὕπαρξιν τόσην-δά, ποὺ ζητεῖ νὰ θηλάσῃ ἀπὸ τὴν μητέρα του, ὅπως ὅλα τὰ βρέφη. Ἤκουσεν ἀπὸ τοὺς ποιμένας νὰ διηγοῦνται ἐκστατικοὶ τὰς ἀγγελοφανείας ποὺ εἶδαν, κατὰ τὴν γέννησιν, τὴν οὐρανίαν μουσικὴν καὶ πρωτοφανῆ συναυλίαν, τῆς ὁποίας, ταπεινοὶ αὐτοὶ καὶ ἁπλοῖ ἄνθρωποι, παρέστησαν εὐλαβικοὶ ἀκροαταί. Ἀλλ' εἶδε καὶ μετὰ τὴν γέννησιν πολλὰ καὶ θαυμαστά. Εἶδεν ἐπιφανεῖς σοφοὺς καὶ μεγιστᾶνας, τοὺς Μάγους. Τοὺς εἶδε νὰ ἔρχωνται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν λαμπροῦ ἀστέρος καὶ νὰ πίπτουν νὰ προσκυνοῦν τὸν Υἱὸν της καὶ ν' ἀποθέτουν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Παιδίου δῶρα πολύτιμα καὶ βασιλικά. Καὶ ἐθαύμαζε δι' ὅλα αὐτὰ καὶ ἐγέμιζεν ἡ καρδιά της ἀπὸ ἔκστασιν καὶ ἀγαλλίασιν. «Ἡ δὲ Μαριάμ, σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής, πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα συμβάλλουσα (συγκρίνουσα αὐτὰ πρὸς ὅσα ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐγνώριζε διὰ τὸ Παιδίον) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» (Λουκ. β' 19).

Καὶ ἡ θαυμαστὴ σειρὰ τῶν ἐκπληκτικῶν αὐτῶν γεγονότων συνεχίζεται. Εἶχαν περάσει σαράντα ἡμέραι ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἡ ὥρα τῆς παρουσιάσεως τοῦ Παιδίου εἰς τὸν ναόν. Ἡ Παναγία παρθένος εὑρίσκεται πρὸ νέων ἐκπλήξεων. Δὲν εἶναι ἄγγελοι τώρα, ποὺ ὑπαντοῦν τὸν νεογέννητον καὶ τὴν μητέρα του. Δύο ἄνθρωποι θεοφιλεῖς καὶ πνευματοκίνητοι τὴν φορὰν αὐτὴν κάμνουν ἀναγνώρισιν καὶ ἀποδίδουν τιμάς. Ὁ λευκὸς πρεσβύτης Συμεὼν καὶ ἡ προφῆτις Ἄννα. «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα», ἀναφωνεῖ ὁ δίκαιος καὶ εὐλαβὴς γέρων, ἀφοῦ ἐπῆρεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ Παιδίον. Διατί; «Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου» (τὸν Χριστὸν δηλαδή) (Λουκ. β' 29-32). Καὶ ἡ πανά-

μωμος πάλιν ἐκπλήσσεται καὶ θαυμάζει. Ἐκπλήσσεται ὄχι βεβαίως διότι διὰ πρώτην φορὰν ἤκουεν διὰ τὸν Ἰησοῦν. Οὔτε διότι ἐμάθαινεν ἀπὸ τὸν Συμεὼν κάτι νέον καὶ ἄγνωστον. Χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἡ Θεοτόκος μὲ ἀκρίβειαν ὅλα ὅσα ἀφωροῦσαν τὸν Ἰησοῦν, πάντως ἐγνώριζεν ἀσυγκρίτως περισσότερα ἀπὸ τὸν Συμεών. Πῶς ὅμως νὰ μὴ μείνῃ ἔκθαμβος, ὅταν ξαφνικὰ παρουσιάζεται ὁ ἕως τότε ἄγνωστος αὐτὸς πρεσβύτης, ποὺ δὲν ἤξευρε τίποτε οὔτε διὰ τὴν ὑπερφυσικὴν σύλληψιν τοῦ Ἰησοῦ οὔτε διὰ τὰς ἀγγελοφανείας καὶ τὰ ἄλλα παράδοξα ποὺ συνέβησαν πρὸ καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, καὶ περιγράφει τόσον καθαρά, ὑπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, τὸ ἔνδοξον μέλλον τοῦ Ἰησοῦ της; Δι' αὐτὸ κάθε λέξις τοῦ προφήτου γεμίζει τὴν ψυχὴν τῆς Μαρίας ἀπὸ κρυπτὸν δέος καὶ μυστικὴν ἀόριστον φρικίασιν.

Τὰ ἴδια συναισθήματα θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως δὲν ἐδόνησαν τὴν καρδίαν τῆς Παναγίας, ὅταν ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν, ποὺ τῆς ἔδωσεν ὁ δωδεκαετὴς Υἱός της; Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔψαχνε νὰ τὸν εὕρῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τὸν ἀνεκάλυψεν εἰς τὸν ναὸν ἀνάμεσα εἰς τοὺς διδασκάλους. Καὶ τότε, εἰς τὸ παράπονόν της διατί ἀφῆκεν αὐτὴν καὶ τὸν Ἰωσὴφ νὰ τὸν ἀναζητοῦν μὲ ἀγωνίαν, ὁ Σωτὴρ ἀπήντησε: «Διατί μὲ ἐζητούσατε; Δὲν ἐγνωρίζατε ὅτι πρέπει νὰ εἶμαι εἰς τὸ σπίτι τοῦ Πατρός μου;» (Λουκ. β' 49). Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔκαμε βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν Παναγίαν. Καὶ ὁ ἱερὸς Λουκᾶς πάλιν σημειώνει: «Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» (στ. 51)

«Διετήρει», «ἐθαύμαζε». Δύο λέξεις, ποὺ ζωγραφίζουν παραστατικώτατα τὴν ἰσχυράν, τὴν ζωηράν, ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν εἰς τὴν Ἀειπάρθενον τὰ ἔκτακτα γεγονότα καὶ λόγια, ποὺ συνεδέοντο μὲ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος. Ἐθαύμασαν καὶ οἱ ποιμένες καὶ ὅσοι ἤκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα των τὰ παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' ὁ θαυμασμὸς των ὑπῆρξε γενικὸς καὶ ἀόριστος. Τῆς Μαρίας ὅμως ἡ ἐντύπωσις ἦτο ἀσυγκρίτως βαθυτέρα καὶ διαρκεστέρα. Ἦτο μία ἐργασία μελέτης καὶ συγκρίσεως τῶν γεγονότων, ποὺ ἔγιναν πρὸ τῆς γεννήσεως, μὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν ἔπειτα ἀπὸ αὐτήν. Δονεῖται καὶ πάλλεται ἡ καρδιά της κάθε φορὰ ποὺ εὑρίσκεται ἐνώπιον τῶν θείων ἐκδηλώσεων σχετικῶς μὲ τὸ μυστήριον τῆς σαρκώσεως ἢ μὲ τὴν δημοσίαν δρᾶσιν τοῦ Υἱοῦ της καὶ Θεοῦ.

Τριάντα τρία χρόνια κοντά του! Τριάντα τρία χρόνια καὶ ἄλλα ἀκόμη ἀργότερα ἕως τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου ζωῆς της, «διετήρει καὶ ἐθαύμαζε». Τὰ ἔφερε εἰς τὸν νοῦν της καὶ μέσα εἰς αὐτὰ εὕρισκε τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν ἀνέκφραστον, ἀληθινὴν ἀγαλλίασιν. Θαυμάζει τώρα μὲ ἕνα θαυμασμὸν ἁγνόν, βαθύν, ἱερόν. Τὰ μελετᾷ κατόπιν μὲ κατάνυξιν καὶ συγκίνησιν. Γεγονότα ποὺ ἔβλεπε, λόγια ποὺ ἤκουε, τὰ συγκεντρώνει, τὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν μνήμην της, τὰ διατηρεῖ ἐκεῖ, τὰ συγκρίνει καὶ τὰ συνδέει μεταξύ των, τὰ ἐπαναφέρει διαρκῶς εἰς τὸν νοῦν της. Προσπαθεῖ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν σημασίαν των. Ζητεῖ νὰ κατανοήσῃ ἢ τοὐλάχιστον νὰ διαφωτίσῃ περισσότερον τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον συνετελέσθη εἰς αὐτήν. Μία συνεχὴς ἀνακύκλησις γίνεται ἐντός της γεγονότων καὶ λόγων. Τὸ μυστήριον τὴν διακατέχει ὁλόκληρον καὶ τὴν ἀπορροφᾷ κυριολεκτικά. Τίποτε δὲν τῆς διαφεύγει. Καὶ ἀπὸ τὰς ὑπερόχους αὐτὰς ἀναμνήσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ σκέψις της, ἡ τρυφερότης της, ἡ στοργή της εὑρίσκουν τροφὴν ἀσυγκρίτου γλυκύτητος, μιᾶς οὐρανίου εὐτυχίας, σχηματίζει ἕνα πλούσιον καὶ ἀνεκτίμητον θησαυρόν, τὸν ὁποῖον θὰ μετέδιδεν ἀργότερα εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ διὰ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ θὰ τὸν ἄφινεν αἰωνίαν κληρονομίαν εἰς τοὺς πιστούς. Πάντως τώρα σιγᾷ. Δὲν ἀνακοινώνει εἰς κανένα τίποτε, ὅπως δὲν ἐφανέρωσε καὶ προηγουμένως εἰς κανένα τὴν τιμήν, ποὺ τῆς ἔκαμεν ὁ Θεὸς κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν. Ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἦλθεν ἀκόμη ἡ ὥρα διὰ νὰ ὁμιλήσῃ. Εἶχε, κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἀρχαίου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως, «τὸ στόμα ἁγνόν, ὅπως καὶ τὴν καρδίαν της».

Τί ὑπέροχον, τί ὡραῖον εἶναι νὰ γεμίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου θεῖα πράγματα, μεγάλαι καὶ εὐσεβεῖς σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις, ὅ,τι ἅγιον κὶ ὑψηλόν! Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται οὐράνιος. Ὑψώνεται ἀπὸ τὰ χαμηλὰ καὶ κατώτερα καὶ ἁμαρτωλά, εἰς τὰ ἀνώτερα καὶ οὐράνια. Ἀναπνέει, ζῇ, κινεῖται εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν γλυκεῖαν, ἱεράν, παραδείσιον. Ζυμώνεται μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ. Γίνεται θεόμιλος. Πόσον πτωχός, πόσον ἀνούσιος, πόσον μηδαμινὸς παρουσιάζεται τότε ὁ ἁμαρτωλὸς κόσμος μὲ τὰ ψευδῆ θέλγητρά του! Καὶ ἀντιθέτως· πόσον ζηλευτὸς καὶ θελκτικὸς προβάλλει ὁ ἄλλος κόσμος, ὁ οὐράνιος, τοῦ Θεοῦ ὁ κόσμος! Αὐτὸν τὸν κόσμον ἠγάπησεν ἡ Παναγία καὶ αὐτὸν ἐφύλασσεν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς της καὶ δι' αὐτὸ ἔγινε μακαρία καὶ ἔμεινεν αἰωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια τῆς Παναγίας, ἡ θεία οἰκογένεια, ὑπῆρξε μία οἰκογένεια ὄχι ὅπως αἱ ἄλλαι οἰκογένειαι, αἱ πολλαί. Ἀλλὰ μία οἰκογένεια ξεχωριστή, πρωτοφανὴς πράγματι διὰ τὸν κόσμον. Ἀπετελέσθη ἀμέσως μετὰ τὴν φανέρωσιν τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς εὐσεβείας, μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Τί θαυμαστὰ ὅμως πράγματα βλέπομεν καὶ ἐδῶ. Εἰς τὴν γῆν ἔζησε καὶ ἡ οἰκογένεια τῆς Παναγίας. Καὶ ὅμως στέκει ἐπάνω ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας. Ἐξέχει καὶ μεσουρανεῖ. Διατί; Διότι ὑπῆρξε συγχρόνως ἐπίγειος καὶ οὐράνιος. Εἶναι ἡ ἁγιωτέρα οἰκογένεια ἀπὸ ὅσας κατῴκησαν εἰς τὴν γῆν. Μέλη της εἶναι ὄχι κοινοί, συνηθισμένοι, ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι οὔτε ἔστω οἱ καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Τὴν ἀποτελοῦν πρόσωπα ἱερά, τὰ ἱερώτερα, τὰ ἀγαπητότερα, τὰ οὐρανιώτερα ἀπὸ ὅσα εἶδεν ἡ ἀνθρωπότης.

Πῶς νὰ μὴ ὀνομασθῇ ἁγία, ἱερὰ καὶ θεία ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ οἰκογένεια; Εἶναι ἡ μόνη οἰκογένεια, ποὺ ἐστέγασε καὶ εἶχεν ὡς μέλος της τὸν Κύριον τοῦ σύμπαντος, τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν, τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ οἰκογένεια, ποὺ εἶχεν ὡς οἰκοδέσποιναν τὴν Κεχαριτωμένην Κόρην τῆς Ναζαρέτ, τὴν Παρθένον καὶ Μητέρα. Εἶναι ἡ οἰκογένεια τέλος, ποὺ περιελάμβανε καὶ τὸν ἐνάρετον καὶ σώφρονα ἄνθρωπον, τὸν δίκαιον Ἰωσήφ, ὡς προστάτην της καὶ φύλακα. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ λεχθῇ ὅτι ὑπῆρξεν «ἡ οἰκογένεια, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἦσαν ἕτοιμοι ν' ἀνοίξουν οἱ οὐρανοὶ καὶ νὰ τὴν δεχθοῦν ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι εἰς τὰ οὐράνια δώματα»;

Καυχῶνται σήμερα πολλοί, ὅπως ἐκαυχῶντο χθὲς καὶ προχθὲς ἄλλοι, διὰ τὸ σπίτι τὸ ἀρχοντικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατάγονται. Ματαία ὅμως ἡ καύχησίς των. Διότι δὲν εἶναι τὸ σπίτι ποὺ κάμνει τὸν ἄνθρωπον μεγάλον. Ἀλλ' ὁ ἄν-

θρωπος, ἡ ἠθική του ἀξία, τὰ καλά του ἔργα κάμνουν τὸ σπίτι του ὀνομαστόν.

Ἴδετε. Πτωχὴ ὑπῆρξεν ἡ Παναγία, πτωχὴ καὶ ἡ οἰκογένειά της. Εἶχε μιὰ φτώχεια σὰν αὐτὴν ποὺ εὑρίσκομεν εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς εἰς τόσας οἰκογενείας. Τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὅταν ἤρχισε τὴν δημοσίαν δρᾶσιν, ὅτι δὲν εἶχε ποῦ νὰ κλίνῃ τὴν κεφαλήν. Πτωχικὸ λοιπὸν ἦτο τὸ σπιτάκι τῆς Ἀειπαρθένου. Ὀλίγα καὶ πτωχικὰ τὰ ἔπιπλα. Κατὰ τί ὅμως ἔβλαψε τὴν Παναγίαν ἡ ἐμφάνισις αὐτὴ τοῦ σπιτιοῦ της! Τὸ σπίτι δὲν εἶναι τὰ ντουβάρια, δὲν εἶναι τὰ μάρμαρα οὔτε τὰ πολυτελῆ ἔπιπλα καὶ αἱ φανταχτεραὶ διακοσμήσεις καὶ ἐπιδείξεις. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ τὸ ἀποτελοῦν καὶ ἡ ἠθικὴ ποιότης των καὶ ἀξία. Καὶ τὸ σπίτι τῆς Ναζαρὲτ τὸ ἐθέρμαιναν καὶ τὸ ἔκαμναν πολυτελὲς πρόσωπα ἀρετῆς καὶ ἁγιότητος μοναδικὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Μία Παναγία μητέρα, τὸ ἀγλάϊσμα τοῦ γυναικείου κόσμου καί, μάλιστα Υἱὸς ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός, ποὺ ἐγεννήθη εἰς ὡρισμένον χρόνον ὡς ἄνθρωπος.

Καὶ ἀκριβῶς ἡ Παναγία, ἡ ὁποία ἦτο τύπος καὶ ὑπογραμμὸς εἰς ὅλα, ὑπῆρξεν ἀσφαλῶς καὶ ἄριστον ὑπόδειγμα καὶ εἰς τὴν νοικοκυρωσύνην. Πόσον καθαρὸν καὶ εὐπρεπὲς θὰ ἐκρατοῦσε τὸ σπίτι της! Μὲ τὸ χέρι της ἡ ἁγία αὐτὴ οἰκοδέσποινα θὰ ἐτακτοποιοῦσε, θὰ διώρθωνε, θὰ ἐκανόνιζε τὸ πᾶν. Ἡ ἴδια θὰ ἔκαμνε ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ. Μὲ τὰ χέρια ἐκεῖνα τὰ ἁγιασμένα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐσπαργάνωσε τὸν Χριστόν, τὸν ἐβάστασε νήπιον καὶ τὸν ἐχάϊδευε, μὲ αὐτὰ εἰργάζετο καὶ ὑπηρετοῦσε τοὺς πάντας εἰς τὴν οἰκογένειάν της.

Πόσον διδακτικὸν εἶναι τὸ γεγονὸς αὐτό! Ἡ Παναγία μητέρα ἐργάζεται ὅπως καὶ αἱ πλέον πτωχαὶ μητέρες! Καθαρίζει, μαγειρεύει, ράπτει. Ὅλα περνοῦν ἀπὸ αὐτήν. Ἔτσι εἶχε μάθει ἀπὸ μικρή. Λέγεται ὅτι ὁ Ἀρχάγγελος τὴν εὑρῆκε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν νὰ γνέθῃ. Ἐπικρατεῖ καὶ ἡ γνώμη, ὅτι αὐτὴ ὕφανε τὸν «ἄρραφον» ἐκεῖνον χιτῶνα, ποὺ ἐφοροῦσεν ὁ Σωτήρ, ὅταν ὁδηγεῖτο εἰς τὸν Σταυρόν. Ἦτο ὁ ὡραῖος, ὁ καλοϋφασμένος χιτών, τὸν ὁποῖον οἱ στρατιῶτα δὲν ἔσχισαν, ἀλλὰ τὸν ἐπῆραν διὰ κλήρου.

Ἐκεῖ, εἰς τὴν ἐργασίαν τὴν σπιτικήν, εἰς τὰ ἔργα τῆς νοικοκυρᾶς ὁ Ἰησοῦς εἶδε πῶς ἐζύμωνε ἡ Παναγία μητέρα του τὸ ἀλεύρι μὲ τὸ προζύμι καὶ ἔκαμνε ὡραῖο καὶ εὔγεστο

ψωμί. Ἐκεῖ εἶδε νὰ μπαλώνῃ ἡ Ὑπεραγία τὰ παλιὰ ροῦχα χωρὶς νὰ χρησιμοποιῇ καινούργιο ὕφασμα, διότι αὐτὸ θὰ κατέστρεφε τελείως τὸ ἐφθαρμένον ἔνδυμα. Δὲν εἶναι ἀπίθανον μέσα εἰς τὸ σπίτι του νὰ εἶδε τὴν Πάναγνον μὲ τὸ λυχνάρι νὰ ψάχνῃ νὰ εὕρῃ τὴν χαμένη δραχμή. Μαζῆ της ἴσως ἐπήγαινε εἰς τὰ χωράφια, ὅπου ὁ γεωργὸς ἐφρόντιζε ὁ σπόρος νὰ πέφτῃ εἰς τὴν καλὴν γῆν καὶ ὄχι εἰς τὸν δρόμον ἢ κοντὰ εἰς τὰ ἀγκάθια. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐχρησιμοποιοῦσε ἀργότερα ὁ οὐράνιος Διδάσκαλος εἰς τὰς περιφήμους παραβολάς του, αἱ ὁποῖαι παραμένουν αἰώνιος θησαυρὸς τῆς χριστιανωσύνης. «Ὁμοία ἐστὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον» (Ματθ. ιγ' 33). «Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ;» (Λουκ. ιε' 8). (Ἰδὲ καὶ διὰ τὰς ἄλλας Ματθαίου θ' 16, ιγ' 3-4, 31-32). Ἴσως ὁ Κύριος ὅταν ἐχρησιμοποιοῦσεν εἰς τὴν θείαν του διδασκαλίαν γεγονότα τοῦ νοικοκυριοῦ ἤθελε νὰ τιμήσῃ καὶ νὰ εὐλογήσῃ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν σπιτικὴν ζωὴν καὶ τὴν νοικοκυράν, ποὺ συγκρατεῖ καὶ θερμαίνει καὶ κάμνει ἔτσι εὐχάριστη τὴν οἰκογένειαν.

Σήμερα πολλαὶ γυναῖκες δῆθεν «πολιτισμένες» θεωροῦν κατάπτωσιν, ἐντροπήν, κατωτέραν ἀσχολίαν τὴν σπιτικὴν ἐργασίαν, κάτι τὸ ὑποτιμητικὸν δι' αὐτὰς ἢ βάρος ἀβάστακτον, ποὺ ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ζωὴν τὴν κοσμικήν. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ δείχνουν ὅτι πολλαὶ σημεριναὶ γυναῖκες ἔχασαν τὸν δρόμον των καὶ ἐλησμόνησαν τὴν ἀποστολήν των καὶ παρεξήγησαν τρομερὰ τὸν πολιτισμόν. Ἡ σπιτικὴ ἐργασία εἶναι ἐξύψωσις διὰ τὴν γυναῖκα καὶ ἱερὰ καὶ ἁγία ἀπασχόλησις.

Καὶ ἡ Παναγία δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ ἐργάζεται. Ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ἀφωσιωμένη εἰς τὰς πολλαπλὰς οἰκογενειακὰς ἀσχολίας της. Καὶ γνωρίζουν αἱ καλαὶ οἰκοδέσποιναι πόσον πολλαὶ καὶ ποικίλαι εἶναι αὐταί, καὶ μάλιστα εἰς τὰ χωριά. Ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καιρὸς γιὰ μιὰ τέτοια νοικοκυρὰ διὰ περιττά, ἐπιβλαβῆ, ἐξωσπιτικά; Καὶ ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ σπίτι νοικοκυρευμένο, ὅταν ἡ οἰκοδέσποινα τρέχῃ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, γυρίζῃ εἰς τοὺς χορούς, διανυκτερεύῃ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ἔχῃ τὸν νοῦν της εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιπολαιότητας τοῦ συγχρόνου ψευδοπολιτισμοῦ; Ὁ ἀπόστολος Παῦλος θέλει τὰς γυναῖκας

νὰ εἶναι «οἰκουροί», δηλαδὴ νὰ φροντίζουν διὰ τὰ σπίτια των (Τίτ. β' 5).

Ἡ Παρθένος Μαρία λοιπὸν ὑπῆρξεν ἀσφαλῶς ἡ κατ' ἐξοχὴν «οἰκουρὸς» καὶ φέρει κατὰ τρόπον ὑποδειγματικὸν τὸν τίτλον αὐτόν. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν ταπεινὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ πτωχικοῦ σπιτιοῦ τῆς Ναζαρὲτ τὸν τύπον τῆς «ἰσχυρᾶς γυναικός», τῆς ἰδανικῆς δηλαδὴ γυναικός, τὴν ὁποίαν μᾶς παρουσιάζει τὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν (λα' 10-31).

Ὑπῆρξε πράγματι καὶ ὡς νοικοκυρὰ ὑπογραμμός. Ὅπως εἰς τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν καὶ ἁγιότητα στέκει ὑπόδειγμα ἐξαίρετον, ἔτσι καὶ εἰς τὴν νοικοκυρωσύνην καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν σπιτικὴν ζωήν. Νοικοκυρὰ καλή, προσεκτικὴ καὶ πρὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὡς κόρη καὶ μετὰ ὡς μητέρα καὶ εἰς ὅλην της τὴν ζωήν. Καὶ ἔκαμε τὸ σπίτι της «σπίτι-σύμβολον», ποὺ μένει καὶ θὰ μένῃ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ὑπόδειγμα ἱερὸν καὶ διδακτικόν. Σπίτι-σύμβολον ποὺ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν οἰκογενειῶν, ποὺ ζητοῦν νὰ σταθοῦν ὄχι μὲ τὴν νοικοκυρωσύνην, ἀλλὰ μὲ τὰς ματαιότητας καὶ τὰς μανίας τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ. Σπίτι-σύμβολον ποὺ φωνάζει κατὰ τοῦ ξεχαρβαλώματος τῶν σημερινῶν σπιτιῶν, ὅπου, ἀντὶ τῆς εὐπρεπείας καὶ εἰρηνικῆς καὶ ἁγίας ἀτμοσφαίρας, ἐπικρατεῖ ἡ ἀκαταστασία καὶ ἡ ἠθικὴ ἀσχήμια καὶ ὁ ξεπεσμός.

Ἀπὸ τότε ποὺ ἐγνώρισεν ἡ γῆ ἕνα τέτοιο οὐράνιο σπίτι, πόσας εὐλογίας ἐπῆρεν ἡ οἰκογένεια! Χρεωκοπημένη ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐξαχρειωμένη καὶ αὐτὴ ὅπως ὅλα, μὲ τὸ μικρόβιον τῆς διαλύσεως καὶ τῆς φθορᾶς εἰς τὰ σπλάγχνα της, ἐφαίνετο γιὰ πάντα χαμένη. Καὶ ὅμως ἀπὸ τότε ποὺ ἐφάνη καὶ ἔζησε εἰς τὴν Ναζαρὲτ ἡ ἁγία οἰκογένεια τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Τὸ σπίτι ἐξηγιάσθη, ἀνεκαινίσθη καὶ αὐτὸ μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ οἰκογένεια ἐπῆρε πλέον ἱερὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς νοικοκυρωσύνης ἐπῆρε θεμελιακὴν θέσιν. Τί σημαίνει τώρα, ἐὰν εἰς παραστρατημένας ἐποχάς, μὲ τὰς δῆθεν προόδους των, οἱ ἄνθρωποι ζητοῦν νὰ στηρίξουν τὴν οἰκογένειάν των εἰς σαθρὰ θεμέλια; Δι' αὐτὸ σήμερα πολλὰ σπίτια ἔχουν ξεχαρβαλωθῆ, εἶναι ἑτοιμόρροπα, παραπαίουν καὶ δυστυχοῦν. Οἱ χίλιοι ἄνεμοι τοῦ κακοῦ, ποὺ εἰσέρχονται ἐλεύθερα εἰς τὰ σπίτια αὐτά, τὰ σείουν ἐκ θεμελίων. Ἐνῶ ἐκεῖνα τὰ σπίτια, ὅπου μοσχοβολᾷ τὸ πνεῦμα τῆς νοικοκυρωσύνης καὶ εὐσεβείας, ζοῦν καὶ εὐτυχοῦν, προκόπτουν καὶ μεγαλύνονται.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΣΤΟΡΓΗΣ

Ποῖος δὲν συγκινεῖται, ὅταν βλέπῃ τὴν μητρικὴν στοργήν; Ποῖος δὲν θαυμάζει τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας πρὸς τὰ παιδιά της; Εἶναι τόσον ὡραία, τόσον ὑψηλὴ ἡ ἀφοσίωσίς της αὐτή, ὥστε μόνον διεστραμμέναι φύσεις δὲν αἰσθάνονται ἱερὸν δέος καὶ ἀληθινὸν σεβασμὸν ἀπέναντι τῆς μητέρας.

Ἡ μητρικὴ ὅμως στοργή, ἡ ἀγάπη ἡ τρυφερὰ πρὸς τὰ παιδιά, ἐξηγιάσθη καὶ ἀπέκτησε βαθύτητα καὶ ἱερότητα νέαν ἀπὸ τότε ποὺ ἡ ἐξαιρετικὴ ἐκείνη μητέρα, ποὺ ἐγνώρισαν οἱ αἰῶνες, ἡ Παναγία, ἔγινε τροφὸς τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ θαυμαστοῦ «Παιδίου». Διότι ἡ Θεοτόκος ὑπῆρξε καὶ πρότυπον τῆς ἀληθινῆς στοργῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὰ παιδιά.

Ἴδετέ την. Πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ σπλάγχνα της συνέβη τὸ καταπληκτικώτερον θαῦμα τῶν αἰώνων, ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Τώρα, μετὰ τὴν γέννησιν, ἡ ὑπεραγία μητέρα τὸν ἀγκαλοφορεῖ μὲ ἐξαιρετικὴν στοργήν, τὸν βαστάζει καὶ τὸν περιποιεῖται τόσον τρυφερά. Ὡς ἀληθινὰ φιλόστοργος μητέρα τὸν θηλάζει μὲ τὸ ἰδικόν της γάλα καὶ τὸν τρέφει μὲ τὴν ὁλόψυχον ἐκείνην στοργήν, ποὺ διακρίνει τὴν ἀληθινὴν μητέρα. Καὶ ὅταν εἰς τὸ παιδίον ἐδόθη τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, ἡ Παναγία εἶπε καὶ ξαναεῖπε αὐτὸ τὸ Ὄνομα, ποὺ περιέκλειε δι' αὐτὴν τὴν Ἀγάπην. Πρώτη θὰ ἔκλινε τότε τὰ γόνατα ἐμπρὸς εἰς τὸ εὐλογημένον αὐτὸ ὄνομα, ποὺ ἐδόθη ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεόν, τὸ ὄνομα «τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα», ποὺ εὐλαβοῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τρέμουν αἱ δυνάμεις τῆς κολάσεως. Κανεὶς ἄλλος ὅσον αὐτὴ δὲν ᾐσθάνθη τὴν γλυκύτητα τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ, ποὺ ἔγινεν ἀπὸ τότε τὸ πλέον ἀγαπητὸν καὶ προσφιλὲς ὄνομα εἰς τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανόν. Τὰ γόνατά της γίνονται θρόνος καὶ τῶν Χερουβεὶμ ὑψηλότερος. Διότι τὸ Νήπιον, ποὺ ἐβάσταζαν ἦτο συγχρόνως υἱός της καὶ Θεός. Καὶ ὅταν τὸ Παιδίον μὲ τὰ τρυφερὰ καὶ ἅγια χεράκια του ἀγκάλιαζε τόσον στοργικὰ τὴν μητέρα του, αὐτὴ τρισευτυχισμένη, γεμάτη ἀπερίγραπτη στοργὴ ἀγκάλιαζε μὲ τὴν σειράν της τὸ ἅγιο σωματάκι του. Τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ Ἰησοῦς της ἐσήκωνε τὰ γεμᾶτα θείαν ἀγαθότητα καὶ οὐρανίαν

καλωσύνη ματάκια του εἰς τὸ πρόσωπον τῆς μακαρίας μητέρας του, αὐτὴ ἔγερνε τὴν ἁγίαν κεφαλήν της καὶ ἐκάρφωνε τὰ πάναγνα μάτια της εἰς ἐκεῖνα τοῦ υἱοῦ της. Ὦ, πόση ἦτο ἡ οἰκειότης τῶν δύο αὐτῶν ἐξαιρετικῶν προσώπων! Ποῖαι σκέψεις ἀμοιβαίως ἐτριγύριζαν εἰς τὸν νοῦν των κατὰ τὰ ὡραῖα αὐτὰ χρόνια, ποὺ ἡ μητέρα ἦτο μαζῆ μὲ τὸν Υἱόν της! Μένει διαρκῶς κοντά του, ὡς φύλαξ ἄγγελος. Μὲ πόσην ἀγάπην, μὲ πόσην ἱερὰν φλόγα τὸν προσέχει, τὸν περιποιεῖται, τὸν μεγαλώνει. Δὲν διστάζει νὰ ἀναλάβῃ ἐπικίνδυνον καὶ κοπιαστικὸν ταξίδι καὶ νὰ γίνῃ πρόσφυξ εἰς χώραν εἰδωλολατρικήν, τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ σώσῃ τὸ Παιδίον Ἰησοῦν ἀπὸ τὴν θηριώδη μανίαν τοῦ Ἡρώδου.

Καὶ εἰς τὴν ξένην γῆν, ὅπου ἔμειναν ἀρκετὸν χρόνον, καὶ εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἐγκατεστάθησαν ἔπειτα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου, ὁ Ἰησοῦς ἀνεπτύσσετο καὶ ἐμεγάλωνε κάτω ἀπὸ τὸ ἀκούραστον καὶ προσεκτικὸν βλέμμα τῆς Θεοτόκου. Μόνη της τὸν ἐφρόντιζε δι' ὅλα. Τὸν ἔλουζε καὶ τὸν ἐτύλισσε μὲ μαλακὰ ρουχαλάκια. Καὶ χωρὶς ἄλλο θὰ τοῦ ἔψελνε γλυκὰ ὕμνους ἱερούς, διὰ νὰ κοιμηθῇ. Καὶ τὴν νύχτα, κατὰ τὸν ποιητήν, ἐσηκώνετο «κι' ἀγάλια ἐνυχτοπατοῦσε καὶ ἔσκυβε τὴν ἀνάσα του ν' ἀκούσῃ» ἢ τοῦ ἑτοίμαζε εἰς τὴν φωτιὰ γάλα καὶ χαμομήλι. Καὶ ἔχαιρε ἡ ἁγία μητέρα, ὅταν ἔβλεπε τὸν Ἰησοῦν της «νὰ αὐξάνῃ καὶ νὰ κραταιοῦται Πνεύματι, πληρούμενος σοφίας», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Καὶ ηὐφραίνετο «ἡ εὐλογημένη ἐν γυναιξί», διότι ὁ Θεὸς τὴν ἠξίωνε νὰ ἑλκύῃ τὸ «Παιδίον» ὅλας τὰς σκέψεις καὶ τοὺς πόθους της.

Πῶς νὰ μὴ ἀφιερώσῃ ἡ Ἀειπάρθενος τὴν μητρικήν της καρδίαν εἰς τὴν περίθαλψιν καὶ τὴν ἐπιμελῆ φύλαξιν τοῦ ἀνεκτιμήτου αὐτοῦ θησαυροῦ, ποὺ τῆς ἐνεπιστεύθη ὁ Θεός; Πῶς νὰ μὴ δώσῃ τὸ πᾶν εἰς τὸν Ἰησοῦν της; Ἤξευρε ὅτι ὁ Υἱός της δὲν ἦτο ὅπως τὰ πολλὰ παιδιά, ὅσον καὶ ἂν ἐξωτερικῶς ἦτο ὅμοιός των. Τὸ ἤξερε αὐτὸ καλὰ ἡ Θεοτόκος. Ἐγνώριζεν ὅτι τὸ «Παιδίον Ἰησοῦς» ἦτο ἡ ἔνσαρκος Σοφία, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον χαριτωμένον καὶ λατρευτὸν παιδίον, ποὺ ἐγνώρισεν ὁ κόσμος. Ἠμποροῦσε νὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀρχαγγέλου ὅτι «οὗτος (ὁ Χριστός) ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος» (Λουκ. α' 32, 33); Καὶ ἦτο δυνατὸν

νὰ σβεσθοῦν ἀπὸ τὸν νοῦν της τὰ παράδοξα γεγονότα, ποὺ συνώδευσαν τὴν γέννησίν του; Ἔπειτα, ἦσαν ἀκόμη πολὺ νωπὰ ὅσα προεφύτευσεν «ὁ δίκαιος καὶ εὐλαβὴς» Συμεών.

Ὡραῖα καὶ παραστατικώτατα περιγράφει τὴν στάσιν τῆς Θεομήτορος πρὸς τὸν Μονογενῆ της ὁ ἅγιος Βασίλειος ὁ Σελευκείας: «Ὅταν, λέγει, εἶδεν ἐκεῖνο τὸ βρέφος, γεμάτη ἀπὸ φόβους καὶ πόθους, ἔλεγε πρὸς τὸν Υἱόν της: Ποίαν ὀνομασίαν κατάλληλον ἠμπορῶ νὰ εὕρω διὰ σέ, Παιδίον; Ἀνθρώπου; Ἀλλ' ἔχεις θεϊκὴν τὴν σύλληψιν. Θεοῦ; Ἀλλ' ἔλαβες σάρκα ἀνθρωπίνην. Τί λοιπὸν θὰ κάμω διὰ σέ; Θὰ σὲ θρέψω μὲ γάλα ἢ θὰ σὲ δοξολογήσω; Θὰ σὲ ὑπηρετίσω ὡς μητέρα ἢ θὰ σὲ προσκυνήσω ὡς δούλη; Θὰ σὲ περιπτυχθῶ ὡς υἱὸν ἢ θὰ προσευχηθῶ ὡς εἰς Θεόν; Θὰ σοῦ δώσω γάλα ἢ θὰ σοῦ προσφέρω θυμίαμα; Τί εἶναι τὸ ἄρρητον αὐτὸ θαῦμα, τὸ μέγιστον; Ὁ οὐρανὸς εἶναι ἰδικός σου θρόνος καὶ συγχρόνως ὁ ἰδικός μου κόλπος σὲ βαστάζει. Ἦλθες ὁλόκληρος εἰς τὰ κάτω, χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθῇς καθόλου ἀπὸ τὰ ἄνω... Ὑμνῶ τὴν φιλανθρωπίαν σου, δὲν ἐρευνῶ τὴν οἰκονομίαν σου».

Ἀλλὰ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὴν μητρικὴν ἀγάπην, ποὺ ἔδειξε τὸ ἁγιώτερον πλάσμα, ἡ Παναγία, πρὸς τὸ πλέον ἀξιαγάπητον Παιδίον, τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν; Λόγος ἀνθρώπινος καὶ τέχνη θνητοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐμβαθύνῃ καὶ νὰ προβάλῃ εἰς ὅλον τὸ μεγαλεῖον της καὶ τὴν πλευρὰν αὐτὴν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Μόνον αἱ μητέρες εἶναι ἱκαναὶ νὰ αἰσθανθοῦν κάπως ποία ἦτο ἡ θέσις τῆς Ἀειπαρθένου κοντὰ εἰς τὸ εὐλογημένον Παιδίον τῆς Ναζαρέτ, καὶ ποία ἱερὰ στοργὴ ἐφλόγιζε τὴν καρδιὰ τῆς Παναγίας μητρός. Ὄχι βεβαίως ἐκεῖναι αἱ μητέρες, ποὺ δὲν διστάζουν νὰ πνίξουν τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ παιδιά των καὶ ν' ἀφήσουν τὸ θήλασμά των καὶ τὴν ἐπιμελῆ φροντίδα διὰ τὴν ἀνάπτυξίν των, χάριν τῶν ματαιοδοξιῶν τῆς συγχρόνου κοσμικῆς ζωῆς. Τὴν Παναγίαν μητέρα ἠμποροῦν νὰ τὴν αἰσθανθοῦν ἐκεῖναι αἱ μητέρες, ποὺ μένουν πισταὶ εἰς τὰ μητρικά των καθήκοντα, καὶ χάριν τῶν παιδιῶν των εἶναι πρόθυμοι νὰ θυσιάσουν καὶ ἀνέσεις καὶ κοσμικὰς ἐπιδείξεις καὶ ὅ,τι ἄλλο ἰδιοτελὲς καὶ ἐγωϊστικὸν καὶ μωρὸν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ ψευδοπολιτισμὸς τοῦ αἰῶνος μας.

Ὑπῆρξε λοιπὸν ἡ Παναγία καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ παράδειγμα αἰώνιον ἀληθινῆς μητρικῆς στοργῆς, ὑπόδειγμα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως διὰ τὰς μητέρας. Διότι ἀνεδείχθη ἐξαί-

ρετος καὶ ὡς μητέρα. Ἔκαμε τὴν καρδιά της οὐρανόν. Τὴν ἐγέμισε μὲ οὐράνιον ἀγάπην δι' Ἐκεῖνον ποὺ ἦλθεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Μὲ τὸ γλυκὺ χαμόγελόν της ἐφώτιζε τὸ προσωπάκι τοῦ Ἰησοῦ της, προτοῦ νὰ τὸ φωτίσῃ ὁ ἥλιός μας. Μαζῇ μὲ ὅλας τὰς ἐργασίας τῆς νοικοκυρᾶς, ἔγινε καὶ ὑποδειγματικὴ τεκνοτρόφος. Εἰς τὸ ἅγιον νήπιόν της, χωρὶς κανένα δισταγμόν, χωρὶς καμμίαν μεμψιμοιρίαν, ἀφιέρωνεν ὅλας τὰς στοργικὰς φροντίδας τῆς ἐξαιρετικῆς μητρικῆς ἀγάπης της.

Τί θαυμαστόν, ἀλήθεια, γεγονὸς διὰ τὸν ἐπίγειον κόσμον! Ἐπὶ 33 χρόνια αἱ δύο αὐταὶ καρδίαι ἐκτυποῦσαν ὑπὸ τὸν ρυθμὸν τῆς ἰδίας ἀγάπης. Ἡ μητικὴ στοργὴ τῆς Παναγίας, ἡ υἱϊκὴ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἐπάνω ἔστεκε ἡ θεία ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ ἡγίαζε καὶ ἐξύψωνε τὴν μητρικὴν ἀγάπην τῆς Θεομήτορος, ὥστε αὐτὴ νὰ παίρνῃ πνευματικὴν χροιὰν καὶ νὰ μὴ δυσκολεύῃ τὸ μεσσιανικόν, τὸ θεῖον του ἔργον.

Ποία, λοιπόν, μητέρα δὲν θὰ ἐνθυμῆται τὴν Παναγίαν καὶ τὸ παράδειγμά της, ὅταν ὁ Θεὸς τὴν καλῇ νὰ ἀναθρέψῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὰ παιδιά της; Ποία μητέρα θὰ λογαριάσῃ κόπους καὶ ἀγρυπνίας προκειμένου νὰ περιποιηθῇ τὰ ἀγγελούδια, ποὺ τῆς ἐχάρισεν ὁ Θεός, ὅταν θὰ σκέπτεται πῶς καὶ ἡ Παναγία ἐπεριποιεῖτο τὸ οὐράνιον νήπιον τῆς Βηθλεέμ; Ὤ, ἐὰν ὅλαι αἱ μητέρες ἐμιμοῦντο τὴν Παναγίαν, πόσον ὀμορφώτερος θὰ ἐγίνετο ὁ κόσμος καὶ πόσον καλυτέρα ἡ ζωή! Τί ζεστασιὰ καὶ τί στοργὴν ἁγίαν καὶ ἀναπλαστικὴν θὰ εὕρισκαν τὰ παιδιά, ποὺ τόσον ἠγάπησε καὶ τὸ Παιδίον τῆς Ναζαρὲτ καὶ μὲ τόσην εὐχαρίστησιν τὰ εὐλογοῦσε!

ΤΟΝ ΕΣΕΒΕΤΟ ΚΑΙ ΩΣ ΚΥΡΙΟΝ

Ὑπῆρξε μητέρα, ποὺ νὰ μὴ ἐδοκίμασε φόβους καὶ ἀνησυχίας διὰ τοὺς κινδύνους, ποὺ διέτρεξεν ἡ ζωὴ τῶν παιδιῶν της;

Ἀλλ' ἀσφαλῶς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας δὲν ὑπῆρξεν ἀπηλλαγμένη οὔτε ἡ ἐξαιρετικὴ ἐκείνη Μητέρα τῶν αἰώνων, ἡ Παναγία. Πολλὲς φορὲς βλέπομεν εἰς τὴν ζωήν της νὰ γίνεται ἡ ἀγάπη της, ὅπως κάθε ἀληθινὴ ἀγάπη,

ὀδυνηρὰ ἀγωνία διὰ κάθε τι, ποὺ ἐσχετίζετο μὲ τὴν ζωὴν τοῦ υἱοῦ της.

Ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὴν φυγήν της εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἀπὸ πόσην ἀγωνίαν ἐπέρασε τότε! Ποία κοπτερὴ ρομφαία διεπέρασε τὰ σπλάγχνα της! Φοβερὰ ἀπειλὴ θανάτου ἐκρέματο ἐπάνω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν της, τὸν ἀνεκτίμητον αὐτὸν θησαυρόν, ποὺ τῆς ἐνεπιστεύθη ὁ Θεός. «Μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό» (διὰ νὰ τὸ θανατώσῃ), εἶπεν ὁ ἄγγελος εἰς τὸν Ἰωσήφ. Καὶ ἔφυγε νύκτα μὲ τὸν Μονογενῆ της εἰς τὴν ἀγκάλην της. Ὀπίσω της ἐγίνετο «θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς», ἀπὸ τὸν σφαγιασμὸν τῶν ἀθώων ἐκείνων πρωτομαρτύρων νηπίων τῆς Βηθλεέμ. Ἐμπρός της ἡπλώνετο δρόμος μακρυνός, ἄγνωστος καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ, γεμᾶτος ἀπὸ κινδύνους, τοὺς ὁποίους, μαζῆ μὲ τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν καὶ τὰς καιρικὰς μεταβολάς, ἐκαλεῖτο ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὰς ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἰδίαν μητρικὴν ἀγωνίαν ἐδοκίμασε καὶ κατὰ τὸ ἐπεισόδιον ποὺ συνέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅταν ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετὴς ἦλθεν εἰς τὸν ναόν. Πόση καὶ τότε ὑπῆρξεν ἡ ὀδύνη τῆς Παναγίας, ὅταν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἶδε ξαφνικὰ ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εὑρίσκετο μαζῆ της. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔψαχνε νὰ τὸν εὕρῃ. Κάθε λεπτὸ καὶ ὥρα ποὺ ἐπερνοῦσε ἐμεγάλωνε τὴν ἀγωνίαν της καὶ ἡ μητρική της καρδιὰ ᾐσθάνετο τὴν ρομφαίαν, ποὺ προεῖπεν ὁ πρεσβύτης Συμεών, νὰ τὴν τρυπᾷ κατὰ τρόπον ὀδυνηρόν. Πῶς νὰ μὴ ἀνησυχήσῃ; Καὶ πῶς νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὴν τρυφερὰν ἀπορίαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν της: «Τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως;» (Λουκ. β' 48).

Μαθαίνει ἀργότερα ὅτι ὁ Σωτὴρ ἀπερροφήθη τόσον πολὺ ἀπὸ τὸ κήρυγμα καὶ τὰ θαύματα ποὺ ἔκαμνε χάριν τοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ παραμελῇ τὴν τροφήν του καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του (Μάρκ. γ' 20). Καὶ μὲ τὴν λαχτάραν, ποὺ μόνον ἡ μητρικὴ καρδιὰ γνωρίζει, σπεύδει κοντά του, διὰ νὰ τὸν προφυλάξῃ ἀπὸ ὑπερβολικοὺς κόπους καὶ ἄλλους κινδύνους.

Πόσον μεγάλη, πόσον ἀπέραντος εἶναι ἡ μητρικὴ στοργὴ τὸ γνωρίζομεν ὅλοι ἐκ πείρας, διότι ὅλοι ἐδοκιμάσαμεν τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας. Καὶ ἀντιλαμβάνεται ὁ καθένας μας πόσον δύσκολον εἶναι εἰς τὴν μητέρα νὰ κρατήσῃ τὸ μέτρον, νὰ μὴ πέσῃ εἰς ὑπερβολὰς ἀγάπης καὶ οἰκειότητος πρὸς τὰ παιδιά της. Διὰ τὴν Παναγίαν ὁ κίνδυνος δὲν ἦτο μόνον μήπως ξεπεράσῃ τὰ ὅρια ἡ μητρική της στοργή. Ἦτο καὶ ὁ

κίνδυνος μήπως δὲν κατώρθωνε νὰ κάμῃ τὸν διαχωρισμὸν ποὺ ἔπρεπε μεταξὺ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν κατὰ σάρκα υἱόν της καὶ τοῦ σεβασμοῦ ποὺ ὤφειλεν εἰς τὸν Κύριον ὡς εἰς Δεσπότην καὶ Θεόν της. Καὶ αὐτὸ τὸ δεύτερον, ἦτο οὐσιώδους σημασίας εἰς τὰς σχέσεις τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Θεανθρώπου. Ἐκεῖνο ποὺ εἶχε διακηρύξει μὲ τόσην συναίσθησιν καὶ κατάνυξιν εἰς τὸ μεγαλυνάριον, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο ὁ Θεός, ὁ Σωτήρ της, ἔπρεπε νὰ τὸ κρατῇ ἀνεξάλειπτον, πάντοτε νωπὸν μέσα της, νὰ τὸ ἐνθυμῆται καὶ εἰς τὰς στιγμὰς τῆς στενοτέρας οἰκειότητος μὲ τὸν Ἰησοῦν. «Σὺ δὲ ὁ πιστὸς ἀκροατής, ἀναφωνεῖ ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, κύτταξε πῶς ἡ Παναγία Παρθένος Θεὸν ὠνόμασε τὸν Υἱόν της, Ναί, λέγει εἶναι Θεός μου κατὰ τὴν θεϊκήν του οὐσίαν καὶ υἱός μου κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. Διότι δὲν ἐγέννησα εἰς τὸν κόσμον ψιλὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ Θεὸν σαρκκωμένον. Καὶ μάρτυς ἀξιόπιστος αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἡ σφραγὶς τῆς παρθενίας μου. Πρόσεξε ἄνθρωπε καὶ μὴ ἀτιμάσῃς τὸ σῶμα τὸ ὁποῖον ἔλαβε ἀπὸ ἐμὲ ὁ Θεὸς διὰ νὰ μὴ καθυβρίσῃς τὸν Δεσπότην ποὺ τὸ ἐφόρεσε».

Καί ἡ ἀδιάκοπος ἐπαφὴ τῆς Παναγίας πρὸς τὸν Μονογενῆ της, ἦτο φυσικὸν νὰ τὴν παρουσιάζῃ εἰς μερικὰς περιπτώσεις σὰν νὰ ξεχνᾶ τὴν θείαν καταγωγὴν τοῦ Ἰησοῦ της. «Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, γιατί μᾶς τὸ ἔκαμες αὐτὸ καὶ ἔμενες πίσω; Ἰδού, ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ μὲ πόνο καὶ λαχτάρα σὲ ἐζητούσαμε» (Λουκ. β´ 48). Ἦτο βεβαίως υἱός της κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ὁ Χριστός. Ἀλλ᾽ ἦτο συγχρόνως ὁ Θεός, ὁ Μεσσίας, ὁ Σωτήρ. Αὐτὸ ἔπρεπε ἡ Παναγία νὰ τὸ συγκρατῇ, νὰ μὴ τὸ λησμονῇ ποτέ. Δι᾽ αὐτὸ καὶ εἰς τὸν Ναὸν ὁ Σωτὴρ τῆς δίδει μίαν ἀπάντησιν τόσον εὐγενῆ καὶ ταπεινήν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ θεοπρεπῆ, ποὺ ἐφανέρωνε καὶ ὑπενθύμιζε εἰς τὴν μητέρα του ποῖος ἦτο. «Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;» (στίχ. 49). Διατί ἐζητούσατε νὰ μὲ εὕρετε; Δὲν ἠξεύρατε ὅτι ὁ πατὴρ ὁ ἰδικός μου εἶναι ὁ ἐπουράνιος Θεὸς καὶ ὅτι ἑπομένως, ὅταν εὑρίσκωμαι εἰς τὸν ναόν, εὑρίσκομαι εἰς τὸ σπίτι τοῦ Πατρός μου; Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ τοῦ δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ ἔθετε τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των. Καθώριζε τόσον καθαρὰ τὰς σχέσεις τοῦ υἱοῦ τῆς Μαρίας κατὰ τὸ ἀνθρώπινον καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Βέβαια ἡ μητρικὴ στοργὴ εὔκολα ἠμποροῦσε νὰ παρασύρῃ τὴν Παναγία καὶ εἰς ἀναμίξεις, ποὺ ἀφωροῦσαν τὸ λυτρω-

τικὸν ἔργον τοῦ Υἱοῦ της. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος, κάθε φορὰν ποὺ ἡ στοργὴ καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ οἰκειότης τῆς Μητέρας κινδυνεύουν νὰ ξεπεράσουν τὰ ὅρια, τὴν ἐπαναφέρει εἰς τὴν ὀρθὴν γραμμήν. «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;» τῆς λέγει κατὰ τὸν γάμον ἐν Κανᾷ (Ἰωάν. β' 4), ὅταν ἡ Πανάμωμος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, ὡμίλησεν, ὡς ἐὰν ὁ Χριστὸς καὶ ὡς Μεσσίας ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτήν. Τί κοινὸν ὑπάρχει, τῆς λέγει, μεταξὺ ἐμοῦ, ποὺ τώρα ὡς Μεσσίας διαχειρίζομαι τὴν θείαν δύναμιν τοῦ Πατρός μου, καὶ σοῦ ποὺ μὲ ἐγέννησες ὡς ἄνθρωπον; Ὅταν ἐκπληρώνω ἔργον Μεσσίου, ἡ Μητέρα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποχωρῇ, νὰ ἀποσύρεται, νὰ μὴ παρεμβαίνῃ. Διότι κατὰ τὰς στιγμὰς αὐτὰς ἐπάνω ἀπὸ ὅλα, ἑπομένως καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατὰ σάρκα Μητέρα, πρέπει νὰ στέκῃ τὸ ἔργον καὶ τὸ θέλημα τοῦ Πατρός. «Ὅστις ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστί» (Ματθ. ιβ' 50). Αὐτὸ ἀπήντησεν εἰς ἄλλην περίπτωσιν, ὅταν, ἐνῷ ἐδίδασκε τὰ πλήθη, τὸν εἰδοποίησαν ὅτι τὸν ἐζητοῦσεν ἡ μητέρα του καὶ οἱ νομιζόμενοι ἀδελφοί του. Καὶ μὲ τὰ λόγια του αὐτὰ διεκήρυσσε μίαν ἄλλην ἀλήθειαν, τὴν ὑπεροχὴν τῆς πνευματικῆς συγγενείας ἀπέναντι τῆς σαρκικῆς. Δὲν περιφρονεῖ, δὲν μειώνει οὔτε ἀπορρίπτει τὴν τελευταίαν, ἀλλὰ ἐξαίρει τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ψυχῶν ποὺ ἑνώνει ἀληθινὰ καὶ αἰώνια. Τὰ δικαιώματα τοῦ Κυρίου ἔρχονται πρῶτα καὶ ἔπειτα καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἱεροὶ δεσμοὶ τῆς οἰκογενείας. Αὐτὰ τὰ δικαιώματα, ἔστω καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν τὸ φίλτρον τὸ μητρικὸν ἐξεδηλώνετο ζωηρὰ καὶ μὲ κάποιαν ἴσως ὑπερβολήν, γεγονὸς ἄλλωστε ποὺ τόσον σπάνια συνέβαινεν εἰς τὴν Παναγίαν, δὲν τὰ ἐλησμονοῦσεν ἡ Θεόνυμφος, τῆς ὁποίας ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸ θεῖον θέλημα ὑπῆρξε παροιμιώδης. Ἄλλωστε ἔπρεπε καὶ ἡ Θεοτόκος νὰ ἐνθυμῆται πάντοτε ὅτι περισσότερον ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡνωμένη μὲ τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως παρὰ διὰ τῆς σαρκικῆς μητρότητος. Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος διεκήρυσσεν «ὅτι ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με» ἤθελε καὶ ἀπαιτοῦσε καὶ ἡ ἁγία Μητέρα του νὰ ἔχῃ τὰς ἰδίας διαθέσεις. Καὶ ηὐφραίνετο ὅταν τὸ ἔβλεπεν αὐτὸ εἰς τὴν Ἀειπάρθενον.

Καὶ ἡ Παναγία, ποὺ ἐγνώριζε πάντοτε νὰ εἶναι ἡ ταπεινὴ δούλη τοῦ Κυρίου, γρήγορα ἔμαθε καὶ τὸ μάθημα αὐτό. Ἐδέχθη καὶ ἐσεβάσθη τὰς δικαίας ἀλλὰ καὶ τρυφερὰς ὑποδείξεις τοῦ Υἱοῦ της. Ἔπειτα ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔβλεπε τὸν

Υἱόν της καὶ τὸν ἐσέβετο ὡς Κύριον καὶ Δεσπότην. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐζήτησε νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ ἔργα τοῦ Υἱοῦ της οὔτε κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ποὺ ὁ Ἰησοῦς ἐβάδιζε πρὸς τὸ φρικτὸν μαρτύριον καὶ ἡ καρδιὰ ἡ ἰδική της ἐξεσχίζετο κυριολεκτικά. Ὁ Πέτρος ζητεῖ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ Πάθος. Αὐτή, μολονότι ὀδυνᾶται βαθύτατα, δὲν ἐπεμβαίνει καθόλου. Παρουσιάζεται μὲ τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν σύνεσιν, ποὺ ἥρμοζεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Τηρεῖ τὴν στάσιν τῆς ἁγίας Μητέρας, ποὺ ἐγνώριζε νὰ συγκρατῇ πλέον τὴν μητρικὴν στοργήν, νὰ τὴν ὑποτάσσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, νὰ ἐνισχύῃ συνεχῶς τὴν πνευματικὴν σχέσιν μαζῆ του καὶ νὰ σέβεται καὶ νὰ λατρεύῃ τὸν Χριστὸν ὡς Θεόν της καὶ Σωτῆρα της.

Ὤ, πόσα ἠμποροῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὸ παράδειγμα αὐτὸ τῆς Θεομήτορος! Πόσον ὑψηλὰ πρέπει νὰ κρατῶμεν τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὸν Κύριον! Ἐπάνω ἀπὸ φίλους καὶ συγγενεῖς, ἐπάνω καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν μητρικὴν στοργήν, πρέπει νὰ στέκῃ καὶ δι' ἡμᾶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μόνον τότε γινόμεθα ἀδελφοὶ τοὺ Χριστοῦ, μέτοχοι εἰς τὴν πνευματικήν, τὴν αἰωνίαν συγγένειαν ποὺ ἐγκαινίασεν ὁ Σωτὴρ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τὴν πρώτην θέσιν τὴν ἔχει ἡ Μαρία.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ!

Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ θέσις τῆς Θεοτόκου ὑπῆρξε μοναδικὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μητέρων. Τὸ παιδί της ἦτο ὁ Θεάνθρωπος. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς δὲν παιδαγωγεῖται, ἀλλὰ παιδαγωγεῖ. Διότι αὐτός, κατὰ τοὺς λόγους Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείας, εἶναι «καὶ πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ τροφεύς». Ἑπομένως, ὡς Θεὸς ὁ Χριστὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκην καμμιᾶς παιδαγωγίας· δὲν ἐπεδέχετο καμμίαν αὔξησιν καὶ τελειοποίησιν. «Παντέλειος γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος» (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας). Ὡς ἄνθρωπος ὅμως ὁ Ἰησοῦς «ἐπέρασεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἡλικίας, γράφει ἄλλος πατὴρ τῶν πρώτων αἰώνων, ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος. Ἔγινε παιδὶ μαζῆ μὲ τὰ παιδιά, διὰ νὰ

ἐξαγιάσῃ τὰ παιδιά... καὶ ἀφῆκεν εἰς αὐτὰ παράδειγμα εὐσεβείας, δικαιοσύνης καὶ ὑπακοῆς. Ἔγινε νέος μεταξὺ τῶν νέων, διὰ νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα διὰ τὴν νεότητα».

Ἀλλὰ κοντά του εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ἔζησεν ἡ Παναγία Μητέρα του. Αὐτή, κατὰ θείαν συγκατάβασιν, ὑπῆρξεν ἡ τροφός του εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τὴν σωματικήν. Αὐτή, ἀπὸ πολλὴν πάλιν συγκατάβασιν τοῦ Ὑψίστου, ἐστάθη καὶ ἡ φυσικὴ παιδαγωγός του. Δὲν εἶχε βεβαίως καμμίαν ἀτέλειαν ἢ ἀδυναμίαν ὁ Κύριος, διὰ νὰ διορθώσῃ. Ἦτο ὁ ἀπολύτως ἀναμάρτητος καὶ ἅγιος. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς «ἐπληροῦτο σοφίας» ὄχι μὲ ἐξωτερικὴν παιδαγωγίαν καὶ παιδείαν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπενέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ εὑρίσκετο διαρκῶς μαζῆ του.

Ἐν τούτοις ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, διὰ νὰ πληρώσῃ καὶ ἐδῶ «πᾶσαν δικαιοσύνην» (Ματθ. γ' 15), συγκατέβη καὶ εἰς αὐτὸ καὶ ἔγινεν ὅπως ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ ἀφῆκε κατὰ τὸ ἀνθρώπινον νὰ χειραγωγῆται εἰς τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἡλικίας του. Διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ δρόμοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν δίδῃ τὴν χάριν του καὶ ὅταν καθοδηγῇ ἄνωθεν καὶ ὅταν ἐπεμβαίνῃ θαυματουργικῶς, δὲν ἐκμηδενίζει τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα. Τὸν ρόλον τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἀφίνει ἀνέπαφον. Ὅ,τι ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος, ὀφείλει νὰ τὸ κάμῃ. Αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ ρόλος τῆς Μητέρας ἔμενε ἀκέραιος. Καὶ ἡ Παναγία, κοσμημένη μὲ τόσας ἀρετάς, ζυμωμένη ὅσον καμμία ἄλλη μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἦτο ἡ πλέον κατάλληλος νὰ σταθῇ ὡς χειραγωγός, ὡς παιδαγωγὸς τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ «Παιδίου».

Ρῖγος ἀληθινὸν διατρέχει τὸ σῶμα μας καὶ δέος ἱερὸν μᾶς κυριεύει, ὅταν σκεπτώμεθα ὅτι ἡ Θεοτόκος ὑπῆρξε κατ' ἄνθρωπον ἡ παιδαγωγὸς τοῦ «Παιδίου Ἰησοῦ». Καὶ ἀσφαλῶς τὰ ἴδια αἰσθήματα θὰ ἐπλημμύριζαν καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Θεομήτορος. Ἀντηχοῦσαν ἀκόμη νωπὰ εἰς τὰ αὐτιά της ὅσα εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους διὰ τὸν Υἱόν της. Καὶ ἐπερνοῦσαν διαρκῶς ἐμπρός της τὰ θεῖα καὶ παράδοξα γεγονότα, ποὺ εἶχαν συμβῆ ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Πῶς κατόπιν ὅλων αὐτῶν νὰ μὴ αἰσθάνεται ἡ Ἄχραντος βαθεῖαν εὐλάβειαν, ὅταν μέσα ἀπὸ τὰ φωτεινὰ καὶ ὄμορφα μάτια τοῦ Υἱοῦ της διέβλεπε τὸν Ἀμόλυντον Νοῦν; Καὶ πῶς νὰ μὴ σκιρτήσῃ ἡ καρδιά της, ὅταν ἀντίκρυζε τὸν Ἰησοῦν της ὡς παιδὶ ὅμοιον πρὸς ὅλα τὰ παιδιὰ νὰ καρφώνῃ τὰ

καθαρὰ καὶ λαμπερά του μάτια εἰς τὰ μητρικά της μάτια καὶ ν' ἀκούῃ προσεκτικὰ τὰ λόγια της; Πόσες φορὲς ἔμεινε ἔκπληκτη ἀπὸ τὰς σπινθηροβόλους ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις του! Καὶ ἐμπρὸς εἰς τὸ αἰφνίδιον αὐτὸ ἀνάβλυσμα τοῦ θείου φωτὸς ἐγονάτιζε ἐνώπιόν του γεμάτη ἔκστασιν καὶ λατρείαν.

Ὢ! τί θεῖον, πόσον μέγα ἦτο τὸ ἔργον τῆς Παναγίας Μητρός! Δούλη Κυρίου ταπεινὴ αὐτή, βοηθεῖ τὸν Δεσπότην ὡς ἄνθρωπον ν' ἀρθρώσῃ τὰς πρώτας λέξεις καὶ νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸ φέρει προαιωνίως! Ἄσημος αὐτὴ γυναῖκα τῆς Ναζαρέτ, ἀπαγγέλλει εἰς τὸν Ἰησοῦν ὕμνους καὶ ψαλμούς, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος ὡς Θεός, εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς τοὺς προφήτας καὶ τοὺς ψαλμωδούς. Πλάσμα τῆς γῆς αὐτή, τοποθετεῖ τὰ χεράκια εἰς στάσιν προσευχῆς Ἐκείνου ποὺ θὰ ἐμάθαινεν ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγα χρόνια εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν περίφημον Κυριακὴν προσευχὴν καὶ νὰ προσκυνοῦν τὸν Θεὸν «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ». Παίρνει ἡ Πανάχραντος εἰς τὰ γόνατά της αὐτόν, ποὺ κρατεῖ εἰς τὴν παλάμην του τὰ σύμπαντα. Διαβάζει τὴν Γραφὴν εἰς Ἐκεῖνον ποὺ τὴν ἐνέπνευσε. Τοῦ ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον Ἐκεῖνος ἀνέδειξε καὶ ἐπροστάτευσε τὴν παλαιὰν ἐποχήν. Λέγει λόγους σοφίας εἰς τὴν Αὐτοσοφίαν. Διδάσκει ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, εἰς Ἐκεῖνον ποὺ εἶναι Ἀγάπη καὶ ὁ ὁποῖος ἐθέσπισε τὴν πρώτην καὶ κυρίαν ἐντολήν :«Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου... » (Μάρκ. ιβ' 30).

Πόσην, ἀλήθεια, ἐξαιρετικὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, ποίαν σπανίαν λεπτότητα ἐχρειάζετο νὰ ἔχῃ ἡ Ἀειπάρθενος, διὰ νὰ βαστάσῃ ἕνα ρόλον τόσον ὑψηλόν, νὰ μορφώσῃ, ἐὰν θὰ ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ πῇ, καὶ νὰ παιδαγωγήσῃ ἀνθρωπίνως Ἐκεῖνον ποὺ δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην τῆς ἰδικῆς της ἀγωγῆς. Ἀλλὰ καὶ πόση χαρὰ ἐπλημμύριζε τὴν καρδιὰ τῆς πρωτοφανοῦς αὐτῆς Μητέρας, ὅταν ἔβλεπε μὲ πόσην προθυμίαν καὶ προσοχὴν ὁ Σωτὴρ ἤκουε καὶ παρακολουθοῦσε τὰ λόγια καὶ τὰς συμβουλάς της! Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ πάλλῃ ἡ καρδιά της ἀπὸ ἅγιον ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸ Παιδίον ποὺ «ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας»;

Καύχησις λοιπὸν κατὰ Θεόν, ἀλλὰ καὶ εὐλάβεια πολλὴ ἐγέμιζε τὴν Παναγίαν Μητέρα διὰ τὸν Υἱόν της, ποὺ ἀπεδεικνύετο «παιδίον τῆς ἀπολύτου ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας, τῆς πλήρους ἀθωότητος καὶ χάριτος». Δὲν ἔφερε ποτὲ ἀντιρ-

ρήσεις εἰς τὴν Μητέρα του. Δὲν ἰδιοτροποῦσε. Δὲν ἐθύμωνε. Δὲν ἐδυσφοροῦσε. Δὲν ἐπρόβαλλεν ἀξιώσεις ἐνοχλητικάς. Δὲν ἐδημιουργοῦσε ζητήματα εἰς τὴν Μητέρα του καὶ τὸν Ἰωσήφ, σὰν αὐτὰ ποὺ δημιουργοῦν καθημερινὰ τὰ ἄλλα παιδιά. Ἡ προπέτεια, ἡ αὐθάδεια, ἡ ὑπερηφάνεια, ἦσαν τελείως ἄγνωστα εἰς τὸ ταπεινώτατον καὶ χαριτωμένον παιδὶ τῆς Ναζαρέτ. «Ἦν ὑποτασσόμενος» (Λουκ. β' 51). Μὲ τὰς δύο αὐτὰς λέξεις ὁ Εὐαγγελιστὴς χαρακτηρίζει τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Ἰησοῦ καθ' ὅλα τὰ χρόνια, ποὺ ἔμενεν εἰς τὴν Ναζαρέτ.

Ἡ Παναγία, λοιπόν, παιδαγωγὸς τοῦ Ἰησοῦ! Θὰ τοῦ ἔδιδεν ὁδηγίας, ὅπως δίδουν αἱ μητέρες εἰς τὰ παιδιά. Καὶ ὁ Κύριος τὰς ἤκουε προσεκτικά! Θὰ τοῦ ἔδιδε ἐντολὰς καὶ ὁ Σωτὴρ ὑπήκουε! Πόσον ἀληθινὰ μεγάλος εἶναι ὁ Θεός, ποὺ ταπεινώνεται τόσον, ὥστε, ὅταν διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἐνηνθρώπησε, νὰ δεχθῇ καθοδήγησιν καὶ ἀνατροφήν, πράγματα ποὺ ἁρμόζουν μόνον εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀτελεῖς καὶ ἀδυνάτους ἀνθρώπους. Ὑπεβλήθη εἰς ἀγωγὴν αὐτός, ποὺ παιδαγωγεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ δείξῃ πόσον ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀγωγή. Ἐδέχθη νὰ κατευθύνεται Αὐτός, ποὺ κατηύθυνε καὶ ἐμόρφωσεν ὅλας τὰς μεγάλας καὶ ἁγίας μορφὰς τῶν αἰώνων καὶ μίαν Παναγίαν μητέρα του, διὰ νὰ διδάξῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους πνεῦμα μαθητείας. Ἔγινεν ὑπήκοος Ἐκεῖνος, ποὺ τὸν ὑπακούουν ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν συγκατάβασίν του δὲν χάνει τίποτε ἀπὸ τὸ θεῖον του κῦρος. Ἀντιθέτως διὰ τοὺς πιστοὺς εἶναι ἀπείρως συγκινητικώτερον νὰ βλέπουν τὸν Σωτῆρα νὰ ὑποτάσσεται αὐτός, ὁ Πλάστης, εἰς ὅλα ἐκτὸς ἁμαρτίας, εἰς τοὺς νόμους ποὺ ἔγιναν διὰ τὸ πλάσμα. Ἀλλὰ πόσον μεγάλη ὑπῆρξε καὶ ἡ ταπεινὴ Μαρία, ποὺ ἀπὸ ἄπειρον συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ ἠξιώθη νὰ συμβουλεύῃ καὶ νὰ καθοδηγῇ τὸν Ὑψηλὸν Υἱόν της!

Ὑπάρχει ὑψηλοτέρα ἀποστολὴ καὶ ἱερώτερον ἔργον διὰ τὴν μητέρα ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν της; Πόσον μεγάλη γίνεται ἡ μητέρα, ποὺ προσπαθεῖ μὲ τὴν ἁγίαν ζωήν της καὶ μὲ τὴν προσεκτικήν, τὴν χριστιανικὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἱερὸν καθῆκον τῆς ἀγωγῆς! Διότι ἀπὸ τὴν ὥραν ποὺ τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς ἔλαβε χώραν μέσα εἰς τὸ ταπεινὸν καὶ ἅγιον σπιτάκι τῆς Ναζαρέτ, ἡ ἀγωγὴ ἐπῆρε ἱερὸν πλέον χαρακτῆρα, ἔγινε ὑψηλὸν διακόνημα, ἀληθινὴ ἱερουργία. Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς κατόπιν ὅτι ὑπάρχουν μητέρες, ποὺ

διὰ τοὺς χοροὺς καὶ τὰ χαρτοπαίγια καὶ τὰς ἄλλας ἐλαφρὰς καὶ ματαιοδόξους κοσμικότητας ἢ διὰ νὰ ἀκολουθήσουν ξένας ἰδέας καὶ πρότυπα, παραμελοῦν ἢ καὶ ἐγκαταλείπουν τελείως τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν των. Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀληθινὴν κατάπτωσιν καὶ κίνδυνον μεγάλον διὰ τὴν φυλήν μας. Διότι ἐκεῖνο ποὺ ἐσυγκρατοῦσε καὶ ἐδυνάμωνε καὶ ἔσωζε τὸ ἔθνος μας καὶ εἰς τὰς χειροτέρας στιγμάς του ἦτο ἡ ἐπιμελημένη, ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε βασικὸν ἔργον, θεμελιώδη ἀποστολὴν τοῦ ἑλληνικοῦ σπιτιοῦ.

Ἂς μὴ λησμονοῦν αἱ Ἑλληνίδες Χριστιαναὶ μητέρες τὸν σοφὸν λόγον: «Ὅποιος λικνίζει μιὰ κούνια, λικνίζει τὸν κόσμον». Ὅπως ἡ Παναγία τὴν ὥραν ποὺ ἐλίκνιζε τὸν μικρὸν Ἰησοῦν, ἐλίκνιζε τὸν κόσμον ποὺ θὰ ἐξηγόραζε καὶ θὰ ἀφωμοίωνε τὸ Παιδίον μὲ τὸ τρυφερὸ σωματάκι. Ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος ἀνέμενε τὴν αὔξησίν του διὰ νὰ ἀνακαινισθῇ καὶ θεωθῇ ἐν αὐτῷ.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΓΝΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Ποῖος μεγάλος ἄνδρας δὲν ὀφείλει τὴν δόξαν του, κατὰ ἕνα μεγάλο τοὐλάχιστον μέρος, εἰς τὴν μητρικὴν ἀγωγήν; Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς, ὁ Θεὸς ποὺ ἔγινεν ἄνθρωπος, στέκει μόνος ἐπάνω ἀπὸ ὅλους, ἀσύγκριτος, μεγαλειώδης, ἀνυπέρβλητος. Ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου. Καὶ ὡς τοιοῦτος, ὅπως εἴδαμεν καὶ προηγουμένως, δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως, ἔστω καὶ ἂν ἡ Παναγία μητέρα του ἦτο τὸ ἰδεωδέστερον πρόσωπον, ποὺ ἐγνώρισεν ἡ γῆ. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἔγινε συγχρόνως καὶ τέλειος ἄνθρωπος καὶ ἐπέρασεν ἀπὸ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν μητρικὴν στοργήν. Ἀλλὰ ποῖον ἦτο τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον ἀπὸ ἀπόψεως πίστεως καὶ εὐσεβείας, ποὺ παρουσίασεν ἡ Θεοτόκος εἰς τὸ παιδίον Ἰησοῦν καὶ πῶς ἐξεπλήρωσε τὰ μητρικά της καθήκοντα, ποὺ ἐπέβαλαν αἱ περιστάσεις καὶ ἡ συγκατάβασις τοῦ Υἱοῦ της;

Μὲ ὀλίγας λέξεις ὁ ἱερὸς Λουκᾶς μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν εἰς ποίαν ἀτμόσφαιραν θρησκευτικὴν ηὔξησε καὶ ἀνεπτύχθη τὸ

«παιδίον Ἰησοῦς». «Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα» (Λουκ. β' 41). Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὅτι ἐπήγαινεν ἡ Ἀειπάρθενος μαζῆ μὲ τὸν μνήστορα Ἰωσὴφ κάθε χρόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ νὰ ἑορτάσῃ εἰς τὸν ναὸν τὸ Πάσχα, ἀποκαλύπτουν ποία ὑπῆρξεν ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς Παναγίας ὡς οἰκοδεσποίνης. Οὔτε οἱ κόποι διὰ τὸ μακρὸν καὶ δύσκολον τοῦ ταξιδίου οὔτε αἱ στερήσεις καὶ αἱ στενοχωρίαι, εἰς τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῇ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια, διὰ νὰ ἐξοικονομήσουν τὰ ἔξοδα ποὺ ἐχρειάζοντο διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ νὰ μείνουν ἐκεῖ ἐπὶ ἡμέρας, δὲν ἠμπόδιζαν τὴν εὐλογημένην αὐτὴν Μητέρα νὰ ἐκτελῇ τὰς θησκευτικάς της ὑποχρεώσεις.

Πόσον τὰς ἐσέβετο καὶ μὲ ποίαν ἀκρίβειαν τὰς ἐκτελοῦσε, τὸ ἀποδεικνύει ἡ ὅλη της ζωὴ ὡς μητέρας. Ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἔσπευσε νὰ ὑποβάλῃ τὸν Υἱόν της εἰς τὸν νόμον τῆς περιτομῆς (Λουκ. β' 21). Κατὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν ἡ Ὑπεραγία ἐξεπλήρωσε τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀγγέλου: «καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» (Λουκ. α' 31). Διότι τότε ἔδωσεν εἰς τὸν Υἱόν της «ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα», τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, τὸ ὁποῖον σημαίνει «Θεὸς ὁ σωτήρ».

Μὲ τὴν ἰδίαν εὐλάβειαν ἐτηροῦσε καὶ τὰς ἄλλας τυπικὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἡ Πανάμωμος μεταβαίνει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ ἄλλον θεσμόν, τὸν θεσμὸν τοῦ καθαρισμοῦ καὶ συγχρόνως διὰ νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἀφιερώσῃ τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν Κύριον. «Ἀνήγαγον αὐτόν (τὸν Ἰησοῦν) εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ», σημειώνει ὁ ἴδιος εὐαγγελιστής (Λουκ. β' 22). Τὸ δωδέκατον πάλιν ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ Ἰησοῦ της, τὸν ἀνεβάζει ἐκ νέου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἑορτάσουν ὅλοι μαζῆ, Μητέρα, Υἱός καὶ ὁ προστάτης Ἰωσήφ, τὴν λαμπρὰν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ποῖος ἠμπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ τὴν θρησκευτικὴν ἔξαρσιν, ποὺ ἐδονοῦσε τὰς στιγμὰς αὐτὰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ συναισθήματα ποὺ ἐπλημμύριζαν τὴν καρδιά του; Καὶ πόση θὰ ἦτο ἡ χαρά, ποὺ ᾐσθάνετο ἡ Παρθενομήτωρ, ὅταν ἔβλεπεν ὅλαι αἱ τελεταὶ αὐταί, αἱ ὁποῖαι τόσον ἀπηχοῦν εἰς κάθε παιδικὴν ψυχήν, νὰ λαλοῦν ὅλως ἐξαιρετικῶς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ της! Πῶς νὰ μὴ συγκινηθῇ ἡ ἁγία αὐτὴ Μητέρα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Υἱός της ἀπερροφᾶτο κυριο-

λεκτικῶς ἀπὸ κάθε πρᾶξιν λατρείας και ὅτι ἀντελαμβάνετο περισσότερον ἢ οἱοσδήποτε ἄλλος τὴν σημασίαν των;

Αἱ εὐσεβεῖς μητέρες, ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ διαπλάσσουν εὐγενεῖς ψυχάς, δὲν περιφρονοῦν τοὺς θείους θεσμοὺς καὶ τοὺς θρησκευτικοὺς τύπους. Τοὺς σέβονται καὶ τοὺς τηροῦν μὲ ἀκρίβειαν, ὅπως ἡ Κεχαριτωμένη. Ἡ Παναγία διῃσθάνετο ὅτι ὁ Υἱός της δὲν εἶχε καμμίαν ὑποχρέωσιν νὰ περιτμηθῇ, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς ἦτο ὑπεράνω ἀπὸ τὸν νόμον. Ἐπίσης ἔβλεπεν ὅτι οὔτε αὐτὴ εἶχεν ἀνάγκην καθαρισμοῦ, ἐφ' ὅσον ἐγέννησεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, οὔτε πολὺ περισσότερον ὁ Υἱός της, ὁ ἅγιος καθ' ὅλα καὶ ἄμωμος. Καὶ ὅμως ἐκτελοῦσε μὲ ἄκραν ταπεινοφροσύνην κάθε πρᾶξιν εὐσεβείας, διότι ὡς ἀληθινὰ εὐσεβὴς μητέρα, ἤξευρε ὅτι βάσις καὶ θεμέλιον τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν, εἶναι τὸ νὰ δεικνύουν οἱ γονεῖς των ἀγάπην, σεβασμὸν καὶ πνεῦμα πειθαρχίας εἰς τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτι ἦτο ὀρθὴ ἡ διαγωγὴ αὐτὴ τῆς Ἀειπαρθένου, τὸ ἀπέδειξαν τὰ κατόπιν γεγονότα. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὅταν μετέβη εἰς τὸν Ἰορδάνην διὰ νὰ βαπτισθῇ, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἰωάννην νὰ ἀφήσῃ τὰς ἀντιρρήσεις καὶ τὰς δυσκολίας, διότι αὐτὸς ἔπρεπε νὰ τὰ τηρήσῃ ὅλα. «Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην (Ματθ. γ' 15), εἶπεν εἰς τὸν Βαπτιστήν, ὅταν ὁ μέγας προφήτης ἐδίσταζεν, αὐτός, ὁ δοῦλος, νὰ βαπτίσῃ τὸν Κύριον καὶ Δεσπότην του.

Ποία ἄλλη μητέρα θὰ ἠμποροῦσε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ παιδί της ἀτμόσφαιραν περισσότερον ἁγίαν καὶ παράδειγμα τόσον ὑψηλόν, ὅσον «ἡ εὐλογημένη ἐν γυναιξί»; Πρᾳος, γλυκεῖα, γεμάτη καλωσύνην καὶ ἱλαρότητα ἐγλύκαινε τὸ πᾶν μέσα εἰς τὸ σπίτι. «Πότε, ἐρωτᾷ καὶ ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος, τὴν εἶδαν νὰ ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν καὶ φιλονεικίαν μὲ τὴν γειτονιά; Πότε ὡμίλησε θυμωμένα; Πότε κατέκρινε ἢ κατελάλησε τοὺς ἄλλους, περιεφρόνησε τὸν ἁμαρτωλόν, ἔδιωξε τὸν πτωχόν, εἰρωνεύθη τὸν ἀνήμπορον, ἀπέφυγε τὸν καταφρονημένον;... Καμμία σκληρότης εἰς τὸ βλέμμα της, καμμία ἀπροσεξία εἰς τὰ λόγια της, τίποτε τὸ ἀσύνετον εἰς τὰς πράξεις της. Ἡ ἐξωτερική της στάσις καὶ μορφὴ ἦτο ἡ εἰκόνα τῆς ψυχῆς της, ἡ ἀντανάκλασις τῆς ἁγιότητός της... Ὑπῆρξεν ἀληθινὰ ἀνάκτορον τῆς ἁγιότητος, σημαία τῆς πίστεως, πρότυπον εὐσεβείας». Καὶ πράγματι. Ἡ πίστις καὶ ἡ ταπείνωσίς της, ἡ ἀφοσίωσίς της εἰς τὸν Θεόν, ἡ πραότης καὶ ἡ καλωσύνη της

καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ ἁλυσίδα τῶν θαυμαστῶν ἀρετῶν της, ἦσαν ὅ,τι ὡραιότερον καὶ εὐγενέστερον θὰ ἠμποροῦσε νὰ προσφέρῃ ἡ γῆ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ἀναφωνεῖ μὲ θαυμασμόν: «Ὦ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Δαβὶδ καὶ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ τοῦ παμβασιλέως. Ὦ θεῖον καὶ ζῶν πλάσμα, ποὺ ἡ ὡραιότης σου ἔθελξε τὸν δημιουργὸν Θεόν. Ὦ σύ, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ εἶναι ὅλη ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ προσεκτικὴ μόνον εἰς τὸν Θεόν. Ὅλοι οἱ πόθοι σου εἶναι συγκεντρωμένοι μόνον εἰς ἐκεῖνο, ποὺ ἀξίζει νὰ τὸ ποθῇ κανεὶς καὶ ποὺ εἶναι ἄξιον ἀγάπης. Τὸν θυμὸν τὸν κρατεῖς μόνον διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν ἐργάτην της. Ἔχεις μίαν ζωὴν ὑπερφυσικήν. Δὲν τὴν ἔχεις ὅμως διὰ τὸν ἑαυτόν σου, σὺ ποὺ δὲν ἐπλάσθης διὰ τὸν ἑαυτόν σου. Τὴν ἔχεις δοσμένην ὅλην εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σὲ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃς εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃς τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ του καὶ τὴν θέωσιν τῶν ἀνθρώπων».

Αὐτὸ ἦτο τὸ περιβάλλον, ποὺ ἐδημιούργησεν εἰς τὸν οἶκον της ἡ Παναγία. Αὐταὶ ἦσαν αἱ ἐξαιρετικαὶ συνθῆκαι τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἔζησε καὶ ἀνεπτύχθη τὸ «παιδίον Ἰησοῦς». Ἕνα εἰρηνικὸν περιβάλλον, ποὺ ἀπέπνεε τὸ γλυκὺ ἄρωμα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς εὐλαβικῆς τηρήσεως τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων. Μία ἀτμόσφαιρα ἀνωτέρα, ἁγία, ἀληθινὰ οὐρανία. Ἕνα πνεῦμα ζωηφόρον, ἕνα κλῖμα καταλληλότατον, διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ εὐφρανθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ «παιδίου Ἰησοῦ». Ἐκεῖ ἡ εὐσέβεια διεπότιζε τὰ πάντα. Ὅλα ἐκεῖ ἔτρεφαν καὶ ἐδυνάμωναν τὴν θρησκευτικότητα. Τὰ Σάββατα εἰς τὴν συναγωγήν. Τὰς μεγάλας ἑορτὰς εἰς τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ὅπου ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Καὶ μὲ τὴν εὐλάβειάν των ἔκαμαν τὸ σπίτι των ἐπίγειον παράδεισον καὶ ἄφησαν αἰώνιον παράδειγμα διὰ τὰς οἰκογενείας.

Ὤ, ἐὰν ὅλαι αἱ μητέρες ἐδημιουργοῦσαν διὰ τὰ παιδιά των τοιαύτην ἀτμόσφαιραν εὐσεβείας καὶ λατρείας, πόσον διαφορετικὸν θὰ ἦτο τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος! Ἡ νέα γενεὰ θὰ ἦτο μιὰ γενεὰ μεγάλων καὶ ἐκλεκτῶν ψυχῶν, γενεὰ χαριτωμένη καὶ εὐλογημένη. Καὶ αἱ μητέρες θὰ ἄφιναν μνήμην ἀθάνατον καὶ θὰ κατελάμβαναν τιμητικὴν θέσιν κοντὰ εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὑπέροχον μητέρα, τὴν Παναγίαν.

ΖΩΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

«Μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Ναζαρέτ, γράφει ἕνας νεώτερος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, προσηύχοντο πολὺ καὶ συχνά. Ἡ ζωή των ἦτο μία ζωὴ φλογερᾶς εὐσεβείας καὶ ἀδιαλείπτου ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεόν, τὴν ὁποίαν οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ παρακολουθοῦσαν μὲ θαυμασμὸν καὶ εὐφροσύνην».

Ὑπάρχει ὠφελιμώτερον πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ οὐρανιώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἁγιάζεται ἡ ζωὴ τῆς οἰκογενείας μὲ τὴν προσευχήν; Ἡ ἁγία οἰκοδέσποινα τῆς Ναζαρέτ, ἡ μητροπάρθενος Μαρία, μένει καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως αἰώνιον παράδειγμα διὰ τὰς μητέρας. Ἦτο ἡ προσευχομένη Μητέρα.

Πάντοτε ἡ Παναγία προσηύχετο. Ἀπὸ τὰ παιδικά της χρόνια εἰς τὴν προσευχὴν εὕρισκε τροφὴν καὶ ἀγαλλίασιν ψυχῆς καὶ ὅταν ἦτο εἰς τὸ σπίτι καὶ ὅταν ἔμενε εἰς τὸν ναόν. Καὶ δὲν ἐδυσκολεύετο νὰ προσεύχεται. Γνώστης ἡ Παναγία τῆς Γραφῆς, διαποτισμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα της καὶ τὰς ἀληθείας της καὶ πρὸ πάντων ζῶσα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἶχε ἀποθησαυρίσει μέσα της θησαυρὸν πολὺν θείων νοημάτων. Ὁ ὕμνος τῆς Ἄννας, οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβίδ, καὶ αἱ λοιπαὶ ᾠδαὶ καὶ προσευχαὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦσαν τὸ καθημερινόν της ἀνάγνωσμα καὶ ἡ τροφή της. Εἶχε ζυμωθῆ μαζῆ των ἡ ἁγία της ψυχὴ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν ὅλην Γραφὴν ἀντλοῦσε θησαυροὺς ἐννοιῶν, τὰς ὁποίας προσήρμοζεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἰδιωτικῆς της προσευχῆς. Ἡ εὐχαριστήριος ᾠδή της, τὸ «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον», ποὺ ἀπηύθυε πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν της εἰς τὴν Ἐλισάβετ, φανερώνει ψυχήν, ἡ ὁποία δὲν ἐντρυφοῦσε ἁπλῶς εἰς τὴν προσευχήν, ἀλλὰ καὶ ἐγνώριζε νὰ κάμῃ ἐμπνευσμένας καὶ ὑψηλὰς προσευχάς.

Ἀσφαλῶς ἡ προσευχή της ἐπῆρεν ἔντασιν καὶ θέσιν ἀκόμη μεγαλυτέραν, ἀφ' ὅτου ἔγινε Μητέρα. Ὅσον ἐσκέπτετο μὲ ποίαν τιμὴν τὴν ἐτίμησεν ὁ Θεὸς καὶ ἀπὸ ποίαν ἀφάνειαν τὴν ἀνέσυρε διὰ νὰ τὴν ὑψώσῃ εἰς Μητέρα τοῦ Υἱοῦ του, τόσον εἰς τὰ χείλη της ἀνέβαιναν λόγια εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας. Ἀσφαλῶς τὸ «μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον», θὰ ἐπανε-

λήφθη μυριάκις. Διότι ἡ εὐγνωμονοῦσα καὶ δοξολογοῦσα προσευχὴ εἶναι ὁ ἀχώριστος σύντροφος τῶν μεγάλων, τῶν ἁγίων ψυχῶν καὶ συγχρόνως ἡ δύναμίς των, τὸ ὅπλον των, ὁ θησαυρός των, τὸ μεγαλεῖον των.

Ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι μόνον ἡ τιμὴ ἡ μεγάλη, ἡ ἀνέκφραστος ποὺ τὴν βαρύνει. Εἶναι καὶ ἡ εὐθύνη διὰ τὴν προφύλαξιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ «παιδίου», ποὺ ἐπωμίζεται. Πολλὰ προβλήματα ἀναπηδοῦν καθημερινῶς, τόσοι κίνδυνοι προβάλλουν, ἰδίως εἰς τὰ πρῶτα χρόνια, ποὺ ἀπαιτοῦν ἄμεσον τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ὑψίστου. Πῶς λοιπὸν ἡ μητρική της καρδιὰ νὰ μὴ ὑψώνεται, νὰ μὴ προσφεύγῃ πρὸς Ἐκεῖνον, ποὺ πρὸς χάριν της «ἐποίησε μεγαλεῖα» καὶ τῆς ἐνεπιστεύθη μίαν τόσον θείαν παρακαταθήκην;

Ἐκεῖνο ποὺ ηὔξανε τὸν πόθον τῆς προσευχῆς εἰς τὴν Παναγίαν, ἦτο τὸ χαριτωμένον, τὸ οὐράνιον Παιδίον, τοῦ ὁποίου εἶχε γίνει μητέρα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ὅταν ἔβλεπε τὸν Ἰησοῦν της νὰ στέκῃ καὶ αὐτὸς κοντά της εἰς στάσιν προσευχῆς, νὰ προσεύχεται εὐλαβικά, ν' ἀπορροφᾶται εἰς τὴν προσευχὴν καὶ νὰ πυρπολοῦνται τὰ μάγουλά του μὲ θείαν φλόγα, πῶς νὰ μὴ αὐξάνῃ καὶ ὁ ἰδικός της ζῆλος διὰ τὴν προσευχήν. Καὶ ὅταν τὸν ἀντίκρυζε μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου νὰ περνᾷ ὁλοκλήρους ὥρας εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Πατέρα, πῶς νὰ μὴ αὐξήσῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἰδικήν της προσευχήν; Ἠμπορεῖ ἡ καλή, ἡ εὐσεβὴς μητέρα, ἐμπρὸς εἰς τὸ θέαμα τῶν προσευχομένων παιδιῶν της, νὰ μὴ τὰ ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτή, νὰ μὴ τὰ συναγωνίζεται εἰς τὴν προσευχήν; Βεβαίως αἱ μητέρες, ποὺ ἐξήραναν τὴν ψυχήν των εἰς τὰς ματαιοδοξίας τῆς κοσμικότητος, δὲν ἠμποροῦν νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκην καὶ πολὺ περισσότερον τὴν φλόγα τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχή, διὰ ν' ἀναπηδᾷ θερμή, πηγαία, χρειάζεται νὰ βγαίνῃ ἀπὸ ψυχήν, ποὺ ποθεῖ τὴν ἀνωτέραν ζωήν, ἀπὸ ψυχὴν εἰς τὴν ὁποίαν εὐωδιάζουν τὰ ἄνθη τῶν ἀρετῶν. Τέτοια ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς Παναγίας. Καὶ δι' αὐτὸ ἡ προσευχή της ἦτο ἡ πλέον εὐχάριστος ἀσχολία της.

Εἶναι γεγονός, ὅτι τὰ Εὐαγγέλια, ὅπως καὶ εἰς ἄλλα γεγονότα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς τῆς Παναγίας τηροῦν σιγήν, ἔτσι καὶ εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν ἀναφέρουν τίποτε. Εἶναι ὅμως μόνον του φανερὸν τὸ πρᾶγμα, ὅπως εἶναι φανερὸν καὶ διὰ τὸν Ἰησοῦν, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν κάμνουν μνείαν ἂν προσηύχετο κατὰ τὴν ἰδιωτικήν του ζωὴν εἰς τὴν Ναζαρέτ, ἐνῶ

μᾶς ἀποκαλύπτουν ποίαν κεντρικὴν καὶ ἐξαίρετον θέσιν εἶχεν ἡ προσευχὴ εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν καὶ δρᾶσιν του. Διὰ τὴν Παναγίαν μίαν μόνον μαρτυρίαν μᾶς διασώζει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις του (Πράξ. α' 14). Ἦτο μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. Εὑρίσκετο ἡ Παναγία εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου προσηύχετο μαζῇ μὲ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς ἄλλας εὐσεβεῖς γυναῖκας. «Οὗτοι πάντες (οἱ μαθηταί) ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ». Ὅλοι δηλαδὴ οἱ μαθηταί, μὲ μίαν ψυχὴν καὶ μὲ μίαν καρδίαν, συγκεντρωμένοι εἰς τὸ ὑπερῷον προσηύχοντο συνεχῶς καὶ ἀκούραστοι. Μαζῆ των ἦσαν καὶ αἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες, ποὺ ἠκολούθησαν τὸν Κύριον ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἡ Μαρία ἡ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ καὶ οἱ νομιζόμενοι ἀδελφοί του.

Εἶχε λοιπὸν καὶ αὐτὸ τὸ ὡραῖον καὶ θεῖον τὸ περιβάλλον τὸ οἰκογενειακὸν τῆς Παρθένου, ὅπου ἔζησε καὶ ἐμεγάλωσεν ὁ Κύριος. Ἦτο περιβάλλον γνησίας εὐσεβείας, ἀγγελικῆς ἁγνότητος, ἀλλὰ καὶ προσευχῆς. Ἀπὸ τὴν μίαν αὐγὴν ἕως τὴν ἄλλην, ἔπειτα ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀγωνίας τῆς ἡμέρας καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ ὕπνου, ψαλμοὶ καὶ ὕμνοι, προσευχαὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καθὼς καὶ προσευχαὶ αὐτοσχέδιοι ἐγέμιζαν τὴν ζωὴν καὶ τὸ σπίτι τῆς Πανάγνου. Ἔτσι μὲ τὰς ταπεινὰς σπιτικὰς ἀσχολίας, τῆς κουζίνας, τῆς ραπτικῆς, τῶν μικρῶν οἰκιακῶν φροντίδων, ἡ Πανάχραντος ἥνωνε καὶ τὴν ζωὴν τῆς προσευχῆς, τῆς θερμῆς καὶ εὐλαβικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεόν, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι οἰκογένεια εὐτυχισμένη χωρὶς προσευχήν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ.

Ἐὰν εἰς ὅλα τὰ σπίτια ἐπικρατοῦσεν ἡ ἴδια ἀτμόσφαιρα, πόσον γρήγορα θὰ ἐξηυγενίζετο ὁ κόσμος καὶ ποία γαλήνη καὶ ἁρμονία, ποῖον κλῖμα εὔκρατον, δροσερόν, ἀνώτερον, θὰ ἐβασίλευε μέσα εἰς τὰς οἰκογενείας! Ἂς τὰ προσέξουν λοιπὸν αὐτὰ ὅλαι αἱ μητέρες καὶ ὅλοι γενικὰ οἱ οἰκογενειάρχαι. Ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ζωή, ἡ δύναμις, ἡ χαρὰ τῆς οἰκογενείας. Χωρὶς τὴν προσευχὴν οὔτε σύνδεσμος ἀληθινὸς θὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν μελῶν της οὔτε καλωσύνη καὶ ἀνοχὴ καὶ πνεῦμα ἐξυπηρετικότητος ἠμπορεῖ ἐκεῖ νὰ σταθῇ. Ἡ ἔλλειψις συνεχοῦς καὶ ζωντανῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, μαραίνει κάθε ἀνώτερον καὶ πνευματικὸν μέσα εἰς τὸ σπίτι, ὅπως μαραίνονται τὰ πάντα εἰς τὸν κῆπον, ποὺ δὲν τὸν δροσίζει καὶ δὲν τὸν ζωογονεῖ τακτικὰ τὸ πότισμα τοῦ νεροῦ.

Ὀρθῶς ἐλέχθη λοιπὸν ὅτι ἡ προσευχὴ μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν εἶναι δροσιὰ καὶ χάρις Θεοῦ, εἶναι ὀμορφιὰ καὶ εὐλογία ἀληθινή, ποὺ στερεώνει τὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸ κάμνει πάντοτε εἰρηνικὸν καὶ εὐτυχισμένον.

ΖΩΗ ΕΝΟΤΗΤΟΣ

Ἑνότης καὶ ἀπόλυτος σύμπνοια. Ἰδοὺ τί ἐχαρακτήριζε τὸ σπίτι τῆς Παναγίας εἰς τὴν Ναζαρέτ. Ἑνότης πλήρης, θεία, τὴν ὁποίαν μόνον βαθεῖα εὐσέβεια καὶ ἀρετὴ μεγάλη ἠμπορεῖ νὰ χαλκεύσῃ.

Καὶ πράγματι. Ὑποδειγματικὴ μητέρα καὶ νοικοκυρὰ ἡ Παναγία, ἀφωσιωμένη εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸ θέλημά του, γλυκεῖα καὶ ἤρεμος, συντηροῦσε μίαν ζεστὴν ἀτμόσφαιραν ἀδιαταράκτου ἀγάπης, ἕνα κλῖμα στενοτάτης ἑνότητος μέσα εἰς τὴν οἰκογένειάν της. Δὲν ἄφινε νὰ δημιουργηθῇ μὲ τὸν μνήστορα Ἰωσὴφ καμμία παρεξήγησις καὶ ψυχρότης, τίποτε ἀπὸ τὰ ζητήματα ἐκεῖνα, τὰ μικρὰ ἢ τὰ μεγάλα, ποὺ διαιροῦν τὸ σπίτι. Ἠμποροῦσε ποτὲ αὐτὴ ἡ ἁγία ψυχή, ποὺ εἶχε πλουσίαν εἰς τὴν ψυχήν της τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ριζοβολήσουν καὶ ν' ἀναπτυχθοῦν μέσα της τὰ σπέρματα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς διχονοίας; Εἰς τὴν ταπεινὴν δούλην τοῦ Κυρίου πῶς θὰ εὕρισκαν θέσιν ἐγωϊσμοὶ καὶ πείσματα καὶ ἰδιοτροπίαι, ἐκεῖνα δηλαδὴ ποὺ ταράσσουν τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην; Ἡ Παναγία, ἡ ὁποία ἐγνώριζε πάντοτε νὰ ἐμπιστεύεται τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, πῶς θὰ ἐδέχετο νὰ τὴν κλονίσουν σκέψεις φόβου καὶ δειλίας διὰ τὸ μέλλον;

Μάλιστα. Ἡ Πανάχραντος ἐγνώριζεν ὡς ἀληθινὴ οἰκοδέσποινα νὰ τακτοποιῇ ὅλα μὲ χάριν, νὰ κανονίζῃ μὲ τὸν Ἰωσὴφ τὸ πᾶν, νὰ συνεννοῆται μαζῆ του δι' ὅλα. Ἐφέρετο μὲ τόσην σύνεσιν καὶ ἦτο τόση ἡ ψυχική της εὐγένεια καὶ ἐχειρίζετο τὰ ζητήματα μὲ ἐκείνην τὴν λεπτότητα καὶ καλωσύνην, ποὺ ἐπήγαζεν ἀπὸ τὸν πλούσιον πνευματικόν της κόσμον, ὥστε νὰ διαχύνεται εἰς τὸ σπίτι εἰρήνη καὶ ἀγάπη. Εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ σπίτι, ὅπου ἐποπτεύει μιὰ τέτοια μητέρα γεμάτη στοργήν, ποὺ ἀγαπᾷ τὸ νοικοκυριό της και τὰ παιδιά

της καὶ συντηρεῖ μὲ ἐπιμέλειαν τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης, εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τόπος διὰ ρήγματα οἰκογενειακὰ καὶ διαφωνίας;

Εἰς τὰς καλάς, τὰς εὐσεβεῖς οἰκογενείας, ποὺ τὰς κατευθύνει ὁ φόβος καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, παιδιὰ καὶ γονεῖς εἶναι σφικτὰ ἡνωμένοι ἀναμεταξύ των. Πνεῦμα ἀγάπης καὶ κατανοήσεως ἀμοιβαίας ἐπικρατεῖ ἐκεῖ. Αὐτὸ συνέβη, εἰς ἀσυγκρίτως ἀνώτερον βεβαίως καὶ ζηλευτὸν βαθμόν, εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Ναζαρὲτ καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ δικαίου Ἰωσήφ. Ἔζησαν τὰ μέλη της στενὰ ἡνωμένα ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον. Ἡ Μαρία, «ἡ εὐλογημένη ἐν γυναιξίν», «ἡ Κεχαριτωμένη», ἡ «δούλη κυρίου» καὶ ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀγαπητὸς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος τώρα ζῇ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκείνην οἰκογένειαν τὴν ζωὴν τοῦ παιδίου. Διότι ἡ Παναγία δὲν ἔνοιωθε νὰ τὴν ἑνώνῃ μὲ τὸν Ἰησοῦν της μόνον ὁ δεσμός, ποὺ ἑνώνει τὴν μητέρα πρὸς τὸ παιδί της. Ἠσθάνετο συγχρόνως καὶ τὴν λατρείαν τοῦ πλάσματος πρὸς τὸν Θεόν της. Διότι εἰς τὸν Ἰησοῦν ὑπῆρχεν ὁ Θεός, ποὺ ἠγάπησεν εἰς ὅλην της τὴν ζωήν. Ἐν αὐτῷ ἐζοῦσε καὶ ἐκινεῖτο καὶ ἦτο. Ὁ Χριστὸς ἦτο ὁ Θεὸς λόγος, ποὺ ἐφώτιζε τὴν συνείδησίν της, ἡ Ζωὴ τῆς ζωῆς της. Ὁ Υἱός της ἦτο ὄχι μόνον τὸ παιδί της, ἀλλὰ καὶ ὁ προσκυνητὸς τῶν αἰώνων Κύριός της. Καὶ ἀφοῦ αὐτὸς ἦτο ὁ Θεός της καὶ ἀφοῦ αὐτὴ ἦτο ἡ Μητέρα του κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, πῶς ἠμποροῦσε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀναμεταξύ των πλήρης κατανόησις καὶ ἑνότης;

Τοὺς ἥνωνε λοιπὸν ἀδιάρρηκτος δεσμός. Ὄχι βεβαίως ὁ ἁπλοῦς δεσμὸς τοῦ αἵματος. Αὐτός, ὅταν δὲν καθαγιάζεται καὶ δὲν ἀποπνευματίζεται ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀνίκανος νὰ συγκρατήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἑνότητα καὶ νὰ σφυρηλατήσῃ ἀνωτέρους δεσμούς. Εὔκολα μαραίνεται καὶ ὄχι σπανίως διαλύεται καὶ συντρίβεται. Ὁ σύνδεσμος ὅμως τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Χριστοῦ ἦτο σύνδεσμος ὄχι μόνον σαρκικός, ἀλλὰ καὶ πνευματικός· καὶ πρὸ πάντων αὐτός. Ἦτο δεσμὸς θεῖος, ἱερός, βαθὺς καὶ ἀκατάλυτος. Δι' αὐτὸ ὁ καὶ Χριστὸς «ἦν ὑποτασσόμενος». Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Παναγία Μητέρα του ἐδέχετο μὲ τόσην ταπείνωσιν καὶ εἰρήνην ψυχῆς τὰς τρυφεράς του παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν πλήρεις ἀγάπης καὶ εἶχαν σκοπὸν νὰ κάμουν τὸν δεσμόν των ἀκόμη πνευματικώτερον. «Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι;» ἀναφωνεῖ εἰς τὸν ἐν Κανᾷ γάμον. «Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου...», λέγει εἰς ἄλλην

περίπτωσιν, παρὰ «ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ιβ' 48-50).

Ἀλλὰ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὴν ζωὴν τῆς γλυκείας ἀγάπης καὶ ἑνότητος, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐπερνοῦσαν ἐπὶ χρόνια ὁλόκληρα τὰ δύο αὐτὰ εὐλογημένα πρόσωπα; Ἦτο μία ἀμοιβαία ἀφοσίωσις, ποὺ δὲν ἐγνώριζεν ὅρια, μία ἑνότης αἰσθημάτων ἁγίων, θείων σκέψεων, ἑνότης δηλαδὴ βαθεῖα, οὐρανία, ἀληθινὰ ἁγία, ποὺ καμμία δυσκολία τῆς ζωῆς καὶ κανεὶς κίνδυνος ἢ κακοτροπία τῶν ἄλλων ἀνθρώπων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαταράξῃ. Τοὺς ἤνωνε ἡ πλέον ἰσχυρὰ καὶ πηγαία καὶ ἁγνὴ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν μιᾶς Παναγίας Μητρός, ποὺ στέκει μὲ ἱερὰν εὐλάβειαν καὶ σεβασμὸν ἀπέναντι τοῦ Θείου Παιδίου, ποὺ τὴν ἠξίωσεν ὁ Ὕψιστος νὰ τοῦ δώσῃ τὴν σάρκα! Ἡ υἱϊκὴ ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη καὶ ὑπακοὴ ἑνὸς Υἱοῦ, ποὺ ἦτο ἀνέκαθεν ὡς Θεὸς αὐτὴ ἡ Ἀγάπη! Ἀπὸ αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ ὡραῖα πνευματικὰ καὶ θεῖα ἀγαθὰ θὰ ἦτο γεμᾶτο καὶ θὰ εὐωδίαζε τὸ σπίτι τῆς Ναζαρέτ, τὸ σπίτι τῆς Παναγίας. Αὐτὴ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπικρατοῦσε καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦτο μικρὸς καὶ ὅταν ἔγινε ἕνας χαριτωμένος ἔφηβος καὶ ἔπειτα νέος τέλειος, ὁ ὁποῖος εἵλκυε εἰς τὸ πρόσωπόν του συγχρόνως καὶ τὴν θείαν εὐδοκίαν και τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Μητρός του καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἦτο ἄσημος τότε ἡ Παναγία εἰς τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Ποῖος ἔδιδε σημασία εἰς τὸ πτωχικό της σπιτάκι; Ποῖος ἐλογάριαζε τὴν οἰκογένειαν τῆς Παναγίας, ποὺ ἐπερνοῦσε μίαν ζωὴν ἀσημότητος; Καὶ ὅμως, εἰς τὸ πτωχικὸ αὐτὸ σπιτάκι, εἰς τὴν ἀσήμαντον αὐτὴν οἰκογένειαν τῆς Παναγίας, κατοικεῖ ὁ Θεὸς ποὺ ἐφόρεσε σάρκα ἀνθρωπίνην, ἑδρεύει ἡ θεία ἑνότης καὶ εὐλογία. Ἔγινε οὐρανός. Ἄγγελοι σκύβουν καὶ προσκυνοῦν. Εἶναι τὸ πλέον ἐπίσημον σπίτι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀγγέλων.

Ποῖος ἄνθρωπος, ποία οἰκογένεια, ποία κοινωνία, ποὺ δὲν διέστρεψε καὶ δὲν ἐξηχρείωσεν ἡ ἁμαρτία καὶ δὲν ἠπάτησαν αἱ μωραὶ ἰδέαι τῆς ἐποχῆς, δὲν λαχταρᾷ τὴν ἀγάπην, τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ἑνότητα; Ἀλλ' αὐτὴν τὴν θείαν κατάστασιν τὴν δημιουργεῖ μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ καλλιέργεια ἡ ψυχική, ποὺ ἀπεργάζεται ἡ ἀλήθειά του. Εἶναι καρπὸς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς νέας ζωῆς, ποὺ ἐγκαινίασεν εἰς τὸν κόσμον. Ὅπου ὑπάρχει ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι ζοῦν τὴν ἀλήθειάν του, ἐκεῖ ὑπάρχει

καὶ τὸ ὁμόγνωμον καὶ τὸ σύμψυχον. Χωρὶς αὐτό, χωρὶς τὴν ἑνότητα, τὴν θείαν αὐτὴν ἀρετήν, οἰκογένεια πραγματική, σφικτοδεμένη, εὐτυχισμένη δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ. Δι' αὐτὸ εἰς τὴν ἀρχιερατικήν του προσευχὴν ὁ Σωτὴρ ἔδωσεν εἰς τὴν ἑνότητα θεμελιώδη θέσιν καὶ παρεκάλεσεν οἱ ὀπαδοί του, εἰς οἱανδήποτε οἰκογένειαν καὶ ἂν ἀνήκουν, νὰ εἶναι ἡνωμένοι ἀδιασπάστως μεταξύ των. «Πάτερ ἅγιε, εἶπε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς» (Ἰωάν. ιζ' 11).

ΖΩΗ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Εἶναι φυσικὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἰς τὴν ὁποίαν βασιλεύει ζωὴ γνησίας εὐσεβείας καὶ ἑνότητος, νὰ ὑπάρχῃ καὶ πολλὴ εὐτυχία. Διότι ἡ χαρά, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ριζοβολεῖ καὶ μένει μόνον ὅπου ἐπικρατεῖ αὐτὸ τὸ ἀνώτερον κλῖμα.

Θὰ ἦτο λοιπὸν μεγάλη πλάνη, ἐὰν ὑπέθετε κανεὶς ὅτι ἡ θεία οἰκογένεια τῆς Ναζαρὲτ καὶ τὰ μέλη της, ἡ Παναγία, τὸ παιδίον Ἰησοῦς καὶ ὁ προστάτης των Ἰωσήφ, ἐπερνοῦσαν μίαν ζωὴν κατηφείας καὶ λύπης. Ἦσαν βεβαίως πτωχοὶ ἄνθρωποι. Ἀλλὰ οἰκογένειαν πλουσιωτέραν καὶ περισσότερον εὐτυχῆ δὲν εἶδε ποτὲ ὁ κόσμος. Διότι τὸ σπίτι τῆς Παναγίας κατεῖχε ἕνα λουλούδι θεῖον καὶ ἁγνόν, ἕνα διαμάντι ἀπείρου ἀξίας, τὸν «μακάριον καὶ μόνον δυνάστην, τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ κύριον τῶν κυριευόντων», ὅπως ὀνομάζει τὸν Ἰησοῦν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Εἰς κάθε οἰκογένειαν ἀξίαν τοῦ ὀνόματός της ἡ παρουσία παιδιοῦ προκαλεῖ εὐχαρίστησιν καὶ σκορπίζει μίαν ἀνέκφραστον εὐτυχίαν. Ἐὰν μάλιστα τὸ παιδὶ εἶναι ἀθῶον, ἥμερον, ἔξυπνον καὶ χαριτωμένον, τότε ἡ χαρὰ εἰς τὸ σπίτι εἶναι πολὺ περισσοτέρα. Φαντασθῆτε λοιπὸν ποίαν γαλήνην, ποίαν εὐφροσύνην πραγματικὴν καὶ ἱκανοποίησιν μετέδιδεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Ναζαρὲτ ἡ παρουσία τοῦ «Παιδίου Ἰησοῦ». Διότι ποῖον παιδὶ ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸν Υἱὸν τῆς Παρθένου; Ἡ ἑλκυστικὴ χάρις, ποὺ ἀνθοῦσε εἰς ὅλην του

τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν καὶ διαγωγήν, ἡ γλυκεῖα ἔκφρασις τῆς οὐρανίου ἀθωότητος καὶ ταπεινοφροσύνης του, ἡ ἔκτακτος καὶ πρωτοφανὴς διὰ τὴν ἡλικίαν του σοφία, ἡ ἄσπιλος ἠθική του καλλονὴ καὶ ἁγιότης, ἐσκόρπιζαν ἕνα φῶς γλυκύ, μετέδιδαν μίαν ἀκτινοβολίαν παραδείσιον εἰς ὅλον τὸ σπίτι.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Παναγία ὡς μητέρα, ὡς οἰκοδέσποινα καὶ βασίλισσα τοῦ μικροῦ βασιλείου, ποὺ λέγεται σπίτι, ἐγνώριζε καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικήν της πλευρὰν νὰ δημιουργῇ ἀτμόσφαιραν εὐχάριστον, θελκτικήν, ἀληθῶς ἀνωτέραν. Ἦτο τόσον ἀξιαγάπητος ὡς μητέρα. Ἡ συμπεριφορά της ἦτο πάντοτε τόσον προσεκτικὴ καὶ τόσον γλυκεῖα. Ἡ καλωσύνη της, μία βαθειὰ καλωσύνη, ποὺ ἐπήγαζεν ἀπὸ τὴν ἁγιότητά της, κατακτοῦσε τὸ πᾶν.

Πῶς καὶ ὁ Θεὸς εἰς μίαν τοιαύτην οἰκογένειαν, εἰς τὸ τόσον ἀγαπημένον οἰκογενειακὸν αὐτὸ σύνολον, νὰ μὴ σκορπίσῃ ὅλας τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ; Καὶ πράγματι, ἡ εὐλογία τοὺ Θεοῦ εἶχε κατασκηνώσει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Θεοτόκου. Εὐλογημένος ἄνθρωπος ἦτο ὁ προστάτης της. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἐξέλεξε τὸν Ἰωσήφ, ἄνθρωπον «δίκαιον», δηλαδὴ ἐνάρετον καὶ ἅγιον, ὡς προστάτην καὶ ἄγγελον φύλακα τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Παιδίου. «Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», εἶχε πῆ ὁ ἀρχάγγελος εἰς τὴν Κεχαριτωμένην κόρην. Ὁ Κύριος ἦτο μαζῆ της· καὶ τότε καὶ πολὺ περισσότερον τώρα ποὺ εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ σπίτι τῆς Παναγίας, ὅπου κάτοικος ἦτο «ὁ εὐλογημένος καρπὸς τῆς κοιλίας της», ὁ εὐλογητὸς τῶν αἰώνων; Ὤ, τί μεγάλα καὶ τί ἐξαίρετα καὶ τί οὐράνια ὑπῆρχαν εἰς τὸ πτωχικὸν αὐτὸ σπίτι τῆς Ναζαρέτ! Ἡ γῆ ἐκεῖ ἔγινεν οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς κατέβη εἰς τὴν γῆν!

Πόσον εὐτυχισμένη ἦτο ἡ ἁγία οἰκοδέσποινα τῆς Ναζαρέτ! Ποίαν εὐχαρίστησιν καὶ ἄρρητον ἱκανοποίησιν ᾐσθάνετο κοντὰ εἰς ἕνα παιδὶ σὰν τὸν Ἰησοῦν, ποὺ τόσον τὴν ἐσέβετο καὶ τόσον τὴν ἀγαποῦσε καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀρετὴ «ἐκάλυψεν οὐρανούς»! Πόσον ἀσφαλὴς ᾐσθάνετο κοντὰ εἰς ἕνα προστάτην τόσον καλὸν καὶ τόσον ἀφωσιωμένον, σὰν τὸν δίκαιον Ἰωσήφ! Πόσες φορὲς ἀργότερα ἡ Πανάμωμος θὰ ἐνεθυμεῖτο τὰς ὡραίας ἐκείνας ἡμέρας μὲ ἀληθινὴν συγκίνησιν! Πόσες φορὲς θὰ ἐσκέπτετο με εὐχαρίστησιν καὶ εὐτυχίαν ἀνέκφραστον τὰ εὐογημένα ἐκεῖνα χρόνια τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς τῆς

Ναζαρέτ! Καὶ μὲ ποίαν συγκίνησιν θὰ τὰ διηγεῖτο εἰς τὸν ἱερὸν Λουκᾶν!

Καὶ ἡ φτώχεια; Καὶ αἱ δυσκολίαι τῆς ζωῆς; Καὶ ἡ προσφυγικὴ ζωὴ εἰς τὴν Αἴγυπτον—καὶ γνωρίζουν σήμερα μυριάδες ξερριζωμένων ἀνθρώπων τί σημαίνει προσφυγικὴ ζωή, πόσον δηλητηριάζει τὸν βίον καὶ τί καταστάσεις ἀνυποφόρους δημιουργεῖ καὶ τί πικρίαν σκορπίζει—δὲν εἶχε κανένα ἀντίκτυπον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Ἀειπαρθένου; Ὅλα αὐτὰ ἀμβλύνονται, ὅπου ὑπάρχει εὐσέβεια καὶ πίστις θερμὴ εἰς τὸν Θεόν. Εἰς τὴν θείαν οἰκογένειαν ἦτο ἡ φτώχεια εὐλογημένη, γεμάτη ἀπὸ γαλήνην καὶ εὐτυχίαν, ἀπὸ ἐκείνην τὴν γαλήνην καὶ εὐτυχίαν ποὺ νοιώθουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός.

Μόνον ἕνα νέφος ἐσκίασε πρὸς στιγμὴν τὴν εὐτυχισμένην ἐκείνην οἰκογένειαν. Κάποιαν ἡμέραν τὸ πένθος εἰσῆλθεν εἰς τὴν μοναδικὴν δι' ὅλον τὸν κόσμον αὐτὴν ἑστίαν. Ὁ δίκαιος Ἰωσὴφ ἐκοιμήθη ἥσυχα καὶ γλυκὰ μέσα εἰς τὰ χέρια τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς Μαρίας. Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνέσφιξε τὰς σχέσεις τῆς ἁγίας οἰκογενείας. Περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν ὁ Ἰησοῦς περιέβαλε τὴν Μητέρα του μὲ σεβασμὸν καὶ τρυφερότητα. Καὶ ἡ Μητέρα περισσότερον, παρὰ ποτὲ ἄλλοτε, ἔδειχνε τὴν μητρικήν της ἀγάπην εἰς τὸν θεῖον Υἱόν της. Ἔκλαυσαν μαζῇ καὶ παρηγορήθησαν μαζῇ.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς οἰκογενείας τῆς Ναζαρέτ. Αὐτὴ ἡ εὐτυχία ἐβασίλευεν ἐκεῖ. Μία εὐτυχία καὶ χαρὰ ποὺ διεπότιζε ἐκεῖ τὰ πάντα καὶ ποὺ ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἁγίας καὶ ἀγγελικῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐζοῦσαν τὰ μέλη της, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς βαθείας εὐσεβείας. Ἀσφαλῶς ὁ Κύριος θὰ εἶχε ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ χρόνια τῆς οἰκογενειακῆς του ζωῆς εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅταν ἀργότερα ἐπήγαινε εἰς τὰ σπίτια εὐσεβῶν διὰ νὰ φιλοξενηθῇ ἢ ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς εὐτυχισμένας οἰκογενειακὰς συγκεντρώσεις καὶ τὰς ἐπευλογοῦσε καὶ τὰς ἡγίαζε.

Ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ εὕρουν τὸ μυστικὸν τῆς ἀτομικῆς καὶ οἰκογενειακῆς εὐτυχίας καὶ ἐρευνοῦν ἐδῶ καὶ ἐρευνοῦν ἐκεῖ. Ἀκολουθοῦν κάθε συνταγὴν ποὺ δίδει ἕνας χρεωκοπημένος χωρὶς Θεὸν κόσμος. Καὶ δι' αὐτὸ πολλὰ σπίτια σήμερα ἔχασαν τὴν ζεστασιά τους, ἡ ζωὴ ἐκεῖ μέσα ἔγινε βαρετὴ καὶ ἴχνος εὐτυχίας ἀληθινῆς δὲν εὑρίσκουν. Καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὴν εὕρουν ποτέ, ἂν δὲν θελήσουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς πηγὰς

τῆς εὐτυχίας, τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν καὶ ζωὴν καὶ δὲν κάμουν πρότυπον τὴν ἁγίαν οἰκογένειαν τῆς Παρθένου. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐτυχία εἶναι καρπὸς τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. καὶ τὴν εὐλογίαν του ὁ Χριστὸς τὴν δίδει μόνον εἰς τὰ σπίτια ποὺ τὰ ἐμψυχώνει αὐτὸς καὶ τὰ ζωοποιεῖ καὶ τὰ ἁγιάζει μὲ τὴν ἀλήθειάν του καὶ τὴν καινούργια ζωή, ποὺ χαρίζει εἰς ὅσους τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν κάμνουν βασιλέα καὶ κυβερνήτην τῆς οἰκογενείας των.

ΚΑΙ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Μὲ πολλὴν περιέργειαν ζητοῦν συνήθως οἱ ἄνθρωποι νὰ μάθουν, ποῖαι ἦσαν αἱ σχέσεις τῶν κατὰ κόσμον μεγάλων ἀνδρῶν μὲ τὰς μητέρας των. Καὶ ἐρευνοῦν διὰ νὰ ἀνακαλύψουν τὰ αἰσθήματα ποὺ ἐπλημμύριζαν τὴν καρδιά των. Ποῖος ὅμως εὐσεβὴς Χριστιανὸς δὲν στέκει μὲ εὐλαβικὴν περιέργειαν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν μυστήριον τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας μητρός του;

Ἔζησαν τριάντα ὁλόκληρα χρόνια μαζῆ, ἀχώριστοι, εἰς τὸ ἴδιον σπίτι, ἡνωμένοι καὶ ἀγαπημένοι, ὅσον καμμία ἄλλη μητέρα καὶ παιδὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Καὶ ἔπειτα ἄλλα τρία χρόνια, τὰ πλέον βαρυσήμαντα, τὰ πλέον κοσμοϊστορικά. Ἐκεῖνος ὡς Μεσσίας, ποὺ ἐδίδασκεν «ὡς ἐξουσίαν ἔχων» καὶ ἐλάλει «ὡς οὐδέποτε ἄνθρωπος ἐλάλησε» καὶ ἔδιδεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ἐθεράπευε «πᾶσαν νόσον». Αὐτὴ ὡς μαθήτρια πλέον, ποὺ ἀκούει τὸν θεῖον λόγον καὶ τὸν τηρεῖ καὶ παρακολουθεῖ τὰς ἐκπληκτικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ ταπεινὸν σχῆμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ποῖα λοιπὸν αἰσθήματα συνεκλόνιζαν τὴν ψυχὴν τῆς Παναχράντου εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια; Πῶς ἔβλεπε τὸ μυστήριον, ποὺ ἐκρύπτετο εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τί σκέψεις ἐγέμιζαν τὴν καρδιά της;

Εἴδαμε ἤδη πῶς περιγράφει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τῆς Ἀειπαρθένου ἀπέναντι τοῦ «Παιδίου Ἰησοῦ» μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους

τῆς ἡλικίας του. «Συνετήρει», «διετήρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» καὶ «ἐθαύμαζε» δι' ὅσα ἐκπληκτικὰ ἤκουε καὶ δι' ὅσα παράδοξα ἔβλεπε (Λουκ. β' 18, 19, 33 ,51). Ἀσφαλῶς καὶ ἀργότερα μὲ τὸν ἴδιον τρόπον συνεκέντρωνεν ὅ,τι ἀφωροῦσε εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὰ ἐφύλασσε ζωηρὰ εἰς τὴν καρδιά της καὶ τὰ ἐμελετοῦσε καὶ ἐκύτταζε νὰ διαφωτίσῃ τὸ μυστήριον, ποὺ ἐκάλυπτε τὸν Ἰησοῦν της.

Βεβαίως ἀπὸ τὸ δωδέκατον μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου, δὲν ὑπῆρχαν ἐντυπωσιακὰ γεγονότα, ὅπως ἐκεῖνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῆς Γεννήσεως, τῆς εὐλογίας τοῦ Συμεών, τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, ποὺ εἶχαν κυριολεκτικὰ συγκλονίσει τὴν Θεοτόκον καὶ τὴν ἔκαμναν νὰ τὰ τηρῇ ἄσβεστα εἰς τὴν μνήμην της. Τὰ ὑπόλοιπα 18 χρόνια ἐκύλησαν ἤρεμα, ἁπλᾶ. Παρὰ τὴν ἁπλότητά των ὅμως, εἶχαν καὶ αὐτὰ πολλὰ τὰ σπουδαῖα, τὰ ἐξαίρετα, τὰ οὐράνια, ποὺ ἔβαζαν τὴν Παναγίαν εἰς σκέψεις καὶ τῆς ἔδιδαν ἀφορμὴν διὰ νὰ μελετᾷ καὶ νὰ περιεργάζεται τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως.

Ποῖον λοιπὸν ἦτο τὸ θέαμα ποὺ παρουσιάζετο καὶ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τῆς Ἀειπαρθένου; Μᾶς τὸ ζωγραφίζει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς εἰς τὴν ἑξῆς φράσιν: «Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις» (β' 52). Ἔβλεπε δηλαδὴ ἡ Πάναγνος ὅτι ὁ Υἱός της ἀνεπτύσσετο σωματικῶς, ὅπως ὅλα τὰ παιδιά. Τίποτε ἐξωτερικῶς δὲν τὸν διέκρινε ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν συνομηλίκων του, γεγονὸς ποὺ ἠμποροῦσε σιγά-σιγὰ νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι καὶ ὁ Ἰησοῦς ἦτο μόνον ἄνθρωπος. Καὶ ὅμως ἐγνώριζε ὅτι δὲν ἦτο μόνον αὐτὸ ποὺ ἐφαίνετο. Διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἔβλεπεν ἡ Πανάχραντος εἰς τὸν Υἱόν της μίαν ἀξιοθαύμαστον πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν. Εὕρισκεν εἰς τὸν Ἰησοῦν της ἀσυνήθη καὶ ἔκτακτα πλεονεκτήματα σοφίας καὶ ἀρετῆς. Καὶ πολλὰ ἐρωτήματα θὰ ἀναπηδοῦσαν μέσα της. Ποῖος θὰ γίνῃ; Ποῖον θὰ εἶναι τὸ μέλλον του; Πῶς θὰ δράσῃ Ἐκεῖνος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἠσαΐας προεῖπε: «Καὶ ὄψονται ἔθνη τὴν δικαιοσύνην σου καὶ βασιλεῖς τὴν δόξαν σου» καὶ «ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα»; (Ἡσ. ξβ' 2, θ' 1, 5). Ὅπως θὰ διηρωτᾶτο ἀσφαλῶς ἡ Παρθένος, ἀπὸ ποῦ ἡ σοφία αὐτή, ἀφοῦ ὁ Υἱός της σχολεῖα ποτὲ δὲν παρηκολούθησε. Καὶ ἤκουε τοὺς συμπατριώτας του Ναζαρηνοὺς νὰ ἐρωτοῦν: «πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη;

οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας;» Καὶ ἔβλεπε τοὺς Ἰουδαίους τῶν Ἱεροσολύμων νὰ θαυμάζουν λέγοντες, «πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς»; Αὐτὴ δὲν ἐθαύμαζεν ἁπλῶς. Τὰ συνεδύαζε μὲ ὅσα ἐγνώριζε προηγουμένως καὶ προσπαθοῦσε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων.

Ἀλλ' ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἦτο γεμάτη ἀπὸ πολλὰ τὰ παράδοξα καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀντιφατικά. Ὅσον καὶ ἂν ἡ Παναγία ἐγνώριζε πολλὰ διὰ τὸν Ἰησοῦν, ὅ,τι τῆς ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς μὲ τὸν ἄγγελον καὶ μὲ τὰ ἄλλα γεγονότα μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους, δὲν ἔπαυε ν' ἀποτελῇ ὁ Υἱός της μυστήριον δι' αὐτήν. Τὸν ἔβλεπεν ἐμπρός της Παιδὶ σὰν τὰ ἄλλα παιδιά, καὶ ὅμως ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἦτο μόνον αὐτὸ ποὺ ἐφαίνετο. Τὸν ἀντίκρυζε νὰ ὑπακούῃ ὅπως ἕνα κοινὸ παιδί, νὰ ἐργάζεται ὑπομονητικὰ καὶ ἀθόρυβα μίαν ἐργασίαν, ποὺ ἔκαμναν οἱ πλέον ἄσημοι καὶ ἀφανεῖς ἄνθρωποι καὶ ὅμως ἔνοιωθε τὴν καρδιά της νὰ κτυπᾷ. Τὰ ἐρωτήματα ἤρχοντο τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Τί συνέβαινε λοιπόν; Ἐκεῖ ὁ νοῦς της ἐσταματοῦσε. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν οὔτε ἡ Μαρία οὔτε ὁ δίκαιος Ἰωσὴφ νὰ ἐξηγήσουν πῶς ὁ Ἰησοῦς, ποὺ παρουσιάζετο ὡς ἄνθρωπος, ὅπως οἱ ἄλλοι, πῶς συγχρόνως ἦτο καὶ Θεός. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὸν Ναὸν δὲν ἠμπόρεσαν νὰ συλλάβουν τὴν σημασίαν τῶν λόγων ποὺ τοὺς εἶπεν ὁ δωδεκαετὴς Ἰησοῦς. «Οὐ συνῆκαν τὸ ρῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς», σημειώνει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς (β' 50).

Ἦτο φυσικὸν μερικὰ πράγματα νὰ δυσκολεύουν τὴν Πάναγνον. Ἀντὶ ὡς βασιλεὺς ὁ Κύριος νὰ κατοικῇ εἰς βασιλικὸν ἀνάκτορον, ἔμενεν εἰς ἕνα πτωχικὸν σπίτι. Ἀντὶ νὰ τὸν ὑπηρετοῦν βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, Αὐτὸς σιωπηλός, ταπεινός, ἥσυχος, εἰργάζετο ὡς κοινὸς καὶ ἄσημος ἐργάτης τὸ ἔργον τοῦ ξυλουργοῦ. Καὶ ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι πλούσιος, Αὐτὸς ἔμενε πτωχὸς καὶ ἐξοικονομοῦσε τὸν ἄρτον τοῦ σπιτιοῦ μὲ ἱδρῶτας καὶ μόχθους καὶ ἐδέχετο τὰς ἰδιοτροπίας καὶ δολιότητας τῶν Ναζαρηνῶν σὰν νὰ ἦτο ὁ ἀσημότερος τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὰ ἀκριβῶς ἔκαμναν σκοτεινότερον τὸ μυστήριον.

Ἐξ ἄλλου ὅμως ἡ ἔξοχος ἀρετή του, ἡ μοναδικὴ ἁγιότης του, ἡ καλωσύνη του, ἡ γλυκύτης του ἦτο τόσον μεγάλη, ἔφθανεν εἰς τοιοῦτον ὕψος, ὥστε νὰ τὸν κάμνῃ ὑπέροχον, ἀληθινὰ ἀσύγκριτον. Καὶ ἡ Παναγία ἀντελαμβάνετο καλά, τὸ ἔβλεπε καθημερινῶς, τὸ ἐζοῦσεν ὅλας τὰς ὥρας καὶ τὰς στιγμὰς τῆς ἡμέρας, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἁπλῶς κάτι ποὺ

ἔχουν οἱ κοινοὶ νέοι, ἔστω καὶ οἱ πλέον ἐνάρετοι. Εἶχε κάτι τὸ πρωτοφανές, τὸ θεῖον, τὸ οὐράνιον, τὸ μοναδικόν. Ἐφέρετο μὲ τρόπον ποὺ συνήρπαζε, ποὺ ἔθελγε, ποὺ ἐπεβάλλετο, ποὺ τὸν ὕψωνε ἐπάνω ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ αἰσθανθῇ ρίγη ἱερᾶς εὐλαβείας ἡ Ἀειπάρθενος ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐξαίρετον θέαμα, ποὺ παρουσίαζε ὁ Ἰησοῦς προσευχόμενος, ἐπὶ παραδείγματι, ὁπότε θεία φλόγα καὶ οὐρανία ἔξαρσις τοῦ προσέδιδαν ἀληθινὸν μεγαλεῖον; Καὶ πῶς νὰ μὴ συγκλονισθῇ ὁλόκληρος, ὅταν ἤκουε τὸν Σωτῆρα νὰ διακηρύττῃ: «Τίς ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;» καὶ ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ ἐνεργῇ μὲ ἕνα του λόγον τέρατα καὶ σημεῖα;

Τί συνέβαινε λοιπόν; Ποία ἡ ἐξήγησις τῶν ἀντιφατικῶν αὐτῶν πραγμάτων; Μόνον ὁ Ἰησοῦς θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὴν δώσῃ. Νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ὅμως ἡ Πάναγνος δὲν ἐτολμοῦσε. Καὶ ἐὰν κάποτε ἴσως τὸ ἀπεφάσιζεν, ἡ σιωπὴ τοῦ Κυρίου τὴν ἔκαμνε καὶ πάλιν νὰ μένῃ δυστακτικὴ καὶ ἀποροῦσα. Δὲν ἐνθυμεῖσθε τί τῆς ἀπήντησε κατὰ τὸν γάμον τῆς Κανᾶ; «Ἡ ὥρα μου οὔπω ἤγγικε». Καὶ τότε ἡ Πάναγνος ἐπανήρχετο εἰς τὴν βαθεῖαν συλλογήν. Ἀπεμονώνετο καὶ ἀφοσιώνετο εἰς εὐσεβεῖς σκέψεις. Ἐκύτταζε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ μυστήριον καὶ περιειργάζετο ὅλα αὐτά, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν βαθυτέραν αἰτίαν των. «Τίποτε, λέγει ὁ πολὺς Ὠριγένης, δὲν ἐδέχετο ἐπιπολαίως ἀπὸ ὅσα ἐλέγοντο ἢ ἐγίνοντο, ἀλλὰ τὰ ἐφύλασσε ὅλα μέσα της. Καὶ ἄλλα μὲν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐννοοῦσε, ἄλλα τὰ ἐξήταζε καὶ τὰ ἐρευνοῦσε μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἤρχετο καιρός, ποὺ θὰ ἐφανερώνετο αὐτὸ ποὺ ἦτο κρυμμένον εἰς τὸν Υἱόν της».

Ἀλλὰ τὸ μυστήριον περιέκλειε βάθος ἀνεξερεύνητον. Καὶ ἡ Παναγία, κάθε φορὰ ποὺ εὑρίσκετο ἐνώπιον νέων διαπιστώσεων, εὕρισκεν ὅτι ἡ προηγουμένη της γνῶσις διὰ τὴν μεσσιανικὴν ἰδιότητα τοῦ Ἰησοῦ ἦτο ἀνεπαρκής. Διότι εἰς τὸ μυστήριον τοῦ Ἰησοῦ ἡ Παναγία εἰσέδυε βαθμηδόν. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἀντελαμβάνετο καλύτερα τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Υἱοῦ της. Ὁ συνδυασμὸς παλαιῶν καὶ νέων γεγονότων τὴν διεφώτιζεν ὅλο καὶ περισσότερον, τὴν ἐγέμιζεν ἀπὸ φῶς καὶ γνῶσιν ἀληθινήν, ἡ ὁποία ἐκορυφώθη εἰς τὸ τέλος καὶ ἐπῆρε πλήρη μορφήν.

Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐναλλαγάς, ἀπὸ αὐτὰς τὰς διακυμάνσεις ἐπέρασεν ἡ Θεοτόκος καὶ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Ἦσαν ἐναλλαγαὶ καὶ διακυμάνσεις ἄλλοτε γλυκεῖαι καὶ ἄλλοτε ἀγωνιώδεις.

᾿Επειδὴ ὅμως ἦτο εὐθεῖα καὶ ταπεινὴ ψυχή, τὴν ὡδήγησαν εἰς τὴν πλήρη πίστιν καὶ εἰς τὸ ἄπλετον φῶς. Ὅπως ὁδηγοῦνται καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ζητοῦν τὴν ἀλήθειαν μὲ ἁπλότητα καὶ ἀφελότητα καρδίας, εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ ᾿Ιησοῦ.

Ο ΗΡΩΪΣΜΟΣ ΤΗΣ

Ποῖος δὲν θαυμάζει τὸν ἡρωϊσμὸν τῆς ψυχῆς; Δὲν πρόκειται διὰ τὸν ἡρωϊσμόν, ποὺ δεικνύει ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς του ἢ εἰς μάχας καὶ ἐκστρατείας. ᾿Εδῶ πρόκειται διὰ τὸν ἡρωϊσμὸν τὸν συνεχῆ, ποὺ εἶναι ψυχικὴ κατάστασις μόνιμος, ποὺ ἀποτελεῖ φρόνημα σταθερὸν καὶ ἀκλόνητον, ἀχώριστον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἕνας ἡρωϊσμὸς ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐσωτερικῆς κατεργασίας, ἑνὸς ψυχικοῦ ἀνεβάσματος. Αὐτὸν τὸν ἡρωϊσμὸν εἶχε καὶ αὐτὸν ἐπέδειξεν εἰς ὅλην τὴν πολυκύμαντον ζωήν της ἡ ᾿Αειπάρθενος.

Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι ἡρωϊκὴ μορφὴ ἡ Παναγία, ἀφοῦ μέσα εἰς τὴν φύσιν τῆς ἁγιότητος ὕπάρχει πάντοτε ἐξαίρετον πνεῦμα πλήρους ὑποταγῆς, ὁλοκληρωτικῆς θυσίας, ἀνδρείας καὶ ἡρωϊσμοῦ; Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ μάλιστα ἐκεῖνος ποὺ ἔχει κληθῆ εἰς ἐξαιρετικὴν κλῆσιν, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπεριόριστον ψυχικὸν σθένος, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ δυσκολίας, νὰ ἀναδέχεται θυσίας καὶ νὰ ἀναλαμβάνῃ κάθε εὐθύνην. Καὶ ἡ Παναγία ἀπὸ τὴν ὥραν ποὺ ἐδέχθη τὸν εὐαγγελισμὸν τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀναφωνοῦσεν «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου» ἀπέδειξε ὅτι εἶχε τὴν ψυχικὴν αὐτὴν δύναμιν, ποὺ ὀνομάζεται ἡρωϊσμός.

Καὶ πολὺ ὀρθὰ χαρακτηρίζεται ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τῆς Παρθένου νὰ ὑποταχθῇ ὡς ἡρωϊκή. Ἡμεῖς τὴν βλέπομεν μετὰ τὴν ἔκβασιν, μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν γεγονότων. Ἂς ἔλθωμεν ὅμως εἰς τὴν θέσιν τῆς ᾿Αειπαρθένου κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας. Ἡ σεμνὴ αὐτὴ κόρη ἐπρόκειτο νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν μνηστῆρα της μὲ τὸν καρπὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν κοιλίαν της. Καὶ ὁ ᾿Ιωσὴφ δὲν τὸ ἐγνώριζεν

αὐτό. Τί θὰ ἐγίνετο; Ποία θὰ ἦτο ἡ θέσις της; Τί θὰ ἐφαντάζετο ἐκεῖνος; Εἰς ποίας ἐνεργείας θὰ προέβαινε; Καὶ ὅμως ἔκλινε εὐλαβικὰ τὴν κεφαλήν της. Ἐνεπιστεύθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν καὶ εἶπεν αὐτὸ τὸ ὑπέροχον, αὐτὸ τὸ ἡρωϊκόν: «ἐμπρός, τίθεμαι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Κυρίου». Αὐτὸς εἶναι ἡρωϊσμός.! Μὲ τὴν ἀποδοχὴν τῆς κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἔκαμνε τὴν μεγίστην θυσίαν. Ὑπέτασσε τὴν θέλησίν της, τὸν ἑαυτόν της, τὰ πάντα. Προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰς αἰωνίους βουλάς του ὁλόκληρον τὴν ὕπαρξίν της.

Ἀσφαλῶς. Ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη γυναικείου ἡρωϊσμοῦ. Ὁ ἡρωϊσμὸς ὅμως τῆς Θεοτόκου ὑπερβαίνει κάθε ἄλλον. Διότι προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν ὡς θυσίαν κάτι προσφιλέστερον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς της. Ἴδετέ την. Γνωρίζει ὅτι ἡ σεμνότης της μὲ κανένα τρόπον δὲν θὰ τὴν ἀφήσῃ ν' ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν μνηστῆρα της τὰ ὅσα ἔγιναν κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, οὔτε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ὑπερφυὲς γεγονὸς τῆς συλλήψεως. Καὶ ὅμως δὲν ἀρνεῖται νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου, παρὰ τοὺς τρομεροὺς κινδύνους ποὺ διατρέχει. Καὶ ὅταν κατόπιν διὰ τὴν σιγήν της παραγνωρίζεται ἀπὸ τὸν Ἰωσὴφ καὶ ὅταν τὸν βλέπῃ νὰ σχηματίζῃ φοβερὰς καὶ ἀδίκους ὑποψίας εἰς βάρος της καὶ τότε δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀπόφασίν της νὰ πειθαρχήσῃ κατὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν. Ἰδοὺ πῶς παρουσιάζει καὶ ὁ ἱερὸς ᾀσματογράφος τὸν Ἰωσὴφ νὰ ὁμιλῇ πρὸς τὴν Θεοτόκον, ὅταν εὑρέθη ἐμπρὸς εἰς τὸ μυστήριον: «Τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι; Ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι, καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι. Λάθρα τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ γενοῦ ἐν τάχει. Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι; Ἀντὶ τιμῆς, αἰσχύνην· ἀντ' εὐφροσύνης, τὴν λύπην· ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖσθαι, τὸν ψόγον μοι προσήγαγες; Οὐκ ἔτι φέρω λοιπὸν τὸ ὄνειδος ἀνθρώπων. Ὑπὸ γὰρ Ἱερέων ἐκ τοῦ Ναοῦ, ὡς ἄμεμπτον Κυρίου σὲ παρέλαβον. Καὶ τί τὸ ὁρώμενον;» Ἄλλοι εἰς μίαν ἁπλῆν ὑποψίαν τρομοκρατοῦνται, ἀπελπίζονται καὶ ὄχι σπανίως θέτουν τέρμα εἰς τὴν ζωήν των. Αὐτὴ ὑπομένει καὶ στέκει καρτερικὰ εἰς τὸ «γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου». Καὶ ἀφίνει τὴν ἔκβασιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὑποτάσσεται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ θέλημά του. «Θαυμαστὴ ἦν ἡ Παρθένος ἀνακράζει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Καὶ ἦτο πράγματι θαυμαστὴ καὶ διὰ τὰ ἄλλα χαρίσματά της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἡρωϊσμοῦ της, τὸν ὁποῖον παρουσιάζει τόσον ἐνωρίς, εἰς μίαν ἡλικίαν τόσον τρυφεράν.

Καὶ ἀπὸ τότε ἀκολουθεῖ, σειρὰ ὅλη ἡρωϊκῶν πράξεων. Ἡ ζωή της, ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, εἶναι μία ἀλυσίδα ἡρωϊσμῶν ἀπὸ τῶν μικροτέρων μέχρι καὶ τῶν μεγαλυτέρων, ποὺ δείχνει ἐπάνω εἰς τὰς καθημερινὰς δυσκολίας καὶ περιπετείας τοῦ βίου, ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου σκοντάφτουν οἱ πολλοί. Παρακολουθήσατε τὰ γεγοτότα. Χωρὶς νὰ διστάσῃ, μολονότι αἱ ἡμέραι τοῦ τοκετοῦ πλησιάζουν, δέχεται νὰ συνοδεύσῃ τὸν Ἰωσὴφ εἰς τὴν Βηθλεὲμ κατὰ τὴν ἀπογραφήν. Μὲ θάρρος τὸν ἀκολουθεῖ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐνῶ μαινόμενος ὁ Ἡρώδης ζητεῖ νὰ θανατώσῃ τὸ Παιδίον. Μὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν ψυχῆς καὶ μὲ τὴν ἰδίαν ἡρωϊκὴν καρτερίαν ὑπέμεινε χρόνια ὁλόκληρα, μίαν ζωὴν φτώχειας καὶ στερήσεων. Ἐδοκίμασε καὶ ἡ Παναγία αὐτὴν τὴν ἀμηχανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν φέρει πολλὲς φορὲς τὴν μητέρα ἡ ἀνέχεια, αὐτὸ τὸ παράπονον νὰ μὴ ἔχῃ νὰ θρέψῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸ παιδί της, νὰ τὸ περιποιηθῇ, ὅσον θὰ ἐπιθυμοῦσεν ἡ μητρική της καρδιά. Καὶ ὅταν τὸ παιδὶ αὐτὸ εἶναι ἕνας τόσον πολύτιμος θησαυρός, μία τόσον γλυκεῖα καὶ ἀγγελικὴ καὶ οὐρανία ὕπαρξις σὰν τὸν Ἰησοῦν! Ἄ, αἱ πλούσιαι μητέρες δὲν ἠμποροῦν νὰ καταλάβουν πόση δύναμις ψυχῆς χρειάζεται εἰς τὰς περιστάσεις αὐτάς. Δὲν ἐδοκίμασαν τέτοιους πόνους. Μόνον αἱ φτωχαὶ μητέρες, ποὺ ἔχουν ψηθῆ μέσα εἰς τὸ καμίνι τῶν στερήσεων, ἠμποροῦν νὰ ἐννοήσουν τὴν Παναγίαν.

Μὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα αὐταπαρνήσεως καὶ θυσίας δέχεται ν᾽ ἀποσύρεται, νὰ σβήνῃ αὐτή, ὅταν ἐθριάμβευεν ὁ Υἱός της, τότε ἀκριβῶς ποὺ κάθε ἄλλη θὰ ἤθελε νὰ φανῇ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ Μητέρα του. Καὶ ὅλα αὐτά, διὰ νὰ μὴ φέρῃ κανένα πρόσκομμα εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος. Πόσον σκληρὸν εἶναι διὰ τὴν μητέρα νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ βλέπῃ, νὰ ἐπικοινωνῇ, νὰ περιποιῆται τὸν υἱόν της, μὲ τὸν ὁποῖον ἔζησε τριάντα χρόνια τόσον στενὰ συνδεδεμένη, τόσον ἀγαπημένα καὶ ἀγγελικά.

Ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φρικτὸν Πάθος, εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ φοβερωτέρου μαρτυρίου ποὺ εἶδεν ἡ γῆ καὶ τοῦ ἀπεριγράπτου πόνου Ἐκείνου, ποὺ ὑπῆρξε σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός της, στέκει ὀρθία, γενναία, ἀξιοπρεπής. Προβάλλει ὡς ἕνα ζωντανὸν παράδειγμα ὑπομονῆς καὶ ἡρωϊσμοῦ καὶ ἀναδεικνύεται ἀνταξία Μητέρα ἑνὸς τοιούτου Υἱοῦ.

Ἄς τὸ προσέξωμεν πολὺ τὸ σημεῖον αὐτό. Μόνον μία ἀληθινὰ ἡρωϊκὴ ψυχὴ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπομείνῃ ἕνα τοιοῦτον πόνον, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν πίστιν της, τὴν ἐλπίδα

της, τὸ θάρρος της. Διότι ἐνώπιον ποίου θεάματος εὑρίσκετο κατὰ τὰς ὥρας αὐτὰς ἡ Ἀειπάρθενος; Ὄχι ἐμπρὸς εἰς τὸν θεῖον Διδάσκαλον, ποὺ ἀκτινοβολοῦσεν ἀλήθειαν καὶ δύναμιν θεϊκήν. Τώρα εὑρίσκετο ἐμπρὸς εἰς ἕνα ἑτοιμοθάνατον Υἱόν, καρφωμένον εἰς τὸν σταυρὸν μεταξὺ δύο ληστῶν, αἱμόφυρτον, μὲ τὴν χλωμάδα τοῦ θανάτου ἁπλωμένην εἰς τὸ πρόσωπόν του... Αὐτόν, ποὺ εἶχε γνωρίσει ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Μεσσίαν, αὐτὸν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἄγγελος τῆς εἶχε πῆ ὅτι «ἔσται μέγας... καὶ βασιλεύσει... εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος» (Λουκ. α' 32-33), τὸν βλέπει τώρα τόσον σκληρὰ καὶ τόσον ἄδοξα νὰ τελειώνῃ τὴν ζωήν του. Ποία δοκιμασία τοῦ ψυχικοῦ σθένους τῆς Ὑπεραγίας μητέρας! Ἀλλὰ καὶ πόση ἐγκαρτέρησις καὶ ἐλπίς!

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἡρωϊσμὸς τῆς Παναγνου. Δὲν εἶναι ἡρωϊσμός, ποὺ ἀναπηδᾷ μόνον εἰς στιγμὰς κρισίμους, μέσα εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ μητρικοῦ φίλτρου ἢ εἰς παρωθήσεις τοῦ περιβάλλοντος, τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖ καὶ ἄλλοι νὰ παρουσίασαν. Εἶναι ὁ ἡρωϊσμὸς ὁ ἤρεμος, ὁ ἅγιος, ποὺ ἔχει ρίζαν τὴν βαθυτάτην πίστιν της καὶ τὴν ἐλπίδα, ποὺ ἀναπηδᾷ ἔπειτα ἀπὸ σκέψιν, κατόπιν ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ τί θὰ στοιχίσῃ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ θείου θελήματος, ἡ ἐκλογὴ τοῦ δυσκόλου δρόμου τοῦ καθήκοντος. Αὐτὸς ὁ ἡρωϊσμὸς ἦτο ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς ζωῆς τῆς Παναγνου.

Δικαίως λοιπὸν ἡ Παναγία ἀπέβη καύχημα καὶ ἐμπνευστὴς κάθε ἡρωϊσμοῦ δι' ὅλους. Ἐγκαλώπισμα καὶ ὑπόδειγμα διὰ τὴν νεότητα, νὰ μένῃ ἁγνὴ καὶ ἡρωϊκὰ πιστὴ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν καὶ τὰς οἰκογενειακάς της παραδόσεις, ἔστω καὶ ἂν γύρω της τὰ πάντα κατρακυλοῦν. Ὑπέροχος ἔμπνευσις διὰ τὰς μητέρας, νὰ ἐγκαρτεροῦν εἰς τὰς δυσκολίας καὶ τὰς θλίψεις καὶ νὰ βαστάζουν μὲ ἀνδρείαν τὰ βάρη τῆς μητρότητος. Λαμπρὰ ὑπόμνησις τέλος διὰ κάθε Χριστιανόν, ν' ἀγωνίζεται μὲ θάρρος καὶ πίστιν τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ γίνεται καρτερικὸς καὶ ἡρωϊκὸς εἰς τὰς ἀντιξοότητας τῆς ζωῆς.

Εὐτυχεῖς ὅσοι τὴν ἐπικαλοῦνται εἰς τὰς θλίψεις των καὶ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὴν μιμοῦνται εἰς ὅλα καὶ μάλιστα καὶ εἰς τὸν ἡρωϊσμὸν τὸν πνευματικόν. Μαζῆ της θὰ ἀνεβοῦν εἰς ὕψη δόξης, ποὺ ἀποτελεῖ πάντοτε τὸν στέφανον καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἀληθινοῦ ἡρωϊσμοῦ.

ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΧΑΡΑΣ ΚΑΙ ΘΛΙΨΕΩΣ

Τί ἦτο ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας ὡς μητέρας; Χαρὰ τώρα, θάμβος οὐράνιον, παράδοξα καὶ θαυμάσια γεγονότα, φωτεινοὶ οὐρανοὶ καὶ ἀγγελοφάνειαι. Καὶ μαζῆ μὲ αὐτὰ κοντά της καὶ ἄνθρωποι, ἄλλοι ταπεινοὶ καὶ ἄσημοι ὅπως οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, ἄλλοι μεγάλοι καὶ ἐπίσημοι ὅπως οἱ μάγοι, ὅλοι ὅμως εὐσεβεῖς καὶ θεοφιλεῖς. Πόνος κατόπιν καὶ δυσκολίαι καὶ δοκιμασίαι καὶ ρομφαία ὀδυνηρά. Καὶ πάλιν χαρὰ καὶ νίκη καὶ θρίαμβος καί, τέλος, δόξα οὐράνιος. Ἔτσι δὲν εἶναι συνήθως ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ; Ἰσόβιος ἐναλλαγὴ χαρᾶς καὶ θλίψεως, πόνου καὶ εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν στεφανώνει εἰς τὸ τέλος ἡ ἄληκτος μακαριότης τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὰς τὰς ἐναλλαγὰς τὰς βλέπομεν εἰς τὴν Παναγίαν, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς της. Πολλὰ εἶναι τὰ γεγονότα ποὺ τὸ ἀποδεικνύουν. Καὶ μολονότι τὰ ἀνεφέραμεν καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἄλλην ἀφορμήν, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ἐνθυμηθῶμεν καὶ πάλιν. Καὶ ἰδού. Προτοῦ νὰ γίνῃ ἡ Παναγία Θεομήτωρ, πόσον ἀμέριμνα καὶ εὐτυχισμένα περνοῦν τὰ πρῶτα της χρόνια κοντὰ εἰς τοὺς στοργικοὺς καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς της, τοὺς θεοπάτορας Ἰωακεὶμ καὶ Ἄνναν ἢ καὶ μέσα εἰς τὸν Ναὸν κοντὰ εἰς τὸ πρεσβυτέριον, κατὰ τὴν παράδοσιν. Ἀλλ' ἀμέσως κατόπιν τὸ πλοῖον τῆς ζωῆς της τὸ σείει ὁρμητικὰ ἡ σκληρὴ ὀρφάνια. Ἡ μικρὴ Μαρία ἀπὸ παιδὶ ἐδοκίμασε τὸ πένθος, ὅταν οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς της ἐπέταξαν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔμεινε χωρὶς τὴν μητρικὴν καὶ πατρικὴν θαλπωρήν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἀνθίζει καὶ ἀναπτύσσεται ἡ ζωὴ ὅλων τῶν παιδιῶν. Τί θὰ ἐγίνετο ἡ τρυφερὴ αὐτὴ κόρη, χωρὶς τὴν προστασίαν καλῶν γονέων; Ποῖον θὰ ἦτο τὸ μέλλον της; Τίποτε δὲν ἐγνώριζε. Ἡ ἀβεβαιότης ἦτο φυσικὸν νὰ ρίψῃ κάποιαν σκιὰν εἰς τὴν ἁγίαν της ψυχήν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐμετρίαζε κάπως ἡ προστασία τοῦ συγγενοῦς της Ζαχαρίου.

Ἡ σκηνογραφία ὅμως ἀλλάσσει μίαν ἡμέραν. Γεγονὸς πρωτοφανὲς καὶ συγκλονιστικὸν ἔρχεται νὰ τῆς ἀνοίξῃ ἕνα ὁρίζοντα λαμπροῦ καὶ ἐξαιρέτου μέλλοντος καὶ νὰ τὴν ὁδη-

γήσῃ εἰς ὠκεανὸν εὐτυχίας μοναδικῆς. Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐμφανίζεται ἐνώπιόν της καὶ τῆς μεταφέρει τὰς οὐρανίους εἰδήσεις. Τῆς εὐαγγελίζεται χαράν. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη, τῆς λέγει, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Καὶ ὅταν εἰς τὴν ὀρεινὴν ἡ γηραιὰ σύζυγος τοῦ Ζαχαρίου, ἡ συγγενής της Ἐλισάβετ, τῆς ἀπευθύνει χαιρετισμὸν πλήρη σεβασμοῦ, ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν Θεομήτορα, ἡ χαρά της κορυφώνεται.

Ἀλλὰ ποῖος εἶπεν ὅτι τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς «εὐλογημένης ἐν γυναιξὶ» θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ κυλοῦν ὅλα ὡραῖα, εὐχάριστα, παραδείσια; Ἐκεῖνος, ποὺ θὰ ἔλεγεν ἀργότερον «ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλῖψιν ἕξετε», ἔπρεπε νὰ περάσῃ ὁ ἴδιος ἀπὸ κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας, νὰ διέλθῃ ἀπὸ δυσκολίας, νὰ δοκιμάσῃ δεινὰ μεγάλα εἰς τὴν πλέον τρυφερὰν ἡλικίαν του. Καὶ μαζῆ μὲ αὐτὸν καὶ ἡ εὐλογημένη μητέρα του. Καὶ ἰδού, ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν τὴν γαλήνην τὴν διαδέχεται ἡ τρικυμία. Ὁ δίκαιος Ἰωσὴφ δοκιμάζεται ἀπὸ φοβερὰς ὑποψίας εἰς βάρος τῆς ἁγίας Παρθένου. Καὶ ἡ κεχαριτωμένη μὲ ἀγωνίαν πολλὴν βλέπει τὴν τρικυμίαν τῆς ψυχῆς του. Πόσον ὀδυνηραί, πόσον μαρτυρικαὶ ὑπῆρξαν αἱ ἡμέραι, ποὺ ἐπέρασε τότε ἡ σεμνὴ Παρθένος! Καὶ ὅταν ὁ ἅγιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος «ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν», τὸ μαρτύριον τῆς Ἀειπαρθένου κορυφώνεται. Πῶς θὰ πεισθῇ ὁ μνήστωρ της διὰ τὸ ὑπερφυσικὸν γεγονὸς τῆς ἐγκυμοσύνης; Ἡ προφητικὴ ρομφαία τοῦ Συμεὼν ἤρχισε ἐνωρὶς νὰ λειτουργῇ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ θλῖψις, ὅπως ὅλαι ποὺ μᾶς εὑρίσκουν εἰς τὴν γῆν, παροδικὴ ἦτο. Τὴν διεδέχθη ἀνάπαυσις καὶ ἱκανοποίησις βαθυτάτη, ὅταν ἄγγελος Κυρίου ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸ μυστήριον καὶ ὁ σώφρων αὐτὸς ἄνθρωπος, ἤρεμος πλέον καὶ χωρὶς κανένα ἐνδοιασμόν, τὴν ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Ἔρχεται ἡ Γέννησις. Ἄγγελοι ψάλλουν. Ἀστὴρ λαμπρὸς ἐμφανίζεται. Ποιμένες προσκυνοῦν. Μάγοι ἀποθέτουν πολύτιμα καὶ βασιλικὰ δῶρα. Ὁ πρεσβύτης Συμεὼν ἀναγνωρίζει τὸν Μεσσίαν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ προφητεύει τὸ μέλλον. Γεγονότα μεγάλα καὶ λαμπρά. Σημεῖα παράδοξα καὶ θαυμαστά. Ἐκδηλώσεις ἐξαιρετικαί. Πόσον ηὐφραίνετο ἡ καρδία της! Ἀλλ' ἀμέσως κατόπιν; Ἀπὸ τὴν περιτομὴν ἀρχίζει ἡ ἀλλαγή. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἰδικός της υἱὸς καὶ συγχρόνως δὲν εἶναι ἰδικός της. Ἀρχίζει νὰ ἀνήκῃ πρῶτα εἰς τὴν ἀποστολήν, ποὺ εἶχεν ὡς Σωτήρ. Σφραγίζει μὲ τὸ πρῶτον αἷμα του τὴν νέαν Δια-

θήκην, πού θὰ ὑπογράψῃ τελικῶς ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Πόσες ὅμως λύπες μελλοντικὲς προοιωνίζουν αἱ πρῶται αὐταὶ σταγόνες, πού ἐχύθησαν κατὰ τὴν περιτομήν; Καὶ ἰδού. Ἡρώδης μαινόμενος καὶ ζητῶν τὴν ψυχὴν τοῦ Παιδίου. Ταξίδι μακρυνόν. Κίνδυνοι ληστῶν. Προσφυγικὴ ζωὴ εἰς ἄγνωστα καὶ ἀφιλόξενα μέρη... Πόσον ὑπέφερεν ἡ μητρική της καρδιά! Ἀπὸ τί ὀδυνηροὺς σπαραγμοὺς ἐπέρασε! Ποία ὅμως ἀργότερα παρηγορία καὶ χαρὰ καὶ ψυχικὴ ἱκανοποίησις διὰ τὴν Μητέρα, ὅταν ἔβλεπεν ὅτι «ὁ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις» (Λουκ. β' 52).

Τὴν ἰδίαν ἐναλλαγὴν εὑρίσκομεν καὶ κατὰ τὴν δημοσίαν δρᾶσιν τοῦ Σωτῆρος. Πῶς νὰ μὴ χαρῇ ἡ Πανάχραντος, ὅταν βλέπῃ τὸν Υἱόν της νὰ κηρύσσῃ διδασκαλίαν μοναδικήν, νὰ παρουσιάζῃ «τέρατα καὶ σημεῖα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ» καὶ νὰ τὸν παρακολουθοῦν μὲ ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸν μυριάδες λαοῦ; Ηὐφράνθη ἡ ψυχή της καὶ ᾐσθάνθη τὴν κατὰ Θεὸν καύχησιν, εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς φράσεως, πού ἐβγῆκεν ἀπὸ τὰ στήθη τῆς γυναικὸς τοῦ λαοῦ: «Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας». Καὶ ὅσον ἔβλεπε τὸν Σωτῆρα νὰ κατακτᾷ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ θεραπεύῃ κάθε νόσον καὶ νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ λαοῦ, τόσον καὶ ἡ χαρά της ηὔξανε. Ποία ὅμως θλῖψις καὶ ποῖος πόνος ἐγέμιζε τὴν ψυχήν της, σχεδὸν ἀμέσως κατόπιν, ἐμπρὸς εἰς τὴν πώρωσιν τῶν ἀρχόντων, τὰς μοχθηρίας, τὰ μίση των, τὴν ζηλοτυπίαν των, τὰς δολοπλοκίας των! Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ πονέσῃ, ὅταν ἤκουε τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Υἱοῦ της νὰ λέγουν ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Βεελζεβοὺλ ἐνεργεῖ τὰ ἔργα τὰ θαυμαστά; Καὶ ἡ ὀδύνη της ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ὅταν εἶδε τὸν Υἱόν της καρφωμένον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Τότε ᾐσθάνθη τὸν ἀπέραντον πόνον τοῦ χωρισμοῦ. Ὑπάρχει κανένας πού δὲν γνωρίζει, ὅτι αἱ θλίψεις τῶν παιδιῶν εἶναι καὶ θλίψεις τῶν μητέρων των; Δὲν εἶναι λοιπὸν καθόλου ὑπερβολικὸν αὐτὸ πού ἐλέχθη, ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἐστήθη μόνον εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καρδιὰ τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν διεπέρασεν ὡς ἀληθινὴ ρομφαία.

Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει μὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἔτσι καὶ ἡ θλῖψις ἀρχίζει, μεγαλώνει, φθάνει εἰς ὀξύτητα καὶ ἔπειτα ὑποχωρεῖ, φεύγει. Διὰ τοὺς ὀπαδοὺς ὅμως τοῦ Χριστοῦ συμβαίνει καὶ κάτι ἄλλο παράδοξον, ἀξιοθαύμαστον, πού ἀλλάσσει τὴν πορείαν τῆς ἐπιγείου ζωῆς. Ἡ θλῖψις μετα-

τρέπεται εἰς χαρὰν καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν. «Κατεργάζεται, ὅπως διακηρύσσει καὶ ὁ Ἀπόστολος, αἰώνιον βάρος δόξης». Ἀρκεῖ νὰ τὴν δέχωνται ὅπως ἡ Ἀειπάρθενος μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν, μὲ ἀδιατάρακτον πίστιν καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸ θέλημά του.

Ἂς μὴ παραπονούμεθα λοιπὸν καὶ ἂς μὴ ἀπελπιζώμεθα καὶ ἡμεῖς ὅταν λυπηρὰ γεγονότα διαδέχωνται τὰ εὐχάριστα τοῦ βίου. Ἄλλως τε αὐταὶ αἱ διακυμάνσεις εἰς τὸν βίον μας φωνάζουν ὅτι μόνον εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὑπάρχει ἡ σταθερότης. Ἐκεῖ ὅπου τώρα καὶ ἡ Παναγία ἀπολαμβάνει ἄρρητον καὶ ἀκύμαντον χαρὰν καὶ γεύεται δόξαν ἀθάνατον.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΕΜΠΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Τί παράδοξον ἀλήθεια! Αὐτὴ πού ὑπῆρξεν ἡ «Κεχαριτωμένη», ἡ «εὐλογημένη ἐν γυναιξί», ἡ «Θεόνυμφος» καὶ «Θεοχώρητος», ἡ «τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ», ἐγεύθη καὶ τὸ πλέον πικρὸν ποτήριον μιᾶς λύπης ἀνεκφράστου, μιᾶς ὀδύνης ἀπεριγράπτου.

Ποῖος θὰ τὸ ἐπερίμενεν; Ἡ τιμημένη Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἄγγελοι καὶ προφῆται καὶ ἄνθρωποι εὐσεβεῖς ἐκαλοῦσαν κεχαριτωμένην καὶ μακαρίαν, ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἡ πλέον πικραμένη, ἡ πλέον θλιμμένη, ἡ πλέον πονεμένη Μητέρα! Μαζῆ μὲ τοὺς ἄλλους ὑπερόχους καὶ αἰωνίους τίτλους ἀρετῆς καὶ μεγαλείου πού ἐπῆρε, ἔλαβε καὶ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν, πού τὴν ᾐσθάνθησαν βαθειὰ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὴν ὕμνησαν οἱ ποιηταὶ καὶ τὴν ἐκαλλιτέχνησαν μὲ τὴν μεγάλην τέχνην των οἱ καλλιτέχναι, τὴν ὀνομασίαν «Βασίλισσα τοῦ πόνου».

Ἡ Μητέρα τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Βασίλισσα τοῦ πόνου! Δὲν εἶναι ἐκπληκτικόν; Ἀλλὰ διατί ἡ ἀπορία; Ἐφ' ὅσον ὁ Υἱός της, ὁ μέγας Θεὸς καὶ Σωτήρ, ἐπέρασεν ὡς ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν δρόμον, πῶς νὰ μὴ τὸν περάση καὶ ἡ Παναγία Μητέρα του; Ἀφοῦ ἐκεῖνος ὑπῆρξε μὲ τὸν σταυρικὸν θάνατον ὁ κατ' ἐξοχὴν Βασιλεὺς τοῦ πόνου, πῶς καὶ ἡ Παναχραντος, πού ἔβλεπε τὸν γλυκύτατον Υἱόν της νὰ ὀδυνᾶται ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, νὰ μὴ εἶναι ἡ Βασίλισσα τοῦ πόνου;

Ὤ, μὲ πόσην ἀλήθεια ταχύτητα εἶχαν διαδραματισθῆ τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου! Τὴν Κυριακὴν

τῶν Βαΐων αἱ μυριάδες τοῦ λαοῦ ὑπεδέχοντο τὸν Υἱόν της ὡς βασιλέα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν ἐξητωκραύγαζαν μὲ τὰ «ὡσαννά, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ». Τώρα τὸν εἶχαν καρφώσει ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν! Εὐτυχισμένη Μητέρα προχθές. Πονεμένη καὶ βαθειὰ θλιμμένη Μητέρα σήμερα.

Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι; Τὸ σκοτάδι τὸ ἄγριο, τὸ τυφλό, τὸ κωφό, τὸ φρικτὸ ἐσκέπαζεν ἀπὸ παντοῦ γύρω-τριγύρω τὸν Γολγοθᾶ. Μορφὲς μοχθηρές, ψυχὲς φθονερὲς μέσα σὲ καλοντυμένα σαρκία. Ἕνας συρφετὸς ἀπὸ ἀγνώμονα ἀνθρωπάρια, ποὺ σφυρίζουν, βωμολοχοῦν, περιπαίζουν, βλασφημοῦν. Ἕνα ἄλλο πλῆθος ἀπὸ περιέργους, ποὺ παίζουν μὲ τὸ μεγαλύτερον δρᾶμα τῶν αἰώνων. Καὶ ἐκεῖ, ἀνάμεσα εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ἀγέλην τῶν θηρίων, εὑρίσκεται ἡ λυπημένη Μητέρα!

Ἦτο ἐκεῖ ἡ Παναγία. Πῶς ἠμποροῦσε νὰ λείψῃ; Τὴν ὥραν ποὺ ὁ μονάκριβος Υἱός της καὶ ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εὑρίσκετο καρφωμένος εἰς τὸ φοβερὸν ξύλον τοῦ Σταυροῦ πῶς αὐτὴ ἡ στοργικὴ Μητέρα του νὰ μὴ τὸν παραστέκῃ; Ἦτο ἐκεῖ ἡ Πανάχραντος καὶ μὲ κομματιασμένη τὴν καρδιὰ ἔστεκε παρὰ τὸν Σταυρόν, χωρὶς νὰ λογαριάζῃ τὴν ἀπειλὴν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Υἱοῦ της. Καὶ τὰ παρακολουθοῦσεν ὅλα... Τὰ ἔβλεπεν ὅλα... Τὰ ἐγεύετο ὅλα... Ποιὸς θὰ τὴν ἐλυπεῖτο; Οἱ αἱμοβόροι ἄρχοντες; Οἱ ἄγριοι στρατιῶται; Ὁ ἀλλοπρόσαλλος καὶ ἀχάριστος λαός; Καὶ ἡ πίκρα ἐγέμιζε τὴν πάναγνη καρδιά της... Ρομφαῖες ὀδυνηρὲς τὴν ἐτρυποῦσαν καὶ τὴν ἐξέσχιζαν... Κύματα ὀδύνης τὴν συνετάρασσαν ὁλόκληρη. Πόνος, ἕνας πόνος βαθύς, πελώριος, σπαρακτικὸς τὴν συνεκλόνιζε...

Τί θλῖψις ἀλήθεια! Ποιὰ δοκιμασία, καυτερή, ἀνείπωτη διὰ τὴν ἁγίαν, τὴν τρυφερὰν αὐτὴν Μητέρα! Νὰ βλέπῃ τὸν λατρευτὸν Υἱόν της ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν! Ν' ἀντικρύζῃ τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν της, τὸν Ἀναμάρτητον, τὸν Πανάγιον, τὸν Εὐεργέτην, τὸν Σωτῆρα ἀνάμεσα εἰς δύο λῃστάς! Πῶς νὰ μὴ κοχλάζῃ ἡ λύπη μέσα της;

Βέβαια εἶχεν ἀποτυπώσει βαθειὰ ἡ Παναγία τὰ λόγια ποὺ τῆς εἶπε κατὰ τὴν παρουσίασιν τοῦ Παιδίου εἰς τὸν Ναὸν ὁ λευκὸς πνευματοκίνητος πρεσβύτης Συμεών. «Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία» (Λουκ. β' 35). Καὶ τὴν ἰδικήν σου τὴν καρδιὰ θὰ τὴν διαπεράσῃ μεγάλη καὶ ὀδυνηρὴ μάχαιρα θλίψεως καὶ πόνου. Καὶ μολονότι εἶχαν

περάσει ἀπὸ τότε τριάντα καὶ περισσότερα χρόνια, δὲν τὰ εἶχε λησμονήσει.

Πῶς ὅμως ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῇ ποτέ, ὅτι ἡ ρομφαία, ἡ ὁποία θὰ διαπεροῦσε τὴν καρδιά της, θὰ ἦτο αὐτὸ ποὺ ἔβλεπε τώρα ἐμπρός της; Νὰ ἦτο ἡ ἀπειλὴ τοῦ θηριώδους Ἡρώδου, ἐπὶ τέλους. Νὰ ἦσαν οἱ φθόνοι καὶ αἱ συκοφαντίαι τῶν μοχθηρῶν ἀρχόντων, καὶ αὐτὸ τὸ ἐκαταλάβαινε. Ἀλλὰ τὸ θέαμα αὐτὸ τὸ φρικτόν, τὴν τραγωδίαν αὐτὴν τὴν ἀδιανόητον, πῶς ἠμποροῦσε νὰ τὴν περιμένῃ;

«Εἱστήκεισαν παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή» (Ἰωάν. ιθ' 25). Ἔστεκε καὶ ἔβλεπε. Πῶς κατώρθωνεν ἡ Κεχαριτωμένη νὰ στέκῃ εἰς τὰ πόδια της; Εἶχε περάσει μιὰ ἡμέρα διαβουλῶν καὶ ἐξευτελισμῶν ἀφαντάστων, φρίκης καὶ αἵματος διὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀγωνίας τρομερᾶς δι' αὐτήν. Ἤκουσε μὲ τ' αὐτιά της τὴν ἀποτρόπαιον κραυγὴν τοῦ ὄχλου: «Ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν». Εἶδε τοὺς πολυευεργετημένους νὰ ἀπορρίπτουν τὸν ἀθῶον Ἰησοῦν καὶ νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Πιλᾶτον νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν κακοῦργον Βαρραβᾶν. Τέλος ἀντίκρυσε τὸν Υἱόν της νὰ ὑψώνεται ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὡς κακοῦργος καὶ νὰ τοποθετῆται ἀνάμεσα εἰς δύο ληστάς. Πῶς δὲν εἶχε γίνει ἀκόμη χίλια κομμάτια ἡ στοργικὴ καρδιά της;

Εἶχε φρίξει ἡ γῆ ἐμπρὸς εἰς τὸ μεγάλο κακούργημα τῶν γραμματέων καὶ Φαρισσαίων. Ὁ σεισμὸς ποὺ συνεκλόνισε τὸ πᾶν, οἱ βράχοι ποὺ ἐσχίσθησαν, τὰ μνήματα ποὺ ἤνοιξαν, τὰ ὄρη ποὺ ἐσαλεύθησαν, ἦσαν δεῖγμα τί ᾐσθάνετο καὶ αὐτὴ ἡ ἄψυχος φύσις κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν. Ἀλλὰ ποιὸς ἠμπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὰ αἰσθήματα, ποὺ συνεκλόνιζαν τὴν καρδιὰ τῆς Παναγίας μας, ἐμπρὸς εἰς τὴν φρικτὴν τραγωδίαν τῆς Σταυρώσεως; Ὁ Υἱός της ὁ ἀγαπητός, τὸν ὁποῖον εἶχε μεγαλώσει καὶ ἀναθρέψει μὲ τόσην στοργήν, «ὁ ὡραῖος κάλλει παρὰ πάντας τοὺς θνητούς», αὐτὸς ποὺ εἶχε περάσει τὴν ζωήν του «εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος», τώρα κρέμεται χλωμὸς καὶ καταιματωμένος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Πονεῖ ἡ καρδιὰ τῆς Μητέρας. Σπαράσσει ἡ ψυχή της ἐμπρὸς εἰς τὸ θέαμα, ποὺ προβάλλει ἐνώπιόν της. Γύρω της ἕως πέρα πλήθη ἐχθρικὰ ποὺ ὀνειδίζουν, βλασφημοῦν, καταρῶνται, ἐξευτελίζουν τὸν Ἰησοῦν της. Ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν Ἐκεῖνος ὀδυνᾶται μὲ μίαν ὀδύνην ἀσυγκρίτως μεγαλυτέραν καὶ βαθυ-

τέραν ἀπὸ ὅσας ποτὲ ἔθιξαν ἀνθρωπίνην καρδίαν.

Καὶ οἱ μαθηταί του; Καὶ τὰ πλήθη ποὺ ἤκουαν τόσον προσεκτικὰ τὴν διδασκαλίαν του; Καὶ οἱ τυφλοὶ ποὺ ἀνέβλεψαν καὶ οἱ λεπροὶ ποὺ ἐκαθαρίσθησαν καὶ οἱ δαιμονιζόμενοι ποὺ ἐλευθερώθησαν καὶ οἱ ἄρρωστοι ποὺ ἐθεραπεύθησαν; Δὲν ὑπάρχει κανένας κοντά του. «Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν» (Λουκ. κγ' 49).

Καλὰ οἱ ξένοι. Οἱ ἰδικοί του; Τὸν ἔχουν ἐγκαταλείψει ὅλοι. Καὶ ὁ Πέτρος ποὺ ὡρκίζετο ὅτι καὶ ἂν ὅλοι τὸν ἀφήσουν, αὐτὸς δὲν θὰ τὸν ἀρνηθῇ ποτέ. Καὶ ὁ Θωμᾶς ποὺ πρὸ ὀλίγου ἔλεγε: πᾶμε ν' ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς μαζῆ του. Ἡ ἀγάπη των πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἦτο μικροτέρα ἀπὸ τὸν φόβον τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν Φαρισαίων. Καὶ τὸν ἀφῆκαν μόνον εἰς τὸν Γολγοθᾶ του, τὴν ὥραν ἀκριβῶς ποὺ ἐχρειάζετο νὰ εἶναι ὅλοι κοντά του καὶ νὰ στέκουν παρὰ τὸν Σταυρόν του. Πόσον ἦτο αὐτὸ ὀδυνηρὸν διὰ τὸν Ἰησοῦν! Μήπως ὅμως ἦτο ὀλιγώτερον διὰ τὴν Παναγίαν; Τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας ὥρας τῆς ἐφαίνετο νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὁ Υἱός της τοὺς προφητικοὺς λόγους τοῦ βασιλέως Δαβίδ: «Ἔγινα ὄνειδος καὶ ἐξουθένημα ὅλων τῶν ἐχθρῶν μου. Καὶ κατήντησα περίγελως τῶν γειτόνων μου. Καὶ ἀπέβην φόβος καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γνωστούς μου καὶ φίλους μου» (Ψαλ. λ' 12).

Τί ἄλλο ἀλήθεια μαρτύριον φοβερώτερον, ὀδυνηρότερον ἀπὸ αὐτὸ ἠμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ διὰ τὴν Παναγίαν Μητέρα; Νὰ στέκῃ ἐκεῖ, νὰ βλέπῃ τὸν Υἱόν της—καὶ ποῖον Υἱόν!—νὰ σπαράσσῃ ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ αὐτή, ἡ Μητέρα του, νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ τοῦ κάμῃ τίποτε... Νὰ ἀκούῃ τὸν Ἰησοῦν της νὰ κράζῃ μέσα ἀπὸ τὰ φλεγόμενα σπλάγχνα του «διψῶ». Καὶ αὐτὴ νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ τοῦ δώσῃ ὀλίγας σταγόνας νερό, διὰ νὰ τὸν δροσίσῃ, διὰ νὰ τοῦ ὀλιγοστεύσῃ τὴν δίψαν... Τὸ αἷμα τρέχει ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸ κεφάλι, ἀπὸ τὰ χέρια, ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ Κυρίου. Καὶ αὐτὴ νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ σπογγίσῃ τὸ πρόσωπόν του καὶ εἰς τὴν φοβερὰν ἀπομόνωσίν του νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ νὰ τοῦ πῇ δυὸ λόγια μητρικῆς ἀγάπης... Τὸ φῶς τῆς ζωῆς της, ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς, ποὺ ἀνέτειλε ὡς ἥλιος εἰς τοὺς βυθισμένους εἰς τὰ σκοτάδια τῆς πλάνης καὶ τῆς ἁμαρτίας, τώρα τρεμοσβήνει, χαροπαλαίει, ἀφίνει τὴν τελευταίαν πνοήν...

«Εἱστήκεισαν παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ

καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή» (Ἰωάν. ιθ' 25). Ἔστεκε παρὰ τὸν Σταυρόν. Καὶ ἔβλεπε τὸν Υἱόν της νὰ περνᾷ ὥρας φοβεροῦ μαρτυρίου. Καὶ ἔμενε σιωπηλή, ἐνῶ μέσα της βωβὴ ἡ θλῖψις ἐμαίνετο καὶ ἐξέσχιζε τὰ σπλάγχνα της... Ἦτο τόση ἡ στοργή της, ποὺ δὲν ἤθελε μὲ τὰ κλάματά της, μὲ τοὺς θρήνους της, νὰ κάμῃ δριμύτερον τὸ μαρτύριον τοῦ Ἰησοῦ της. Δὲν δείχνει καὶ αὐτὸ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς της καὶ τὴν ἀνωτερότητα τῆς ἀγάπης της;

Ἐπόνεσαν καὶ ἄλλαι μητέρες. Εἶδαν καὶ αὐταὶ τὰ παιδιά των νὰ δοκιμάζουν θλίψεις καὶ βάσανα μεγάλα. Εἶχαν ὅμως τὴν δυνατότητα νὰ τοὺς δώσουν κάποιαν παρηγορίαν, νὰ τοὺς ἐκδηλώσουν τὴν μητρικήν των τρυφερότητα.

Καμμία ὅμως μητέρα δὲν εὑρέθη εἰς τὴν θέσιν τῆς Παναγίας, νὰ βλέπῃ τὸν Ἀθῷον νὰ πάσχῃ, τὸν Ἁγιώτατον νὰ σταυρώνεται, τὸν Ἄδολον νὰ καθυβρίζεται, καὶ αὐτὴ ὄχι μόνον νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ μίαν λέξιν στοργῆς καὶ ἀγάπης νὰ τοῦ πῇ. Θεέ μου, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὸν πόνον, ποὺ ἐδοκίμαζεν εἰς τὴν εὐαίσθητον, εἰς τὴν ἁγίαν καρδιά της ἡ Παναγία μας; Μὲ ποῖον λυρισμόν, μὲ ποῖον πάθος ὁ Πίνδαρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ποιήσεως, ὁ γλυκύλαλος Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς ὑμνεῖ τὸν πόνον τῆς Παναχράντου εἰς ὑπέροχον ποίημα μὲ 18 στροφάς! Εἶναι τὸ κοντάκιον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ποὺ εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸ Πάθος καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχίζει: «Τὸν ἴδιον ἄρνα, ἡ ἀμνὰς θεωροῦσα, πρὸς σφαγὴν ἑλκόμενον, ἠκολούθει Μαρία, τρυχομένη...».

Ἄ, ἡ ὀδύνη τῆς Παναγίας μητέρας εἶναι τόσον βαθειά, τόσον μεγάλη, τόσον ἀνθρωπίνη! Συνεκίνησε καὶ θὰ συγκινῇ κάθε καρδιὰ ἀνθρώπου μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἴδετε. Τὴν ἔψαλαν οἱ εὐσεβεῖς καὶ ἅγιοι ὑμνῳδοὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐπιταφίους θρήνους των. Τὴν ἐτραγούδησαν μεγάλοι ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποίησαν ὅλην τὴν ποιητικήν των δύναμιν. Τὴν ἐζωγράφησαν ξακουσμένοι ζωγράφοι καὶ ἐξήντλησαν τὴν πλέον λεπτὴν ζωγραφικὴν τέχνην. Καὶ ἐπλούτησαν τὴν ἀνθρωπότητα μὲ ἔργα μεγάλης πνοῆς καὶ ἐξαιρετικῆς δυνάμεως, μὲ καλλιτεχνήματα ἀθάνατα. Τόσον ἡ Βασίλισσα τοῦ πόνου συνήρπασε καὶ ἔθελξε μὲ τὴν μεγάλην θλῖψιν της τοὺς ἀνθρώπους!

Ἀλλ' ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὁ πόνος τῆς Παναγίας εἶχε κάτι τὸ ξεχωριστόν. Δὲν ἦτο μόνον ὁ πόνος, ποὺ ἔνοιωθε

ὡς μητέρα, διότι ὁ μάρτυς τοῦ Γολγοθᾶ ἦτο ὁ πεφιλημένος Υἱός της. Ἐπονοῦσε καὶ διὰ τὴν κατάπτωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ἠσθάνετο ἡ Παναγία περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ποίαν τρομερὰν ἀδικίαν ἔκαμναν οἱ μοχθηροὶ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Σωτῆρα των. Καὶ μὲ θλῖψιν ἀνέκφραστον τοὺς ἔβλεπε νὰ βυθίζωνται εἰς πυκνὰ σκοτάδια, νὰ γίνωνται ὄργανα τοῦ διαβόλου, νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ.

Τέτοια ἦτο ἡ ὀδύνη τῆς Θεομήτορος κατὰ τὰς φοβερὰς ἐκείνας στιγμάς. Καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἀνατριχιάζωμεν καὶ φρικιῶμεν ἐμπρὸς εἰς τὴν κακουργίαν τῶν σταυρωτῶν, τί ᾐσθάνετο ἡ ἁγία αὐτὴ Μητέρα, ποὺ εἰς ὅλην της τὴν ζωὴν δὲν εἶχε μάθει τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ συγχωρῇ καὶ νὰ ζῇ εἰς οὐρανίους κόσμους καλωσύνης καὶ ψυχικῆς ὀμορφιᾶς;

Ὅσον ἀπαίσιον πρᾶγμα εἶναι τὸ μῖσος καὶ ἡ μοχθηρία, ποὺ ὡδήγησεν εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς ἀγάπης, τόσον ὡραῖον καὶ θεῖον ἡ ἀγάπη, ποὺ συνεχώρησε καὶ αὐτοὺς τοὺς σταυρωτάς. Αὐτὴν τὴν ἀγάπην ἔδειξεν ὁ Σωτήρ, αὐτὴν καὶ ἡ Παναγία μας εἰς ὅλην της τὴν ζωήν. Ἡ ἀγάπη ἂς γίνῃ καὶ δι' ἡμᾶς τὸ ἀστέρι, ποὺ θὰ φωτίζῃ καὶ θὰ καθοδηγῇ τὴν ζωήν μας, ποὺ θὰ μᾶς προφυλάσσῃ ἀπὸ τὰ φοβερὰ μίση καὶ θὰ μᾶς χαρίσῃ τὸν οὐρανόν, ὅπου ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ ὅπου ἡ Παναγία ζῇ πλέον μέσα εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δόξαν τοῦ Υἱοῦ της καὶ Θεοῦ.

ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΥΠΟΜΟΝΗΣ

Καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν διέπρεψεν ἡ Θεόνυμφος. Ὑπῆρξε τὸ στήριγμά της, ἡ βοήθειά της, ἡ δύναμίς της εἰς τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς Σταυρώσεως.

Τὴν ἐγνώρισεν ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς της ὡς μητέρα. Μὲ τὴν καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν ἀντεμετώπισεν ὅλας τὰς ἀντιξοότητας καὶ τὰς στερήσεις καὶ τὰς δοκιμασίας τοῦ πολυκυμάντου βίου της. Ποῖον ὅμως χρυσάφι ἀστραφτερὸ ἦτο ἡ καρτερία της καὶ ἡ ὑπομονή της ἐφάνη κυρίως κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ μεγάλου Πάθους καὶ Μαρτυρίου τοῦ Ἰησοῦ.

Κυττάξατέ την! Εἶναι τρομερὰ θλιμμένη. Στέκει παρὰ τὸν

Σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου Ἐκείνου, ποὺ ὑπῆρξε σπλάγχνον της· καὶ κάτι περισσότερον: Θεός της καὶ Σωτήρ της. Τὸν βλέπει μὲ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι εἰς τὴν τιμίαν του κεφαλήν, μὲ τὰ σκληρὰ καρφιὰ εἰς τὰ χέρια καὶ εἰς τὰ πόδια, νὰ αἱμορροῇ καὶ νὰ ὀδυνᾶται. Τί κάμνει; Μήπως κτυπᾷ τὸ στῆθος της ἀπελπισμένα; Μήπως ξερριζώνει μία-μία τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της; Μήπως ξεσχίζει τὰ ἐνδύματά της; Μήπως ἐπὶ τέλους ἐκβάλλει γοερὰς κραυγὰς καὶ θρήνους καὶ κοπετούς, ὅπως ἐσυνήθηζαν νὰ κάμνουν οἱ συμπατριῶται της;

Ὄχι· τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἡ Παναγία γνωρίζει καὶ εἰς τὰς στιγμὰς ποὺ κορυφώνεται ὁ πόνος καὶ γίνεται ἀφάνταστα ὀξύς, νὰ στέκῃ ὑψηλά, νὰ μένῃ καρτερικὴ καὶ ἡρωϊκή. Ἡ πανύμνητος Μητέρα τοῦ Κυρίου ἦτο ἀξιοπρεπὴς καὶ εἰς τὰς θλίψεις της, ὅπως ἦτο ἀξιοπρεπὴς καὶ εἰς ὅλην της τὴν ζωήν. Ἔκλαιε καὶ ἐπονοῦσε, ἀλλ' ἤρεμα καὶ σιγαλά, ὅπως ἥρμοζεν εἰς ἁγίαν ψυχήν, ποὺ ἦτο παραδεδομένη καὶ τελείως ἀφωσιωμένη εἰς τὸν Θεόν. Καμμίαν ὑπερβολήν, τίποτε ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀμέτρους, τὰς ἀλλόφρονας ἐκδηλώσεις, ποὺ ἀντικρύζομεν συχνὰ εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἑαυτόν της. Ἔμενεν ἐκεῖ συντετριμμένη, παρέστεκε τὸν Μάρτυρα εἰς τὸ φρικτὸν μαρτύριόν του, ἐθλίβετο βαθειά, ἐσχίζετο κυριολεκτικὰ ἡ καρδιά της, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔκλαιε οὔτε ἐφέρετο καθὼς «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Ἐμιμεῖτο τὸν μεγάλον Υἱόν της, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὰς σκληροτέρας στιγμὰς τοῦ Μαρτυρίου, παρουσιάσθη μεγαλειώδης. Ἔδειχνε καὶ αὐτή, ὅπως ὁ μέγας ἥρως τῆς ὑπομονῆς, ὁ Ἰησοῦς της, καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν μεγαλειώδη καὶ διδακτικήν.

Ἀλήθεια· πόσον ὑπέροχος καὶ θαυμαστὴ ἀναδεικνύεται καὶ ἐδῶ ἡ Παναγία μας! Δὲν ἦτο ἁπλῶς μία μεγάλη θλῖψις αὐτὴ ποὺ τὴν εὑρῆκε. Ἦτο σεισμὸς ἀληθινός, ποὺ ἠμποροῦσε νὰ σαρώσῃ καὶ θέλησιν καὶ ἐλπίδα καὶ ὑπομονὴν καὶ τὰ πάντα. Ἦτο μία δοκιμασία ἄνευ προηγουμένου, μία δοκιμασία, ποὺ ἠμποροῦσε νὰ κλονίσῃ καὶ νὰ συντρίψῃ καὶ τὴν γενναιοτέραν ψυχήν.

Πῶς τὴν ἐβάστασεν ἡ Παναγία; Ἀνοίξατε τὰ Εὐαγγέλια. Δὲν λέγουν ὅτι ἀλλόφρων, ἐπαναστατημένη ἀπὸ τὴν ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων, ἔτρεξεν εἰς τὸν Πιλᾶτον διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ φωνάξῃ. Δὲν ἀναφέρουν ὅτι ἐξέφρασε τὴν ἀγανάκτησίν της κατὰ τῶν μοχθηρῶν ἀρχόντων. Δὲν γράφουν ὅτι ἐλιποθύμησεν ἐμπρὸς εἰς τὴν κακουργίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ

φρικτὸν θέαμα τοῦ Σταυροῦ. Δὲν ὑποδηλώνουν κἂν ὅτι παρεπονέθη ἢ ἐγόγγυσεν ἢ ἐμουρμούρισε. Τίποτε, τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά, ποὺ θὰ ἔκαμνε κάθε ἄλλη εἰς τὴν θέσιν της. Τὸ μόνον ποὺ ἀναφέρουν οἱ Εὐαγγελισταὶ εἶναι ὅτι ἔστεκε παρὰ τὸν Σταυρὸν μαζῆ μὲ δύο-τρεῖς ἄλλες εὐσεβεῖς γυναῖκες. Δὲν θαυμάζετε τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς της; Δὲν μένετε ἔκπληκτοι ἐμπρὸς εἰς τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν της;

Μὴ εἰπῇ κανεὶς ὅτι ἡ Παναγία ἐφάνη τόσον δυνατή, τόσον ἤρεμη καὶ συγκρατημένη εἰς τὸν πόνον της, διότι ἦτο ἐξαιρετικὸν πλάσμα. Λάθος. Ἡ Πανάχραντος ἦτο ὁμοία μὲ ἡμᾶς, εὐαίσθητος καὶ λεπτεπίλεπτος, ὅπως κάθε γυναῖκα. Ἐπονοῦσεν ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Καὶ μάλιστα αὐτὴ ᾐσθάνετο περισσότερον, βαθύτερα τὰς θλίψεις εἰς τὴν τρυφερὰν καὶ ἁγίαν της ψυχήν. Ἐξαιρετικὴ καὶ ὑπέροχος καὶ θαυμασία ἀνεδείχθη διότι κατώρθωσε, χάρις εἰς τὴν καλλιέργειάν της τὴν ψυχικὴν καὶ τὸ πνευματικόν της βάθος, τὴν πίστιν τὴν μεγάλην καὶ φωτισμένην, νὰ σταθῇ ὀρθία εἰς τὰς τραγικὰς αὐτὰς στιγμάς, νὰ ὑπομείνῃ ἐκεῖνο ποὺ οἱ μαθηταὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ ὑπομείνουν καὶ νὰ σταθῇ αὐτὴ ἐκεῖ, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἔφυγαν.

Κυττάξατε, ἀλήθεια, τὴν ἀνωτερότητα τὴν ψυχικήν, τὴν εὐγένειαν τῆς καρδιᾶς τῆς Ἀειπαρθένου. Στέκει παρὰ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ παρακολουθεῖ μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς τὸ Μαρτύριον τοῦ Υἱοῦ της, χωρὶς ὅμως νὰ παρασυρθῇ νὰ πῇ ἢ νὰ κάμῃ κάτι ποὺ θὰ ηὔξανε τὸν πόνον τοῦ Σωτῆρος. Εἶναι τόσον προσεκτική, φέρεται μὲ τόσην λεπτότητα καὶ μέσα εἰς τοὺς δριμυτέρους πόνους, ὥστε νὰ παρουσιάζεται καὶ ἐδῶ ἀξία Μητέρα τοῦ μεγάλου Υἱοῦ της.

Δὲν θὰ ἠμποροῦσεν, ἀλήθεια, ὅταν ἔβλεπε τοὺς κακούργους νὰ καρφώνουν ἀλύπητα τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Κυρίου, νὰ παρακαλέσῃ τὸν Υἱόν της νὰ κάμῃ ἀκόμη ἕνα θαῦμα, διὰ ν' ἀπαλλαγοῦν καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν μεγάλον αὐτὸν πόνον; Καὶ ὅμως δὲν τὸ κάμνει, μολονότι γνωρίζει αὐτή, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, τί δύναμιν ὑπερφυσικὴν διέθετεν ὁ Ἰησοῦς. Καὶ δὲν τὸ κάμνει ἔστω καὶ ἂν σχίζεται ἡ ἰδική της ἡ καρδιά, διότι δὲν θέλει νὰ τὸν πονέσῃ μὲ τὸ νὰ τοῦ δείξῃ ὅτι δὲν τὸν καταλαβαίνει. Γνωρίζει ἡ Θεομήτωρ νὰ συγκρατῇ τὴν θλῖψιν της καὶ τὴν ὀδύνην της καὶ τὰ αἰσθήματά της τὰ μητρικὰ καὶ νὰ τὰ ὑποτάσσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶχεν ἀκούσει τὸν Ἰησοῦν νὰ λέγῃ «οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω,

ἀλλ' ὡς σὺ Πάτερ» καὶ «τὸ σὸν θέλημα γενέσθω»; Πῶς θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἑαυτόν της ἡ ἁγία αὐτὴ Μητέρα νὰ ζητήσῃ νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν Σωτῆρα ἀπὸ τὴν μεγάλην θυσίαν; Ἔκαμε τὸ λάθος αὐτὸ ὁ Πέτρος, ὅταν, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὴν ζωὴν τοῦ Διδασκάλου, ἐζήτησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἤκουσε τὸ φοβερὸν «ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ» (Ματθ. ιστ' 21-23). Ἡ Κεχαριτωμένη ὅμως δὲν τὸ ἔκαμε. Αὐτὴ εἶναι λεπτή, προσεκτική, συγκρατημένη. Δὲν θέλει οὔτε νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸ θεῖον ἔργον οὔτε νὰ κάμῃ ὀξυτέρους τοὺς πόνους τοῦ Σωτῆρος μὲ τὰς ἀτόπους παρεμβάσεις της, μὲ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς βαρειᾶς θλίψεως ποὺ τὴν πιέζει. Δὲν εἶναι ὑπέροχον; Δὲν εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ;

Ἂς σκεφθοῦμε. Ἡμεῖς εἰς τὰς θλίψεις μας, αἱ ὁποῖαι ὅσον μεγάλαι καὶ ἂν εἶναι, πάντως εἶναι μικρότεραι, πολὺ μικρότεραι ἀπὸ ἐκείνας τῆς Παναγίας, πῶς φερόμεθα; Ἐπαναστατοῦμε, μουρμουρίζομεν, γογγύζομεν. «Διατί ὅλα αὐτὰ νὰ γίνουν εἰς ἐμένα; Δὲν ὑπάρχουν ἄλλες μάννες, ἄλλα παιδιά; Ὅλα τὰ βάσανα εἰς τὸ ἰδικόν μου παιδί;» Ἂς ἀφήσωμεν ὅτι πολλὲς φορὲς φερόμεθα ἀκόμη χειρότερα...

Ἡ Παναγία ὅμως καὶ εἰς τὸν πόνον της παρουσιάσθη ἀνωτέρα ψυχή, μεγαλειώδης. Μία ψυχὴ ποὺ ἦτο ζυμωμένη μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ της, ὁ ὁποῖος ἐζητοῦσε ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νὰ συγκρατοῦν τὸν πόνον των καὶ ὁ ὁποῖος ἀναφωνοῦσε πρὸς τοὺς θλιμμένους: «Μὴ κλαίετε». Καὶ ἀφῆκε καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ πόνου ἡ Πανάχραντος ζηλευτὸν παράδειγμα τοῦ νέου ἀνθρώπου, τοῦ κατὰ Χριστὸν κτισθέντος ἀνθρώπου. Καὶ ἐδίδαξε μὲ τὴν ὑπέροχον αὐτὴν συμπεριφοράν της ὅτι οἱ πιστοὶ δὲν πρέπει νὰ τρομοκρατοῦνται πρὸ τῶν δοκιμασιῶν τοῦ βίου, νὰ μὴ φεύγουν προτροπάδην ἐνώπιόν των, νὰ μὴ λιποψυχοῦν καὶ ἀπελπίζωνται οὔτε κἂν νὰ κλαίουν ἀπαρηγόρητοι ὡς «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Ἀλλὰ νὰ βαστάζουν τὸν πόνον μὲ ἀνδρείαν ψυχῆς, μὲ τὴν πίστιν ὅτι ἑνώνονται μὲ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πόνου, τὸν Χριστόν, καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι «ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται» (Ρωμ. ε' 3).

«ΓΥΝΑΙ, ΙΔΕ Ο ΥΙΟΣ ΣΟΥ»

Ἐφάνη Μητέρα πιστὴ μέχρι θανάτου. Ἐξεπλήρωσε τὰ μητρικά της καθήκοντα μὲ ἀφοσίωσιν θαυμαστήν. Ἀπὸ τὴν φάτνην τῆς Βηθλεὲμ ἕως τὸν ἐπώδυνον Σταυρὸν ἐστάθη κοντὰ εἰς τὸν Ἰησοῦν μὲ στοργήν, ἀλλὰ καὶ μὲ σεβασμὸν καὶ πιστότητα ὑπέροχον. Καὶ ἀνεδείχθη ἔτσι ἀνταξία Μητέρα Ἐκείνου ποὺ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη εἰς τὴν γῆν καὶ ἐφόρεσε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα ἀπὸ τὰ ἰδικά της σπλάγχνα.

Πῶς ἠμποροῦσε μιὰ τέτοια Μητέρα, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστός, νὰ μὴ τὴν ἀνταμείψῃ μὲ τὴν ἰδικήν του ἐπίσης στοργὴν καὶ ἀγάπην; Εἰς τὴν μητρικὴν στοργὴν ἀνταπέδωκε τὴν υἱϊκὴν στοργήν. Ἴδετε τὴν ὥραν ποὺ τὸ φοβερὸν φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου τὸν ἐπίεζε τρομερά, τὴν ὥραν ποὺ ὁ Σωτήρ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε γνωρίσει ἁμαρτίαν, εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν ὡς ὁ ἔσχατος ἁμαρτωλός, ἔστρεψε τὸ πονεμένον βλέμμα του πρὸς τὴν ἁγίαν Μητέρα του. Τὴν εἶχε παρακολουθήσει ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Καρδιογνώστης Αὐτὸς ἐγνώριζε ποῖος ὀξὺς πόνος τὴν ἐσπάρασσε. Καὶ τὴν ἄφινε νὰ δοκιμάζῃ καὶ αὐτὴ τὴν φρίκην τοῦ Μαρτυρίου του.

«Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα...» (Ἰωάν. ιθ' 26). Δὲν τὴν εἶδε μόνον νὰ στέκῃ παρὰ τὸν Σταυρόν. Συγχρόνως εἶδε μὲ ἱκανοποίησιν καὶ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν καρτερίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Παναγία ὑπέμεινε ὅλο τὸ καμίνι αὐτὸ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης. Τὴν εἶδε νὰ πνίγῃ τὸν πόνον τῆς ψυχῆς της καὶ νὰ τὸν μιμῆται εἰς ἐγκαρτέρησιν καὶ ὑπομονὴν καὶ ν' ἀποδεικνύεται ἀληθινὴ θυγάτηρ Θεοῦ καὶ ᾐσθάνετο νὰ ἀναπαύεται ἡ πονεμένη καρδιά του καὶ ν' ἀνακουφίζεται ἡ δριμύτης τῆς πολλῆς του ὀδύνης. Πῶς νὰ μὴ δοκιμάσῃ ὁ Μάρτυς τοῦ Γολγοθᾶ γλυκεῖαν παρηγορίαν νὰ βλέπῃ τὴν Πανάχραντον νὰ στέκῃ ἄφοβος παρὰ τὸν Σταυρόν του καὶ νὰ τοῦ συμπαρίσταται εἰς τὰς σκληροτέρας στιγμὰς τοῦ Πάθους του; Ἠμπορεῖ νὰ τὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει οἱ μαθηταί

του, δὲν τὸν εἶχεν ὅμως ἐγκαταλείψει ἡ ἁγία Μητέρα του καὶ μαζῆ της καὶ αἱ ἄλλαι εὐσεβεῖς γυναῖκες. Καὶ αὐτό—ποῖος ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῇ;—μέσα εἰς τὴν σκοτεινιὰ τῶν στιγμῶν ἐκείνων ἦτο μία ἄνεσις, ἕνα ξεκούρασμα εὐχάριστο διὰ τὸν Κύριον. Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς τὴν ἡρωϊκὴν καὶ ἔξοχον αὐτὴν συμπεριφορὰν τῆς σεπτῆς Μητρός του;

Ἔστρεψε λοιπὸν τὸ θεϊκόν του βλέμμα ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα του καὶ τὴν εἶδε καὶ μαζῆ της καὶ τὸν μαθητὴν ποὺ ἀγαποῦσε, τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην. «Ἰησοῦς οὖν, σημειώνει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστής, ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ». Τί τῆς εἶπε μέσα ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου; «Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου». Νὰ ποιὸς εἶναι ὁ γυιός σου ἀπὸ τὴν ὥραν αὐτήν, ἐδῶ εἰς τὴν γῆν. Καὶ διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν φροντίδα του δι' ἐκείνην ποὺ τὸν ἐγέννησε, ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τὸν μαθητήν· «Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου» (Ἰωάν. ιθ' 26-27).

Αὐτὴ εἶναι ἀγάπη ἀληθινή. Ἡ τρυφερωτέρα καὶ ἡ πλέον εὐαίσθητος πλήρωσις υἱϊκοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν μητέρα. Ἡ Μητέρα του ἔμενε πλέον ἔρημος, διότι Αὐτὸς θὰ ἀπήρχετο. Δὲν ἐκινδύνευε βέβαια νὰ πεινάσῃ. Εἰς τὴν ψυχήν της ὅμως ἄνοιξε ἕνα κενὸν μεγάλο, τὸ ὁποῖον μὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἐμεγάλωνεν ἀκόμη περισσότερον. Ποῖος θὰ τὴν ἐπροστάτευε καὶ ποῖος θὰ ἔκαμνε τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς της ξεκούραστα καὶ ἀναπαυμένα; Μόνον ἕνας ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφὸς ἐγκάρδιος, ἐν πνεύματι ἀδελφός, ποὺ θὰ ἦτο ἀντίγραφον τοῦ Ἰησοῦ καὶ ποὺ ὁ χαρακτήρ του, οἱ τρόποι του, ἡ συμπεριφορά του θὰ ὑπενθύμιζαν εἰς τὴν Θεομήτορα τὸν Πανάμωμον Υἱόν της, ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ στήριγμά της. Μόνον ἐκεῖνος ποὺ θὰ εἶχε ζήσει μαζῆ της κατὰ τὰς φοβερὰς ὥρας τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τῆς δώσῃ ἀνακούφισιν. Καὶ εὐτυχῶς αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς δὲν ἔλειψε κατὰ τὴν τραγικὴν αὐτὴν περίστασιν. Ἦτο ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ὁ Ἰωάννης. Μόνος αὐτὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς μαθητὰς ἐτόλμησε νὰ ἔλθῃ κάτω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν καὶ ἔμενεν ἐκεῖ καὶ ὑπέμεινε καρτερικὰ καὶ μὲ ἀγάπην τὸ φοβερὸν Μαρτύριον τοῦ Διδασκάλου του. Αὐτὸς λοιπὸν ἤξιζε νὰ ὀνομασθῇ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου καὶ υἱὸς τῆς Παναγίας. Καὶ μόνον αὐτὸς ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ κηδεμὼν καὶ προστάτης καὶ υἱὸς τῆς Παναχράντου καὶ νὰ τὴν σεβασθῇ

ὡς μητέρα τοῦ Κυρίου του. Καὶ πράγματι. «Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής, ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια». Τὴν ἐπῆρε εἰς τὸ σπίτι του ὡς μητέρα του καὶ ὡς μητέρα τοῦ Κυρίου του.

Πόσον συγκινητικὸν εἶναι τὸ γεγονὸς αὐτό! Ὁ Κύριος, ἐνῶ διέρχεται τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, σκέπτεται τὴν Μητέρα του καὶ ἐκδηλώνει τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀγάπην του τὴν υἱϊκὴν κατὰ τὸν τρυφερώτερον τρόπον. Ἀντάλλαγμα εἰς τὴν ἰδικήν της ἀγάπην καὶ πιστότητα μέχρι θανάτου, τῆς δίδει τὴν ἰδικήν του ἀγάπην καὶ φροντίδα καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἐπιθανατίους στιγμάς του. Πῶς λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ ἀναφωνήσωμεν: Μακαρία ἡ μητέρα ποὺ εἶχε ἕνα τέτοιον Υἱόν; Ναί, εἶναι ἀληθινὰ μακαρία ἡ Παναγία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐφρόντισε τόσον πολὺ καὶ τὴν ὥραν ἀκόμη, ποὺ ἡ ὀδύνη τοῦ Σταυροῦ τοῦ ἐδημιουργοῦσε φοβερὸν καὶ θανάσιμον μαρτύριον.

Ἔτσι ἐτίμησε τὴν Παναγίαν ὁ Σωτήρ. Καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν της ἐξύψωσεν ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς τὴν μητρότητα καὶ μάλιστα κατὰ τὴν κοσμοϊστορικωτέραν καὶ ὑψίστην ὥραν, ἀπὸ ὅσας εἶδεν ὁ κόσμος. Ἡ μητέρα ἔγινε πλέον ἱερὸν πρόσωπον, ἄξιον τῆς στοργικῆς φροντίδος καὶ ἀγάπης αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ὅσαι γυναῖκες ἀρνοῦνται τὴν ἱερὰν ἰδιότητα τῆς μητρότητος καὶ ἀποφεύγουν νὰ κάμουν παιδιά, μὲ τὰς μωρὰς καὶ ἀφυσίκους ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς, ἀπομακρύνονται ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον καὶ φυσικὸν νόμον. Καταπίπτουν τρομερά. Ἡ ἀπάρνησις αὐτὴ εἶναι καὶ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸν Χριστόν, διότι εἶναι βασικὰ ἀντίθετος τόσον πρὸς τὴν διδασκαλίαν του, ὅσον καὶ τὴν πρᾶξιν του, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἐτίμησεν ἰδιαιτέρως τὴν Μητέρα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Παναγίας. Ὅταν παύουν νὰ εἶναι μητέρες, στεροῦνται καὶ τῆς προστασίας Ἐκείνου. Ἀλλὰ τότε, ἀλλοίμονον! Τίποτε εἰς τὸν κόσμον δὲν θὰ εὕρουν γλυκύ. Ἀγκάθια καὶ τριβόλια θὰ θερίσουν, παγῖδες θανάσιμες θὰ συναντήσουν, ποτήρια πικρίας θὰ πίουν. Αἱ μητέρες ὅμως, ποὺ δὲν ἀρνοῦνται τὴν μητρικὴν ἰδιότητα καὶ αἱ ὁποῖαι βαστάζουν τὰ βάρη τῆς μητρότητος, εἶναι αἱ ἄξιαι τοῦ ὀνόματος τῆς μητρός. Καὶ συγχρόνως εἶναι αἱ ἄξιαι καὶ τῆς προστασίας τῶν υἱῶν. Τί λέγω; Καὶ κάτι τὸ πολὺ ἀνώτερον, τὸ ἀληθινὰ ἀνεκτίμητον. Δὲν ἦτο ἁπλῶς υἱὸς ὁ Ἰησοῦς, ποὺ ἐλάμβανε φροντίδα

ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ διὰ τὴν θλιμμένην ἐκείνην μητέρα, τὴν Παναγίαν. Ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἄρα αἱ πισταὶ εἰς τὴν μητρικήν των ἰδιότητα, εἶναι ἄξιαι τῆς προστασίας αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος, ἡ ὁποία δὲν παύει νὰ πρεσβεύῃ διὰ κάθε μητέρα ποὺ μένει πιστὴ εἰς τὴν ἀποστολήν της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΕΜΠΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Τὰ τραγικὰ γεγονότα τοῦ Γολγοθᾶ εἶχαν περάσει πλέον. Ὁ θόρυβος τοῦ «οὐά», αἱ φοβεραὶ βλασφημίαι κατὰ τοῦ Ἐσταυρωμένου εἶχαν κοπάσει. Τὸ μέγα θῦμα, ὁ Υἱὸς τῆς Παναγίας, παρὰ τὰς ἀπειλὰς τῶν ἀπαισίων σταυρωτῶν, εἶχεν ἐνταφιασθῆ μὲ τιμὰς ἀπὸ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸν Νικόδημον. Ὁ ὄχλος, μαζῆ μὲ τοὺς ἀνόμους ἄρχοντάς του, ἔπειτα ἀπὸ τὸ φοβερὸν ἔγκλημά του κατὰ τοῦ Ἀθώου, εἶχε διαλυθῆ.

Ἀλλ' ἡ θλιμμένη μητέρα, ἡ Παναγία, τί εἶχεν ἀπογίνει; Τὸ εἴπαμεν. Εἰς τὰς τραγικὰς ἐκείνας στιγμὰς τῆς ζωῆς της, εὑρίσκετο εἰς ἀσφαλῆ χέρια. Τὴν εἶχε παραλάβει εἰς τὸ σπίτι του ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου. Καὶ μὲ τὰς περιποιήσεις του καὶ τὴν ἀγάπην του καὶ τὸν πολὺν σεβασμόν του ἐκύτταζε νὰ τῆς γλυκάνῃ τὸν πόνον. Δὲν ἐλησμονοῦσεν ὁ Ἰωάννης ὅτι ἀντὶ τοῦ Ἰησοῦ αὐτὸς ἦτο πλέον ὁ υἱός της καὶ ἡ Παναγία ἦτο ἡ μητέρα του. Δὲν τοῦ τὸ εἶχε πῆ καθαρὰ ὁ Κύριος «ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου»;

Κοντὰ λοιπὸν εἰς τὸν πλέον ἀγαπημένον μαθητὴν τοῦ Κυρίου ἔμενε τώρα ἡ Θεομήτωρ. Ἡ καρδιά της ὅμως ἦτο ἀκόμη πληγωμένη. Τί φρικτὸν θέαμα εἶχεν ἀντικρύσει! Ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς της ἔκειτο πλέον νεκρὸς εἰς τὸ «καινὸν μνημεῖον»!

Ἀλλὰ τί; Ὁ Μέγας τῶν αἰώνων, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἔμενε νεκρός, ὅπως οἱ ἄλλοι, οἱ κοινοὶ θνητοί; Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς θὰ ἐνικᾶτο ἀπὸ τὸν θάνατον; Καὶ ὅσα εἶχε πῆ ὁ Ἰησοῦς διὰ τὸν θάνατόν του καὶ διὰ τὴν μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνάστασίν του; Πῶς ἠμποροῦσε νὰ τὰ ξεχάσῃ αὐτὰ ἡ Παναγία, ἡ ὁποία εἶχε συνηθίσει τὰ λόγια τοῦ υἱοῦ της ὄχι ἁπλῶς νὰ τὰ ἀκούῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ «διατηρῇ» εἰς τὴν μνήμην της καὶ νὰ τὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς αὐτά; «Μὰ τὰ γεγο-

νότα τώρα ἦσαν τόσον δραματικά... Τὸ θέαμα τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ τάφου, ποὺ ἐσκέπασε τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Κυρίου ἦτο τόσον σκληρόν, τόσον ἐξουθενωτικόν...». Ναί· ἀλλὰ ἡ Παναγία εἶχε πίστιν βραχώδη. Ἡ ἐποποιΐα τῆς πίστεως συνέχιζεν εἰς τὴν ζωήν της τὴν αἰωνίαν νίκην της. Καὶ εἶχε δῆ εἰς τὸν πολυκύμαντον βίον της καὶ εἰς τὰς πλέον σκοτεινὰς στιγμὰς τόσα θαυμαστὰ καὶ ἐξαίρετα γεγονότα ποὺ συνέβησαν εἰς τὴν ἐπίγειον ζωὴν τοῦ Σωτῆρος. Διὰ τὴν Πανάχραντον τίποτε δὲν ἐφαίνετο ἀπίστευτον καὶ ἀκατόρθωτον. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ τὴν συνεῖχε καὶ θὰ τὴν ἀπασχολοῦσε διαρκῶς ὅτι καὶ πάλιν θὰ συνέβαινε κάτι τὸ θαυμαστόν, ἀσυγκρίτως θαυμαστότερον καὶ ἐκπληκτικώτερον ἀπὸ κάθε προηγούμενον, ποὺ θὰ ἤλλασσε ριζικὰ τὰ πράγματα.

Αὐτὰ θὰ ἐσκέπτετο ἡ πονεμένη Μητέρα κατὰ τὸν χρόνον ποὺ ὁ Ἰησοῦς εὑρίσκετο εἰς τὸν τάφον. Καὶ θὰ τὰ ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν της καὶ διαρκῶς θὰ τὰ ἔφερε καὶ θὰ τὰ συζητοῦσε μὲ τὸν μαθητὴν τῆς ἀγάπης. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ κάθε συζήτησιν θὰ ἔβλεπαν καὶ οἱ δύο των μιὰ γλυκειὰν ἐλπίδα νὰ φουντώνῃ μέσα των καὶ ἡ καρδιά των νὰ χαμογελᾷ καὶ νὰ περιμένῃ...

Καὶ πράγματι. Ἡ μεγάλη ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ Κυριακή, ἀνέτειλε λαμπρὰ καὶ ἐλπιδοφόρος. Κραυγαὶ νίκης καὶ χαρᾶς συνεκλόνισαν τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Κύριος «ἠγέρθη ὄντως!» «Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον!» Οἱ παράνομοι γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ταράσσονται καὶ ζητοῦν ν᾽ ἀποκρύψουν τὸ λαμπρὸν γεγονός. Οἱ μαθηταὶ χαίρουν καὶ ἀγάλλονται καὶ γεμᾶτοι ἐλπίδα καὶ θάρρος ἀντικρύζουν τὸ μέλλον.

Ἡ Παναγία; Πόσην εὐφροσύνην θὰ ᾐσθάνθη εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι ὁ Υἱός της ἀνέστη! Ἡ πονεμένη καρδιά της ἐσκίρτησεν. Ὅλη ἡ ὀδύνη, ποὺ τὴν εἶχε διατρυπήσει ὡς ρομφαία, ἐξαφανίζεται εἰς τὴν στιγμήν. Ἐλησμόνησε τὸν φρικτὸν Γολγοθᾶν καὶ τώρα ζῇ καὶ αὐτὴ μὲ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ «Χαίρετε» καὶ τὸ «εἰρήνη ὑμῖν», ποὺ ἔλεγεν ὁ Ἀναστὰς καὶ ποὺ ἐσκόρπισε τοὺς φόβους τῶν μαθητῶν, ἀνεστήλωσε καὶ ἐστερέωσε καὶ τὴν καρδιὰ τῆς Παναχράντου. Τώρα εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Ἀναστάντος. Τώρα ὁ Ἰησοῦς της, εἶναι ὁ ἔνδοξος Κύριος, ὁ Νικητὴς τοῦ θανάτου, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, τῆς νέας, τῆς ἀθανάτου ζωῆς. Ἀλήθεια! Τί αἰσθήματα εὐφροσύνης, ποία ἀγαλλίασις καὶ μακαριότης ἐπλημμύριζαν τὴν καρδιὰ τῆς Θεοτόκου τώρα μὲ τὴν ἀνατολὴν τῆς νέας ἐποχῆς, ποὺ ἤνοιξεν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου!

Εἶδεν ὅμως ἡ Πάναγνος τὸν Υἱόν της ἀναστάντα; Παρουσιάσθη ὁ Κύριος καὶ εἰς αὐτήν, ὅπως ἐνεφανίσθη εἰς τὰ ἄλλα ἀγαπητά του πρόσωπα; Οἱ Εὐαγγελισταὶ σιωποῦν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Δὲν ἀναφέρουν, ἐὰν ἡ Θεομήτωρ εἶδε τὸν Σωτῆρα μετὰ τὴν ἀνάστασίν του καὶ ἐὰν ὁ Υἱός της τῆς ἔδωσε τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν περιπτυχθῇ ζωντανὸν πλέον καὶ δοξασμένον. Ἐὰν ὅμως ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη εἰς τὴν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνήν, εἰς τοὺς μαθητάς του τόσας φορὰς καὶ εἰς τοὺς ὑπερπεντακοσίους ἀδελφούς (Α' Κορ. ιε' 5-6), πῶς θὰ ἄφινε τὴν Μητέρα του ἔξω ἀπὸ τὴν γενικὴν αὐτὴν χαράν; Ἔπειτα ἀπὸ τὴν φρίκην τοῦ Γολγοθᾶ, ποὺ τόσον ἐσπάραξε τὴν μητρικήν της καρδιά, ἦτο δίκαιον ν'ἀπολαύσῃ καὶ αὐτὴ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως καὶ νὰ ἴδῃ τὸν ἀναστημένον Υἱόν της. Εἶναι τόσον λογικὸν αὐτό, ὥστε ὑπάρχουν ἐκκλησιαστικοὶ διδάσκαλοι καὶ συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ λόγου εἰς τὸ Πάσχα, ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, οἱ ὁποῖοι φρονοῦν ὅτι ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος εἶδε τὸν ἀναστάντα υἱόν της. Αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν ἐκφράζει καὶ ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς εἰς ἕνα ὕμνον του, ὅπου παρουσιάζει τὸν Ἐσταυρωμένον νὰ λέγῃ πρὸς τὴν Θεομήτορα: «Θάρσει, μῆτερ, ὅτι πρώτη με ὁρᾷς (θὰ μὲ ἴδῃς) ἀπὸ τῶν τάφων».

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἡ Παναγία εἰς τὸ ἄγγελμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἐδοκίμασε διπλῆν χαράν. Τὴν χαράν, ποὺ δοκιμάζει κάθε πιστὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ ἔνδοξον γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν χαρὰν ποὺ ἐδοκίμασε καὶ ὡς Μητέρα τοῦ Ἀναστάντος. Τί ἀναμνήσεις θὰ γεμίζουν τώρα τὴν ψυχὴν τῆς εὐτυχισμένης πλέον Μητέρας! Θὰ ἐνεθυμήθη τὴν Βηθλεὲμ καὶ τὴν μεγάλην ἐκείνην νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς. Καὶ βλέπει τώρα ἄλλο γεγονὸς ἐξαίρετον ἐπίσης καὶ θαυμαστόν. Μέσα εἰς τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἀφάνειαν συνέβη τὸ πρῶτον. Μὲ σεισμὸν δυνατόν, ποὺ ἔκαμνε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ σείεται ὅλη ἡ γῆ γύρω ἀπὸ τὸ μνημεῖον, ἐσυντροφεύθη τὸ δεύτερον. Ἐγεννήθη ἥσυχα καὶ ἀθόρυβα τότε μέσα σὲ μιὰ σπηλιά. Τώρα ἀνεπήδησεν ὁ Υἱός της ἀπὸ τὸ κλειστὸν καὶ σφραγισμένον τάφον, νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ καμμίαν βλάβην εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ τὸν θησαυρὸν αὐτὸν τῆς χαρᾶς κρατεῖ πλέον σφικτὰ ἡ Θεόνυμφος. Εἶναι

ἰδικός της. Δὲν τῆς τὸν ἔφερεν αὐτὴν τὴν φορὰν ἄγγελος, ὅπως κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν. Τῆς τὸν ἐχάρισεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀναστὰς Κύριος. Ποῖος ἠμπορεῖ νὰ τῆς τὸν ἀφαιρέσῃ; Τὸν κρατεῖ λοιπὸν καὶ τὸν γεύεται. Κάθε νέα ἐμφάνισις τοῦ ἐνδόξου Νικητοῦ πότε εἰς τὸν ἕνα καὶ πότε εἰς τὸν ἄλλον μαθητὴν ἢ καὶ εἰς ὅλους μαζῆ, κάμνει τὴν μητρικήν της καρδιὰ νὰ χοροπηδᾷ καὶ νὰ σκιρτᾷ ἀπὸ ἀγαλλίασιν. Καὶ Μητέρα καὶ μαθηταὶ ἀπολαμβάνουν ὅλοι μαζῆ τὴν ἀνεκλάλητον αὐτὴν χαράν, πανευτυχεῖς πλέον καὶ μακάριοι.

«Θαῦμα συγκλονιστικόν», ὀνομάζει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Ἀντιοχείας τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως. Θαῦμα, ποὺ συνεκλόνισε πρῶτα τοὺς μαθητὰς καὶ τὴν πανάχραντον Μητέρα καὶ τῆς ἔδωσε χαρὰν ἀνεκλάλητον. Θαῦμα, ποὺ συνεκλόνισε καὶ συγκλονίζει καὶ θὰ συγκλονίζῃ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὅλας τὰς ἀνθρωπίνας ψυχάς. Διότι ποῖον ἄλλο γεγονὸς δίδει τόσην ἐλπίδα καὶ χορηγεῖ τόσην χαρὰν καὶ εὐφροσύνην εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅσην τὸ ὑπέρλαμπρον γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου;

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Ἔπειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, ἡ νίκη καὶ ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως. Κατόπιν ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶν τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη τῆς Ἀναστάσεως. Πόσον ἤλλαξεν ἡ κατάστασις διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ πιστούς! Πλέουν τώρα μέσα εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν «ἀνεκλάλητον» χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην τὴν οὐρανίαν ζῇ καὶ εὑρίσκεται πλέον καὶ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος. Εἰς τὴν θαλπωρὴν τοῦ σπιτιοῦ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου γεύεται τὴν νέαν γαλήνην, ποὺ τῆς ἐχάρισεν ὁ Ἰησοῦς.

Πόση εἶναι ἡ εὐφροσύνη της πλέον! Ἡ καρδιά της, ποὺ εἶχε τόσον πονέσει καὶ κακουχηθῆ ἀπὸ τὴν φοβερὰν τρικυμίαν τοῦ Πάθους, τώρα γελᾷ καὶ τέρπεται καὶ χαίρεται τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπὶ σαράντα ἡμέρας τὸ ἕνα σκίρτημα ἀγαλλιάσεως διαδέχεται τὸ ἄλλο ἀπὸ τὰς

γλυκείας καὶ θελκτικὰς ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου. Τὰ ἀκούει ὅλα ἡ Παναγία. Τὰ μαθαίνει ὅλα. Εἰς ποίαν ἄλλην ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ θὰ ἔσπευδαν νὰ ἀνακοινώσουν τὰ χαρμόσυνα γεγονότα τῆς ὡραίας αὐτῆς περιόδου; Καὶ ποῦ ἀλλοῦ παρὰ κοντὰ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Μητέρα θὰ ἔτρεχαν νὰ ξεχύσουν τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς καρδιᾶς των;

Καὶ ἰδοὺ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἄλλο τώρα γεγονός, ἐπίσης μεγάλο καὶ συνταρακτικόν, συνέβη. Ὁ Κύριος, ἀφοῦ ἀφῆκε τὰς τελευταίας ὑποθήκας του εἰς τοὺς ἀγαπητούς του καὶ ἀφοῦ ὑπεσχέθη νὰ τοὺς στείλῃ τὸν Παράκλητον, ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. Καὶ ὅπως κατὰ θαυμαστὸν καὶ μυστηριώδη τρόπον ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὡς ἄνθρωπος, ἔτσι μυστηριωδῶς καὶ μὲ ἕνα ἄλλο θαῦμα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινεν ἄνθρωπος, ἀνελήφθη ἐπὶ τῶν νεφελῶν εἰς τοὺς οὐρανούς. «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν» (Λουκ. κδ' 51).

Ἡ Παναγία λοιπὸν καὶ πάλιν χωρίζεται ἀπὸ τὸν Υἱόν της. Ἀλλὰ τώρα δὲν πονεῖ. Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι ὀδυνηρός, ὅπως ἐκεῖνος τοῦ Πάθους καὶ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου. Ἡ Ἀνάστασις ἤλλαξε πλέον τὴν ἀτμόσφαιραν. Τώρα εἶναι ἄλλο τὸ κλῖμα, ποὺ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Κεχαριτωμένης. Ὁ Ἰησοῦς της εἶναι πλέον ὁ Ἀναστὰς Κύριος, ὁ Θεός, ὁ νικητὴς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾞδου, ὁ ἔνδοξος θριαμβευτής, ποὺ ἀνέρχεται εἰς τὰ οὐράνια διὰ νὰ ἐγκαθιδρυθῇ καὶ ὡς ἄνθρωπος εἰς τὸν παντοκρατορικόν του θρόνον. Τώρα μόνον δόξα καὶ μεγαλεῖα συνοδεύουν τὸν Ἰησοῦν. Τώρα ἡ Ἀειπάρθενος κινεῖται μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τῆς εἰρήνης καὶ ἀναπαύσεως καὶ χαρᾶς. Γνωρίζει ὅτι πλέον ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Νικητὴς καὶ ὅτι τίποτε καὶ κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν χωρίσῃ ἀπὸ Αὐτόν. Εἶναι ἡνωμένη μαζῆ του ἐν πνεύματι. Ζῇ μέσα εἰς μίαν μακαρίαν περισυλλογήν, ἀναπνέουσα καὶ ζῶσα τὸν Κύριον καὶ Θεόν. Ἡ γῆ δὲν εἶναι πλέον δι' αὐτὴν γῆ ἔρημος καὶ ὁ οὐρανὸς φωτίζεται μὲ φῶτα λαμπρά. Προαισθάνεται τὸν ὁριστικὸν θρίαμβον τοῦ Υἱοῦ καὶ εἰς τὸ ὑπερῷον μαζῆ μὲ τοὺς μαθητὰς ἀπευθύνει θερμὰς προσευχὰς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν Σωτῆρα. Ἡ προσευχὴ τῆς χαρίζει γλυκυτάτας στιγμὰς καὶ τὴν κρατεῖ εἰς διαρκῆ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Ἰησοῦν. Δὲν προσεύχεται ἁπλῶς, ἀλλὰ «προσκαρτερεῖ» εἰς τὴν προσευχήν. Μαζῆ μὲ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς ἄλλας εὐσεβεῖς γυναῖκας, ὅπου κατέχει ἐξαιρετικὴν καὶ ὅλως

τιμητικὴν θέσιν, ἐπιμένει εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν δέησιν. Προσεύχεται ἀκούραστα. «Οὗτοι πάντες (δηλαδὴ οἱ ἕνδεκα μαθηταί), σημειώνει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστής, ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ (μὲ τοὺς νομιζομένους ἀδελφούς του)» (Πράξ. α' 14).

Πῶς ἠμποροῦσεν ἡ Θεοχαρίτωτος, ἡ ὁποία εἰς ὅλην της τὴν ζωὴν εἶχε συνηθίσει νὰ ὑπακούῃ τόσον πιστὰ εἰς τὸν Υἱόν της, νὰ μὴ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀφωσιωμένους πιστούς; Ὀλίγον προτοῦ ἀναληφθῇ ὁ Σωτὴρ τοὺς εἶχε δώσει τὴν ἐντολὴν νὰ εὑρίσκωνται ὅλοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἕως ὅτου θὰ ἤρχετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. «Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους» (Λουκ. κδ' 49). Καὶ πράγματι. Τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, ἐνῷ ἦσαν ὅλοι συγκεντρωμένοι εἰς τὸ ὑπερῷον, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατέβη καὶ τοὺς ἐπεσκίασε καὶ τοὺς ἡγίασεν. Ἐκεῖ φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ἡ Πανάχραντος. Καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐδέχθη καὶ αὐτὴ τὸν Παράκλητον ὡς μέγα καὶ ὕψιστον δῶρον ἀπὸ τὸν ἀναστάντα καὶ ἀναληφθέντα Υἱόν της. Καὶ ἔγινε καὶ πάλιν πνευματέμφορος καὶ «χριστοφόρος». Τὴν πρώτην φορὰν εἶχε δεχθῇ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα καὶ ᾐσθάνθη ἀπερίγραπτον χαρὰν κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, ὅταν ἐτελεσιουργήθη τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως.

Πόση χαρὰ ἐγέμισε καὶ τώρα τὴν καρδιά της! Τί ἀνέκφραστον ἀγαλλίασιν καὶ πάλιν ᾐσθάνθη! Πόσος ἱερὸς καὶ ἅγιος ἐνθουσιασμὸς τὴν ἐπλημμύρισε μὲ τὸ νὰ βλέπῃ τοὺς ἄλλοτε ἀγραμμάτους ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, νὰ λαλοῦν ὅλας τὰς γλώσσας καὶ νὰ ἑλκύουν εἰς Χριστὸν μυριάδας ἀνθρώπων. Ἡ ἐποποιΐα τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐκρατοῦσε ὅλην τὴν προσοχήν της καὶ ἐτραβοῦσε ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον της. Κάθε νίκη τῆς πίστεως, κάθε ἐπιστροφή, κάθε ἵδρυσις ἐκκλησίας, θὰ τὴν ἐγέμιζεν ἀπὸ ἱερὰς συγκινήσεις καὶ θὰ τῆς ἔδιδεν οὐρανίαν εὐφροσύνην.

Πῶς νὰ μὴ εὐφραίνεται ἡ ψυχή της, ὅταν ἔβλεπεν ὅτι ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ ἐκέρδιζε διαρκῶς ἔδαφος καὶ τὸ ἄγγελμα τῆς σωτηρίας μετεφέρετο εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς; Πῶς νὰ μὴ συγκλονίζεται ὁλόκληρη, ὅταν ἤκουε τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην νὰ μιμῆται καὶ νὰ ἀντιγράφῃ τὸν Υἱόν της, τὸν οὐράνιον κήρυκα τῆς ἀγάπης καὶ ν' ἀναφωνῇ «τεκνία ἀγα-

πᾶτε ἀλλήλους»; Πῶς νὰ μὴ αἰσθάνεται ρίγη ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἀτρομήτων πλέον Ἀποστόλων «οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν... ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. δ' 12); Καὶ πῶς νὰ μὴ τέρπεται τέρψιν οὐρανίαν, ὅταν ἐμάθαινε ὅτι ὁ πρώην διώκτης Σαῦλος καὶ τώρα μέγας Ἀπόστολος ὡς ταχύπτερος ἀετὸς διέσχιζεν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν καὶ ἔκαμνε παντοῦ γνωστὸν τὸ ὄνομα Ἰησοῦς καὶ ἵδρυεν ἐκκλησίας πολυανθρώπους;

Ὢ, ἦτο εὐτυχὴς πλέον ἡ Παναγία! Ἡ καρδιά της «ἐστερεώθη ἐν Κυρίῳ». Εἶδε τὸν θρίαμβον τοῦ Ἰησοῦ της. Τί ὑπελείπετο; Τί θὰ ἐζητοῦσε πλέον; Τὸ «νῦν ἀπολύεις τὴν δούλην σου Δέσποτα ἐν εἰρήνῃ». «Ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι». Αὐτὸ ποὺ ἐζητοῦσεν ὁ Ἀπόστολος τοῦ Υἱοῦ της καὶ ποὺ ζητοῦν ὅλαι αἱ ἅγιαι ψυχαί, ποὺ ἔχουν ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολήν των εἰς τὸν βίον αὐτόν. Νὰ ἀναπαυθοῦν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ αἰωνίου Θεοῦ.

ΚΛΙΜΑΞ ΠΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΝ

Μία ζωή! Καὶ ποία ζωή! Πρωτοφανής, ἐκπληκτική, ἀληθινὰ ἐξαίρετος. Ἐπέρασε μέσα εἰς θαύματα μεγάλα καὶ λαμπρά. Διέβη μέσα εἰς γεγονότα κατ' ἐξοχὴν κοσμοϊστορικά. Τώρα μὲ τῆς χαρᾶς τὰ σκιρτήματα κοντὰ εἰς τὸν μικρὸν Ἰησοῦν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀπὸ τὰ ἰδικά της ἄχραντα αἵματα ἔγινεν ἄνθρωπος, μὲ ἀγγέλους παρακολουθοῦντας, μὲ τὸν Θεὸν Πατέρα συνευδοκοῦντα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπισκιάζον. Ἔπειτα μὲ τῆς ρομφαίας τὰ ὀδυνηρὰ κτυπήματα, ἐμπρὸς εἰς ἕνα σταυρὸν ἐξουθενωτικόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέματο μέσα εἰς ἀφάνταστα μαρτύρια ὁ γλυκύς της Ἰησοῦς. Καὶ μετὰ ἡ χαρμόσυνος Ἀνάστασις καὶ ἡ ἔνδοξος Ἀνάληψις καὶ ἡ ἁγία Πεντηκοστὴ καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ θαυμαστὴ διάδοσις τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας.

Τί ὑπελείπετο πλέον; Εἶδεν, ἔζησεν, ἐδοκίμασε καὶ τὰ πικρὰ καὶ τὰ γλυκά, καὶ τὰ ὀδυνηρὰ καὶ τὰ ἔνδοξα, ποὺ τῆς

προώρισεν ὁ Παντοκράτωρ. Ἠγωνίσθη τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν καὶ κατέκτησε τὰς κορυφὰς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁγιότητος. Τί ἠμποροῦσε πλέον νὰ περιμένῃ εἰς τὴν γῆν ἡ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἁγίους ἡγιασμένη Κεχαριτωμένη Μαρία;

Καὶ ἰδού την! Εἰς τὴν ὥραν τὴν ὑστάτην, ποὺ ὥρισεν «ὁ θανατῶν καὶ ζωογονῶν» Κύριος, ἡ Παναγία, σὰν ἐπίγειον καὶ αὐτὴ πλάσμα, ἀποθνήσκει. Ἡ πάναγνος Μήτηρ τοῦ Κυρίου παραδίδει τὸ Πνεῦμα της εἰς τὰ χέρια τοῦ πολυαγαπημένου Υἱοῦ της καὶ τὸ σῶμα της μένει ἄπνουν εἰς τὸ νεκρικὸν κρεββάτι.

Τί παράδοξον! Ἡ ζωηφόρος φαίνεται νεκροφόρος. Ἡ θεόμιλος παρουσιάζεται ἄφωνος. Ἐκείνη, ποὺ ἐδέχθη μέσα της τὴν ζωὴν καὶ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς, νεκρὰ καὶ ἄπνους ἐπάνω εἰς κλίνην φέρεται! Πόσον ἐκπληκτικόν! Ἡ Μήτηρ τῆς ζωῆς, τὸ σκήνωμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἡ μεγαλώνυμος Θεοτόκος, δέχεται νέκρωσιν. Τὸ ἅγιον σῶμα τῆς Θεομήτορος κεῖται ἄπνουν. Εἶναι τὸ σῶμα τῆς Παρθένου ἐκ τῆς ὁποίας «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ἰω. α' 14), τὸ σῶμα ποὺ ἐγέννησε τὸν ὑπερούσιον Λόγον τοῦ Πατρός.

Ἀλλὰ πῶς ἡ θαυμαστὴ Μαρία, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου εἶχαν καταλυθῆ τῆς φύσεως οἱ ὅροι, τώρα ὑποκύπτει εἰς τὰ κελεύσματά των καὶ τὸ πανάχραντον σῶμα της ὑποβάλλεται εἰς θάνατον; «Πῶς, ἄχραντε,—ψάλλει εἰς τὸν κανόνα του ὁ μέγας Δαμασκηνός—τὸ ἄχραντον καὶ ζωαρχικόν σου σκήνωμα ἔγινε μέτοχον πείρας θανάτου;» Καὶ ἀλλοῦ μελωδεῖ μὲ τὴν ἰδίαν ἔκπληξιν: «Πῶς ὁ τάφος ἐχώρησε τὸ δοχεῖον τοῦ Θεοῦ, τὸν οὐρανὸν τοῦ Παμβασιλέως τὸν ἔμψυχον, τὴν θεοδόχον καὶ πανάχραντον Θεομήτορα;»

Τί ὅμως τὸ ἀπορίας ἄξιον; Ἐὰν ὁ εὐλογημένος καρπὸς τῆς κοιλίας της, ὁ Υἱὸς της καὶ Κύριος καὶ Θεός, ὡς ἄνθρωπος ἐγεύθη τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, πῶς νὰ μὴ τὸ γευθῆ αὐτή, γυναῖκα θνητή; Ἐὰν ὁ Σωτήρ, ποὺ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ κάθε νόμον καὶ Δημιουργὸς τῶν νόμων, ἐδέχθη τὸν θάνατον καὶ τὴν τριήμερον ταφήν, τί τὸ ἐκπληκτικὸν ἐὰν καὶ ἡ Μητέρα του, ἄνθρωπος θνητός, ἐγνώρισε τὸν τάφον; «Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον» (Ψαλμ. πη' 49), βεβαιώνει καὶ ὁ προφήτης. «Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ» (Ἰω. ιγ' 16), διακηρύσσει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Μήτηρ Θεοῦ ἡ Θεοτόκος. Ἀλλὰ καὶ δούλη Θεοῦ. Καὶ

ὡς θυγάτηρ τοῦ Ἀδάμ, δὲν ἠμποροῦσε παρὰ νὰ δεχθῇ τὰς εὐθύνας τὰς προγονικάς. Ὁ Δημιουργὸς καὶ Υἱός της, ἡ Αὐτοζωή, γενόμενος ἄνθρωπος τὰς ἐδέχθη, πῶς θὰ τὰς ἀρνηθῇ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του; «Πάντες ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀποθνήσκουσι». Καὶ μόνον «ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται», διότι θὰ ἀναστηθοῦν κατὰ τὴν γενικὴν ἀνάστασιν μαζῇ μὲ τὰ σώματά των

Σκληρὸς βεβαίως ὁ θάνατος. Ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν ὅμως τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδόθη ἡ τελικὴ μάχη ἐναντίον του καὶ ἐνικήθη κατὰ κράτος, ἔπαυσε διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ νὰ προκαλῇ φρίκην καὶ ἀπόγνωσιν. Καὶ ἐὰν διὰ τοὺς ἄλλους πιστοὺς δὲν εἶναι πλέον παρὰ ἕνα ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς, τί κακὸν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ὁ θάνατος διὰ τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παναγίαν Παρθένον; Δι' αὐτὴν εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολίαν, διάβασις καὶ κλῖμαξ καὶ γέφυρα ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἀπὸ τὰ γήϊνα εἰς τὰ οὐράνια, ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ εἰς τὰ ἀθάνατα καὶ αἰώνια, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ἀγγέλους, ἀπὸ τὰ πικρὰ τῆς παρούσης ζωῆς εἰς τὰς γλυκύτητας τῆς οὐρανίου καὶ ἀτελευτήτου ζωῆς. «Ζωῆς ἀϊδίου καὶ κρείττονος ὁ θάνατός σου γέγονε διαβατήριον, Ἁγνή», ψάλλει καὶ Κοσμᾶς ὁ μελωδός.

Ὁ θάνατος λοιπὸν τῆς Παναγίας, ὅπως ἄλλως τε καὶ κάθε πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου εἰς τὸν Χριστὸν ἀνθρώπου, δὲν πρέπει νὰ λέγεται θάνατος, ἀλλὰ ζωὴ ἀθάνατος καὶ αἰώνιος. «Ὁ θάνατος αὐτῆς ζωηφόρος, εἰς οὐράνιον καὶ ἀθάνατον μεταβιβάζων ζωήν», θριαμβολογεῖ καὶ Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης. «Δὲν θὰ ὀνομάσωμεν, Θεοτόκε, ἀνακράζει καὶ ὁ μέγας Δαμασκηνός, τὴν ἱεράν σου μετάστασιν θάνατον, ἀλλὰ μᾶλλον κοίμησιν ἢ ἐκδημίαν ἢ ἐνδημίαν. Διότι, ἐνῶ παύεις νὰ κατοικῇς εἰς τὸ σῶμα, ἐγκαθιδρύεσαι εἰς τὰ ἀνώτερα».

Πότε ἐκοιμήθη ἡ Παναγία δὲν γνωρίζομεν. Ἡ Καινὴ Διαθήκη καθὼς δὲν ἀναφέρει τίποτε διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Παρθένου, ἔτσι δὲν σημειώνει τίποτε καὶ διὰ τὸ τέλος της. «Αἱ Γραφαὶ δὲν μᾶς δίδουν καμμίαν πληροφορίαν διὰ τὸ τέλος τῆς Μαρίας, ἔγραφε κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ὁ Κύπρου. Οὔτε ἐὰν ἀπέθανε οὔτε ἐὰν ἐτάφη οὔτε ἐὰν δὲν ἐτάφη... Ἢ λοιπὸν ἀπέθανε φυσικὸν θάνατον ἡ ἁγία Παρθένος καὶ ἐτάφη καὶ ἐν τιμῇ ἡ κοίμησις αὐτῆς καὶ ἐν ἁγνείᾳ ἡ τελευτὴ καὶ ἐν παρθενίᾳ ὁ στέφανος. Ἢ ἐδέχθη θάνατον

μαρτυρικὸν κατὰ τὸ «τὴν ψυχὴν αὐτῆς διελεύσεται ρομφαία» καὶ τότε μεταξὺ τῶν μαρτύρων ἡ δόξα της καὶ τὸ ἅγιόν της σῶμα μὲ μακαριότητα ἀνεπαύθη». Ὅπως καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ εἰκονογραφία ἐνωρὶς ἤρχισε νὰ ἀπεικονίζῃ τὸ μεγαλειῶδες γεγονὸς τῆς Κοιμήσεως μὲ τὴν Θεοτόκον ἐπάνω εἰς τὸ νεκρικὸν κρεββάτι, μὲ τὸν Κύριον ὄρθιον νὰ δέχεται τὴν ψυχήν της, μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τὰ πλήθη τῶν πιστῶν νὰ παρακολουθοῦν τὴν πομπήν, μὲ τὸ νεκρολίβανον νὰ καπνίζῃ ἀπὸ τὰ θυμιατήρια, μὲ τοὺς ἀγγέλους νὰ δορυφοροῦν, μὲ τὸν φωτεινὸν θρίαμβον τῆς ἁγιότητος κατὰ τοῦ θανάτου.

Καὶ δικαίως. Ἡ Παναγία μία κοινὴ θνητή. Ἦτο ἡ «Κεχαριτωμένη» κόρη, ἡ παναγία Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ εὐλογημένη μεταξὺ ὅλων τῶν γυναικῶν. Πῶς ἦτο δυνατὸν γῆ καὶ οὐρανὸς νὰ μὴ συγκινηθοῦν εἰς τὴν ἔνδοξον Κοίμησίν της;

Καὶ ἰδού. Εὐθὺς μὲ τὸν θάνατόν της, κατὰ τὴν παράδοσιν, συγκεντρώνεται εἰς τὴν Σιών, «εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτήν, τὴν Μητέρα τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν», ὅ,τι ἐκλεκτὸν καὶ ἅγιον καὶ οὐράνιον εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ὁ τότε κόσμος. Δὲν παρίσταντο βεβαίως εἰς τὴν Κοίμησίν της βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες. Δὲν συνώδευαν τὴν πομπὴν οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν κοσμικῶν βασιλειῶν. Παρίσταντο ὅμως οἱ ἀξιωματοῦχοι τῆς πνευματικῆς βασιλείας, τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ καθιδρύματος, ποὺ ὀνομάζεται Ἐκκλησία. Ἦσαν παρόντες «οἱ αὐτόπται καὶ τοῦ Λόγου θεράποντες», οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Θεοῦ, οἱ πρωτοφανεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι κατεῖχαν τὸ μέγιστον ἐπὶ γῆς ἀξίωμα. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν παράδοσιν ἀπηχεῖ καὶ ὁ ὑμνωδός, ὅταν ψάλλῃ ἐκ μέρους τῆς Θεομήτορος: «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῆ τῷ χωρίῳ κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα. Καὶ σὺ Υἱὲ καὶ Θεέ μου παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα».

Καὶ ἦτο φυσικόν. Διότι ὁ ἐνταφιασμὸς τῆς Θεοτόκου δὲν ἦτο ἔργον τοῦ καθενός. Ἦτο ἱερὸν καθῆκον τῶν ἀξίων, τῶν θεοφόρων, τῶν πνευματοκινήτων Ἀποστόλων. Ἔπρεπε νὰ προπέμψουν οἱ οἰκεῖοι τὴν οἰκείαν καὶ οἱ μαθηταὶ τὴν Μητέρα τοῦ Διδασκάλου. Ἔπρεπεν ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων νὰ ἐνταφιάσῃ τὸ σῶμα τῆς Μητρὸς τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοί, λοιπόν, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐτύλιξαν τὸ σεπτὸν σῶμα της μὲ τὴν σινδόνα. Αὐτοὶ μὲ τὰ χέρια τους τὸ μεταφέρουν εἰς τὸν τάφον. «Σὲ τῶν Ἀποστόλων ὁ δῆμος, πανηγυρίζει καὶ ὁ ἅγιος Δαμα-

σκηνός, τὴν ἀληθῆ Κιβωτὸν Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενος (ἀφοῦ ἐσήκωσε) ὡς πάλαι ποτὲ οἱ ἱερεῖς τὴν τυπικὴν Κιβωτόν, καὶ ἐν τῷ τάφῳ θέμενοι (ἀφοῦ ἐτοποθέτησαν)... ἐπὶ τὴν ἀληθῆ τῆς Ἐπαγγελίας παρέπεμπον γῆν, τὴν ἄνω, φημί (λέγω), Ἱερουσαλήμ, τὴν πάντων τῶν πιστῶν Μητέρα, ἧς (τῆς ὁποίας) τεχνίτης καὶ Δημιουργὸς ὁ Θεός».

Αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸν ἔνθεον Δαμασκηνόν, εὑρίσκονται εἰς ἐξαιρετικὴν κίνησιν. Δορυφοροῦν τὸ πανάγιον σῶμα τῆς Ὑπερευλογημένης καὶ τὸ συγκαλύπτουν μὲ τὰς πτέρυγάς των. Προπέμπουν τὴν ἁγιωτάτην ψυχήν της, ἕως ὅτου ἡ Παναγία ὡς βασίλισσα ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὰ ἄνω βασίλεια. Τὴν περικυκλώνουν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ δεδοξασμένου Ἰησοῦ. Καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποδοχῆς λέγουν: «Ποία εἶναι αὐτὴ ποὺ ἀνεβαίνει πρὸς τὰ ἄνω ὁλόλευκη, ποὺ προβάλλει σὰν τὴν αὐγὴ καὶ ἡ ὁποία εἶναι καλὴ ὅπως ἡ σελήνη καὶ ἐκλεκτὴ ὅπως ὁ ἥλιος; Πόσον ἔγινες ὡραία! Πόσον ἔγινες γλυκεῖα! Σὺ εἶσαι τὸ λουλούδι τῆς πεδιάδος· τὸ κρῖνον τῶν κοιλάδων. Σὲ ἔβαλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμεῖον του».

Ἴδετε, λοιπόν, λαοὶ καὶ θαυμάσατε. Σηκώσατε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς σας ἐμπρὸς εἰς τὸ παράδοξον θέαμα. Ἡ πανάμωμος Θεοτόκος ὑψοῦται ἐπάνω ἀπὸ ἀγγέλους, ἐπάνω ἀπὸ τοὺς θρόνους καὶ τὰ Χερουβεὶμ καὶ τὰ Σεραφείμ. Ὁ ἐπίγειος οὐρανὸς ἀνέρχεται πλέον καὶ κατοικεῖ εἰς οὐράνιον καὶ ἄφθαρτον γῆν.

Ἠμπορεῖ νὰ μὴ χαίρῃ καὶ νὰ μὴ θαυμάζῃ τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν; Ἡ βασίλισσα Θεοτόκος εἰσέρχεται εἰς τὰ ἄνω βασίλεια, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ κοντὰ εἰς τὸν Υἱόν της. Ἡ παγκαλεστάτη ἀνύμφευτος Νύμφη διαβαίνει εἰς τὰς αἰωνίας μονάς. Ἐκεῖ ὅπου ὁ καθαρὸς ἦχος τῶν ἑορταζόντων. Ἐκεῖ ὅπου καὶ τῶν σπλάγχνων της ὁ Υἱὸς κάθηται δοξασμένος ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς θεότητος. «Ἰδοὺ ἡ βασίλισσα παρέστη ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (Ψαλμ. μδ' 10).

Τί θαυμάσιον, τί χαρμόσυνον γεγονός! Ὁ δοξασμένος Κύριος ὑποδέχεται ὁ ἴδιος εἰς τὰ οὐράνια τὴν Παναγίαν. Ὁ ἀγαπητὸς Υἱὸς τὴν ἀγαπητὴν Μητέρα. Ὁ Εὐλογημένος τοῦ Πατρὸς τὴν εὐλογημένην μεταξὺ ὅλων τῶν γυναικῶν. Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ τὴν παντὸς ἁγίου ἁγιωτέραν Θεοτόκον. Καὶ τώρα ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ Υἱός της,

ἐκεῖ εὑρίσκεται καὶ ἡ Μήτηρ. Καὶ ὅπου βασιλεύει ὁ Υἱός, ἐκεῖ συμβασιλεύει καὶ ἡ Παναγία, ποὺ τὸν ἐγέννησε. Τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: «Ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται» (Ἰω. ιβ' 26). Καὶ ἂν ὅπου ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἐκεῖ εἶναι καὶ κάθε ἀληθινὸς ὀπαδός του, πόσον μᾶλλον θὰ εἶναι κοντά του πρώτη καὶ βασιλὶς ἡ κατ' ἐξοχὴν δούλη τοῦ Κυρίου, ἡ Παναγία Μητέρα του, ἡ ὁποία διηκόνησεν ὡς οὐράνιος διάκονος εἰς τὸ μέγα καὶ καινὸν μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως; Καὶ ἀφοῦ ὁ Υἱὸς μένει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πατρός, καὶ ἡ Μήτηρ ἔπρεπε μετὰ τὴν ἐκδημίαν της νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Υἱοῦ της. Ἦτο δίκαιον ἡ τροφός, ποὺ ἐβάστασεν ὡς βρέφος τὸν Κτίστην, νὰ ὑψωθῇ εἰς τὰ θεῖα σκηνώματα. Ἦτο ὀρθὸν ἡ Νύμφη, τὴν ὁποίαν ὁ Πατὴρ ἐξέλεξεν ὡς Μητέρα τοῦ Υἱοῦ του, νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τοὺς οὐρανίους θαλάμους, νὰ ἔχῃ εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ κατάλληλον οἰκητήριον, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ τὸ ἁρμόζον βασίλειον. Ἦτο πρέπον ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὴ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὰ ἀγαθά, ποὺ χαρίζει ὁ Υἱός της. Αὐτὴ εἰς τὴν γῆν τοῦ ἔδωσεν ὅ,τι εἶχε. Καιρὸς τώρα καὶ ὁ Υἱὸς νὰ τῆς χαρίσῃ μακαριότητα γλυκυτάτην καὶ ἀνεκδιήγητον, φῶς ἄρρητον, ἀγαθὰ ἀνεκλάλητα, τοιαῦτα «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη».

Δὲν εἶναι ὡραῖον; Δὲν εἶναι ὑπέροχον καὶ ἀξιοθαύμαστον; Διὰ τὴν ὡραίαν ὅμως κατὰ τὴν ψυχήν, διὰ τὴν ὑπέροχον ὅμως καὶ ἀξιοθαύμαστον πνευματικὴν αὐτὴν προσωπικότητα, μόνον θαυμαστὴ καὶ λαμπροτάτη ὕψωσις ἥρμοζε. Διότι εἶναι ἀξίωμα ἠθικόν· ἡ λαμπρότης τοῦ οὐρανοῦ ἀνήκει εἰς τοὺς λαμπροὺς ψυχικῶς, εἰς τοὺς ἁγίους.

«Τίμιος ὁ θάνατος τοῦ ὁσίου ἐνώπιον Κυρίου». Καὶ ἀναμφισβητήτως τίμιος, τιμιώτατος ὑπῆρξεν ὁ θάνατος τῆς παντὸς ὁσίου ὁσιωτέρας Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τὸ διαλαλεῖ ἡ παράδοσις. Τὸ ψάλλουν οἱ ἐμπνευσμένοι ὑμνωδοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ πανηγυρίζουν οἱ εὐσεβεῖς ρήτορες. Τὸ διακηρύσσουν τ' ἀναρίθμητα πλήθη τῶν πιστῶν, ποὺ κατακλύζουν τοὺς Ναοὺς κατὰ τὴν ἔνδοξον ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεώς της.

Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, εὐλαβεῖς καὶ ταπεινοὶ λάτρεις καὶ προσκυνηταὶ τοῦ Κυρίου καὶ Υἱοῦ της, ἂς περιστοιχίσωμεν νοερῶς τὸν καθαρώτατον τάφον της. Ἂς βαστάσωμεν εἰς τὰς ψυχικάς μας ἀγκάλας τὸ ἀειπάρθενον σῶμα της. Ἂς ἔμβωμεν μέσα

εἰς τὸ μνῆμα. Καὶ ἂς νεκρώσωμεν τὰ πάθη μας, τὴν ἁμαρτίαν, τὰς κακάς μας ἐπιθυμίας. Καὶ ἂς ἐξέλθωμεν ὡς νέοι ἄνθρωποι, μὲ καινούργια ζωή, μὲ τὸν Χριστὸν εἰς τὴν καρδιά μας, μὲ τὴν Παναγίαν ὡς ζωντανὸν πρότυπον καὶ ἄριστον παράδειγμά μας. Καὶ τότε ἡ ὕψωσις ἡ ἰδική της καὶ ἡ δόξα ἡ ἰδική της θὰ γίνῃ καὶ ἰδική μας ὕψωσις καὶ δόξα. Καὶ τὰ θεῖα καὶ οὐράνια ἀγαθά, τὰ μεγαλεῖα καὶ ἡ μακαριότης τοῦ οὐρανοῦ, ποὺ ἡ ὑπεραγία Δέσποινά μας ἀπολαμβάνει κοντὰ εἰς τὸν Σωτῆρα, θὰ γίνουν καὶ ἰδική μας λαμπρότης καὶ ἀπόλαυσις καὶ τέρψις καὶ εὐφροσύνη καὶ αἰωνία χαρά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ποία γυναῖκα, ὅσον ἐξαίρετος καὶ σπουδαία καὶ ἂν ὑπῆρξεν, ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν Θεοτόκον; Ποία γυναικεία μορφὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπὸ ἐκείνας ποὺ διεδραμάτισαν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν προϊστορίαν τῆς σωτηρίας μας, ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ ἐμπρός της; Ὅλαι αὐταὶ ἐμπρὸς εἰς τὴν Πανάχραντον εἶναι ὅπως τὰ ἄστρα τὰ τρεμοσβήνοντα ἐνώπιον τῆς αὐγῆς, ποὺ προβάλλει εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ποία μάρτυς καὶ ποία ἁγία ἔστω καὶ ἀπὸ τὰς ἐξοχωτέρας εἶναι ἱκανὴ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἁγίων; «Τόσον πολὺ ἡ Παναγία ξεπερνᾷ ὅλους τοὺς μάρτυρας, πανηγυρίζει ὁ ἱερὸς Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Βασίλειος ὁ Σελευκείας, ὅσον καὶ ὁ ἥλιος ξεπερνᾷ τὰ ἀστέρια». Καὶ ἄλλοι πατέρες, ὅπως ὁ Μόδεστος Ἱεροσολύμων καὶ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων καὶ μαζῆ των ὅλοι οἱ μεταγενέστεροι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν περίφημον ὑμνωδὸν Ἀνδρέαν τὸν Κρήτης καὶ τὸν Γερμανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἀποκαλοῦν: «Ἁγιωτέραν τῶν ἁγίων καὶ τῶν φιλοθέων φιλοθεωτέραν». Διότι ἡ Παναγία εἶναι τὸ «ἀριστούργημα» τῆς ἀνθρωπίνης πλάσεως, «τὸ σεπτὸν κειμήλιον πάσης τῆς οἰκουμένης», «λαμπροτέρα ἡλίου καὶ καθαρωτέρα», ἡ λευκοτέρα μεταξὺ ὅλων τῶν ἁγνῶν καὶ ἀσπίλων ψυχῶν, ὁ νέος, ὁ οὐράνιος ἄνθρωπος, «τὸ ἐξαίρετον θαῦμα», ποὺ ἡ παντοδυναμία καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ εἰργάσθη.

Ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐποίησεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὰ σύμπαντα, Αὐτὸς ποὺ κυβερνᾷ κύματα καὶ ἀνέμους, Αὐτὸς ποὺ εἰς τὸ κοῖλον τῆς χειρός του βαστάζει βουνὰ καὶ ὠκεανούς, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑψώσῃ περισσότερον ἀνθρώπινον πλάσμα, ὅταν συγκατατίθεται νὰ γίνῃ ὁ Υἱός του υἱός της καὶ αὐτὴ μήτηρ του! Ἠδύνατο ἐν τῇ πανσοφίᾳ του νὰ εὕρῃ μυρίους τρόπους, διὰ νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Τί ὅμως ἐπροτίμησε; Νὰ φανερωθῇ ὁ Υἱός του εἰς τὴν ἀγκάλην ταπεινῆς μητρὸς καὶ νὰ περάσῃ τὴν ἐπίγειον ζωήν του ὡς θεάνθρωπος κοντὰ εἰς ἕνα ἀνθρώπινον πλάσμα. Ἐπροτίμησεν ὁ Σωτήρ,

ἡ ἄπειρος ἀγάπη του καὶ τὸ πολύ του ἔλεος νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὰ βαθύτατα τῆς ἀνθρωπίνης καρδιᾶς. Ἠθέλησεν ὡς ὁ πλέον ταπεινὸς ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐμφανισθῇ ὑπὸ τὴν μορφὴν ἑνὸς χαριτωμένου μέν, ἀλλὰ πτωχοῦ καὶ ἀσήμου παιδιοῦ. Ποιὸς θὰ ἠμποροῦσε νὰ μετρήσῃ μίαν τόσον ἀπέραντον ἀγάπην;

Ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτὸ ἔδωσεν εἰς τὴν Μαρίαν μεγάλην ἀξίαν καὶ ἀνέκφραστον μεγαλεῖον. Ἀπέβη τὸ ἐκλεκτὸν ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ἔκαμε τὴν εἴσοδόν του μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἐπῆρε, μόνη αὐτὴ μεταξὺ τῶν μυριάδων ἀπογόνων τῆς Εὔας, τὸν ὑψηλόν, τὸν μοναδικὸν τίτλον, ποὺ ἐγνώρισε ποτὲ ἡ ἀνθρωπότης. Ὑπῆρξε καὶ ὠνομάσθη Ἀειπάρθενος καὶ Θεοτόκος καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ. «Εἴ τις, ἀναφωνεῖ ὁ ὑψιπετὴς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρίς ἐστι τῆς Θεότητος». Ἐκεῖνος δηλαδή, ποὺ δὲν θεωρεῖ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν, εἶναι ξένος καὶ χωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεόν, ἄθεος καὶ ἄπιστος.

Μήτηρ καὶ Παρθένος. Οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἀρχάγγελοι εἶναι καὶ ὀνομάζονται λειτουργικὰ πνεύματα, ὑπηρέται καὶ διάκονοι τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ. Μόνη ἡ Μαρία ἠμπόρεσε νὰ πῇ εἰς τὸν Θεὸν ποὺ ἔγινεν ἄνθρωπος: «Παιδί μου!» Καὶ μόνη αὐτὴ ἤκουσε τὸν Θεὸν ποὺ ἐνηνθρώπησε νὰ τῆς ἀπαντᾷ: «Μητέρα μου!» Ποιὰ ἄλλη θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πῇ εἰς τὸν Κύριον τῶν ἀγγέλων: «τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως;» Ποιὸς ἄγγελος ἢ ἄνθρωπος θὰ ἐτολμοῦσε μιὰ τέτοια ἐρώτησι; Καὶ ὅμως «Ἰησοῦς κατέβη μετ' αὐτῶν (τῆς Μαρίας δηλαδὴ καὶ τοῦ προστάτου Ἰωσήφ) καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» (Λουκᾶ β' 48, 51).

Ἰδοὺ δύο διαδήματα λαμπρά, ἀνεκφράστου μεγαλείου καὶ ὡραιότητος. Δύο στέμματα ἀληθῶς βασιλικά, ἀσυγκρίτως ἀνώτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἔνδοξα στέμματα, ποὺ ἔλαβε ποτὲ βασιλεὺς ἢ βασίλισσα εἰς τὴν γῆν. Θὰ ἀκτινοβολοῦν ἐπὶ τῆς μορφῆς της μὲ λάμψιν ἄφθαρτον, ὅπως ἀκτινοβολεῖ μὲ λαμπρότητα θαυμαστὴν ὁ πολυτελὴς ἐσωτερικός της στολισμός, ἡ ἐξαίρετος ἀρετή της. Ἰδοὺ τὸ ἄλλο θαῦμα ποὺ θὰ θέλγῃ καὶ θὰ συγκινῇ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων! Ἀναλογισθῆτε τὴν ἀπαστράπτουσαν ἁγνότητά της, τὴν ὑπέροχον σεμνότητά της, τὴν βαθυτάτην καὶ τόσον θελκτικὴν ταπείνωσίν της, τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἀφοσίωσίν της καὶ

ἀγάπην της πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ὑπακοήν της τὴν ἄνευ προηγουμένου, τὴν περισυλλογήν της, τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς καὶ τὸν ἡρωϊσμόν της καὶ τὰ τόσα ἄλλα διαμάντια τῶν ἀρετῶν της. Ὑπάρχει στολισμὸς ψυχῆς λαμπρότερος ἀπὸ αὐτόν; Εἶναι ὁ αἰώνιος καὶ ἀπαρασάλευτος θησαυρός της.

Ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν γῆν κατέκτησε τὰς κορυφὰς τῆς ἁγιότητος, ἔτσι καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνῆλθεν εἰς τὰς κορυφὰς τῆς δόξης καὶ τῆς μακαριότητος. Ἐγκαθιδρύθη παρὰ τὸν θρόνον τοῦ Υἱοῦ της καὶ Θεοῦ, ἀληθινὴ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, περιστοιχιζομένη ἀπὸ ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου. Αὐτὴ εἰς ὀλίγας πτωχὰς γραμμὰς εἶναι ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ φυσιογνωμία της. Ἀπόγονος καὶ αὐτὴ τῆς Εὔας, ἄνθρωπος τῆς γῆς ὅπως καὶ ἡμεῖς, ποὺ ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν ἰδίαν πηγήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, κατώρθωσε νὰ ὑπερβῇ κάθε προσδοκίαν ἀνθρωπίνην. Ἀπέβη ἡ πλέον ἀκτινοβόλος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μορφή, τὴν ὁποίαν θὰ στεφανώνῃ φωτοστέφανος αἰώνιος. Ἔγινε τὸ ὑψηλότερον ἰδεῶδες παρθένου καὶ μητρός. Ἐνεσάρκωσε τὴν λαμπροτέραν πνευματικὴν ὡραιότητα. Ἡ πλέον πλουσία φαντασία καὶ τέχνη τῶν μεγαλυτέρων καλλιτεχνῶν εἶναι ἀνίσχυρος νὰ παρουσιάσῃ τὴν μορφήν της εἰς ὅλον αὐτῆς τὸ μεγαλεῖον. Τὸ κάλλος της τὸ ἐπίγειον καὶ τὸ οὐράνιον εἶναι τόσον, ὥστε δὲν εἶναι ὑπερβολὴ αὐτὸ ποὺ ἐλέχθη, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρουσιάσῃ ἡ γῆ πλάσμα περισσότερον ἀξιοθαύμαστον. Εἶχε δίκαιον ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ν' ἀναφωνῇ ὅτι ἡ Μαρία ἔφερεν εἰς τὸν οὐρανὸν νέαν λάμψιν, εἰς τὴν γῆν τὸν Κύριον καὶ τὸν Λυτρωτήν, εἰς τὰ ἔθνη τὴν πίστιν. «Τί σὲ καλέσωμεν, ἀναφωνεῖ καὶ ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος, ὢ Κεχαριτωμένη; Οὐρανὸν ὅτι ἀνέτειλας τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Παράδεισον ὅτι ἐβλάστησας τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας. Παρθένον ὅτι ἔμεινας ἄφθορος· ἁγνὴν Μητέρα ὅτι ἔσχες σαῖς ἁγίαις ἀγκάλαις Υἱὸν τὸν πάντων Θεόν».

Τόσον ἀνυψώθη διὰ Χριστοῦ ἡ πανακήρατος Κόρη. Ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψίστην ἀνθρωπίνως δυνατὴν βαθμίδα τελειώσεως καὶ τῆς μακαριότητος, διότι ἐδέχθη πλήρως τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν, μὲ τὴν ὁλόψυχον ὑπακοήν της, τὴν θέλησίν της νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ Μυστήριον καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀποδοχὴν τῆς θείας χάριτος. Ἐνεσάρκωσε καὶ ἀνέδειξεν εἰς λαμ-

πρότατον βαθμὸν τὴν αἰωνίαν καὶ ἁγνὴν ἔννοιαν τοῦ γυναικείου ἰδεώδους. Ὕψωσε τὴν ἀξίαν γυναῖκα. Ἔγινεν ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μάλιστα τῆς γυναικείας. Ἀπέβη ἡ Μητέρα τῶν Χριστιανῶν, ἡ πρόθυμος μεσίτρια καὶ πρέσβυς πρὸς τὸν Θεόν, ἡ καταφυγὴ καὶ ἡ προστασία ἀτόμων καὶ λαῶν. Διότι «πολὺ ἰσχύει δέησις μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότου».

Ἀλλὰ ποία ἀνθρωπίνη γλῶσσα ἠμπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὰ μεγαλεῖα καὶ τὰς χάριτας, Θεοτόκε Παρθένε, μὲ τὰς ὁποίας ἐστόλισε τὴν ἁγίαν σου ψυχὴν τὸ Πανάγιον Πνεῦμα; Τόσον βαθύ, τόσον λαμπρὸν καὶ ὑπέροχον εἶναι τῆς ψυχικῆς σου ἀρετῆς καὶ ὡραιότητος τὸ μεγαλεῖον! Χωρὶς νὰ ἔχῃς τὸν οὐρανὸν ὡς κατοικίαν, ἔζησες ὡς πολῖτις τοῦ οὐρανοῦ. Χωρὶς νὰ προέρχεσαι ἀπὸ τὰ ἀγγελικὰ σώματα, ἔζησες ὡς ἄγγελος καὶ ὑπὲρ ἀγγέλους. Τῆς γῆς πλάσμα ὑπῆρξες, ὅπως καὶ ὅλοι ἡμεῖς. Τοῦ πεσόντος γένους ἀπόγονος ἦσο καὶ ὅμως ἐστάθης μακρυὰ ἀπὸ κάθε κακίαν καὶ παρουσίασες ἕνα κάλλος ψυχικόν, μία ὀμορφιὰ πνευματικὴν τόσον ὑψηλήν, ὥστε ἔγινες διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ «ἐπανόρθωσις τῆς Εὔας», ἐγκαλλώπισμα τῆς γῆς καὶ ἀγλάϊσμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ ζωή σου ὑπῆρξε μία ἐποποιΐα ἀρετῆς καὶ ἁγιότητος. Παρθένος σὺ καὶ «τὸ ἀμόλυντον τῆς παρθενίας κειμήλιον» ἀναβλύζεις τὴν πλέον κρυσταλλίνην ἁγνότητα, ἀρετὴν ποὺ τόσον διψοῦν οἱ ἄνθρωποι σήμερα καὶ καλεῖς τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίας τοῦ Υἱοῦ σου νὰ ζήσουν ἁγνὰ καὶ μὲ σωφροσύνην εἰς τὸν αἰῶνα αὐτόν. Μητέρα, Σύ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν μητέρων ἡ προστάτις, ἀκτινοβολεῖς εὐσπλαγχνίαν καὶ τρυφερότητα καὶ πιστότητα, ὅλα ὅσα χρειάζονται αἱ μητέρες, διὰ νὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὴν ἀποστολήν των εἰς τοὺς παραστρατημένους αὐτοὺς καιρούς.

Ὁ σημερινὸς κόσμος, μακρυὰ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Υἱοῦ σου, διαλύεται, Παναγία Θεόνυμφε. Ἡ ἀνθρωπότης σήμερα, Πανάχραντε, παραπαίει, ὑποφέρει, πεθαίνει ἀπὸ ἔλλειψιν πίστεως, ἐλπίδος, εἰρήνης. Αὐτὰ τὰ ἀγαθά, ποὺ ἔφερεν ὁ γεννηθεὶς ἀπὸ Σὲ Σωτήρ, τὰ ποθεῖ καὶ τὰ θέλει ἴσως, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἀπολαύσῃ. Διότι δὲν ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ τὴν ἰδικήν σου ὑπακοὴν καὶ ταπείνωσιν καὶ νὰ διακονήσῃ εἰς τὴν διακονίαν τῆς καινούργιας ζωῆς, ποὺ ἐγκαινίασεν ὁ Υἱός σου καὶ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔζησες τόσον ὡραῖα Σύ.

Μητέρα, Σύ, τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐλέους, ἱκέτευε ἀδιαλείπτως

τὸν Ἰησοῦν νὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τὸν λαόν του καὶ νὰ στείλῃ τοὺς οἰκτιρμούς του καὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς σκοτισμένους καὶ νὰ στηρίξῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ νὰ στηλώσῃ τοὺς ἀποθαρρυμένους. Ἡμεῖς εἰς Σὲ καταφεύγομεν. Γενοῦ ὁδηγός μας καὶ προστάτις καὶ βοηθός μας. Τὸ γένος μας εἰς Σὲ καὶ πάλιν ἔχει στραμμένα τὰ βλέμματά του. Διότι καὶ σήμερα ὑπάρχουν οἱ διώκοντες ἡμᾶς καὶ οἱ ἐκφοβοῦντες ἡμᾶς. Καὶ σήμερα ζητοῦν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς νὰ καταπατήσουν τὰ δίκαιά μας καὶ νὰ κρατοῦν ὑπὸ πικροτάτην δουλείαν τοὺς ἀδελφούς μας. Οἱ στεναγμοί των, οἱ γόοι των, τὰ δάκρυά των πρὸς σὲ ἀπευθύνονται· Ἄκουσε τὴν δέησίν μας ἡ μετὰ Θεὸν ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν ἀδικουμένων καὶ σπεῦσον εἰς βοήθειαν τῶν πονεμένων παιδιῶν σου. Γενοῦ, φιλανθρωποτάτη Μήτηρ φιλευσπλάγχνου Θεοῦ, προστάτις αὐτῶν καὶ ἡμῶν καὶ πρὸς Χριστὸν μεσίτρια καὶ παρρησία.

Πῶς νὰ μὴ καταφύγωμεν εἰς Σὲ Πανάχραντε Κόρη, ἀφοῦ εἶσαι τὸ πλέον ἀγαπητὸν καὶ θαυμαστὸν πλάσμα τῆς γῆς; Εἰς Σὲ πλέον θὰ εὑρίσκουν αἱ γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ ἰδανικόν, εἰς τὴν πλέον οὐρανίαν του ὀμορφιάν, πρὸς τὸ ὁποῖον θὰ τείνῃ τὸ γυναικεῖον φῦλον. Ἀπὸ τὴν μορφήν σου κάθε κόρη καὶ μητέρα θὰ ἐμπνέεται τὴν ἁγνότητα τῶν αἰσθημάτων, τὴν ὑψηλὴν ἀφοσίωσιν, τὴν γλυκύτητα καὶ ὑπομονήν, τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀγάπην, ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ ὡραῖον ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Ἀπὸ Σὲ ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ θὰ μαθαίνῃ ὅτι ἀπέναντι τοῦ μεγάλου Σωτῆρος καὶ Θεοῦ μία μόνη στάσις εἶναι νοητή, ἡ στάσις ὁλοψύχου καὶ ταπεινόφρονος ὑποταγῆς. Αὐτῆς τῆς ὑποταγῆς, ποὺ ἔκαμε καὶ Σὲ ἀθάνατον καὶ Σὲ ἀνέδειξεν ἀγλάϊσμα καὶ ἔπαινον τῆς γῆς, τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ οὐρανοῦ.

ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΝ

«Χαίροις τοίνυν παρ' ὑμῶν ἁγία μυστικὴ Τριάς, ἡ τούτοις ἡμᾶς πάντας συγκαλεσαμένη ἐπὶ τήνδε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου Μαρίας. Χαίροις παρ' ἡμῶν, Μαρία Θεοτόκε, τὸ σεμνόν (σεπτόν) κειμήλιον ἁπάσης τῆς οἰκουμένης, ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος, ὁ στέφανος τῆς παρθενίας, τὸ σκῆπτρον τῆς 'Ορθοδοξίας, ὁ ναὸς ὁ ἀκατάλυτος καὶ χωρίον τοῦ ἀχωρήτου, ἡ μήτηρ καὶ παρθένος· δι' ἧς ὀνομάζεται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· χαίροις, ἡ τὸν ἀχώρητον χωρήσασα ἐν μήτρᾳ ἁγίᾳ παρθενικῇ· δι' ἧς τριὰς ἁγιάζεται (δοξάζεται καὶ προσκυνεῖται)· δι' ἧς σταυρὸς τίμιος ὀνομάζεται καὶ προσκυνεῖται εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· δι' ἧς ὁ οὐρανὸς ἀγάλλεται· δι' ἧς ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι εὐφραίνονται· δι' ἧς δαίμονες φυγαδεύονται· δι' ἧς διάβολος πειράζων ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ· δι' ἧς τὸ ἐκπεσὸν πλάσμα εἰς οὐρανοὺς ἀναλαμβάνεται· δι' ἧς πᾶσα ἡ κτίσις εἰδωλομανίᾳ κατεχομένη, εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλήλυθεν· δι' ἧς βάπτισμα ἅγιον γίνεται τοῖς πιστεύουσι· δι' ἧς ἔλαιον ἀγαλλιάσεως· δι' ἧς εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην 'Εκκλησίαι τεθεμελίωνται· δι' ἧς ἔθνη ἄγονται εἰς μετάνοιαν. Καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; δι' ἧς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ φῶς ἔλαμψε τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις· δι' ἣν προφῆται προεμήνυσαν· δι' ἧς ἀπόστολοι κηρύττουσι σωτηρίαν τοῖς ἔθνεσι· δι' ἧς νεκροὶ ἐγείρονται· δι' ἧς βασιλεῖς βασιλεύουσι, διὰ Τριάδος ἁγίας. Καὶ τίς δυνατὸς ἀνθρώπων λέγειν τὴν πολυΰμνητον Μαρίαν; 'Η μήτρα ἡ παρθενική· ὢ τοῦ θαύματος! 'Εκπλήττει με τὸ θαῦμα».

(Κύριλλος 'Αλεξανδρείας)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

DATE DUE
